

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A kétéves katonai szolgálat.

Írta: **Dr. Kmety Károly**
egyetemi tanár.

A Mezőssy—Tisza—Khuen-féle öszszekocczanásból megértettünk annyit, hogy nagy okai vannak annak, hogy a kormány rejtegeti az új véderőtörvény tervezetét, melyet, hogy a szépszavú Hoffmann Hugó generális szavaival éljünk, már megfogalmaztak Bécsben. A szónok-tábornok úgy mondja, hogy ők csak terveznek és a parlamentek végeznek az új védtörvény dolgában. Mi egy kicsit megfordítva gondoljuk a dolgot, mert hiszen abban a fogalmazványban valószínűleg a legfőbb hadur kívánságai foglaltatnak.

Ne bontogassuk a rejtett tervezéseket, csak foglalkozzunk azzal, amit elárult belőle a hadügyminiszter alteregója a delegáció előtt. Ez is elég gondot, fejtörést, sőt megdöbbenést is okozhat Magyarországon, de sőt odaát a másik államban is.

Világosan megmondatott, hogy a kétéves szolgálat a közös hadsereg nézve, a tüzérségnek és lovasságnak kivételével elhatározott dolog és pedig olyanképpen, hogy a jelenlegi tényleges békeállomány, illetve békelétszám is megmarad, sőt esetleg fokoztatik, meg

azután a tizenkét évi szolgálati kötelezettség is fentartatik.

Magyarán szólva ez azt jelenti, hogy két évi újonczjutalék lesz ezután annyi, amennyit eddig három év alatt adtunk, vagyis eddig három év alatt adtunk az osztrákokkal együtt kerekben háromszáztízezer főnyi újonczot, ezután adunk ennyit két év alatt. Eddig 103 ezer újoncz soroztatott, ezután 155 ezerre lesz szükség évente.

Eddig a magyar nemzet évi véradója a közös hadsereg számára negyvennégyezer ember volt, ezután — ha a békeállomány a státusquon maradna is — hatvanhatezer lesz. Jelenti ez még azt is, hogy a hadilétszám is cirka ötven százalékkal megszorodik s hogy ezenfelül a póttartalék is megmarad s megmarad az első korosztálybeli katonailag kiképzett népfelkelőknek a hadsereghez való esetleges bevonulási kötelessége is.

Aggodalmas perspektiva ez, mert az említett elhatározásnak közgazdasági előnye semmi, állampénzügyi következményei rendkívül súlyosak, szinte elviselhetetlenek.

Közgazdasági előny nem származik a szolgálati idő leszállításából, mivel a gazdasági produktív munkától azután is az eddigi számban lesz a munkásnép

elvonva, megmarad ugyanis a fegyver alatt álló eddigi békeállomány.

Financialiter pedig szinte ki sem számítható terheket von maga után a reform. Egyik a félmillió fővel szaporodó hadiállomány felszerelésének átmeneti terhe, a másik a keretek szaporítása, respektive tiszti és altiszti létszám roppant növekedésének állandó kiadása.

A mi rogyásig terhelt államháztartásunk belátható időben ilyen további óriási megterhelést egyszerűen meg nem bír. Nem vehetnénk ilyen magunkra akkor sem, ha netán nagy nemzeti ellenértékeket kapnánk egyidejűleg, mint ahogy nem kapunk. Még egy nemzetibb irányú hadsereg kedvéért sem czikkelyezhetjük be az állam csődjét, közgazdasági életünk összeroppanását és a militarizmus meghatványozását.

Videant consules! Ha csakugyan a magyar kormány kezében van valamelyes hatalma az irányításnak vagy éppen a döntésnek, hát tizszer is mérlegelje a kérdést, ne maradjunk-e inkább a hároméves szolgálati időnél mérsékelt újonczemeléssel, mintsem ráterjünk a kétéves szolgálatlalt kapcsolatos nehéz utra. Az eddig szokásos szabadságolási rendszer mellett, illetve annak teljesebb alkalmazásával a hároméves szolgálat helyett a katonák jórésére

György barát.

(Zenedrámá 3 felvonásban. Írta: Rékai Nándor. Az Opera eredeti újdonsága. Bemutatták 1910. november 12-én.)

Írta: **Erdős Armand.**

Valahányszor új magyar dalmű felhangzik, mindannyiszor látom egy szép reményesség összeomlását, mért szerintem egy új magyar opera mindig nagy várakozásokat és sajnos nagy csalódást jelent. És ha tölem függne, a magyar komponistákat egyenesen eltiltanám a magyar tárgy operák megírásától, szinte látom a homlokránczolásokat, amelyekkel sokan a szavakat fogadják. És hallom a szemrehányó szavakat, amelyek közel áll a hazafiatlansághoz. De az ilyen hamis vádak sohasem fognak visszatartani az igazság kimondásától.

Eszendők óta kerülnek színre magyar dalművek az Operaházban. Erkel Ferencz óta és Erkel Ferencz előtt sok-sok magyar opera került színre nálunk. De egyik sem tudott dalszínházunk műsorában oly erős és tartós gyökeret verni, hogy állandóan repertoiron maradhatott volna. Mennyi pénz, mennyi munka, mennyi fáradság, mennyi jóra való és nemes ambíció veszett kárba évek során és senkisésem akad, aki figyelmeztette volna az Operaház igazgatóságát, hogy hagyja abba a magyar dalműveknek illeténi való forszirozását!

Nem szeretném, ha félreérténeék. Min-

den nemzetnek kétségtelenül meg vannak a muzsika terén is a maga aspirációi. Meg vannak a magyar zenének is, amelyek abban kulminálnak, hogy legyenek magyar nemzeti operáink. De a magyar nemzeti opera, mint fogalom, nem azonos a magyar zenével. Mert ki merné tagadni, hogy magyar muzsika van? A legszebb az egész, kerek világban. De az, amit joggal és kevélyen legszebb magyar zenének nevezünk, nincs benne, mert nem is lehet benne az újabb magyar dalművekben.

Előbe kell vágnom azoknak, akik inkonzekvenziával vádolnának e kijelentés kapcsán. Csak a mult esztendőben a legnagyobb elismerés hangján irtam gróf Zichy Géza operájáról. És fentartom ma is mindazt, amit akkor Zichy Gézáról mondtam. De ki sem fejezhetem, mennyire sajnálom, hogy Zichy Géza kolosszális talentumával a magyar faj és a magyar muzsika iránt való nagy szeretetében egy egész életet szentelt a magyar operastílus fejlesztésére, fentartására és ápolni akarja az Erkel Ferencz által megkezdett nagy zenei munkát. Magasztalták annak idejében Zichy Géza munkáit; a magasztalási kórusban az én hangom is benne volt. De a magasztalással fordított arányban állt a közönség érdeklődése. Éppen oly kevéssé mutatkozik a közönség érdeklődése Zichy Géza operái iránt, mint más magyar zeneszerzők munkái iránt, akik az Erkel Ferencz által elhagyott fonalat felvették.

Vajon hol van az érdeklődés e hiányának oka? Talán abban rejlik-e, hogy a zene nem eléggé érdekes? Nem eléggé változatos?

Nem eléggé modern? Vagy talán abban-e, hogy az illető zeneszerzők munkája nem elég jó? Nem kiváló? Nem magasrangú, vagy nem eléggé művészi? Korántsem ez az oka.

A magyar operamuzsikának végzete a magyar operai szöveg. Komponistáink, bármilyen ambícióval és akármilyen gondolatgazdagsággal fognak hozzá munkájukhoz, hamar elvesztik lábuk alól a talajt. Nem tudják mindig új, meg új magyar hangulattal, magyar ritmussal, magyar gondolatokkal, magyar érzéssel és magyar színekkel alátámasztani a zenét oly módon, hogy a muzsika eleitől végig magyaros operai színlapon maradjon és igazán klasszikusan magyar operai jelleget kapjon.

Éppen ezért nem forszirozom a magyar operákat és a magyar operák fabrikálását. Mert kétségtelen, hogy ezekkel a magyar tárgy operákkal elzárjuk a magyar zeneszerzők terjeszkedését és győzelmét a külföldön. Mikor egy komponistánk par excellence magyar operát ír, kiszámíthatlan sok talentumot, munkát és időt pazarol el. Talentumának legjavát, minden tudását, képességét ütközetbe viszi. Dalszínházunk hónapokon át készül rá, ami újra időt, munkát, kiszámíthatlan költséget igényel. És mi az eredmény? A dalmű két, három, legfeljebb négy estén át kerül a közönség elé és azután eljut a legnagyobb tehetségek közös temetkezési helyére: a lomtárba.

Hiába a talentum magasztalása és elismerése. Hasztalan a magyar zenebarátok lelkesedése és buzdítása. A zenének közönségre

effektive két évi tetteges szolgálat fog nehezedni. A katonai szempontok, jelenen a hatalmi érdekek okosan kielégíthetők ily fejlesztéssel, a tervezett létszámemelést és elkerülhetlen következményeit pedig a magyar nép nem bírja elviselni.

Dreadnought-örület.

Írta: Mezei Erő.

Budapest, november 12.

Dreadnought! „Semmitől se félj!” — ez ennek az angol hajóelnevezésnek értelme. De ahogy a mi költségvetésünkbe állítva ez a hajótipus megjelenik, mélyebb és legmélyebb értelmét kezdjük sejteni, mélyen le egészen a tengernek rejtelmes fenekéig, amelynek rettenetes urát maga az új hajókolosszus rendeltetve van. Sohse féljünk tőle. Csak úgy, mint a halálra gyötört, az élet minden erejéből és vágyából kiüldözött embernek nincs mit félnie a haláltól, amelyen túl semmi küzködés, semmi szenvedés. Nemcsak a népek, de maguk a fejedelmek és kormányzó államférfiak egyre kérdezik már, hol és mikor lesz határa a fegyverkezés ama képtelen és lehetetlen versenyének, amely az európai nemzeteket láthatóan, napról-napra kiszámíthatóan a teljes romlás örvényébe sodorja bele? Nos, a mi költségvetésünkben megvan már rá a felelet: *Dreadnought!* Dreadnought, ez a betetőzött örültség, ez a végleges téboly, ez a tökéletes eszeveszettség. Dreadnought az, mikor csupa játékból, csupa kérdésből a nemzeti gazdaságnak legszükségesebb tartalékát egyetlen hajítással a vízbe, a tengerfenékre dobják. Igenis, ezt jelenti az angol szó, ahogy a mi számunkra van átvéve és alkalmazva. Hogy mit jelent angol politikusok szájában, angol közönségnek elmondva, — ez persze más dolog.

Mert örültség és örültség között is van olyas különbség, hogy az egyik körülhatárolt és csak bizonyos vonatkozásban nevezhető örültségnek, ellenben a másik abszolút, határtalan örültség. A szárazföldi hadseregek hadi készségét is már az örültség dimenzióiba vitte át a nagyhatalmak szünetlen versengése. De itt külön-külön mind-

és pedig állandó közönségre van szüksége. Enélkül hasonlatossá válik az üvegházi virághoz, amelynek tenyésztését a kertész öntözése tartja fenn ideig-óráig. Az igazi pompás virágzásnak az ég vizeire, az esőre van szüksége. S az állandó, nagy közönség elragadtatása és tartós lelkesedése ez az esővíz, mely nélkül a zenemű elfonnyad és gyorsan hervadásnak indul.

Nézzük csak Rékai Nándornak, Operaházunk rendkívül muzsikális, finom érzésű művészenek alkotását, akinek dalművét ma mutatták be az Operaházban.

Tudomásom szerint Rékai Nándor ezelőtt tagja volt a zenekarnak; utóbb ugynevezett szóló-korrepititor lett. Egy alkalommal jelen voltam egy délelőtti próbán. Az elsőtétített nézőtérén voltam. A zongora mellett véletlenül Rékai Nándor ült. Minthogy nem ismerem, a mellettem álló Mészáros igazgatóhoz fordultam azzal a kérdéssel, ki az, aki ilyen briliáns muzikalitással zongorázik? Ekkor hallottam Mészáros igazgató ajkáról először a Rékai-nevet. És azóta ismételtlen fölűnt előttem. Ma pedig egy egész estét betöltő nagystílusú dalműve került színre. Valóban: nagystílusú és nagyszabású munka ez. Kiválóan mivelte zenei elmének alkotása, aki a magyar történelmnek egyik legbonyolultabb témáját ragadta ki. Rendkívüli technikai készséggel, színpadi jártassággal, virtuoz hangszereléssel és művészi tudással alkotta meg munkáját.

De mindez mit ér?...

Rékai munkája nem az örökkévalóságé. Csak a jelen heteket éli át: a magyar publikum a magyar opera-muzsikát nem fogadja

egyik kontinentális hatalom némi elfogadható látszattal hivatkozhatik arra, hogy szomszédjának örült készülődése az az ellenállhatatlan kényszerítés, amely őt saját biztonságáért hasonló öri erőfeszítésbe hajtja bele. Az ilyen örültségről is el lehet mondani, hogy van benne rendszer, sőt van benne logika és kiszámítás. Az örültségnek általános ragálya jelentheti még az egyesnek józanságát. De hogy lehet a mi monarchiánk külső biztonsága szempontjából csak említeni is, hogy nekünk is tengeri haderőnk kifejlesztésében követnünk kell a tengeri hatalmak versengését. A mi monarchiánknak egész tengervidéke sem több, mint egy nagyobb öbölnek félköre, tengerentúli gyarmata vagy hozzámért világkereskedelme semerre ninesen és egyetlen szomszédjával sem lehet elképzelni olyan háborút, amelyben a tengeri haderőnek halározó szerep juthatna. Nagy tengeri hadikészültség a mi részünkön még kevésbé a biztonság követelménye, mint például az, hogy Anglia állandó hadsereg dolgában a szárazföldi hatalmak veszett tempóját kövesse. Ezt a versenyörültséget pedig Angliában a legimperialistább államférfi sem merné ajánlani. Hogy ellenben mi a szárazföldi kényszerű verseny agyonroppantó terhe mellett még ott, a nagy vizeken a legdrágább luxusversenyre is vállalkozzunk, versengésnek ez csakugyan a tiszta örültség rekordját jelentené.

Elvégre, amikor már az állam védszervezetének közvetlen elodázhatatlannak mondott szükségleteit is oly szédületes arányokban állítják a népek elé, kell lenni oly biztos mértéknek, amely a lényegest elválasztja a kevésbé lényegestől, a geográfiai helyzetünkben folyó követelésért fölállozza azt, ami csak kívánatos és esetleges kiegészítésképpen jön számba. Angliára nézve nemcsak hatalmi érdek, hanem igazi életelv az, hogy fentartsa tengeri felsőbbségét és százados büszke jelszavát: Rule Britannia, rule the waves. Mégis micsoda gyöttrődéssel beszélnek a vezérlő angol államférfiak arról a keserű kényszeréről, amely Németország versenyével szemben Anglia presztízsét a „ne félj semmit” hajószörnyetegeknek kiállításához köti. Asquith, a miniszterelnök csak legutóbb is megindító érzékenységgel utalt az angol kormány folytonos igyekeztére, hogy valamely nemzetközi megegyezéssel ennek a versenynek folyton növekedő áldozatait az angol népről, a gazdagról és

el. Az új magyar operazenevel is úgy vagyunk, mint az új találmányu röpülőgépekkel: csak az ül fel rá, legfőlebb egy, vagy két kísérővel, aki feltalálta. A közönség nem. Az Operában a publikum nem érez magyarral; nem tud fölkelkedni a kórusokhoz; a legszebb részleteket nem tudja megérteni. Ebben a raffinált világban, ebben a romlott levegőben, melyből hiányzik az érzék olyan munka iránt, mely tisztán magyar zenét és magyar történelmi szöveget tartalmaz, mely nem nyújt ugynevezett modern izgalmat, az ily munka iránt nines bizalom.

Választott volna Rékai Nándor a maga talentumának gazdagságával valamely Shakespeare-darabot szövegnek, és irt volna ehhez a Shakespeare-szöveghez simuló zenét, meggyőződés, hogy dalművét számos külföldi operában elfogadják. Nem lehet azonban a Frangepán, az Izabella királyné és a Martinuzzi drámáját külföldre vinni. Oly kevésbé lehetséges ez, mint ahogyan Leonevallo, vagy Puccini sohasem vállalkoznának a Sándor és Draga szerb királyi pár meggyilkolásának megzenésítésére. A magyar szöveg megöli a magyar operastílt. Komponistáink abban a téves hitben élnek, hogy Martinuzzi és Frangepán nem énekelhetnek másképpen, mint magyar stílusban. Ez végzetes tévedés. Kétségtelen csak egy dolog: hogy ezek az alakok mást, mint magyar ruhát nem öltöhetnek és például Frangepán nem öltözködtetik német ulánus hadnagynak. De hogy ne énekelhetne mást, mint magyar színezetű dallamokat, hogy zeneileg ne lehetne másképpen kifejezni, mint tisztán magyar ritmusban,

hatalmasról elhárítani lehessen. És III. Viktor Emánuel, a tengerektől övezett Olaszország uralkodója nemrég szintén igen erőlyes szavakkal kelt ki a Dreadnought-versengés ellen, amelynek komoly alapja ninesen. Olaszországot valóban csak a mi Dreadnought-lázunk riasztotta meg, előbb ott ilyen tengerészeti szertelenségekre nem is gondoltak. Angolok, olaszok csak szörnyűködjenek a hajó-Leviathanok szaporodtán, hajh, milyen kedves pajtáskodással, pezsgős könnyelműséggel végeztek velök a mi delegációnkban! Rosenberg Gyula, aki már régtől begyakorolta magát a „szárazföldi admirális” impozáns szerepében, bravúrosan bebizonyította, hogy csakugyan nem fél semmitől, ha bármi rettenetes és rendellenes költségmegszavazásról van szó. Olyan kedélyesen mutatta be a szörnyeteget, akár a fiumei tenger czápáját. Még hátára ülve, szörmentén simogatva dalolta el az ötven milliónyi első részletnek megszavazását, oly biztosan, mint hajdanta Arion dalolt a delfin hátán. A delegátus urak, még az ellenzékiek is elandalodva hallgatták és hajolva hódoltak meg, egyszeriben készen is voltak minden költség megszavazásával és minden alkotmányselelem nyugtázásával. Rettenthetetlen hősök ők is valamennyien. Bizonyára nem fognak megijedni akkor sem, ha majd a hajókolosszus vízreboesátásánál pezsgős lakomához kapnak meghívást. Fiuménél valóban a tenger csendes még a legfalánkabb czápák számára is.

Pedig ez a költségvetési czápa ugyancsak mohón ragadozva és kegyetlenül rombolva tört be az alkotmányos hatáskörökbe. Monteuccoli, minden osztrák-magyar tengerek szigonyos Neptunja, aki már nekünk is elszavolta, hogy „Tangerre magyar!” (pedig világért sem értette a marokkói Tanger-t, mely az európai hajóhadak nagy versenytere), ő is mint rettenthetetlen hős kezdetül fogva úgy értelmezte a „Dreadnought” nevet, hogy nem kell félnie semmitől, legkevésbé a mi alkotmányos papirosbástyáinktól. Se szó, se beszéd, még a magyar kormányt se kérdezve, Monteuccoli ur megrendelte a 150 millió hajókat, nem is a maga felelősségére, mint mondja, hanem a hajóépítő Stabilimento tecnico kockázatára! A magyar delegáció nyilván nagyon respektálta a „Stabilimento tecnico” vezetőségének súlyos üzleti felelősségét. És ahogy Rosenberg Gyula indítványozta, fino-

gvar stílusban: ez a forrása a tévedésnek. Valamennyien, akik magyar ruhában jelennek meg a színpadon, igenis énekelhetnek mindenféle, a világon exisztáló zenei stílusban. De abban a percben buknak el, amikor kizárólag csak magyar stílusban énekelnek.

A magyar ritmusra irt dal legfőlebb a népszínműben, esetleg operetben tud érvényesülni és hódítani, operában nem. Láttuk s tapasztaltuk gyakran és mindig újra, meg újra tapasztaljuk, hogy a magyar zene a magyar operai stílus halálát okozza. Beláthatlan időközön sem keletkezik majd olyan muzsika, mely a magyar operai stílus annyira ki tudja fejezni, úgy fel tudja szerelni gondolatokkal, hévvel, tüzzel, művészettel, hogy az ilyen magyar opera elérje az operák átlag-színvonalát. Ezért kell sajnálom Rékai Nándort, hogy első operája után megint magyar tárgyat választott és magyar tárggyal próbálkozott.

A dalmű meséje annyira komplikált a színpadon oly kolosszális apparátust igényel, hogy a muzsikában is ennek megfelelő apparátust kell mozgósítani. Ezért nevezhető Rékai dalműve határozottan nagyszabásúnak. Ami munka ebben a dalműben fel van halmozva, az valóban nem mindennapi. A szerző gyakran igyekszik kitérni az elől, hogy munkáját mindig magyar ritmusokra építse föl. Azonban, bárhogyan erőlködik a nemzeti szintől szabadulni nem tud. A témák, a figurák, a variációk, a magyaros ritmus, a magyaros tűz mindenhol beleszövedik. Ez pedig úgy hangzik, mintha nem is volna mi, hanem ismert muzsika.

Zeneszerző, akinek annyi gondolata,

man megsz
rettenthetl
uccoli ur
mint az a
zst kérdé
fából tör
tűrhetne.
Jövőre M
gadja a k
het felöl
jobbán m
jó előre
got az ő
uccoli ig
volna m
kiül a t
gond nélk
liókat. Az
mondást.
szor és h
teuccoli
gydszer
ságra, es
népek azt
bódét, ne
szolgák m
hogy könt
ger fenek

hogy a
tek a ké
bankforu
két korn
nyilván
javaslat.
pen elé
lanságg
A jó
viselőhá
zék harc
indemnit
erős vilá
a szerb

anyai m
dornak,
nemesak
Adriáig
ható elő
kább a
lamokat.
romantik
sulyt a
azt kivá
leg rend
Mindvég
érdeme
ményeik
kapesola
talmána
tam, ho
romantik
hangsul
a dalmű
úgy a h
el tudj
és a lel
folvaná
alkalom
sokba j
kezesére
lyekkel
tudja f
nem az
lyekkel
táink n
teikben
lásaikb
rüen ge
elénk F
nem jár

man megszavazta a kért hajóköltséget, de rettenthetlenül megtiltotta jövőre Montecuccoli urnak az ilyes túllépéseket. Éppen mint az a bizonyos ur, ki pofot kapott és azt kérdezte rá, hogy komolyan, vagy tréfából történt-e? Mert ilyen tréfát el nem tűrhetne, de ha komoly, tudomásul veszi. Jövőre Montecuccoli alighanem meg is fogadják a kapott leczkét, amikor bizonyos lehet felőle, hogy viszont a delegáció még jobban megfogadja a tőle kapott leczkét és jó előre megszavaz mindent, ami kívánságot az ő arczáról leolvashat. Hisz Montecuccoli igazán játékos kedű, jó fiu, kit kár volna mulatságában megzavarni. Ő csak kívül a tengerpart fővényébe és czél nélkül, gond nélkül a tengerbe dobálja a százmilliókat. Az ő hadvezér őse mondotta a híres mondást, hogy a háboruhoz először, másodsor és harmadszor is pénz kell. A mai Montecuccoli mennyivel kedvesebb. Neki negyedszer is pénz kell, de nem véres háborúságra, csak egy kis tengeri passzióra. De a népek azt a homokra állított alkotmányos bódét, mely csak a gyerekek játszóhelyéül szolgál, maguk is oly kevésre bocsúllhatik, hogy könnyen a többi után vethetik a tenger fenekére.

Kész a formula.

— Nagy parlamenti harezok küszöbén. —

Tomasics a magyar állam ellen.

Budapest, november 12.

Bécsi távirat hozza az „örvendetes“ hirt, hogy a pénzügyi referensek végre elkészültek a készfizetések fölvételét elnyomó bankformulával, amely fölött most már a két kormány fog dönteni. Természetesen nyilvánosságra még nem került a szomorú javaslat, de ami eddig róla kiszivárgott, éppen elég arra, hogy a legnagyobb bizalmatlansággal fogadjuk ezt a „vivmányt.“

A jövő héten ismét megkezdődik a képviselőház ülészése s ezzel megindul az ellenzék harezja a kormány ellen is. Különösen az indemnitás és a bank-akta körül várhatók erős viharok, bár a polgári perrendtartás és a szerb kereskedelmi szerződés s ezzel össze-

annyi mondanivalója van, mint Rékai Nándornak, irhatna daimüvet a világ számára s nemcsak olyant, amely a Kárpátoktól az Adriáig hangzik és csak egyetlen helyen adható elő. Rékai Nándor stílje a zenében inkább a romantika felé hajlik. Keresi a dallamokat. Ez az erőssége a zenének, amely a romantikus színezeten kívül nem helyez nagy súlyt a deklamációra és a zenében tényleg azt kívánja előtérbe juttatni, amire eredetileg rendelve van: a dallamok kifejezését. Mindvégig megtalálja a kellő tónust és nagy érdeme egyszersmind, hogy a szöveg cselekményeihez alkalmazkodni tud, a melódiával kapcsolatosan halad a szöveg változata tartalmának egész vonalán. Amikor azt mondottam, hogy a legerősebb oldala a zenének a romantika, akkor egyszersmind azt kívántam hangsúlyozni, hogy ami érzést és légyságot a dalműben kifejezni kell, ebben a dalműben egy a hangszerek, mint az énekesekek kellően el tudják találni a szívnek, az érzéseknek és a lelki finomságoknak hangjait. A dalmű folvamán természetesen nem egyszer nyílik alkalom arra is, hogy erős drámai hullámzásokba jut a muzsika. Ilyenkor ismét rendelkezésére állanak mindazok az eszközök, amelyekkel hatalmas és megrázó mozzanatokkal tudja fokozni az erőt. És ezek az eszközök, nem azokból a sablon-színékből állnak, amelyekkel minduntalan találkozunk komponistáink munkáiban. Ezek hatásaikban, méreteikben, motívumaikban és váratlan alakulásaikban is olyanok, amelyek nem egyszerűen gondolkodó zenész gyanánt állítják elének Rékait, hanem mint, aki újításokat, nem járt utakat keres azért, hogy minél na-

gyúgésben a huszárágaság kérdése is érdekes vitát fog provokálni.

A Drávántul a bán Magyarország notórius ellenségeivel tárgyal, alkudozódik és egyezkedik. Ezeknek a főkövetelésük a vasuti pragmatika visszavonása s úgy látszik, a bán hajlandó is ennek keresztülvitelére, még a magyar állam presztizsének rovására is, csak hogy többségre tehesen szert s ne kelljen odahagynia kiskirályi pozícióját. Tomasics most patronusához és barátjához, a miniszterelnökhöz futott segítségért és semmi kétségünk, hogy ezt tőle meg is fogja kapni. Ellenben a magyar parlamentnek lesz gondja reá, hogy mind a kettőn elverje alaposan a port s megvédje az oly könnyen áruba bocsátott nemzeti szuverenitásunkat

Miniszterek utazása.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter ma reggel Bécsbe utazott s este résztvett az első delegációs udvari ebéden.

Hazi Samu altábornagy, honvédelmi miniszter résztvett a miniszterelnökök mai estélyén és holnap visszatér Bécsből Budapestre.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter és Serényi Béla gróf földmívelési miniszter még e hónap folyamán kerületeikbe mennek, hogy választóikkal érintkezzenek.

A banktárgyalások véget értek.

A két kormány szakelőadói, miután tegnap éjjel háromnegyed tizenegy óráig dolgoztak, ma délben befejezték tárgyalásukat és megállapodásaikat jegyzőkönyvbe vették. Délután öt órakor a magyar szakelőadók visszatartak Bécsből Budapestre, hogy jelentést tegyenek a pénzügyminiszternek a szerkesztőmunkák befejezéséről. A pénzügyi referensek megállapodásaival azután a minisztertanács fog foglalkozni s ennek megtörténte után véglegesen megszövegezik a képviselőház elé terjesztendő javaslatokat.

A Ház ülése.

A képviselőház folyó évi november hó 16-án szerdán délelőtt 10 órakor ülést tart, amelynek napirendjére huszonnégy helyi érdekű vasutról s a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot tűzték ki.

gyobb gondosságot, minél nagyobb találékonyságot és eredetiséget vigyen bele munkáiba. Ezt látjuk végigvonult az egész instrumentáció, amikor mindig meglepetésszámba megy, amit a zenekar nyújt. A hangszereknek nagyítása, egymáshoz való illeszkedése, a zavaros és mégis egészséges harmónia, a színvegyületeknek eredetisége és bizarrsága: mindez együttvéve az, ami Rékai Nándor talentumát első sorban világítja meg.

A zene részleteinek ismertetését mindig kerülni szoktam, mert egyszerűt egyszerű halás után teljesen lehetetlen olyan részletes tájékozással szolgálni, amelyből azok is megértik a dalmű részleteit, akik azt nem ismerik és nem hallották. Ugyancsak röviden kívánom a darab cselekményeit is ismertetni, amely Tardos-Kreiner Viktor különben rendkívül sikertű és poétikus szempontból gazdag munkája.

A szöveg imával kezdődik. Izabella, később Martinuzzi imádkozik az ég urához, hogy tartsa meg Zsigmondot, a beteg királyfit, akibe az nemzet reménye fűződik. Martinuzzi ugyanis a cselekmény hőse. A történelmi Martinuzzi vonul el előttünk a színpadon, ha nem is teljes történelmi hűségben, de mégis nagyjában az élete, életének munkája, törekvése és tragikus sorsa ad anyagot a szövegírónak a drámai cselekmény bonyolítására. Az első felvonásban Magyarország az ozmán birodalomhoz való viszonyt festi a librettista Tardos Viktor. Izabella királyné feslett életét is bemutatja, akinek Frangepánnal van viszonya és ennek befolyása alatt ádáz gyűlölettel viseltetik

Csak 64.000 korona.

Az 1911-iki állami költségvetést tartalmazó nyomtatvány-füzetekből, amelyeket tegnap kézbesítettek a lapok szerkesztőségeinek, egy lap kiszámította, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök összesen 152.000 korona fizetést húz és pedig oly módon, hogy miniszterelnöki fizetésén és pótlékán kívül felveszi azokat a fizetéseket és pótlékokat is, amelyek őt mint belügyminisztert, továbbá mint a felség személye körüli és mint a horvát miniszterium ideiglenes vezetőjét megilletik. A lap ezzel az előadott számművelettel annyiban jár helyes nyomon, — mondja a félhivatalos — hogy az adott esetben a miniszterelnökök mind a négy miniszteri fizetés és pótlék tényleg megilletné. De a hiradás mézsem felel meg a tényeknek, mert Héderváry gróf — követve az előző miniszterelnököknek hasonló körülmények között évtizedek óta gyakorlattá vált példáját — nem vesz föl egyet sem a három miniszteri fizetésből és pótlékból, hanem csupán azokat az illetményeket, amelyek neki mint miniszterelnöknek az állami költségvetés szerint járnak.

Tehát csak 64.000 koronát s egy természetbeni lakást Budapesten és a bécsi Magyar Házban. Ez is valami. Bár szívesen elismerjük, hogy 152.000 majd harmadfél-szer annyi.

Ellenzéki blokk.

Mint egy estilap beavatott helyről értesül, igen komoly tárgyalások folynak egy ellenzéki blokk megteremtésére, amely czélul a Khuen-kormány megbuktatását tűzte ki. Nem személyi harez lesz ez csupán, hanem irtó hadjárat a kormány és a többség becsetelen bécsi politikája ellen. Közös erővel, összetartó és kitartó munkával akarja és fogja legyűrni ez az ellenzéki blokk a minden magyar ügyre, a nemzeti fejlődésre egyre veszedelmesebb mungó hordát. Eddig már *ölvénhatan irták alá* az ellenzéki blokk megalakítására kibocsátott fölhívást, amelyet szigorúan bizalmasan köröznek az ellenzéki pártok tagjai között. Egyetlen olyan javaslata, előterjesztése nem lehet a kormánynak, amelyet a blokk meg ne támadna. Már az *indemnitásnál* megindul a harez és folytatódik a *bankjavaslatnál*, mert Lukácsék nemcsak az önálló bankot temették el, de vermet ástak a készfizetésnek is.

Martinuzzi Fráter György iránt. György barát azonban csak a nemzet javát tartja szem előtt. Frangepán Fráter György életére tör, de ennek sikerül menekülnie a bérnyílkos elől. A második felvonásban Zsigmond királyfit, aki betegségéből felépült, elviszik a muzulmánok közé. A nemzet nagyon aggódik Zsigmond királyfiért, mert nem tudja senki, miért akarta látni Szuliman szultán és miért vitette a török táborba? S mialatt a nemzet aggódása tetőfokra lép, Martinuzzi visszahozza a királyi gyermeket. De Izabella királyné tovább üzi orgiáit Frangepánnal, akit végre György barát a vár magaslatáról a *gyűlöletbe* taszított. Most tizenöt esztendő ugrik át a szövegíró. A harmadik felvonásban Zsigmond dalmás ifju lett. Azonban ő sem tudja megbecsülni Martinuzsit, aki mindig csak a haza javát tartja szem előtt és ragaszkodik a királyi házhoz. Ellenkezőleg: gyűlöli Martinuzsit. A gyűlöletre tanította őt anyja kezdettől fogva s e gyűlöletben serdült ifjává. Végre teljesül Martinuzzi legfőbb álma: Zsigmondot királylyá proklamálják. De ugyanez a Ferdinánd-pártiak által fölbérelt spanyol zsoldosok megtámadják a király-pártiakat. Csak annyi idő van még, hogy a király és királyné megmeneküljenek és a koronát biztonságba helyezzzék. A megmenekülést is György barátunk köszönheti a királyi család. A felvonást követi egy változás, amelyben György barátot meggyilkolják.

Maga az előadás egyike volt a legjobbknak, amelyeket valaha a magy. kir. Opera-házban láttunk. Alszeghy Kálmán főrendező a rendezés nagyszerűségében, változatai-

A bán és a koalíció egyezkedése.

A horvát koalíció által kiküldött bizottság ma átadta a bánnak a párt határozatát, amely a feltételeket tartalmazza, melyek mellett a koalíció hajlandó a kormányt támogatni. A bán kijelentette a küldötteknek, hogy ma este Budapestre utazik, ahol tanácskozni fog a miniszterelnökkel s csak visszatérte után adhatja meg válaszát.

Egy más híradás szerint a horvát-szerb koalíció tárgyalóbizottsága ma megjelent a bánnál, hogy a tartománygyűlési többség és a Magyarországgal való kiegyezés alapjáni munkaprogramm érdekében való kooperáció felett tanácskozzanak, de a konferencia, amely hosszabb ideig tartott, *cayelőre pozitív eredmény nélkül ért véget.* A bán ma éjjel Bécsbe utazott és onnan esetleg Budapestre megy.

A koalíció lapja, a „Hrvatski Pokret“ beismerte, hogy a koalíció még a választások alatt so szakította meg az összeköttetést a bánnal, mivel a bán több ízben kijelentette, hogy *rendezni fogja a vasutas pragmatika kérdését.* Most elérkezett ez az ígéret beváltásának az ideje s a koalíció azért folytat tárgyalásokat a bánnal, mert még mindig reméli, hogy mielőbb rendezni fogják a pragmatika kérdését. Ha a bán *ellárolítja a meggyezés útjából a legnagyobb akadályt: a pragmatikát, a koalíció hajlandó közös munkaprogramm alapján együttműködni a kormánnyal.*

Most állították össze a horvátországi választások statisztikáját. E szerint a 190.443 választó közül öt jogával azok hatvan százaléka: 112.249 választó. A pártok közül a horvát egyesült önálló párt (a volt horvát-szerb koalíció) 26.040 szavazatot kapott, vagyis a szavazatoknak huszonkét százalékát. A szerb önálló-párt 10.287 szavazatot kapott s egybevéve a koalícióhoz tartozó pártok által elnyert szavazat-mennyiséget, összesen 38.717 szavazatot esett a koalíciós pártokra. A bán jelöltjei 20.126 szavazatot kaptak, tizenhét százalékot az összes szavazatokból. A keresztényszocialistákra 23.088 választó szavazott, vagyis a választóknak maídnem huszonegy százaléka. A parasztpártra 14.029, az összes szavazatoknak tizenhárom százaléka, a többi szavazat megoszlott a kisebb frakciók között.

A marostordai anarchia.

Marostorda vármegyében a régen sóvárgott rend és nyugalom csak nem akar helyreállani. Sőt napról-napra jobban kiélesednek az ellentétek az ellenzék és a főispán pártja között. A napokban

ban, szinponájában párját ritkító munkát produkált. A csoportok szintarka felvonulása, a szinpadai ötletesség minden apróságban meglepő és nagyszerű volt. Rajta kívül Kémény Jenő volt az, aki a scenika dolgában szintén elsőrendű munkát végzett. A szereplők közül legelől állt Szemere Árpád, aki klasszikusan szép megjelenésű Martinuzzi volt. Gyönyörű, meleg, érzésteljes baritonja egészen hozzá illeszkedett a szerep nagy énekbeli feladataihoz. Dömötör Ilona, az Izabella királyné szerepében is egészen jól megállotta helyét. Ezt a szerepet inkább Vasquez grófnak kellett volna kiosztani, aki jobban győzte volna drámai erővel a nagyszabású énekbeli feladatot. De Dömötör Ilona is sok poézist vitt szerepébe. Frangepán nem éppen rokonszenves alakját Székelyhidy kreálta és nagy tünt föl, mintha friss, érezes tenorja val most már könnyebben tudna bánni és a préselt hangokat, amelyek énekében azelőtt nagyon gyakoriak voltak, ma alig voltak hallhatók. Rendkívüli hatást ért el Rózsa, aki egy dalos diák szerepében a második felvonásban pompás beraldhoz jutott, amelyet szüneti nem akaró taps követett. Hatalmas hangja színe kiharsogott a nézőtérre. Venczellnek, a páter szerepében is alkalma volt néhányszor basszusát érvényesíteni. A többi szereplők közül Hegedűs, Dalnoki, Ambrusné, Payer és Valent együttesen buzdólkodtak a siker érdekében. Magát az előadást Rékai Nándor a szerző vezette, akinek külöben kifutott a tapshól, olyannyira, hogy az egyes felvonások után lelkes, meleg ovációval hívták a lámpák elé.

tartott közgazdasági bizottsági ülésen ismét néhány törvénytelenégről rántották le a leplet az ellenzék vezértérjái. Kiderült ugyanis, hogy a főispán kreaturái közül két helyettesített főszolgabíró, Nagy Elemér és Kondray Márton az október 14-iki közgyűlést megelőzőleg, hivatalos hatalmukkal visszaélve, a törvényhatósági bizottsági tagokat mindenféle módon igyekeztek a közgyűlésen való megjelenéstől visszatartani. Konkrét esetekb' kifolyólag Kondray helyettesített főszolgabírót, Gál Sándor országgyűlési képviselő indítványára a közgazdasági bizottság *hivatalától felelősségre való tekintet nélkül felmentette, Nagy helyettesített főszolgabírót pedig állásától felfüggesztette.*

A szerb kereskedelmi szerződés.

A belgrádi szkupstina pénzügyi bizottsága letárgyalta az Ausztriával és Magyarországgal való kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslatot. A jelentést holnap kinyomtatják s azt hiszik, hogy a szkupstina már jövő hétfőn megkezdi a törvényjavaslat tárgyalását. A pénzügyi bizottság reméli, hogy a törvényjavaslatot nagyobb vita nélkül el fogják fogadni.

A Kossuth-párt értekezlete.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt folyó hó 15-én, kedden délután 6 órakor Kossuth Ferenc elnöke alatt pártértekezletet tart.

Masaryk és Vasics.

A belgrádi Sztampa hevesen megtámadja Masaryk tanár, osztrák delegátust hiszékenysége miatt és csodálkozását fejezi ki, hogy egy tanár, akinek egyetemi tanszéke van, ilyen hihetetlenül könnyelműséggel gyűjti anyagát. A lap szerint Masaryk révén ismertté vált Vasics, a leghírhedtebb emberek egyike, notórius rágalmazó és zsaroló, akit viselt dolgai miatt a bukaresti rendőrség kénytelen volt kiutasítani. A Sztampa végül azt írja, hogy Masaryk sokkal hasznosabb dolgot művelne, ha csak könyveivel és tudományával foglalkoznék és nem avatkoznék politikai dolgokba.

Kié Bosznia?

— Bizalmatlanság báró Buriánnak. —

Udvari ebéd és Khuen estélye.

(A két delegáció teljes ülései.)

Bécs, november 12.

A két delegáció ma, tekintettel az udvari ebédre és a magyar miniszterelnök estélyére, plenáris üléseiket egyfolytában délelőtt tiztől délután négy óráig tartották meg. A magyar bizottságban Mezőssy Béla, gróf Tisza István és gróf Apponyi Albert mondtak hosszabb s igen érdekes beszédeket. Különösen Apponyi nyilatkozata nagy fontossága, mert a leghatározottabban hangoztatta Boszniára vonatkozó kétségtelen történelmi jussunkat s hivatkozásunkat a magyar felségjog kiterjesztésére.

— Ügvelni fogunk arra, — mondotta nyomatékkal, — hogy a boszniai kérdés rendezésekor a magyar korona igénye és szuverenitása esorbát ne szenvedjen s csakis olyan megoldást fogadjunk el, amely ősi jogainkat biztosítja.

Hírlások lehetünk, hogy Apponyi a magyar álláspontot ily precízre leszögezte, mert ugyanabban az időben az osztrák delegációnak majd mindenik szónoka tiltakozott a magyar nemzetnek az annektált tartományaira vonatkozó joga ellen, sőt még a történelmi kapcsolatot is kétségbe vonták. Gróf Latour Vincze birodalmi politikát követelt Bosznia-Hercegovina részére, Sustersic Iván pedig a trializmus tanát hirdette s a két görbe ország-nak Horvát-Szlavonországgal való egyesítését sürgette: egy délszláv államalakulatot Magyarországgal szemben. Sustersic egyébként a kmet-kérdéssel összefüggésben bizalmatlansági

indítványt tett báró Burián István közös pénzügyminiszter ellen. Báró Bienerth osztrák miniszterelnök is felszólalt a dalmát vasutak dolgában, kijelentette, hogy ő még mindig ragaszkodik a likai vonal helyett az unnavölgyi vonalhoz s oda fog hatni, hogy a magyar kormány mielőbb hozza meg e sürgős ügyben végső döntését.

A mai napról, amelyet egy udvari ebéd és gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök estélye zárt be, a következő bécsi tudósításunk számol be:

A magyar delegáció.

A magyar delegáció ma folytatta tanácskozását Láng Lajos elnöklésével. A ülésen megjelent Héderváry gróf miniszterelnök, Achrenthal gróf külügyminiszter és Schönaich báró közös hadügyminiszter. A napirenden volt a közös külügyi költségvetés tárgyalása.

Laszkáry Gyula szerint Boszniában a móhadánokra kellene támaszkodni a politikai konszolidáció munkájában. A Törökországgal való szövetség szintén kívánatos. Fölhívja a külügyminiszter figyelmét arra, hogy a magyarországi oláh izgatók Romániából ne részesüljenek támogatásban.

Mezőssy Béla az annexiót helyesli, de kifogásolja, hogy a Szandzsák átengedéseért semmit sem kaptunk. Az annexió egyébként inkább a hármasszövetség, mint a külügyminiszter sikere. A külügyminiszter ne avatkozzék bele a gazdasági kérdésekbe. A huszbohatal kérdéseben Magyarország elmege az engedékenység legvégső határáig, de ha azt látja, hogy anyagilag tönkre akarják tenni, a legerősebb küzdelemre kész a külügyminiszter ilyen törekvései ellen.

Báró Solymossy Ödön az annexió sikereért teljes bizalmát fejezi ki a külügyminiszternek.

Rakovszky István a költségvetést elfogadja, s bizalmi kijelentéseket azonban nem írja alá. Kifogásolja az annexió elismeréséért Törökországnak adott kárpótlást.

Gróf Tisza István szólalt fel azután. Helyreigazítja egy nyilatkozatát, amelyet az albizottságban tett s amelyet a németországi sajtó helytelenül értelmezett. Azt mondotta, hogy a német szövetség nem az egyedüli lehetséges szövetség ugyan, de ránk nézve ez idő szerint a legerősebb szövetség. Utal arra, hogy Ausztriában az utolsó időkben olyanok is kezdik belátni a hármasszövetség értékét, akik nem igen lelkesednek a német barátságért. A balkáni államokat illetőleg tiltakozik minden olyan törekvés ellen, amely állítólag politikai érdekből közgazdasági koncessziókkal akarja a balkáni államok jóindulatát megnyerni. Az annexió sikerét nem akarja tulbecsülni, különösen nem akarja, hogy most már pihenjünk babérjainkon. Oroszország nem hagyott föl balkáni tervvel s most legfőljebb azért hallgat, mert erőgyűjtéssel van elfoglalva. Hogy Oroszország agresszív fog-e föllépni, az különösen katonai állásütségünktől függ, de ez egyttal kihat a Balkán-államok magatartására is velünk szemben. A külügyminiszter iránt bizalommal viseltetik és a költségvetést elfogadja.

Gróf Batthyány Tivadar kifogásolja, hogy az osztrák delegáció tegnapi ülésén egy képviselő Magyarország nemzetiségi viszonyait is bírálta anélkül, hogy megfelelő reaktívításban részesült volna. A költségvetést nem fogadja el.

Az elnök azután félórás szünetet rendelt el. Szünet után Hosszu Vazul püsrök Mezőssy beszédére reflektálva, hangoztatja, hogy a románoknak irredentista törekvései soha sem voltak.

Gróf Apponyi Albert a hármasszövetségűdvősenek tartja. Az annexió kérdése dolgában abban a sniátságos helyzetben van, mint ellenzéki politikus, hogy a külügyi politika vezetőjével szolidaritásban áll. Mintán nem szenved kétséget, hogy Bosznia-Hercegovina a magyar koronához tartozik, az a kérdés merül fel, hogyan osztottassanak hozzá Magyarországhoz ezek a tartományok. Ügvelni fogunk, hogy olyan megoldás ne történhessék, amely Magyarországot kizárta érti. Most ez a két tartomány a magyar király szuverenitása alá tartozik. Bizzuk ideiglenesen a helyzet tisztázásáig az adminisztrációt Magyarországra és Ausztriára közösen.

Holló Lajos: Mi Bosznia-Hercegovinánál Magyarországhoz tartozandóságát nagy nyomatékkal hangsúlyozzuk. Az annexió dolgában Oroszország érzékenységére való tekintettel talán helyesebb formát kellett volna választani. A másik tényező: Törökország érzékenysége. Elismeri a külügyi vezetőség jóhiszeműségét és jóakarátát, de a régi összbiróalmi eszme nehezedik reája, még pedig olyan irányban, amelynek nem juthat kellő kifejezésre a nemzeti politika.

Miután Elnök hétfőn de sen fog ügyi költés zárszámad sei tüztette Bejel tása tárg nyiben idő is fogják Ezzel

Ma d bosnyák k Neme nyák stat nevet.

Gróf szolt, s az ez a küllő zás tulajd odázn. A tást két a politikát

Báró ságban tel Jalt állást völgyi von gyar min keltik, m vasut hely gyar korr Bizonyára pénzügym kerülné e ják indita reméli, h fognak v kivitelt

hozni. (H Suste megoldás monarkia amely Bo teli, telje és nemze Boszniára A boszni Bosznia élő délszl egészszó musta. E agrár-ban engedélye kitéve. E következő

Hor állam be resztülvi után óva szellemél

Ren gásolja, delegáció Stun magyaró és ezután ceket i

Mas legációit teli, hog Ezu kezű ül

Ma az első delegáció Beöthy Erdélyi Frigyes, rer Ernő Láng L

lender M nár Vik dar, Rá nos, Sip gróf, Tis Zichy A voltak h

Miután szólásra többé senki sem jelentkezett, Elnök az általános vitát bezárja és bejelenti, hogy gróf Esterházy Pál külügyi osztályfőnök a hétfőn délelőtt 10 órakor tartandó legközelebbi ülésen fog felszólalni, amelynek napirendjére a külügyi költségvetés vitájának folytatása, továbbá a zárszámadási és a pénzügyi albizottságok jelentései tüzettek ki.

Bejelenti továbbá, hogy az ügyrend módosítása tárgyában indítvány érkezett hozzá; amely nyíltan időmarad reá, a hétfői ülés végén tárgyalni is fogják azt.

Ezzel az ülés véget ért.

Az osztrák delegáció.

Ma délelőtt folytatta az osztrák delegáció a bosnyák költségvetés tárgyalását.

Nemetsz delegátus azt fejtette, hogy a bosnyák statutum nem érdemli meg az alkotmány nevet.

Gróf Latour a dalmáciai csatlakozó vasutáról szól, s annak a gyanújárak adott kifejezést, hogy ez a különböző tervek közt való folytonos ingadozás tulajdonképpen a vasutépítést akarja végleg elodázni. Az osztrák miniszterelnöktől fölvilágosítást kér az ügy állapotáról. Boszniában birodalmi politikát kellene csinálni.

Báró Bienerth miniszterelnök utal a bizottságban tett nyilatkozatára, amelyben amellelt foglalt állást, hogy a likai vonal helyett az unnavölgyi vonalat építsék meg. Elismeri, hogy a magyar miniszterelnök fejtegetései azt a látszatot keltik, mint hogyha az a törekvés, hogy a likai vasut helyett az unnavölgyi építtessék meg, a magyar kormány kebelében kissé háttérbe szorult. Bizonyára már legközelebb a kormányok és a közös pénzügyminiszter, aki, ha az unnavölgyi vasuterv kerülne előtérbe, szintén érdekelve volna meg fogják indítani a szükséges szóbeli megbeszéléseket és reméli, hogy azok az ügynek definitív elintézésére fognak vezetni. Arzano-Bugojno vasutösszeköttetés kivételét is igyekszik a megvalósuláshoz közelebb hozni. (Helyeslés.)

Sustersic kijelenti, hogy aboszniái probléma megoldása az annexió után főfontosságú kérdés a monarchiára nézve. A magyar állam étvágya ellen, amely Boszniát és Hercegovinát magának követeli, teljes határozottsággal kell fellépni. Közjogi és nemzeti tekintetben sokkal több igénye lehet Boszniára és Hercegovinára Horvát-Szlavóniának. A boszniai probléma megoldása tehát az, hogy Bosznia és Hercegovina a monarchia keretében élő délszláv országokkal a lehető legegyszerűbb egységes egységbe egyesüljön. Rá kell térnünk a trializmusra. Bizonyítani igyekszik, hogy a boszniai agrár-bank statutumaival, amelyeket báró Burián engedélyezett, a kmetek a romlásnak lettek volna kitéve. Határozati javaslatot terjeszt elő, amely a következő:

„Amidőn az osztrák delegáció báró Burián birodalmi pénzügyminiszternek egyoldalú, egy magánbankintézet javára a boszniai agrár-bank kérdésében követett eljárásáért bizalmatlanságot szavaz, feltétlenül ragaszkodik ahhoz, hogy határozatos garanciák létesítenek ily lehetőségek megismétlődése ellen.”

Horsky kijelenti, hogy a kmetmegváltást az állam közreműködésével és megváltásával kell keresztülvinni, nem pedig ezt egy bankra bízni. Ezután óva int attól, hogy a monarchia Németország szellemében vezesse balkán-politikáját.

Renner bírálja a boszniai alkotmányt és kifogásolja, hogy a bosnyákok nincsenek képviselve a delegációban.

Stumm visszautasítja amaz állítást, hogy a magyaroknak történelmi jogaik vannak Boszniára és ezután a boszniai hitelviszonyokat teszi szóvá és ezeket igen egyszerűségeknak mondja.

Masaryk követeli Bosznia képviselést a delegációban. A kmetmegváltás tekintetében követeli, hogy ez kötelező legyen.

Ezután a tárgyalást megszakítják és a következő ülést hétfőn délelőtt 10 órára tűzték ki.

Az első udvari ebéd.

Ma délután hat órakor volt a Hofburgban az első delegációs udvari ebéd, amelyre a magyar delegáció tagjai közül gróf Apponyi Albert, Beöthy László, Dániel Gábor, báró Dániel Ernő, Erdélyi Sándor, báró Forster Gyula, báró Harkányi Frigyes, Hegedüs Lőránt, Issekutz Győző, Kammerer Ernő, gróf Karátsonyi Jenő, Kossuth Ferenc, Láng Lajos a delegáció elnöke, Lóczy Leó, Mayländer Mihály, Mezőssy Béla, Miklós Ödön, Molnár Viktor, Nyegre László, gróf Pejacevich Tivadar, Rikovsky István, Sággy Gyula, Sándor János, Sipos Miklós, Szinák Imre, Telegdy József, gróf Tisza István, gróf Wickenburg Márk, gróf Zichy Antal, gróf Zichy Ágost és Chavrak Levin voltak hivatalosak. A magyar kormány tagjai közül

az ebéden gróf Khuen-Héderváry Károly, Hieronimu Károly kereskedelmi miniszter és Hazai Samu honvédelmi miniszter voltak jelen, továbbá gróf Aehrenthal Alajos külügyminiszter, báró Schönaich Ferenc közös hadügyminiszter, báró Burián István közös pénzügyminiszter, báró Bienerth osztrák miniszterelnök, Plehner számszaki elnök, több miniszteri hivatalnok, valamint a meghívott osztrák delegátusok.

A Burg környékén már jóval hat óra előtt nagy közönség gyűlt össze. Nemsokára kocsik kocsik után robogott be a Hofburg kapuján. Miniszterek, magyar és osztrák delegátusok egymás után érkeztek az udvari ebédre. A magyar delegátusok ragyogó díszmagyarjukban élénk feltűnést keltettek a nagyszámú közönség előtt.

Pontban hat órakor együtt voltak a meghívott vendégek s néhány percczel később kitérültek a szárnyas ajtó és ő felsége a terembe lépett. Ő felsége pompás szinben volt és elsőnek Láng Lajost, a magyar delegáció elnökét üdvözölte, majd Glombinszky lovaghoz, az osztrák delegáció elnökéhez lépett. Azután Aehrenthal Alajos gróf külügyminisztert, Héderváry gróf miniszterelnököt, Schwarzenberg herceget, Schönaich báró közös hadügyminisztert, Burián báró közös pénzügyminisztert és báró Bienerth osztrák miniszterelnököt üdvözölte.

Ezután kezdetét vette az ebéd. Ő felsége Láng Lajos a magyar delegáció és Glombinszky Szaniszló lovag, az osztrák delegáció elnökei között foglalt helyet, akikkel az ebéd egész ideje alatt élénken beszélgetett. Ő felsége láthatólag a legjobb hangulatban volt és ebéd közben többeket tüntetett ki megszólításával, így Zichy Ágost gróft, a magyar és Cyhlarz Károly dr.-t, az osztrák delegáció alelnökeit, Wickenburg Márk gróttól, a magyar delegáció külügyi albizottságának előadójától a bizottság munkálatairól kérdezősködött. Majd Hegedüs Lórántot, a hadügyi albizottság előadóját tüntette ki megszólításával, a hadügyi költségvetésről beszélgetve vele. A beszélgetésből kitűnt, hogy őfelsége minden részletkérdésről teljes alaposággal van informálva. Majd örömet fejezte ki afelett, hogy a delegációk tárgyalásai oly gyorsan és simán közelednek a befejezéshez. A beszélgetések alatt őfelsége ismételt tanujelét adta kiváló emlékezőtehetségének. Így pl. Hegedüs Lórántnak megjegyezte, hogy igen jól emlékszik édesatvára, néhai Hegedüs Sándorra, a volt kereskedelmi miniszterre, aki annak idején szintén előadója volt a hadügyi albizottságnak, amely tisztében nagyérdemű munkásságot fejtett ki. Báró Dániel Ernőnek örömet fejezte ki a felett hogy ismét a delegátusok sorai között láthatja, majd a mostani tanácskozások menete iránt érdeklődött, mire báró Dániel megjegyezte, hogy a delegáció tárgyalásai kedden valószínűleg befejezést nyernek. Őfelsége a választ láthatólag meglepődéssel fogadta, majd egészségi állapota iránt érdeklődött.

— Milyen az egészségi állapota?

— Köszönöm, Felség, jól!

Ezután őfelsége Beöthy Lászlót, a pénzügyi albizottság előadóját szólította meg, majd ismét a mellette ülő két elnökkel beszélgetett.

Az ebéd hét óra előtt néhány percczel ért véget, amely után ő felsége cerecet tartott, miközben a két miniszterelnök bemutatta ő felségének az új delegátusokat. A magyar delegáció főrendiházi tagjai közül elsőnek Laszkáry Gyulát szólította meg, majd feltűnő hosszú ideig beszélgetett gróf Tisza Istvánnal, mi alatt a közelben álló delegátusok kissé visszavonultak. Ugyancsak hosszasan beszélgetett ő felsége Kossuth Ferenczel és gróf Apponyival küszöbön álló amerikai utjáról, annak céljairól és indító okairól beszélgetett. Erdélyi Sándortól egészségi állapota felől érdeklődött. Nagy Ferenc amaz általános örömmel adott kifejezést, hogy ő felsége oly jó szinben van.

Ezután Harkányi Frigyes báróhoz lépett ő felsége:

— Hogy érzi magát?

— Köszönöm Felség, jól!

— Én bizony már érzem az évek súlyát!

— Óh, én jóval idősebb vagyok, mint Felséged! Már korelnöke is voltam a főrendiháznak.

Ő felsége az osztrák delegátusok közül is többeket szólított meg. A cerece csaknem egy teljes órahosszat tartott, majd ő felsége üdvözölve a delegáció tagjait, belső termeibe vonult vissza. A delegátusok az udvari ebédre a Magyar Házba hajtattak, ahol gróf Héderváry miniszterelnök estélyt adott tiszteletükre.

Héderváry estélye.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök és felesége ma este a király személye körüli minisztérium palotájában fényes estélyt adtak a delegáció tagjainak tiszteletére. Az estélyre hivatalosak voltak a magyar és osztrák delegáció tagjai, a közös miniszterek, a magyar és osztrák miniszterek, a kabinetiroda s a minisztériumok magasrangú tisztviselői s a sajtó képviselői.

A palota lépcsőházát és az estély színhelyét szolgáló termeket gazdag virágdiszszel, a termek falait pedig nagyértékű gobelinekkel és szőnyegekkel ékítették. A vendégek este kilenc órakor a nagy fogadóteremben gyülekeztek, ahol Héderváry gróf üdvözölte őket. A második teremben a miniszterelnök felesége. A bemutatásnál Bárczy István dr., a miniszterelnök titkára működött közre. A miniszterelnök és felesége egész este szeretettel méltó módon foglalkoztak vendégeikkel. A vendégek, akiknek gazdag buffet állott rendelkezésükre, cigányzene mellett éjfélig maradtak együtt a magyar palotában.

KÜLFÖLD.

Az angol alkotmányválság.

Budapest, november 12.

Anglia sulycs napok előtt áll. Azok a tanácskozások, melyek a kormánypartí vezető férfiak és az ellenzék vezetői közt hónapokon keresztül folytak, hogy a felsőház reformjára nézve valami megállapodás jöjjön létre, véget értek, még pedig eredménytelenül. Hogy az eredménytelenséget mi okozta, azt valószínűleg hosszú ideig nem fogja a világ hivatalosan megtudni, mert Asquith miniszterelnök kijelentette, hogy erről nem hajlandó nyilatkozni, tekintettel azokra a körülményekre, amelyek közt a konferenciák lefolytak.

Angliában ezzel egyszerre nagyon sulyos lett a politikai helyzet. Még a felsőház objektív tagjai sem tagadhatják, hogy az alsóházban ülő liberális és demokrata többségnek sok tekintetben jogosak panasza a felsőház ellen. A felsőház mai szervezete olyan, hogy ott mindig a konzervatív párt lesz többségben, s így a választásokon hiába győz a liberális tábor, s a képviselőház többsége hiába liberális, ez a többség az akaratát nem hajthatja végre, mert azt a gátat, amelyet ez elé az alsóházban nem tud a konzervatív párt gördíteni, a felsőházban gördíti, ahol bárhogy forduljon is a sors, a liberálisoknak mindig egy többségben levő ellenzékük van, míg a liberális párt nem is remélheti, hogy a felsőházban valaha is hasonló szerephez és befolyáshoz juthasson.

A liberálisok tehát joggal követelik, hogy a felsőház reformáltassék. Még pedig vagy ugy reformáltassék, hogy ott ne legyen már eleve kizárva egy liberális többség alakulása sem, hogy tehát ott a konzervatív párt és a liberális párt körülbelül egyenlő erővel legyen képviselve s a döntés egyik pártnak se legyen kizárólagosan a kezében hanem egy harmadik, sem a konzervatív, sem a liberális párthoz nem tartozó frakciónak kezében. Mert ez aztán az egyoldalú pártérdekektől menteser állapítaná meg minden egyes esetben, hogy hogyan szavazzon, szóval a döntés mindig ennek az objektív frakciónak ide vagy oda csatlakozásától függene.

De ha ezt a reformot így létrehozni nem lehetne, akkor a felsőház vétőjórának korlátozásában látják a liberálisok a kivezető

ntat a mai lehetetlen és anachronisztikus állapotból.

Maga a liberális párt sem egységes abban a felfogásban, hogy a reformot hogyan kell végrehajtani. Egyesek megelégednének a mai „abszolút veto” megszüntetésével, mert ezt a felsőház reformjának előfeltételül tekintik, abból indulván ki, hogy az abszolút vetojog megszüntetésével egy „egészséges” felsőházi reform aztán már könnyebben lesz keresztülhajtható. Ez a felfogás a többség a liberálisok közt, mert az abszolút veto megszüntetése már egymagában is lehetetlenné tenné, hogy a felsőháznak állandóan konzervatív többsége minden liberális reformot akkor és úgy akadályozzon meg, ahányszor és ahogy csak neki tetszik, s egy liberális képviselőházi többség számára nagyon megnehezíti, ha akarja, az egész törvényhozói munkát. Teljes joggal hangoztatják ezek a felsőházzal szemben, hogy egy nagy liberális alsóházi többség épp oly joggal követeli azt, hogy az ő programja törvényre válhasson, mint a mostani felsőházi szervezet mellett egy reakezionárius parlamenti többségé. Campbell-Bannerman, a volt miniszterelnök egy mondatban gyönyörűen fejezte ezt ki: the will of the Commons must prevail, az alsóház akaratának kell érvényesülni.

A felsőházban ülő reformellenesek ez ellen a terv ellen azt vetik ellen, hogy ez tulajdonképpen az angol törvényhozást egykamara rendszerűvé tenné, mert akkor a felsőház szavazatának egyáltalán soha többé semmi jelentősége, vagy befolyása nem volna. De ez nem egészen így van, s a felsőház mai korlátlan hatalmának korlátozása még nem jelentené az egykamara rendszert.

Az idén, április 14-én, Asquith miniszterelnök beszédet mondott az alsóházban a felsőházi reformról. Ebben a beszédben többek közt szó szerint a következőket mondta: „Ha a lordok a mi reformpolitikánknak, ha az végül eléjük kerül, ellene szegülnek, ha azt nem fogadják el, vagy azt tárgyalni sem akarják, akkor mi (t. i. a kormány) kötelességünknek fogjuk tartani, hogy azonnal tanácsot adjunk a koronának a szükséges lépésekről, hogy ez a politika még ebben a parlamentben törvényerőre emelkedjék. Ha ezt nem tudjuk biztosítani, akkor vagy beadjuk lemondásunkat, vagy pedig előterjesztést teszünk a királynak a képviselőház feloszlatására. De ez utóbbit csak akkor, ha garanciát kapunk arra, hogy a népek az az akarat, mely ezeken a választásokon megnyilvánul, érvényesülni is fog.”

Ebből meg lehet állapítani, hogy mi a kormány terve. Az első lépés az lesz, hogy az alsóház a vétő korlátozása iránt határozni fog. Ez a határozat azonnal a felsőház elé terjesztetik. Ha a felsőház a határozathoz hozzá nem járulna, akkor a kormány egy nagy páirshubbot fog a királytól kérni, hogy ily módon megtörje a felsőház ellenkezését. Ezt a király valószínűleg meg fogja tagadni, mire a miniszterelnök a képviselőház feloszlatása iránt fog előterjesztést tenni, de csak olyan feltételek mellett, hogy ha a választásokból ismét egy liberális többség kerülne ki, akkor a király szükség esetén nem zárkoznék el egy páirshubb elől. Ha a király ebbe a feltétellel nem menne bele, akkor a mostani liberális kormány azonnal lemondana, s az utána következő konzervatív kormány volna kénytelen feloszlatni a mostani képviselőházat, mert annak mostani liberális többségével kormányozni nem tudna.

A legközelebbi napokban kell eldőlnie, hogy mi fog történni. A miniszterelnök Sandringhamba ment a királyhoz, hogy őt a mostani súlyos helyzetről informálja.

Az angol alkotmányválság legutóbbi eseményeiről a következő tudósítást adjuk:

Londoni jelentések szerint Asquith miniszterelnök tegnap elhagyta Londont és Sandringhamba ment, ahol György király ez idő szerint tartózkodik. A miniszterelnök nagyszabású óvintézkedéseket tett, hogy senki se tudja meg utazását. Sandringhamban több óra hosszáig tapásozott a királlyal. A tanácskozás eredményét egyelőre titokban

tartják. A *Petit Parisien* londoni munkatársa azt jelenti, hogy Asquith a király elé aláírás végett királyrendeletet terjesztett, amely a parlamentnek nyomban való feloszlatásáról intézkedik. Azt hiszik, hogy ezt a határozatot a legközelebbi minisztertanács után azonnal fogantatosítani fogják.

Asquith miniszterelnök utazása a királyhoz a legvalószínűbben azzal a szándékkal van kapcsolatban, hogy javaslatokat tegyen az új peerek kinevezetésére vonatkozó királyi felségjog gyakorlása dolgában, hogy ily módon keresztülvigye a felsőház vétőjogának korlátozására vonatkozó kormányjavaslatok elfogadását a felsőházban is. A kormány visszalépése vagy a ház feloszlatása azután attól függ, mily álláspontot foglal el a többség a miniszterelnök tervével szemben.

Haldane hadügyminiszter tegnap Warringtonban beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a liberális párt csak egy kérdést terjeszthet a nemzet elé, azt, vajjon akarja-e, hogy az alsóháznak tulajdona legyen. E kérdést csak általános választással lehet elintézni, amelyet a legrövidebb idő alatt meg kell tartani. Haldane tovább kifejtette, hogy Anglia viszonya Németországhoz ritkán volt jobb. A két nagy nemzet között, akiknek a fölön elég nagy terük van iparuk és kereskedelmük foglalkoztatására, nem szabad vetélkedésnek lennie. Ezért Angliának nincs több joga, hogy Németországnak flottája kiépítése miatt szemrehány. Ugyan, mint Németországnak arra, hogy Anglia eljárását bíralgassa, ha szárazföldi és tengeri hadierőjét revíziónak veti alá.

A kormánynak az a szándéka, hogy a parlamentet feloszlatja, mert, hogy a lordok a vétőjavaslatot elfogadják, egyáltalában nem valószínű. A feloszlatás már december első, vagy legkésőbbben második hetén fog megtörténni, mert a kormány csak néhány napot fog a lordoknak engedni a vétőrezolúció tárgyalására és annak az elhalasztását épp úgy *casus bellinek* fogja tekinteni, mint a javaslat elvetését. Most csak arról van szó, hogy megkapja az írek bejegyzését a költségvetés elintézésére és az írekben, ugy látszik, meg is van erre a hajlandóság. A munkáspárt előreláthatólag nem fog nehézségeket támasztani. Azt hiszik, hogy a kormány a költségvetést félre fogja tenni és azonnal a vétő-rezolúciót véteti tárgyalás alá, amelynek elvetése esetén a parlamentet nyomban feloszlatja, úgy, hogy az új választásokat még ebben az évben megtartják.

A mexikói tüntetés. Newyorkból táviratozzák: A mexikói tüntetés ügyében az amerikai kormány tiltakozást jelentett be Porfirio Diaz elnökkel és Mexikó kormánya kész elgétéit adni az Egyesült Államoknak. Mexikóban a cenzúra szigorúan működik s nem lehet híreket kapni a zavargásokról. Ebből azt következtetik, hogy az amerikai üldözése sokkal veszedelemesebb volt, semmint az első jelentés állította. A mexikói amerikai követ meztáviratozta, hogy 51 letartóztatás történt és az amerikaiak életbiztonságát nem fenyegeti veszedelem.

Porcer és Nathan. Rómából jelentik: A „Popolo Romano” szövetség, hogy a *Stampa* és a *Corriere della Sera* politikai tudósítói nem találták teljesen kielégítőnek Aehrenthal gróf külügyminiszternek Porcer dr. bécsi polgármester beszédéről szóló nyilatkozatában az utolsó részt. A „Popolo Romano” azt mondja: A két politikai levelező azon felfogása, amely szerint Nathan polgármester beszédében belső ügyet tett szóvá, míg Porcer dr. beszédével Olaszország érzékenységét sértette, valótlán, mert megfelelkezik a garanciális törvényről és azon politikai és celszerűségi okokról, melyek 1870-ben Olaszországot arra késztették, hogy a katolikus világot megnyugtassa, hogy a pápa egyházi szuverenitását teljes mértékben épségben fogja tartani. A „Popolo Romano” Porcer dr. beszédét szintén sajnálatosnak mondja és rámutat arra, hogy Aehrenthal gróf hangsúlyozta ezt, amennyiben így nyilatkozott: Általánosan elismert alapelve a nemzetközi jognak, hogy minden beavatkozás belügyeibe megengedhetetlen. Ennek nyomán Aehrenthal gróf korrekció módon kiemelte, hogy Nathan polgármester szavaiért az olasz kormány épp oly kevésbé tartozik felelősséget viselni, mint Porcer dr. nyilatkozataiért az osztrák kormány. A „Popolo Romano” sajnálatát fejezi ki Nathan dr. polgármester beszédén, akinek mint Róma polgármesterének nem szabad lett volna megfeleledkeznie arról, hogy Róma a pápa székhelye és hogy garanciális törvény létezik. A lap azon meggyőződést fejezi ki, hogy Aehrenthal gróf nyilat-

kozata ebben a pontban is a lehető legügyesebb, legmegfelelőbb és legkorrektebb volt. Ez az ügy egyébként az innsbrucki tartománygyűlésen is szóba került. Guggenberg képviselő a keresztényszocialis párt, az olasz néppárt és a konzervatív klub nevében sürgős javaslatot nyújtott be, hogy a tartománygyűlés adjon kifejezést a katolikus hívőknek a pápa szidalmazása ellen emelt tiltakozásának és szólítsa fel a kormányt, hogy a lakosság vallásos érzelmeinek megsértését ne engedje meg. Stefenelli (olasz liberális) a javaslatot politikai tüntetésnek jelenti ki és tiltakozik Porcer dr. polgármesternek beszéde ellen. Guggenberg javaslatát végül a szabadelvűek szavazatai ellenében elfogadják. Ezután a tartományi elnök az ülészszaot berekeszti.

EGYHÁZAK.

(Püspöki konferencia.) Vasary Kolos úbornok hercegprímás a katolikus nagygyűlést megelőzőleg a püspöki kar tagjait a mai napra konferenciára hívta egybe, hogy a nyári szünet alatt felgyülemlett folyó ügyeket letárgyalják. A konferencia 10 órára volt kitűzve, de az egyháznagyok már jóval a kitűzött idő előtt megjelentek a budavári primási palotában. A hercegprímás képviselőletében dr. Kohl Medárd püspök fogadta a püspököket. Pontban 10 órakor lépett a tanácskozásba Vasary Kolos hercegprímás, kit a püspöki kar tagjai mély hódolattal üdvözöltek. A hercegprímás üdvözölte az egybegyűlteket, rövid ima elmondása után megnyitván a konferenciát, a jegyzőkönyv vezetésére Fischer Colbric Agost kassai püspököt kérte fel. A tanácskozára megjelentek: gróf Bathányi Vilmos nyitrai h. püspök, Balás Lajos rosznyói, Boromissza Tibor szatmári, gróf Csáky Károly váci, Csernöck János esanádi, Fischer Colbric Agost kassai, báró Hornig Károly veszprémi, gróf Majláth Gusztáv erdélyi, Prohászka Ottokár kesztölcshérvári, Párvy Sándor zsepesi, Radnai Farkas beszteczébenvári, gróf Zichy Gyula pécsi római katolikus püspökök, Hajdu Tibor paunonhalmi főpát, Felscher Antal nagyváradi püspöki helynök, Kleiner Lajos kalocsai érseki helynök. A görög katolikus püspöki kar részéről jelen vannak: Mihályi Viktor gyulafehérvári és fogarasi érsek-metropolita, Fircsöl Gyula munkási és Radu Demeter nagyváradi püspökök. A tárgyalások megkezdése előtt Vasary Kolos hercegprímás meghatott szavakban paréntálta el Várossy Gyula kalocsai érseket, akinek halála nagy veszteség a katolikus egyháznak, valamint a püspöki karra. Mivel a püspöki konferenciák állandó előkészítő bizottságának elnöke Várossy Gyula volt, helyébe előtöknek Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspököt, tagnak pedig Csernöck János esanádi püspököt választották meg. A püspöki konferencia ezután megállapította a X. Pius pápához intézendő fölirot szöveget, amelyben a magyar püspöki kar protestációját fejezi ki Nathan római polgármesternek szeptember 20-iki a pápát és a katolikus tanokat sértő beszéde ellen. A püspöki kar ezután foglalkozott a katolikus tanítóképzőintézetek képesítő vizsgálati szabályzatával, majd a katolikus népiszkolák számára készült rendtartási szabályzattal. A püspöki kar megállapodott a gyermekek első áldozásának korára vonatkozó pápai dekrétum alapján kiadandó rendelet iránt. Ezután a konferencia a párbér megváltásának kérdésével foglalkozott. Ezután a Szent László Társulatnak a kivándorlók kiköltői lelki gondozása (Pasztoráció) ügyére vonatkozó előterjesztést tárgyalta. Ezután megbeszéltek az attkai, s japán és a kínai misszió fölsegítésére vonatkozó gyűjtési dolgot. Végül a konferencia iskolai ügyekre vonatkozó folyóügyeket intézte el. A konferencia déli fél 2 órakor ért véget.

(Az evangélikus egyetemes gyűlés.) A magyarhon, evang. egyetemes egyház közgyűlése ma fejezte le 4. napig tartott tárgyalásait. Minian báró Prónay Dezső egyet. felügyelő, elnök megnyitotta az ülést, több kevésbbé jelentékeny ügy került napirendre, majd dr. Zsigmond Jeno 15. jegyző a zsinati nagybizottság jelentését terjesztette elő. A zsinati elbizottság munkálatainak legnagyobb részben befejezték, csupán a pesti egyházról a horvát lelkészek esetleges külön minősítése és az eskümintákra vonatkozó fejezetek munkálata van még folyamatban. Az egyet. gyűlés ennek folytán felhívja a kerületeket, hogy a zsinattartásnak költségeire vonatkozólag a szükséges intézkedéseket tegyék, erről az egyet. gyűlésnek jelentést tegyenek, hogy azután a zsinat bejelentésére nézve a királynál a szükséges lépések megtételét legyék. Wagner Géza, a pesti magyar egyház nevében bejelentette, hogy az egyház az évfordulóra való töljintettel ujonnan

épitendő templomát egyet. templommá építi s azzal kapcsolatban Luthernek és az uttörőknek is emléket kíván állítani, amelyben lehetőség lesz, az országos gyűléstől erre is kér támogatást. A kérdéshez báró Prónay Dezső, dr. Haendel Vilmos, dr. Baltik Frigyes, Gyurátz Ferenc s többek hozzászólása után a bizottsági javaslatot elfogadták. Több foyó ügy elintézése után báró Prónay Dezső egyet. felügyelő a közgyűlést be-
rekesztette s dr. Baltik Frigyes püspök a gyűlés nevében hálás köszönetet és elismerést tolmá-solt az egyet. felügyelőnek a tanácskozá-sok böles és kitartó vezetéseért.

Tolsztoj.

8

Tolsztoj Nikolajevics Leó, aki távirati híradatok szerint, a legnagyobb titokban el-
húdosott jasznaja-polyánai birtokáról s csak annyi írást hagyott az íróasztalán, hogy ne is próbálják rávenni a visszatérésre: régi hűdöső és állandó szökevény. Bizonyos fokig külömben minden igazi író és gondolkozó az. Amit a hétköznapi túlekedések apró hősei szégyennek és takarnivalónak hisznek: a kö-
vetkezetlenség s a maga régi meggyőződése elöl való szökés minden igazi írónak és gon-
dolkozónak legfőbb szerelme és törekvése. Mert aki sohasem szünik meg mélyebbre ásni az emberi lélekben s aki a szépek vagy igaznak maniákus vadásza: az nem tud gyö-
nyörüségét találni abban, amit már megta-
lált, hanem örök szomjúsággal hajszolja azt, amit szeretne s amit talán meg lehet még találni. Mindig elbucszni önmagától, min-
den nap megszökni megszerzett birtokától, mindig bujdosni, mindig eltűnni: csudaszép kényelmességei, boldogító keservei ezek a szépségimádóknak és az igazságbányá-
szóknak.

Maga Tolsztoj is az ő hosszú élete során, mialatt mindig nagyobb volt, semhogy a nyilvánosság ellenőrzése elkerülhette volna, hányszor bujdosott már el, hányszor mondott bucsut önmagának, sőt hányszor próbált fi-
zikai értelemben is remeteségbe menekülni! A becézett orosz mágnásifutól a paraszt-
gunyában járó mezei munkásig, az orosz had-
sereg délezeig tisztjétől a világi hiúságokról való lemondást prédikáló apostolig, az orosz társaság legszellemesebb és legkönnvelmübb gavalériájától a jasznaja-polyánai Krisztus-
utódig az ut csupa bucsuzás, csupa szökés, csupa elbujdosás. És ha a kivételes léleknek ezt a szédítő utját meg nem világítják Tolsz-
toj irodalmi munkái: ugyan ki találna el a fiatal Tolsztojtól az aggastyán Tolsztojhoz, a „Karenin Anna“ világfi írójától a „Feltá-
madás“ új Krisztusához? De Tolsztoj kezdet-
től fogva szoktatta a világot a maga szép-
eltűnéseihez, a maga gondolatra serkentő szökéseivel. Ám ha valahol eltűnt, máshol megint felbukkant s nem bujhatott úgy el, hogy a világ rá nem talált volna. Volt erre kettős biztosíték is: először az, hogy az ilyen szellemeket, mint az aranytartalmu ereket a mohóság, dühödtt kíváncsisággal kutatja az emberiség, ha százszor is nyomukvesztettnek tetszenek is és másodsor az, hogy az ilyen szellemek, mint a nagy világosságok, el-
árulják magukat a fényükkel, akárhol rej-
tőzzenek is. Tolsztoj hiába vonult el Jasznaja-
Polyánába: őt ott is fölkeresték s ő ott is írt.

De ha Tolsztoj most, nyolczvankét esztendőskorában Jasznaja-Polyánából is el-
bujdosott: ez talán már nem a nagy gondol-
kodók termékeny elbujdosásainak strófáiba tartozik. Akármilyen kivételes agyvelő a Tolsztoj Leóé s akármilyen fizikai frissesség-

ben őrizte meg a kivételes embert apostoli egyszerű életmódja: a nyolczvankét esztendő őt is csak kikezdte már. Az idő nem gour-
mand s az öreg húst jobban szereti. Még min-
dig érdekes emberpéldány, sőt a frivol érdeklődésnek most érdekes csak igazán Tolsztoj Nikolajevics Leó: de azért az ő újabb elbuj-
dosása már nem folytatás és pláne nem új kezds, az ő mostani eltűnése már nem iro-
dalmi ígért, hanem nyilvánvalóan az utolsó szép ösztön, az utolsó nemes gesztus, talán a haldokló vadaké, melyek szintén így rejtőz-
nek el végső viaskodásukkal. Ugy kell lenni, hogy az aggastyán Tolsztoj, aki nem a maga műltjának irodalmi értelemben vett megutá-
lásából, hanem fizikai megrothasztól nem tud már emlékezni a „Karenin Anna“-ra, egy utolsó tisztá agylobbanás világánál nem tet-
szett már önmagának. Nem vagy te már ide-
való, mondta magának szomorú borongással Nikolajevics Leó. Az öreg ember csuf ember, mondta magának azután. Ha én is elszomorodom magamtól, mért szomorítsak másokat, mondta végezetül. És — ez volt utolsó hiu-
sága, az erőben való gyöngesége — maga mellé vette doktorát, aki titkára is és elbuj-
dosott, eltűnt. Kivételes szépen élt, kivételes szépen szeretne elmúlni.

Ha birnák még rokkánó térdei, talán fölvezetné magát egy szent magányosságú gleccer ormára. A hideg nem bántaná, a jég ragyogása nem kápráztatná. Az ő szervezete túl van már hidegen és szeme érzéketlen a kápráztató iránt. Ott a jeges csucson még valahol elbucszna — az örök bucsuzó — kísérő doktorától is, hogy az utolsó perczeket az ő Krisztusával tölthesse szent remeteségben. És aztán... A többi olyan mellékes. Hiszen amugy is mellékes már a sűrű táviratozással élénkített érdeklődés. Az a Tolsztoj, aki nagy volt, már régen elbucszott. Az a Tolsztoj, aki most elbujdosott, szökik önmaga, szökik a világ elöl, mert már ő sem ismer magára és nem szeretné, hogy a világ olyannak ismerje utóljára, amilyen nem szeretett lenni. Ha nem volna embertelenség az emberrel szemben: azt kellene kívánni, hogy ne bántásák léha, kíváncsi hajszolással, hagyják elbujdosni és eltűnni a nagy bujdosót, a nagy szökevényt, az immár elfáradt, nagyon öreg embert...

MEGYÉK ÉS VÁROSOK

Munkásházak építése. Makóról jelentik: Csanád vármegye törvényhatósági bizottsága Hervay István alispán elnöklésével tartott ülésén elhatározták törvényhatósági munkásházak építésére 400.000 korona fölvetélt, amely összeg törlesztésére a földmívelésügyi miniszter 3 százalékos seccélyvel járul az évi amortizációhoz, amely husz éven át történik. Ezen összeg által a munkásház-
építési akciót Csanád vármegyében teljesse vállk. A törvényhatóság utasította Makó város képviselő-testületét, hogy tisztviselői részére nyugalintézetet létesítsen s ugyancsak utasította, hogy a roskadozó állapotban levő széképület ügyében hozzon végleges döntést.

Új vízvezeték Szombathelyen. Szombathelyen új vízvezeték építenek több százezer korona költséggel. A tanács javasolta, hogy ezt az ö-
szöget helyben, a „Szombathelyi Takarékpénztár“
től vegyék föl 5.4 százalék mellett. A nov. 10-
i közgyűlésén dr. Stirling József, Geist Lajos, Geist Jenő és Németh László felszólalása után, a tanács javaslatát elfogadták.

Magyar forradalmak.

Budapest, november 12.

Neves magyar író, radikális gondolko-
zasi s temperamentumosan esipős nyelvű,
mondotta nekünk, amikor a minap fiatalok és
lelkesülők immár tulságosan sokáig és na-
gyon vérmesen táncoltak a carnagnot a
lisszaboni forradalom körül:

— Olyanok vagytok, mint a szelid libák.
Ilyenkor őszszel vadludak huznak el a ma-
gasban a baromfi udvar fölött, látni is alig
lehet őket, csak az éles gágogásuk hangzik le
a felhők közül. Erre a hangra a szelid libák
is fölneszelnek, ők is gágognak, ők is verdes-
nek a szárnyukkal, mintha maguk is a ma-
gasba vágynának. A szárnyuk azonban
gyenge, a begyük pedig kövér, a kövér
begyük néhány ügyetlen, nehéz szárnyverés
után visszarántja őket a földre. S a vadlu-
dak már messze járnak, a hangjuk elvész;
a szelid libák pedig megcsillapodva szépen
visszatérnek a kukoriczás lábához.

Ebben az aposztrofálásban csak a kövér
begy és a kukoriczás lábas volt sántító ha-
sonlat. Egyébként írásban és szóban forradal-
márok mélyen éreztük a szarkasztikus vágás
igazságát, mert tett nélkül furesa fölszesség,
boldogtalan hiábavalóság a forradalmi írás
és a forradalmi szópoesékolás. S szerencsétlen
nyakig klerikális és füléig feudális Magyar-
országban mikor lesz még valaha is aktuális
a tett?

Tudja az Isten, ugy látszik, hogy Magyar-
országon soha, amióta a világ világ, nem volt
tényező a tett, itt mindig csak történt, esetleg
fordult elő valami. A fán megérett, tulérett
a gyümölcs, azután jött egy véletlen szél és
lerázta a termést. Sem a komoly kezdeménye-
zés, sem az akcióban való bátorság és szívós
kitartás nem magyar erény. Hihetőleg nem
fajti tulajdonságból kifolyólag, hanem a vi-
czonyok keserves kényszerítéséből. Bár egy
hires esztétikusunk, akit én a világ legoko-
sabb emberének tartottam hetedgimnazista
koromig, az ázsiai puszták végtelen síkján
elmerengő ősmagyar pásztor egykedvű, rá-
érő nyugalmból gyönyörűen levezette azt,
hogy a lovagiasságunk, a nobilis nyugal-
munk, az elmélyedő, filczóf humorunk, a szel-
id üttemben szárnyaló fantáziánk: szóval
mind az a szép és jó, amit magyar nemzeti
egyéniség ezime alatt kegyeskedett berubri-
kázni, a hivatalos tudomány még mind innen
ered az ázsiai síkról. Ugyanezzel a böleséggel
azt is lehetne vitatni, hogy keletről hoz-
tuk magunkkal a kasztrendszerben meg-
nyugvó fatalizmust, az alázatos meghunyászo-
kodást felfelé, a zsarnokoskodó uri tempót le-
felé, a baksis-rendszert, a vidéki szatrapák
garázdálkodását, azt az egykedvű minden
mindegy lomhaságot, amit mind óvakodott
elismerni és beczikkelyezni a tankönyvíró
tudomány s a kendőzött hazug nemzeti ervé-
niséget üvegházban tenyésztő akadémikus
hiúság. A faji elméletekben azonban igen ke-
véssé bizom, először azért, mert aligha le-
hetne ma már csak egy jófajta alföldi kula-
csot is megtölteni az ősmagyarok ereiből át-
öröklött színtiszta ázsiai vérből; másodsor
pedig azért, mert sokan jöttek hozzánk eur-
gatról mozgékony, agilis kulturnációk, akik
már az első generációban éppen olyan lom-
hák, gyávák, megalkuvók és mégis urhatóan
busmagyarok lettek, mint akárki más. A
földben, a külső körülményekben, a viszo-

ntat a mai lehetetlen és anachronisztikus állapotból.

Maga a liberális párt sem egységes abban a felfogásban, hogy a reformot hogyan kell végrehajtani. Egyesek megelégednének a mai „abszolút veto” megszüntetésével, mert ezt a felsőház reformjának előfeltételül tekintik, abból indulván ki, hogy az abszolút vetojog megszüntetésével egy „egészséges” felsőházi reform aztán már könnyebben lesz keresztülhajtható. Ez a felfogás a többség a liberálisok közt, mert az abszolút veto megszüntetése már egymagában is lehetetlené tenné, hogy a felsőháznak állandóan konzervatív többsége minden liberális reformot akkor és úgy akadályozzon meg, ahányszor és ahogy csak neki tetszik, s egy liberális képviselőházi többség számára nagyon megnehezíti, ha akarja, az egész törvényhozói munkát. Teljes joggal hangoztatják ezek a felsőházzal szemben, hogy egy nagy liberális alsóházi többség épp oly joggal követeli azt, hogy az ő programja törvényre válhasson, mint a mostani felsőházi szervezet mellett egy reakzionárius parlamenti többségé. Campbell-Bannerman, a volt miniszterelnök egy mondatban gyönyörűen fejezte ezt ki: the will of the Commons must prevail, az alsóház akaratának kell érvényesülni.

A felsőházban ülő reformellenesek ez ellen a terv ellen azt vetik ellen, hogy ez tulajdonképpen az angol törvényhozást egykamara rendszerűvé tenné, mert akkor a felsőház szavazatának egyáltalán soha többé semmi jelentősége, vagy befolyása nem volna. De ez nem egészen így van, s a felsőház mai korlátlan hatalmának korlátozása még nem jelentené az egykamara rendszert.

Az idén, április 14-én, Asquith miniszterelnök beszédet mondott az alsóházban a felsőházi reformról. Ebben a beszédben többek közt szó szerint a következőket mondta: „Ha a lordok a mi reformpolitikánknak, ha az végül eléjük kerül, ellene szegülnek, ha azt nem fogadják el, vagy azt tárgyalni sem akarják, akkor mi (t. i. a kormány) kötelességünknek fogjuk tartani, hogy azonnal tanácsot adjunk a koronának a szükséges lépésekről, hogy ez a politika még ebben a parlamentben törvényerőre emelkedjék. Ha ezt nem tudjuk biztosítani, akkor vagy beadjuk lemondásunkat, vagy pedig előterjesztést teszünk a királynak a képviselőház feloszlatására. De ez utóbbit csak akkor, ha garanciát kapunk arra, hogy a népek az az akarat, mely ezeken a választásokon megnyilatkozik, érvényesülni is fog.”

Ebből meg lehet állapítani, hogy mi a kormány terve. Az első lépés az lesz, hogy az alsóház a vétő korlátozása iránt határozni fog. Ez a határozat azonnal a felsőház elé terjesztetik. Ha a felsőház a határozathoz hozzá nem járulna, akkor a kormány egy nagy páriszubbot fog a királytól kérni, hogy ily módon megtörje a felsőház ellenkezését. Ezt a király valószínűleg meg fogja tagadni, mire a miniszterelnök a képviselőház feloszlatása iránt fog előterjesztést tenni, de csak olyan feltételek mellett, hogy ha a választásokból ismét egy liberális többség kerülne ki, akkor a király szükség esetén nem zárkoznék el egy páriszubb elől. Ha a király ebbe a feltételbe nem menne bele, akkor a mostani liberális kormány azonnal lemondana, s az utána következő konzervatív kormány volna kénytelen feloszlatni a mostani képviselőházat, mert annak mostani liberális többségével kormányozni nem tudna.

A legközelebbi napokban kell eldőlnie, hogy mi fog történni. A miniszterelnök Sandringhamban ment a királyhoz, hogy őt a mostani súlyos helyzetről informálja.

Az angol alkotmányválság legutóbbi eseményeiről a következő tudósítást adjuk:

Londoni jelentések szerint Asquith miniszterelnök tegnap elhagyta Londont és Sandringhamban ment, ahol György király ez idő szerint tartózkodik. A miniszterelnök nagyszabású óvintézkedéseket tett, hogy senki se tudja meg elutazását. Sandringhamban több óra hosszáig tanácskoztak a királlyal. A tanácskozás eredményét egyelőre titokban

tartják. A *Petit Parisien* londoni munkatársa azt jelenti, hogy Asquith a király elé aláírás végett királyrendeletet terjesztett, amely a parlamentnek nyomban való feloszlatásáról intézkedik. Azt hiszik, hogy ezt a határozatot a legközelebbi minisztertanács után azonnal foganatosítani fogják.

Asquith miniszterelnök utazása a királyhoz a legvalószínűbben azzal a szándékkal van kapcsolatban, hogy javaslatokat tegyen az új peerek kinevezetésére vonatkozó királyi felségjog gyakorlása dolgában, hogy ily módon keresztülvigye a felsőház vétőjogának korlátozására vonatkozó kormányjavaslatok elfogadását a felsőházban is. A kormány visszalépése vagy a ház feloszlatása azután attól függ, mily álláspontot foglal el a többség a miniszterelnök tervével szemben.

Haldane hadügyminiszter tegnap Warringtonban beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a liberális párt csak egy kérdést terjesztet a nemzet elé, azt, vajjon akarja-e, hogy az alsóháznak tulajdona legyen. E kérdést csak általános választással lehet elintézni, amelyet a leprövidebb idő alatt meg kell tartani. Haldane tovább kifejtette, hogy Anglia viszonya Németországhoz ritkán volt jobb. A két nagy nemzet között, akiknek a fölön elég nagy terük van iparuk és kereskedelmük foglalkoztatására, nem szabad vetélkedésnek lennie. Ezért Angliának nincs több joga, hogy Németországnak flottája kiépítése miatt szemrehány. Ugyan, mint Németországnak arra, hogy Anglia eljárását bíralgassa, ha szárazföldi és tengeri hadierőjét revízióknak veti alá.

A kormánynak az a szándéka, hogy a parlamentet feloszlatja, mert, hogy a lordok a vétőjavaslatot elfogadják, egyáltalában nem valószínű. A feloszlatás már december első, vagy legközelebb második hetében fog megtörténni, mert a kormány csak néhány napot fog a lordoknak engedni a vétőrezolúció tárgyalására és annak az elhalasztását épp úgy *casus bellinek* fogja tekinteni, mint a javaslat elvetését. Most csak arról van szó, hogy megkapja az írek bejegyzését a költségvetés elintézésére és az írekben, úgy látszik, meg is van erre a hajlandóság. A munkáspárt előreláthatólag nem fog nehézségeket támasztani. Azt hiszik, hogy a kormány a költségvetést félre fogja tenni és azonnal a vétőrezolúciót véteti tárgyalás alá, amelynek elvetése esetén a parlamentet nyomban feloszlatja, úgy, hogy az új választásokat még ebben az évben megtartják.

A mexikói tüntetés. Newyorkból táviratozzák: A mexikói tüntetés ügyében az amerikai követ tiltakozást jelentett be Porfirio Diaz elnöknek és Mexikó kormánya kész elégtételt adni az Elysée-sült-Államoknak. Mexikóban a cenzura szigorúan működik s nem lehet híreket kapni a zavargásokról. Ebből azt következtetik, hogy az amerikaiak üldözése sokkal veszedelmesebb volt, semmint az első tüntetés állította. A mexikói amerikai követ meztáviratozta, hogy 51 letartóztatás történt és az amerikaiak életbiztonságát nem fenyegeti veszedelem.

Porcer és Nathan. Rómából jelentik: A „Popolo Romano” szövevény, hogy a *Stampa* és a *Corriere della Sera* politikai tudósítói nem találták teljesen kielégítőnek Achrenthal gróf külügyminiszternek Porcer dr. bécsi polgármester beszédéről szóló nyilatkozatában az utolsó részt. A „Popolo Romano” azt mondja: A két politikai levelező azon felfogása, amely szerint Nathan polgármester beszédében belső ügyet tett szövé, míg Porcer dr. beszédével Olaszország érzékenységét sértette, valótlán, mert megfelelnek a garanciális törvényről és azon politikai és cizslerusági okokról, melyek 1870-ben Olaszországot arra köztették, hogy a katolikus világot megnyugtassa, hogy a pápa egyházi szuverenitását teljes mértékben épségben fogja tartani. A „Popolo Romano” Porcer dr. beszédét szintén sajnálatosnak mondja és rámutat arra, hogy Achrenthal gróf hangsúlyozta ezt, amennyiben így nyilatkozott: Általános elismert alapelve a nemzetközi jognak, hogy minden beavatkozás belügyeibe megengedhetetlen. Ennek nyomán Achrenthal gróf korrekt módon kiemelte, hogy Nathan polgármester szavaiból az olasz kormány épp oly kevésbé tartozik felelősséget viselni, mint Porcer dr. nyilatkozataiból az osztrák kormány. A „Popolo Romano” sajnálatát fejezi ki Nathan dr. polgármester beszédén, akinek mint Róma polgármesterének nem szabad lett volna megfeleledkeznie, hogy Róma a pápa székhelye és hogy garanciális törvény létezik. A lap azon meggyőződést fejezi ki, hogy Achrenthal gróf nyilat-

kzata ebben a pontban is a lehető legügyesebb, legmegfelelőbb és legkorrektebb volt. Ez az ügy egyékként az innsbrucki tartománygyűlésen is szóba került. Guggenberg képviselő a keresztény-szociális párt, az olasz néppárt és a konzervatív klub nevében sürgős javaslatot nyújtott be, hogy a tartománygyűlés adjon kifejezést a katolikus hívőknek a pápa szidalmazása ellen emelt tiltakozásának és szólítsa fel a kormányt, hogy a lakosság vallásos érzelmeinek megsértését ne engedje meg. Stefanelli (olasz liberális) a javaslatot politikai tüntetésnek jelenti ki és tiltakozik Porcer dr. polgármesternek beszéde ellen. Guggenberg javaslatát végül a szabadelvűek szavazatai ellenében elfogadják. Ezután a tartományi elnök az ülészszaot berekeszti.

EGYHÁZAK.

— (Püspöki konferencia.) Vasary Kolos bíbornok hercegprímás a katolikus nagygyűlést megelőzőleg a püspöki kar tagjait a mai napra konferenciára hívta egybe, hogy a nyári szünet alatt felgyülemllett folyó ügyeket letárgyalják. A konferencia 10 órára volt kitűzve, de az egyháznagyok már jóval a kitűzött idő előtt megjelentek a budavári primási palotában. A hercegprímás képviselőjében dr. Kohl Medárd püspök fogadta a püspököket. Pontban 10 órakor lépett a tanácskozó Vasary Kolos hercegprímás, kit a püspöki kar tagjai mély hódolattal üdvözöltek. A hercegprímás üdvözölte az egybegyűlteket, rövid ima emondása után megnyitván a konferenciát, a jegyzőkönyv vezetésére Fischer Colbric Agost kassai püspököt kérte fel. A tanácskozára megjelentek: gróf Batthyány Vilmos nyitrai h. püspök, Balás Lajos rosnói, Boromissza Tibor szatmári, gróf Csáky Károly váci, Csérnoch János eszaki, Fischer Colbric Agost kassai, báró Hornig Károly veszprémi, gróf Majláth Gusztáv erdélyi, Prohászka Ottokár székesfehérvári, Párvy Sándor szepesi, Radnai Farkas besztezerébánvai, gróf Zichy Gyula pécsi római katolikus püspökök, Hajdu Tibor pannonhalmi főpát, Felscher Antal nagyváradi püspöki helynök, Kleiner Lajos kalocsai érseki helynök. A görög katolikus püspöki kar részéről jelen vannak: Mihályi Viktor gyulafehérvári és fogarasi érsek-metropolita, Fircsók Gyula munkácsi és Radu Demeter nagyváradi püspökök. A tárgyalások megkezdése előtt Vasary Kolos hercegprímás meghatott szavakban paréntálta el Várossy Gyula kalocsai érseket, akinek halála nagy veszteség a katolikus egyházra, valamint a püspöki karra. Mivel a püspöki konferenciák állandó előkészítő bizottságának elnöke Várossy Gyula volt, helyébe előlének Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspököt, tagnak pedig Csérnoch János eszaki püspököt választották meg. A püspöki konferencia ezután megállapította a X. Pius pápához intézendő föllirat szövegét, amelyben a magyar püspöki kar protestációját fejezi ki a pápát és a katolikus tanokat sértő beszéde ellen. A püspöki kar ezután foglalkozott a katolikus tanítóképzőintézetek képesítő vizsgálati szabályzatával, majd a katolikus népiskolák számára készülő rendtartási szabályzattal. A püspöki kar megállapodott a gyermekek első áldozásának korára vonatkozó pápai dekrétum alapján kiadandó rendelet iránt. Ezután a konferencia a párbér megváltásának kérdésével foglalkozott. Ezután a Szent László Társulatnak a kivándorlók kikötői lelki gondozása (Pasztoráció) ügyére vonatkozó előterjesztését tárgyalta. Ezután megbeszéltek az atikai, s japán és a kínai misszió fölségítésére vonatkozó gyűjtési dolgot. Végül a konferencia iskolai ügyekre vonatkozó felülvizsgálatot intéztek el. A konferencia déli fél 2 órakor ért véget.

— (Az evangélikus egyetemes gyűlés.) A magyaron, evangélikus egyetemes gyűlése ma fejezte le a 4. napig tartott tárgyalásait. Mindezen báró Prónay Dezső egyet. felügyelő, elnök megnyitotta az ülést, több kevésbbé jelentékeny ügy került napirendre, majd dr. Zsigmond Jenő főjegyző a zsinati nagybizottság jelentését terjesztette elő. A zsinati elhivatott munkálataikat legnagyobb részben befejezték, csupán a pesti egyháznak a horvát lelkesek esetleges külön minősítésére és az eskümintákra vonatkozó fejezetek munkálata van még folyamatban. Az egyetemes gyűlés ennek folytán felhívja a kerületeket, hogy a zsinattartásnak költségeire vonatkozólag a szükséges intézkedéseket megtövegyék, erről az egyetemes gyűlésnek jelentést tegyenek, hogy azután a zsinat bejelentésére nézve a királynak a szükséges lépések megtehetőek legyenek. Wagner Géza, a pesti magyar egyház nevében bejelentette, hogy az egyház az évfordulóra való tekintettel ujonnan

épitendő templomát egyet. templomá építi s azzal kapcsolatban Luthernek és az uttörőknek is emléket kíván állítani, amelyben lehetséges lesz, az országos gyűléstől erre is kér támogatást. A kérdéshez báró Prónay Dezső, dr. Haendel Vilmos, dr. Baltik Frigyes, Gyurátz Ferencz s többek hozzászólása után a bizottsági javaslatot elfogadták. Több foyó ügy elintézése után báró Prónay Dezső egyet. felügyelő a közgyűlést bevezette s dr. Baltik Frigyes püspök a gyűlés nevében hálás köszönetet és elismerést tolmásozott az egyet. felügyelőnek a tanácskozások böles és kitartó vezetéséért.

Tolsztoj.

8

Tolsztoj Nikolajevics Leó, aki távirati híradatok szerint, a legnagyobb titokban elhunyt Jasznaja-polyánai birtokáról s csak anyai irást hagyott az íróasztalán, hogy ne is próbálják rávenni a visszatérésre: régi hűdős és állandó szökevény. Bizonyos fokig külömben minden igazi író és gondolkozó az. Amit a hétköznapi túlekedések apró hősei szégyennek és takarnivalónak hisznek: a követhetlenség s a maga régi meggyőződéséi elől való szökés minden igazi írónak és gondolkozónak legfőbb szerelme és törekvése. Mert aki sohasem szünik meg mélyebbre ásni az emberi lélekben s aki a szépek vagy igaznak maniákus vadása: az nem tud gyönyörűséget találni abban, amit már megtalált, hanem örök szomjúsággal hajszolja azt, amit szeretne s amit talán meg lehet még találni. Mindig elbucszni önmagától, minden nap megszökni megszerzett birtokától, mindig bujdosni, mindig eltűnni: csudaszép kényelmességei, boldogító keservei ezek a szépségimádóknak és az igazságbanyszoknak.

Maga Tolsztoj is az ő hosszú élete során, mialatt mindig nagyobb volt, semhogy a nyilvánosság ellenőrzése elkerülhette volna, hányszor bujdosott már el, hányszor mondott bucsut önmagának, sőt hányszor próbált fizikai értelemben is remeteségbe menekülni! A bevezett orosz mágnásifjutól a parasztgúnyában járó mezei munkásig, az orosz hadsereg délczég tisztjétől a világi hiúságokról való lemondást prédikáló apostolig, az orosz társaság legszellemesebb és legkönyveműbb gavallérjától a jasznaja-polyánai Krisztus-utódig az ut csupa bucsuzás, csupa szökés, csupa elbujdosás. És ha a kivételes léleknek ezt a szédítő utját meg nem világítják Tolsztoj irodalmi munkái: ugyan ki találja el a fiatal Tolsztojtól az aggastyán Tolsztojhoz, a „Karenin Anna“ világtól a „Feltámadás“ új Krisztusához? De Tolsztoj kezdettől fogva szoktatta a világot a maga szép eltűnéseivel, a maga gondolatra serkentő szökevényeivel. Ám ha valahol eltűnt, máshol megint felbukkant s nem bujhatott úgy el, hogy a világ rá nem talált volna. Volt erre kettős biztosíték is: először az, hogy az ilyen szellemeket, mint az aranytartalmú ereket a mohóság, dühödtt kíváncsisággal kutatja az emberiség, ha százszor is nyomukvesztettnek tetszenek is és másodsor az, hogy az ilyen szellemek, mint a nagy világosságok, elárulják magukat a fényükkel, akárhol rejtőznek is. Tolsztoj hiába vonult el Jasznaja-Polyánába: őt ott is fölkeresték s őt is irt.

De ha Tolsztoj most, nyolczvankét esztendőskorában Jasznaja-Polyánából is elbujdosott: ez talán már nem a nagy gondolkodók termékeny elbujdosásainak strófáiba tartozik. Akármilyen kivételes agyvelő a Tolsztoj Leóé s akármilyen fizikai frissesség-

ben őrizte meg a kivételes embert apostoli egyszerű életmódja: a nyolczvankét esztendő őt is csak kikezdette már. Az idő nem gourmand s az öreg húst jobban szereti. Még mindig érdekes emberpéldány, sőt a frivol érdeklődésnek most érdekes csak igazán Tolsztoj Nikolajevics Leó: de azért az ő újabb elbujdosása már nem folytatás és pláne nem új kezdés, az ő mostani eltűnése már nem irodalmi ígéret, hanem nyilvánvalóan az utolsó szép ösztön, az utolsó nemes gesztus, talán a haldokló vadaké, melyek szintén így rejtőznek el végső viaskodásukkal. Ugy kell lenni, hogy az aggastyán Tolsztoj, aki nem a maga múltjának irodalmi értelemben vett megutálásából, hanem fizikai megrohamástól nem tud már emlékezni a „Karenin Anna“-ra, egy utolsó tisztá agylobbanás világánál nem tett már önmagának. Nem vagy te már idevaló, mondta magának szomorú borongással Nikolajevics Leó. Az öreg ember csuf ember, mondta magának azután. Ha én is elszomorodom magamtól, mért szomorítsak másokat, mondta végezetül. És — ez volt utolsó hiúsága, az erőben való gyöngesége — maga mellé vette doktorát, aki titkára is és elbujdosott, eltűnt. Kivételes szépen élt, kivételes szépen szeretne elmúlni.

Ha bírnák még rokkánó térdei, talán fölvezetné magát egy szent magányosságú gleccer ormára. A hideg nem bántaná, a jég ragyogása nem kápráztatná. Az ő szervezete túl van már hidegen és szeme érzéketlen a kápráztató iránt. Ott a jeges csucson még valahol elbucszna — az örök bucsuzó — kíséző doktorától is, hogy az utolsó perczeket az ő Krisztusával tölthesse szent remeteségben. És aztán... A többi olyan mellékes. Hiszen amugy is mellékes már a sűrű táviratozással élénkített érdeklődés. Az a Tolsztoj, aki nagy volt, már régen elbucszott. Az a Tolsztoj, aki most elbujdosott, szökik önmaga, szökik a világ elől, mert már ő sem ismer magára és nem szeretné, hogy a világ olyannak ismerje utóljára, amilyen nem szeretett lenni. Ha nem volna embertelenség az emberrel szemben: azt kellene kívánni, hogy ne bántásák léha, kíváncsi hajszolással, hagyják elbujdosni és eltűnni a nagy bujdosót, a nagy szökevényt, az immár elfáradt, nagyon öreg embert...

MEGYÉK ÉS VÁROSOK

Munkásházak építése. Makóról jelentik: Csanád vármegye törvényhatósági bizottsága Hervay István alispán elnöklésével tartott ülésén elhatározta törvényhatósági munkásházak építésére 400.000 korona fölvetelét, amely összeg törlesztésére a földművelésügyi miniszter 3 százalékos seccelyvel járul az évi amortizációhoz, amely husz éven át történik. Ezen összeg által a munkásház-építési akció Csanád vármegyében teljessé válik. A törvényhatóság utasította Makó város képviselőtestületét, hogy tisztviselői részére nyugdíjintézetet létesítsen s ugyancsak utasította, hogy a roskadozó állapotban levő székhelyük ügyében hozzon végleges döntést.

Uj vízvezeték Szombathelyen. Szombathelyen új vízvezeték építenek több százezer korona költséggel. A tanács javasolta, hogy ezt a városzat helyben, a „Szombathelyi Takarékpénztár“tól vegyék föl 5.4 százalék mellett. A nov. 10-ji közgyűlésen dr. Stirling József, Geist Lajos, Geist Jenő és Németh László felszólalása után, a tanács javaslatát elfogadták.

Magyar forradalmak.

Budapest, november 12.

Neves magyar író, radikális gondolkozású s temperamentumosan esipős nyelvű, mondotta nekünk, amikor a minap fiatalok és lelkesülők immár tulságosan sokáig és nagyon vermesen táncoltak a carmagnot a lisszaboni forradalom körül:

— Olyanok vagytok, mint a szelid libák. Ilyenkor ősszel vadludak huznak el a magasban a baromfi udvar fölött, látni is alig lehet őket, csak az éles gágogásuk hangzik le a felhők közül. Erre a hangra a szelid libák is fölneszelnek, ők is gágognak, ők is verdesnek a szárnyukkal, mintha maguk is a magasba vágynának. A szárnyuk azonban gyenge, a begyük pedig kövér, a kövér begyük néhány ügyetlen, nehéz szárnyverés után visszarántja őket a földre. S a vadludak már messze járnak, a hangjuk elvész; a szelid libák pedig megcsillapodva szépen visszatérnek a kukoriczás lábashoz.

Ebben az aposztrofálásban csak a kövér begy és a kukoriczás lábas volt sántító hasonlat. Egyébként írásban és szóban forradalmak mélyen éreztük a szarkasztikus vágás igazságát, mert tett nélkül furesa félszesség, boldogtalan hiábavalóság a forradalmi írás és a forradalmi szópoecskolás. S szerencsétlen nyakig klerikális és füléig feudális Magyarországon mikor lesz még valaha is aktuális a tett?

Tudja az Isten, ugy látszik, hogy Magyarországon soha, amióta a világ világ, nem volt tényező a tett, itt mindig csak történt, esetleg fordult elő valami. A fán megérett, tulérett a gyümölcs, azután jött egy véletlen szél és lerázta a termést. Sem a komoly kezdeményezés, sem az akcióban való bátorság és szívós kitartás nem magyar erény. Hihetőleg nem faji tulajdonságból kifolyólag, hanem a viszonyok keserves kényszerűségéből. Bár egy híres esztétikusunk, akit én a világ legokosabb emberének tartottam hetedgimnazista koromig, az ázsiai puszták végtelen síkján elmerengő ősmagyar pásztor egykedvű, ráérő nyugalomból gyönyörűen levezette azt, hogy a lovagiasságunk, a nobilis nyugalomunk, az elmélyedő, filczóf humorunk, a szelid ütemben szárnyaló fantáziánk: szóval mind az a szép és jó, amit magyar nemzeti egyéniség czime alatt kegyeskedett berubrikázni, a hivatalos tudomány még mind innen ered az ázsiai síkról. Ugyanezzel a böleséggel azt is lehetne vitatni, hogy keletről hoztuk magunkkal a kasztronszerben megnyugvó fatalizmust, az alázatos meghunyászkodást felfelé, a zsarnokoskodó uri tempót lefelé, a baksis-rendszert, a vidéki szatrapák garázdálkodását, azt az egykedvű minden mindegy lomhaságot, amit mind óvakodott elismerni és beczikkelyezni a tankönyvíró tudomány s a kendőzött hazug nemzeti egyéniséget üvegházban tenyésztő akadémikus hiúság. A faji elméletekben azonban igen kevéssé bizom, először azért, mert aligha lehetne ma már csak egy jófajta alföldi kulacsot is megtölteni az ősmagyarok ereiből átöröklött szimtisza ázsiai vérből; másodsor pedig azért, mert sokan jöttek hozzánk nyugatról mozgékony, agilis kulturnációk, akik már az első generációban éppen olyan lomhák, gyávák, megalkuvók és mégis urhatóan busmagyarok lettek, mint akárki más. A földben, a külső körülményekben, a viszo-

nyok nem változó átfomálói erejében lehet tehát az oka annak, hogy Magyarországon állandó buhára vetett ágyat talált minden fajta reakció ezen a földön mindig megbénított szárnyu szelid libák voltak a gyorsabb tempójú haladást, radikális változást óhajtó kultúr magyarok.

Nem cikkelt kellene írni erről a témáról, hanem vastkos könyvet, mely az oknyomozásban visszamenne ezer esztendőre s melynek az egyes fejezetei ezeket a czimeket viselnék: Szent István kiosztja az országot egyik felét a papoknak. Tehetetlen középkori királyok kiosztják az országot másik felét a főurak közt. Török, tatár, papság, főnemesség, köznemesség, vámszedő izmaeliták, osztrákok, habshurgiai császárok és erdélyi fejedelmek kiszibolyozzák és tökre teszik a népet. Koldus ország, szolga ország. Ausztria mint a reakció állandó akkumulátora Európában. — A hatalmukat és uradalmukat féltő papok és földesurak, mint a reakció porkolábjai s a dinasztia szövetségesei Magyarországon. Ezekben a fejezetekben talán szögíróvégre el lehetne mondani, hogy mint fejlődünk máig; persze mindegyik fejezetben szorgosan figyelmeztetni kellene a nyájas olvasót, hogy felejtse el mindazt, amit az iskolai kézikönyvekből az ázsiai síkon messze elnéző busmagyar utódjairól tanult. Hogy nemzeti privilégiumok védelmének, vagy dominiumszerzésre spekuláló pártoskodásnak lássa azt, ami a hivatalos tankönyvekben, mint forradalom szerepel. S vegye tudomásul, hogy bárkiné a félkeze öt ujjja elég annak az elszámolásához, hogy Magyarországon hányszor volt olyan mozgalom, mely nem bitorolta, hanem megérdemelte az elnyomott erőket feltámasztó, leigázott energiákat felszabadító forradalom nevére. Nevezetes és jellemző tény, hogy mindézeket a mozgalmakat vagy megbélyegezte, vagy jelentőségében leszállította a hivatalos tudomány. Dózsa György leveretését, vasrostélyon való süttetését ünnepeltette velünk az iskolában egvednalkodó erkölcsi fölfogás. A Hora-Kloska-lázadást pláne a magyarság elleni merényletnek tanultuk s szót sem hallottunk arról, hogy az elkeseredett oláhokat nyomor és szenvedés mozgatta, nem pedig Dákórománia ábrándja. Volt azután egy forradalom felülről, a József császáré, aki rendeleti uton akarta modernizálni Magyarországot. Természetes, hogy neki is a „nemzet ellenesége” „az alkotmányon keresztül típró zsarnokok” közt a helye. Martinovicsokat már csak a reakzionárius Habsburgok nyakazták le, a hivatalos történetírás — tekintve azt, hogy az urivilégiumokat nem nagyon zavarták — megkegyelmezett nekik. Azonban mennyivel nagyobb hősné ennek a történelemnek a lapjain a fogai közt halott törököket tánczoltató Kinizsi, vagy Szigetvárról kirobanó Zrínyi Miklós, mint az új Magyarországról císőnek álmódzó tudós, felszeg, egyszerű prófétát, aki esetenül hajította fejét a hóhérbárd alá!

Reakció és forradalom élet-halál viaskodásában ez a magyar történelmi mult. A jelen pedig az, hogy ahány reakzionárius tényezőt termelt a történelmi mult, az ma is feljés virágjában és hatalmában van. Papság és főnemesség, egyházi birtok és latifundium ma is erős és érti egymást. Ausztria ma is reakciófércék, a dinasztia bigott és klerikális, valamennyien lánczot fognak: élet és boldogulás, előmenetel és tönkrejutás

tőlük függ ma is Magyarországon. Polgárság, intelligencia, szocializmus bártortalan, tapogatózó velük szemben; minden radikális gondolat elesügged, a tett csirái elsenyvednek, amikor még annyira sem értek meg, hogy legalább szoköntösbe öltözzenek.

Körükerített, esendes, jó rendben tartott baromfiudvarban vagyunk. S boldogok azok, akiknek a lábását elegendő kukoriczával látta el a kegyes sors.

Benda Jenő.

Ha már benne vagyunk

eltiltásban...

A szörszálhasogató: Furcsa ötletei vannak a polgármesternek. Eltiltja a Dunajeget, mert a Duna vizében annyi a kolerabacillus, mint a pesti házakon a bankteher.

A másik: Igaza van, mert ha én kolerát akarok kapni, nem muszáj éppen vanília-fagyalaltban bevenni.

A szörszálhasogató: De miért tiltja el éppen a Duna jegét?

A másik: Hallja, hogy kolerabacillus lesz benne és az emberek jobb létre szenderülnek tőle.

A szörszálhasogató: Miért nem tiltja el akkor a pesti tejet, a méztej és a keményítő szerencsés vegyülékét? Attól még a gránit is gyomorbajt kap. Miért nem tiltja el a téglapor-pappikát, a kenyérbajkávét, a folyékony élesztő-tejfölt? A Rókus egy dependenze létesítésén gondolkodik, mert a sok megmérgezett embert nem tudják elhelyezni.

A másik: Na, na nem olyan veszedelmes a dolog.

A szörszálhasogató: Persze, hogy nem veszedelmes, mindössze egy enyhe kis halál származik belőle. Vagy egy gracióz epidemia. Azután miért nem tiltja el a fukszin és az ólomcukor ölelkezését, a bort? Miért nem tiltja a kis husokat és a nagy árakat, a piszkos lakásokat és a nagy házbéreket, a poros utcákat és a vidám locsolókat, akik a port egyenesen az emberek zsebébe locsolják?

A másik: De sokat kérdez...

A szörszálhasogató: Kérdezek, mert akarok. Honnan tudja az a polgármester, hogy a Duna vizében kolerabacillus van, honnan tudja, hogy ez a barom él és virul a jégben, honnan tudja egyáltalában, hogy lesz jég? Hát ha nem is lesz jég? Akkor mi lesz a rendelettel? Vízbe esik?

A másik: Akkor tárgyaltalan a rendelet, de tárgytalanok az összes kérdései, öregem, mert amiről maga diskurál, az mind tilos dolog.

A szörszálhasogató: Akkor újra kérdem: minek ez a rendelet? Ha az élelmiszerhamisítás tilos és mégis vidaman folyik, akkor vágnak majd jeget a Dunából is.

A másik: Persze, hogy vágnak.

A szörszálhasogató: Csakhogy ezt el kell tiltani, mert a Duna vizében kolerabacillus van.

A másik (ámulya): Mostanig járt a szája és egyre azt kérdezte, mire jó ez a jégrendelet. Most meg...

A szörszálhasogató: Most ugyanazt mondom, amit az előbb. Csakhogy nem így, ilyen rendelettel kell eltiltani, amire senki se ügyel.

A másik: Hát hogy?

A szörszálhasogató: Parcellázni kellene a jeget.

A másik: Na és?

A szörszálhasogató: Akkor nem kerülne forgalomba. Mert akármit parcellázott még a főváros, az mind a városatyáknál rekedt.

Ray.

AZ „EGYETÉRTÉS”

szerkesztésége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Az idegbeteg szenvedései.

Az idegbeteg ember szerencsétlen ember. Csekély kellemetlenségek, melyeket mások észre sem vesznek, kétségbe ejtik, minden izgalom napokig tartó fejfájást okoz. Minden utazás újabb forrása az izgalomnak. Boszantja a falon álló légy, sőt boszankodik azon is, hogy őt az ilyesmi boszantja.

Ezt az állapotot a köznapi életben idegességnek nevezik. Az orvos azonban már sokkal messzebb lát. Idegesség alatt érti mindazon betegségeket, melyek a központi idegrendszerből, vagyis az agyból vagy hátgerincezből indulnak ki. Ilyen pedig sokkal több van, mint azt a laikus gondolja.

Az idegbetegség az agyvelő betegsége és agylágyulás, üntudatlan eséletvés, a hátgerincez bántulása már csak súlyosabb esetei. Kezdetleges stádiumában a következőkben nyilvánul:

Fejfájás, szagotlá a tagokban, rángatózás, hátfájás, arcfájás, fáidalmak a torokban, karokban és ízületekben, szemképrázás, vértódulás, szivdobogás, álmatlanság, nehéz és rémos álmok, szivszorulás, szédülés, félelemérzet, túlérzékenység mindenféle zaj iránt, ingerlékenység, különösen reggeli ébredés után, nyugtalanság, szeszélyesség, feledékenység, sárga bőrfoltok, abnormális ütés az erekben, egyes testrészek érzéketlensége, kezek és térddek reszkéteése izgalomnál, lék karikák a szem körül, fülzúgás, impotentia, félenkség, ivás és kicsapongó életmódra való hajlam. Számtalan kevésbé feltűnő jelenségek lépnek fel egyenként, vagy többesével és biztos jelenségei az idegek betegségeinek.

Tulmunka, izgalom, gond, ijedség, félelem, káros egyéni szokások annyira meaturadják az idegrendszert, hogy a fent felsorolt jelenségek egyike-másika jelentkeznek.

Ha jelentkeznek, azonnal kell tenni valamit. De nem szabad mindenféle mérges, izgató vagy kábító szereket igénybe venni, hanem az egyetlen helyes ut a kimerült idegeket azon anyagokhoz juttatni, melyeket a túlmegerőltetés által elhasználtak és a melyek most hiányzanak. Ezen anyagok nagy részben szerves foszforsavösszetételek, melyeket a tudományok sikerült az idegek rendkívüli fontossággal bíró lecitin formájában előállítani.

A célnak megfelelő összeállításukban az ismeretes, mindenképpen ajánlott, törvényileg védett Erhard dr. féle „Visnervin” képezik.

Ez nem tartozik a többé-kevésbé kétes értékű szerekhez, hanem olcsósága dacára is a legtisztább, legfinomabb lecitinből előállított anyag, melyről állami szakértők fényes szakszavet adtak. Nem titkos szer, vegyi összetétele megtekinthető egy füzetben, melyet mindenki ingyen megkaphat.

A Visnervin csodálatos hatásáról az ezerszámra érkező hírlapok közül ezöljon az alábbi kettő:

Csak azért hallgattam, mert meg akartam győződni a „Visnervin” valódi jó hatásáról. A feleségem négy év óta szenved ideghajban; jött az álmatlanság, de nagy mérékben fej, hát és gyomor-fájás, étvágyhiány, buskomorság, feledékenység, hirtelen fellobbanás, kedvetlenség, fáradtság.

Most ezek a bajok 10 doboz „Visnervin” elfogyasztása után mind elmúltak, jól alszik, jó étvágyval eszik és jókedvvel kel fel.

Melvet csakis a dr. Ur Visnervinének köszönhetünk, melyért fogadják hálás köszönetünket.

Szabó József, főmolnár.

Vésztő, 1910. július 9.

Örömmel értesitem Önt arról, hogy az Ön „Visnervinje” az évek hosszú során át gyötrő idegbetegségemtől nagy mértékben megszabadított, pedig még csak négy hónap óta használok. Az álmatlanság többé nem gyötr. Étvágyam is megjött, sőt ami engem oly régóta üldöz, a hátfájás és szivdobogás nagyon ritkán jelentkezik, ha idegeimet nagyon igénybe veszem. Mivel meggyőződtem kitűnő hatásáról, barátainak és ismerőseimnek ajánlani fogom. Két barátomat rávettem, hogy az Ön kitűnő szerét alkalmazza.

Babos János p. ör.

Dereztye, 1910. VII. 12.

Aki ezen újságra való hivatkozással dr. Erhard Arthur K. f. b. t.-hez Berlin 23, Postafiók K. 15. fordul, teljesen ingyen és bérmentesen kap egy próbadohoz idegerősítő pilulát, azankivül egy füzetet, mely az idegbetegség okát és a gyógyulás lehetőségét oly tisztán és érthetően ismerteti, hogy ezt mindenki megérti. Az a szer, mely ereknak segített, megérdemli, hogy megpróbálják, különösen akkor, ha a kísérlet nem kerül többé, mint egy levelezőlap árába.

Tolsztoj gróf eltűnt!

A felesége öngyilkosságot kísérelt meg.

Budapest, november 12.

Gróf Tolsztoj Leó, a nagy orosz író, költő, gondolkodó és tudós, akit már az egész világ megszokott jasznaja-poljanai remetének tekinteni, tegnapelőtt eltűnt a jasznaja-poljanai kastélyból és rejtékhelyét még mindeztideig nem sikerült felfedezni.

Megeszmörlött a jóléttől, amelyben családja körében élt és hátralevő napjait ugyanaként eltöltötte, aminőnek az ember életét írásaiban elgondolta és elképzelte. Csak ezt írta abban a levélben, amelyet feleségének hagyott hátra azzal a kéréssel, hogy ne keressék.

Az agg tudós eltűnése a Tolsztoj-családot mély szomorúságba döntötte, feleségét pedig egyenesen lesújtotta. A kétségbeesett grófné egy tudósítás szerint két ízben már öngyilkosságot is akart elkövetni. A család mindenféle kutatja az eltűnt aggastyánt, de eredménytelenül.

Tolsztoj eltűnéséről érkezett tudósításaink a következők:

Az eltűnés körülményei.

Tolsztoj tegnapelőtt reggel öt órakor házi-orvosával együtt jasznaja-poljanai birtokáról Tolstoj levelet hagyott hátra, amelyben közli, hogy életének végnapjait teljes magányban élte át. Tolstoj családja azonnal jasznaja-poljanába utazott. Az egész környéket átkutatták, de Tolstojt eddig nem sikerült megtalálni. Tolstojt a tschigii országúton látták utoljára.

Pétervárról jelentik, hogy Tolstoj levelet írt feleségének, mielőtt eltávozott jasznaja-poljanai házából. Azt írta benne, hogy nem bírja tovább a fényűzést, vissza akar vonulni a zajos élettől, hogy elvonulva tölthesse utolsó napjait. Arra kérte feleségét, hogy ha esetleg nyomára jutnak, senkinek se árulja el rejtékhelyét. Jasznaja-poljanában eleinte azt hitték, hogy Tolstoj leányához utazott, de ott nem volt. Hátrahagyott levelében még azt is írja, hogy azok a viszonyok, amelyek között élt, ellentétben állanak az általa vallott eszmékkel. Tovább így nem élhet. Még hogyha tartózkodási helyét fel is fedezik, akkor sem fog visszatérni. Az egész család, Leó fián kívül, aki külföldön tartózkodik, jasznaja-poljanában van együtt. A család, különösen a grófné leírhatatlan gyászban van. Tolstojt Makoveckyyel nov. 10-én a moszkva-kurszki vasút és később a Rjazem-vasut egyik kocsiján látták. Alapos a föltevés, hogy Tolstoj a Kaluga kormányzóságban levő régi Optin-féle kolostorba vonult.

Tolsztoj így ír a hátrahagyott levélben:

— Messze elmegyek, mint egyszerű orosz paraszt akarok élni távol az ismerősöktől. Azt kérem, hogy semmi körülmények között ne keressenek engem, mert nem akarok visszatérni családomhoz.

A szűkös körülményeiről annyit lehet tudni, hogy Tolstoj tegnapelőtt reggel öt órakor bement az itallóba, felköltötte kocsiját és meghagyta neki, hogy azonnal fogjon be. Bucsuzás nélkül távozott. Egy szolgálólánától világitott a kocsiját elött lámpással. Mikor a házban észrevették a szűkést, a család meg volt döbbenne. A grófné azonnal küldte a családtagokat kocsikon és lovakon, de sehosem találták Tolstojt. Indulás előtt ő és házi-orvosa a szobában gyorsan becsomagolt minden szükséges holmit, könyveit és ruháját már előbb be voltak csomagolva. Jasznaja-poljanában azt hiszik, hogy Tolstoj azt obstinai kolostorba vonult, ahová már két ízben elzarándokolt.

Tolsztoj varsói ismerősei azt hiszik, hogy a költő szerencsétlen családi viszonyok miatt hagyta el jasznaja-poljanát. Az utóbbi időben napirenden voltak a Tolstoj-családban a villongások. Mióta Tolstoj lecsett lováról, nem nyugult fel teljesen, embergyűlölő lett, sen-

kivel sem érintkezett, csak házi orvosával. A család mindenféle keresteti, de a nyomozás eredménytelen.

A grófné öngyilkos kísérlete.

Tulából érkezett hírek szerint Tolstoj felesége két ízben öngyilkossági kísérletet követett el.

Az utolsó négy hét.

Az utolsó négy hét alatt Jasznaja-poljanában különös események játszódtak le, amelyek az egész orosz értelmiség figyelmét magukra vonták. Körülbelül négy héttel ezelőtt a családtagok eszméletlen állapotban találták ágyában Tolstojt. Az önkivületi állapot csaknem hat óra hosszat tartott és csak késő éjjel után magához az aggastyán. Pár nap múltán azonban állapota javult, de így is nagymértvű erőhanyaglás, étvágytalanság és álmatlanság jelentkezett nála. Mindazáltal Tolstoj egy percre sem hagyott fel megszokott napi munkájával.

Az orosz cenzura legutóbb három elbeszélését kobozta el, amelyek „Három nap falun” címmel jelentek meg és amelyek elijesztő képét adták az orosz paraszt elszegényedésének és az adóvégrehajtás kérelmlhetetlen szigorúságának. Ezenkívül még egy munkát írt az utolsó időkben. Egy válasziratot a szlav szociálistáknak, akik kérdést intéztek hozzá a szociálistizmus jövője felől. A családi tea-estélyeken Tolstoj állandóan részt vett. A család ilyenkor zenével és énekkel szórakozott, amely Tolstojnak is örömet okozott. Különösen a Strauss-féle melódiák — nyilván a waltzerkirályról van szó — tetszettek neki. A Strauss melódiák különben napközben is nem egyszer csalták őt ki dolgozószobájából. Révedzeve állt meg ilyenkor a küszöbön és az ajtófélfára támaszkodva hallgatta a játékot. Röviddel ezelőtt Tolstoj új titkárának Bulpakownak és egynehány családtagnak kíséretében leányának birtokára Kotsetybe utazott, ahol több napot töltött. Itt ősmerte meg az újabb parasztgenerációt és feljegyzéseket tett róla. Kotsetyből visszatérve Tolstoj gyakran panaszkodott, hogy igen sok szegény emberrel van dolga, akiknek kérését nem tudja teljesíteni. Tolstoj barátai erre elhatározták, hogy jaszna-poljanában egy menházat fognak létesíteni és oda azokat a szegényeket fogják elhelyezni, akiknek Tolstoj megígérte pártfogását.

TÁVIRATOK.

Osztrák-magyar—szerb szerződés.

Berlin, november 12. A „Vossische Zeitung”-nak táviratozzák Belgrádból: A pénzügyi bizottságban, amely most tárgyalta le az osztrák-magyar monarchiával létrejött kereskedelmi szerződés javaslatát, abban bizakodnak, hogy a törvényjavaslat minden nehézség nélkül fog keresztül-menni.

A török kölesön.

Frankfurt, november 12. A német pénzesoport a francia bankokat nem fogja a török kölesönben részletetni és pedig azért, nehogy utólagosan azt mondassák, hogy rászorultak a francia pénzpiac támogatására.

A francia szenátusból.

Páris, november 12. (Saját tudósítónktól) A francia szenátus ma megszavazta a recherche paternité-ről szóló törvényt.

A marokkói ex szultán Brüsszelben.

Brüsszel, november 12. (Saját tudósítónktól) Abdul Aziz marokkói exszultán ideérkezett. Azt mondta a volt szultán, hogy nem gondol többé politika. szereplésre Marokkóban. Innen Berlinbe, Bécsbe, Rómába és Madridba készül, de Párisba nem megy.

Sztrájkoló spanyol munkások.

Madrid, november 12. Hivatalos jelentés szerint El Ferrolban, ahol az arzenál munkásai egy

munkástársuk elbocsátása miatt sztrájkba léptek, a helyzet fenyegetővé vált. Az arzenál üzem egy társaságra van bízva, amely elhatározta, hogy nemcsak a munkásokat bocsátja el, hanem a kormány-nal a hajók építése dolgában kötött szerződését is felmondja, ha a munkások nem állnak munkába. Az el-ferroli polgárőrséget megerősítették.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		nov. 12.	rev. 11.	nov. 10.
Buza	helyben	98	96¼	96
	decemberre	96¾	97¼	97
	májusra	102¾	103¾	103¾
Tengeri	decemberre	55	55½	55½
	májusra	55¾	56	56
Chicago.				
Buza	decemberre	89¾	90½	90¼
	májusra	95½	96¾	96¼
Tengeri	decemberre	46¾	46¾	46¾

Newyork, november 12. Gyapot Newyorkban, helyben 14.80 (—). Gyapot decemberre 14.60 (—). Gyapot februárra 14.62 (—). Gyapot New-Orleansban, helyben 14% (—). Petroleum Stand white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.40 (7.40). Petroleum Refined in Cases 8.90 (8.90). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.80 (1.80). Zsir Western steam 12.80 (—). Zsir Rohe és Brothers 12.15 (—).

Chicago, november 12. Zsir novemberre 11.22 (11.32). Zsir januárra — (—). Szalonna short clear 11.87 (—). Scóteshus januárra 17.37 (17.45).

ÜJIDONSÁGOK.

Látogatás a budapesti törvényszéki fogházban.

Budapest, november 12.

Európa összes előkelő fegyvertézeteit bejárván, mindenütt, még Oroszországban is, meleg előzékenységgel fogadtak a vezetők. A rabéden kívül megiszeltük a magánvendégszeretet zamatos nemzetit menüket is. Mily nagy volt örömöm, hogy valahára módomban állott a „st. gilje”-i világhírű törtön egyik vezérférfiának bemutatnom Magyarországot egyetlen külön vizsgálati fogházát — a budapestit. Vezetőnk itt az intézet élén közel negyedszázad óta álló Kisfaludy László gondnok volt, aki feltűnő szakismerettel bemutatta nekünk az intézet titkait, melyekről következőkben számolok be:

Akit a sors, vagy saját büne idehoz, nem talál valamelyes vigasztalan, vagy zord viszonyokra. Még ez intézet lakója nincs habra vagy krumpli-ra szorítva, mert éppen előttünk hozták — a módosabbak részére — a külön ebédet, melylyel bármely mungó főispán is megelégedhetne. Pompás husleves, zamatos pecsénye és főzelék szolgált ebédül, melynek ára a husdrágaság eme barbár korában csak 2 korona 40 fillér. Belga kollegánk azon kérdésére, vajjon szabad-e itt bert inni és dohányozni, nagy sajnálatunkra, azon választ kaptuk, hogy igen. Mire mindketten megjegyeztük, hogy ezt teves eljárásnak tartjuk, de Kisfaludy kollegánk rovasára e visszásságot nem irhattuk, mert őt e részben is hatósági szabály köti. De nem hiányoznak szórakozások sem. Mindenekelőtt figyelemzettünk kell azon szép, ma már 3200 kötetből álló könyvtárra, mely derék gondnokunk nagy büszkeséggel, zmmennyiben az ő kezdeményezésének és áldozatkészségének köszöni létét. Hazánk legjelesebb írói és publicistáinak műveit válogatta össze, melyek olvasása megtisztítja a lelket. A fogolyok módjában van a Kisfaludy által behozott könyvjegyzék szerint művet választhatni. Aztán következnek a látogatások, melyekre a nyugaton oly nagy sulyt fektetnek. Mi ugyanis ma különösen a magánelzárást szenvedők részére szeretjük a vigasztaló látogatásokat szervezni. Mi lenne azon fiatalemberekből, akinek tilos társai-
val beszélni, tilos őket látni, meg a templomban és az iskolában is elvan különítve, úgy, hogy csak a papot és a tanítóját láthatja, ha végleg sorsára

hagynak? Nem, művelt férfiak és hölgyek, aztán az intézet papja, igazgatója, apácája, orvosa stb. sűrűn látogatják őket, így aztán lelket, erőt, vigaszt, reményt öntünk lelkükbe és így megvédjük őket a megtévelyedés veszedelmétől. A nagy nyugati czellarendszerű fegyházakban legveszedelmesebb gyilkosokkal négy szem közt beszélhettem, mert tudta a vezetőség, hogy békét, megnyugvást s nem a rakoncátlanúság szellemét öntöm lelkükbe. Végül következik a vasárnapi levélírás joga, melylyel vizsgálati foglyaink bőven élnek, — mondta a gondnok. Tiszta levegőt és napot, sajnós, intézetünk — bár ideiglenes — lakói az épület szerencsétlen rendszerénél fogva nem élvezhetnek. Pedig ha a fogoly nem hallhat madárhangot és nem gyönyörködhetik a természet áldásos virágaiban, legalább a napsugarat nem volna szabad megvonni tőle.

Ezek helyett némi örömet hoz a vizsgálati fogolynak *védője*, a jó barát, kivel itt bármikor szabadon érintkezhetik védenéje. A védő, a szerencsétlenek eme apostola keresi az igazság szent szálait, megvédi felét a megfélemlítés veszedelme ellen, a bonyodalmas perjogi eljárás mezején világító fáklyával megy előre, éppen azért sokkal több tiszteletre és tekintély biztosításra érdemes, mint amilyenben nálunk még ma is része van! És most figyelmzetek még az intézet fontosabb szervezeti kérdéseire. Csak 1888 óta kapnak a foglyok munkát. Kiszaludy érdeme, hogy nem poecskolják ingyen az időt s az állam pénzét. Más munkát nem adhatván embereinek, gyufaskatulyák és papirzacsok készítésével foglalkoznak. És mily becses ez a szerény munka is, mert büntetés a munkakerülőre nézve, a szorgalmas ember lelkének pedig megnyugtató vigasz, miután nem kell *unatkoznia*. Az irdai munkára alkalmas egyének ezen munkával bíztatnak meg.

A foglyokat nem szerint, kor és erkölcsi érték, végül a *műveltségi fok* szerint osztályozzák. A szegedi közjegyző nem kerül össze a fővárosi durva köcsissel, a fiatalok bünyösét távol tartják a szokásos érett gonosztervőtől; az eseti tolvaj nem horgytog egy szobában a visszaeső gazemberrel; a nők külön emeleten foglalnak helyet, a férfakkal nem érintkezhetnek. A művelt osztályokhoz tartozókra külön gondot fordítanak.

Minden vizsgálati foglyot külön czellában kellene tartani, miután azonban itt a foglyok évi átlagos száma 350-et tesz ki és kevés a helyiség, gyakran több fogoly kerül össze egy czellában, azonkívül a „*gyűjtő fogházban*” helyeztetnek el; mely körülmény nehézkessé, bizonytalanú és költséges teszi az eljárást.

Súlyos helyzettel kell itt megküzdnie a vezetőségnek. A lefolyt esztendőben 12.598-ra ruzott a *személyforralom* és a gondnok, ki alatt 85 fogházról áll, csak három dijnokot kap segítségül, úgy hogy lényegileg rabunkára kénytelen támaszkodni. Még csak egy *örparancsnoki* állást sem szerveztek itt. Belga kollegánk kérdésre, hogy ezen súlyos gondteljes és nagy felelősséggel járó munkáért milyen javadalmazásban részesül a gondnok, csendes mosolylyal azt felelte Kiszaludy: a VIII. fizetési osztály javadalmazását élvezem közel 25 évi szolgálat után. A belga megdöbbenve felkiáltotta, uram, hiszen én kétszer annyit élvezek! Mire én megjegyeztem, édes kollegánk, nálunk a nyugdíjas államtisztviselőt kiteszik az utcára, nem adva neki egy fillér lakpénzt sem, mi azért dolgozunk 40 éven át, hogy öreg napjainkban újra felvegyük a harezót a kietlen nyomorral, senki sincs javadalmazásával megelégedve, de azért csak dolgozunk — *hazafiságból*.

Dr. Nagyiványi Fekete Gyula.

NAPIREND. Naptár: vasárnap, november 13. — Róm. kath. B.: 26. B. A. olt. — Prot.: B. 25. Arkád. — Görög-orosz: október 31. C. 21. Epim. — Zsidó: Marchesván 11. — A nap két reggel 7 óra 2 perczkor, nyugszik délután 4 óra 25 perczkor. — A hold két éjjel 3 óra 2 perczkor, nyugszik délután 1 óra 52 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
Paál László-kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva 9—1-ig. Belépődíj 60 fillér. — Tibor Ernő gyűjteményes kiállítása a Művészklubban. Nyitva egész nap. Belépődíj 40 fillér. (Fasor 6.) — Petőfi-ház (Bojza-utca 21.) Nyitva 10—2. Belépődíj, kedd kivételével, egy korona.

Nyitvalevő Muzéumok: Nemzeti Muzéum összes tárai 9—12. — Erzsébet Muzéum 9—1. — Földtani Muzéum 10—1. — Iparművészeti Muzéum 9—1. — Közlekedési Muzéum 9—12. — Mezőgazdasági Muzéum 10—1. — Tanszermuzéum 9—12.

Nyitvalevő könyvtárak: Fővárosi Könyvtár 9—12. — Iparművészeti Muzéum Könyvtára 9—12. — Kereskedelmi Muzéum Könyvtára 9—12. — Pedagógiai Könyvtár 9—12. — Technológiai Könyvtár 9—12.

Nyitvalevő képtárak: Deihaes István-émlékiállítás a Szépművészeti Muzéumban. Nyitva 10—2-ig. — Szépművészeti Muzéum összes tárai 10—2.

Hétfő, november 14. — Róm. kath.: Jozafát pk. vt. — Prot.: Albert. — Görög-orosz: november 1. Nov. Kozma. — Zsidó: Marchesván 12. — A nap két reggel 7 óra 3 perczkor, nyugszik délután 4 óra 25 perczkor. — A hold két éjjel 3 óra 21 perczkor, nyugszik délután 3 óra 13 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
— Az „Egyetértés Vasárnapja”. Lapunk e heti mellékletén a hétnek izgalmas, érdekes riportképei dominálnak. Az *István-uti házomlás* művészi reprodukciója kiéretteti a budapesti könnyelmű építkezés következményeiben súlyos mozzanatait.

A *tüzoltók mentési munkálata*, két halott és két súlyosan sebesült munkás kiemelésével végződtek. A *bolgár képviselőház ünnepélyes megnyitására* ott látjuk Ferdinánd királyt, amint trónbeszédét olvassa. *Wagner emléktábláját Velenczében* most leplezték le abban a palazzóban, ahol a nagy zeneköltő utolsó napjait élte.

Szabó Sándor, a családirtó két gyermekét ölte meg borotvával s aztán felakasztotta magát. A *gyermekirtó családjának* nagy képén látható:

Szabóné,
Szabó Julis,
Szabó Erzsé,
Szabó Etel,
Szabó Margit és
Szabó Imre, e két utóbbit vitte magukkal az apjuk a halálba.

Briand, francia miniszterelnök nagy sikert aratott a francia parlamentben, ugyanakkor, amikor elődje *Clemenceau*, volt miniszterelnök visszatért délamerikai utazásáról.

Poirot, a párisi divatkirály most Berlinbe ment, ahol felolvasásokat tart a divat művészetéről. *Frankót*, Portugália volt diktátorát a napokban helyezték szabadlábra egy millió óvadék ellenében.

A hét hősei között látjuk *Óbudai Freudiger Mórinczot*, akit a király a küzlet terén szerzett érdemeiért nemességel tüntetett ki; továbbá *dr. Décsy Zsigmondot*, az elhunyt nyug. kuriai tanácselnököt;

Gabriel Rózsit, akit Szegeden Muzsay János honvédfőhadnagy agyonlőtt; *Finda Ilonát*, az öngyilkos családfenntartót;

Hanusz Erzsébetet, a szélhámós ál-Festetich grófnét, akit csalásai miatt Bécsben le-tartóztattak.

Igen érdekes a *san-remoi részlet*, ahol Napoleon Viktor herceg és Klementina belga hercegnő, mint új házasság a mézesmedvetet tölteni fogják. A *híres költő dóm*, amelyet most fognak restaurálni és a *nürnbergi kőtorony*, amelyet lebontanak.

A *földéhes szemlaki nép izgatott* a korcs-mában kapta le egy ügyes fotografus. A *koleragyanus uszályhajó* még mindig a Dunán vesztegel s a *hollandi halászbárkák* munkátlannal állanak a kikötőkben a halászok halálának meggyászolását jelezve.

A *török császárgyakorlatok* képén a *szultán miniszterei körében* látható. A *czárevits játszóterei* körében van, míg a *czár, Vilmos császár vendége*. A szegedi színházban most leplezték le *Makó Lajos színművészt szobát*. Végül a napokban letartóztatott *betörő-banda* két vezérének képe:

a *Hartl Rozsde* és a *Parti Gáboré* zárják be az érdekesítő sorozatot.

— A trónörökös pár Magyarországon. Fájdalom, hogy eseményszámba megy, mikor a magyar trón várományosa hozzánk ellátogat. Az ilyen látogatásaiban se sok a köszönet, mert a magyarföldön töltött egy-két napi tartózkodását is az inkább zárkózott nemzetközi jellegű főúri társaságokban szokta elvadászgatni. Most is ilyen vadászati alkalmából rándult át hozzánk *Ferencz Ferdinánd* főherceg trónörökös feleségével, *Hohenberg Zsófia* hercegnővel. *Festetich* Tasziló grófnak az aranygyapjas lovag s udvari kegyelt magyar mágánának vendége a trónörökös pár. A gróf *Festetich* őszi nagy fácánvadászataira rándult le *Ferencz Ferdinánd, Nagykanizsán* át a rendes személyvonattal érkezett *Berenczere*, ahol minden czerimónia nélkül várták az *inkognitó utazókat*. A trónörökösön és feleségén kívül nagy arisztokrata-társaság vendége a berenczei kastélynak és pedig *Windisch-Graetz* herceg és felesége, *gróf Inkey József*, özvegy *Károlyi Gyuláné* grófnő és leánya, *gróf Mailáth József*, *gróf Wenckheim*, *örgróf Pallavicini*, *gróf Festetich Vilmos* és *György* stb. November 9-ikétől 11-ikéig, szerdán, csütörtökön és pénteken tartott a vadászat, mely a trónörökös-párt a legnagyobb meglepéssel töltötte el. A trónörökös-pár látogatásának egy véres epizódja is maradt fent. A sok dejtett vad mellett egy ember is a pázsitra került. A fejedelmi vadászra tekintettel a *berenczei erdőseget* erős csendőrfelügyelet alá helyezték és az ilyen biztosító őrfjárat alkalmából két csendőr, névszerint *Vide Lajos* és *Fisli György* meglepett az erdőben egy vadorót. A vadorzó menekült, majd néhány lépésnyiről rálőtt üldözőire. A golyó nem talált, hanem a csendőrök visszatüzeltek a támadó vadorzóra, aki *hollan rogyott össze*. A falubeliek az agyonlőtt vadorzóban *Loncsár Ferenczet* ismerték fel.

— *Nikita* Bécsben. Bécsből jelentik nekünk, hogy *Nikita* montenegrói király január elején Bécsbe utazik. Ez lesz első látogatása, mióta király lett. Bécsben király megillető tiszteességgel fogják fogadni és a Burgban rendeznek be számára lakást.

— A román miniszterelnök nagybeteg. Bukarestből jelentik nekünk, hogy *Bratianu* miniszterelnök tüdőgyulladásban megbetegedett. Állapota súlyos.

— A szerb trónörökös állapota. Belgrádból jelentik: Ma délelőtt a szerb trónörökös állapotáról a következő orvosi jelentést utták ki: A trónörökös az éjszakát nyugodt megszokott alvási alvással töltötte. A hátán levő két sebet ma újabb be-kötötték. A tegnap felvágott seb már egészen tiszta. A hőmérséklet ma reggel 37.2, érverés 80, lézés 22 volt. — Bécsi udvari körökből arról értesülünk, hogy *Sándor* szerb trónörökös mihelyt felgyógyul, üdülni megy a Riviera s utközben látogatást fog tenni Bécsben, hogy megköszönje *Ferencz József* királynak résztevő érdeklődését.

— Honvédszobor-avatás Németbogsánban. Megható és felemelő a hír, hogy ott lent a „Delen” idegenajku, német anyanyelvű honfitársaink is hazafias kegyelettel hódolnak az 1848—49-es nagy idők hőseinek, a diés honvédek emlékének. Az izgatott konkolyhíntésével szemben érzebeöntve fog örködni érzebeöntve is tiltakozni fog sváb atyánkfianak hazaszeretete, amelyet a németlegszáni honvédemlék kifejez és megörökít. Most vasárnap avatják fel ezt a *Németbogsánban* emelt díszes honvédemléket, kapcsolatban az ujonnan épült állami népiszkola megnyitásával. Az ünnepi beszédet *dr. Jakabffy Elemér* országgyűlési képviselő tartja. A másfélszeres életnagyságu emlékművet *Fürdői Richárd* szobrászművész tervezte és a szép emlékművet a nemrég elhunyt ifj. *Aprily János* szobrász faragta kőbe.

— Kitért olasz lap. A belügyminiszter a Milanóban megjelenő „La Grande Italia” című időszakos lapról a postai szállítási jogot a magyar szent korona országai területére megvonta.

— A naptár reformja. Bernből jelentik nekünk: A szövetségi tanács résztvesz a nemzetközi konferenciában, amely az évet 364 napra és 52 hétre szabja. A Vatikán is hozzájárult a tervhez.

— **A moncalierii esküvő.** Napoleon Viktor herceg, a Bonaparte-ház, illetőleg a Napoleoni császárság ezidőszerinti feje, hétfőn két házasságot *Klementina* belga hercegnővel, Turin mellett, az ősi Moncalieri-kastélyban tartják meg az esküvőt. *Napoleon Viktor herceg Klementina* belga hercegnővel, *marquis de Girardin* kíséretében már tegnap Turinba érkezett és a királyi palotában szállt meg. *Viktor Emánuel* király egyik tábornokát az olasz határra küldte, hogy *Klementina* hercegnőt az ő nevében üdvözlje. Turin és a szomszédos Moncalieri, amelynek híres ősi kastélyában lesz az esküvő, ünnepi lobogódiszben pompázik. Az esküvőn a mátkapár a főoltár előtt elhelyezett két bársonyszéken fog helyet foglalni, mögöttük félkörben fog helyet foglalni a négy tanu, valamint *Klotild* hercegnő, az olasz anyakirályné, *Lónyai* Stefánia grófné és a *genuai* herceg és neje. Ezenkívül még mintegy 30 ember lesz tanuja az esküvőnek és ezek tribünről fogják végignézni a szertartást. A templomban turini énekesek zenekari kísérettel nászadalokat fognak előadni. A kastély javarésze ujonnan van átalakítva és a szobák ujonnan berendezve. A menyasszony szobája fehér selyemmel, a boudoirja pedig rózsaszínű bársonnyal és brokát-selyemmel van kárpitozva. A fürdőszoba empirestilben lék keramikával van díszítve. A nagy teremben, amelyben a moncalierii község tanácsot fogják fogadni, egyéb történelmi műemlékek között II. Viktor Emánuel király íróasztala és tentatortója is látható. Ezen az íróasztalon írta alá II. Viktor Emánuel azt a proklamációt, amelyvel a népet fegyverbe szólította.

— **A tenger áldozatai.** Az a nagy vihar, mely tegnap Nyugat- és Középeurópán át tombolt, a tengeren is lesújtott pusztító förgőtegyével. Boulogne-sur-Mer mellett a hullámok tegnap este harmincz holttestet vetettek partra, Plymouth-ból jelentik, hogy a Wally gőzös, amely az angolországi és dél-amerikai kikötők között szokott közlekedni, Pára mellett elmerült. Az utasok közül ötvenen és a legénységéből is ugyanannyian vesztettek el. A hajó kormányán utközben hasznavehetetlen lett, a tehetetlen hajó zátonyra került és elmerült, még mielőtt a mentőcsónakokat le tudták volna eresztetni. Néhány utast és matrózt megmentettek.

— **Téli viharok mindenfelé.** A csatakos őszi időjárást néhány napig tartó langyos szárazság követte, de úgy látszik ez csak átmenet volt a hirtelen beállott téli viharos időhöz, amelyből kijutott Budapestnek is. Metsző hideg szél hasogatta a főváros utcáit s olyan fagyot árasztott, hogy a köresolyás hűvei örültek meg csak neki. A sporton nem üző emberiség pedig sietve menekült a hirtelen dermesztő légáramlat elől. Az első hó előjele az váratlan hideg, amely viharok alakjában jelentkezett a vidéken többfelé. — *Kecskemétről* táviratozzák: Tegnapelőtt és tegnap éjjel erősen havazott. A háztetőket újjnyi vastagságu hó borítja. — *Ujvidékről* táviratozzák: Ma reggel havaseső esett, majd másfél órán át sűrű pelyhekben hullt a hó, mely rögtön elolvadt.

— **Crippen kivégzése.** Ha Crippen védőinek nem sikerül újabb halasztást kieszközölni, akkor a feleséggyilkos londoni orvost, *Crippent* felakasztják. Érdekes az angol hatóságok elbánása a halálra ítélttel szemben. A kivégzés előtti utolsó időt a halálra ítélt rendszerint egyedül tölti el; csak kivételes esetben fogadhatja hozzátartozói látogatását. Élelmezése csak kenyér és víz, s a rendelkezésre álló rövid időt — mert az akasztás Angliában gyorsan megy — arra használhatja fel, hogy lelkiismeretével tisztába jöjjön. Az akasztás a börtön udvarán történik az igazgató, egy seriff, egy orvos, a lelkész, két-három örökös és a sajtónak egy képviselője jelenlétében. Amikor az elítelt utolsó órája ütött, részt vesz a halotti istentiszteleten s azután két órétakarja a fejét fekete fátyollal, úgy hogy a néhány lépésvyire felállított akasztófát nem látja. Maga a kivégzés egy pillanatig tart. A hóhér az elítelt nyakába akasztja a hurkot s egy pillanat múlva megnyílik egy csapóajtó s az elítelt a mélységbe zuhan. A halál rendszerint egy pillanat alatt bekövetkezik.

— **Vesztegzár a pestis miatt.** A trószti tengerészeti hatóság közzétette a szerint kintetttel a Lisszabonban konstatált bubó-pestis esetekre, az onnan érkező áruk egészségügyi zárlat alá vétetnek.

— **Egy milliomos rejtélyes mérgezése.** Newyorkból jelentik nekünk: Schench milliomos esete nagy feltűnést kelt. Feleségét, aki azelőtt Schenchnek eselédje volt, letartóztatták, mert alaposnak látszik a gyanu, hogy megmérgezte férjét. Az asszony a rokonokat vádolja, hogy ők akarták elpusztítani Schenchet, mert áhitoztak az örökségre. Maga Schench is, aki halálos betegen fekszik a kórházban, rokonait gyanusítja a mérgezéssel.

— **A Sulkovszky hercegnő vőlegénye.** Sulkovszky Ida hercegnővel már foglalkoztunk. A gondnokság alá helyezett dusvagyonu hercegnő Svetov Bernát németbirodalmi grófhoz férjhez akar menni, amire engedélyt kért az aradi árvaszéktől. Dr. Halicsky Árpád, a hercegnő gondnoka nem véleményezte az engedély megadását, sőt újabb beadványában rendkívül súlyosan megvádolta az érdemes vőlegényjelölt Svetov grófot.

— Gróf Svetov Bernát — mondja Halicsky beadványa — eljegyezte magát a gondnokság alatt álló hercegnővel és most meg nem engedett módon visszaül menyasszonya vizalmával és nevével. Első dolga az volt, hogy elszöktette a hercegnőt és most senki sem tudja, hogy hol tartózkodik a menyasszony. Azután meghatalmazást iratott alá a hercegnővel, amelyben Sulkovszky Ida felhatalmazta a grófot, hogy nevével korlátlan összegű vásárlásokat eszközöljön és váltókat írjon alá. E meghatalmazás alapján a gróf 28.000 márká értékű briliánsokat vásárolt Schulhoff G. H. berlini cégtől és az ékszereket féláron elzalogosította, a zálogcédelüket pedig nyomban eladta. Mikor ez a pénz elfogyott, a gróf egy Schiffmann nevű berlini cégtől hitelbe 130.000 M.-ért háztelket vett. A háztelkekre nyomban 40.000 M. kölcsönt akart felvenni, ez azonban nem sikerült, mert az illető takaréknem tudta, hogy a hercegnő gondnokság alatt áll. A gróf ekkor Sámuel Gusztávtól 800.000 márkát, de szintén hitelbe, egy négyemeletes házat vásárolt, természetesen a hercegnő aláírásával. Erre a házra azután 150.000 márkás kölcsönt akart szerezni, de sikertelenül... Végül ezt is elmondja Halicsky doktor, hogy Svetov birodalmi gróf felkereste a hercegnő atyját, a gyengeelméjű Sulkovszky József herceget, aki szintén gondnokság alatt áll és tőle felhatalmazást kért arra, hogy magyarországi negyven ezer holdas birtokát eladhassa. A herceg hosszabb rábeszélés után megadta a felhatalmazást, de nyomban másnap megbánta és visszavonta. Mindezek alapján a gondnok hangsúlyozottan kéri az árvaszéket, hogy ne adja lejegyezését a házasságra, mert ez a hercegnő sok millió vagyonának elprédálását jelentené.

— **Tanárok és tanítók.** A győgyepedagógusok, akik a tanítóvilágban a legerhesőbb munkát végzik, tarthatatlan anyagi helyzetük javítása érdekében még e hóban országos kongresszusra gyűlnek össze. A nagygyűlést előkészítő bizottság tegnap tartotta második értekezletét, amelyen a kongresszus tárgyszorozatának megállapíthatása céljából jogos igényeiket pontokba foglalták. Legsürgősebbnek tartják a XI. fizetési osztály mihamarabbi megszüntetését. A tavalyi költségvetés már meg is ígérte, de az ígéretet az ideai előirányzat figyelmen kívül hagyta. Hasonlóképp alig részesült figyelemben a másik ígért, a létszámának a VIII., IX. és X. fizetési osztályokban való megharmadolását illetőleg.

A Budapesti Tanító Testület ma délután Mausong Géza elnöklésével igazgató-tanácsi ülést tartott, amelyen Mosdósu Imre kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő is megjelent. Az ülés egyetlen tárgya a kerületi választmányoktól beérkezett javaslatok tárgyalása és az őszi kerületi közgyűlések tárgyszorozatának megállapítása volt. Az igazgató-tanács a kerületi közgyűlések határidejéül november 20-tól december 20-ig terjedő időt állapította meg.

A középiskolai tanárgyűlés végrehajtó-bizottsága megkezdte a kongresszus anyagának feldolgozását. A szombat este tartott bizottsági ülésen elhatározták, hogy sürgősen elkészítik a kongresszus naplóját, amely részletesen fogja ismertetni a tanárság sérelmeit. Ezt a naplót ki nyomtatva megküldik a képviselőházi pénzügyi bizottság minden egyes tagjának, még a költségvetési bizottsági tárgyalása előtt. Elhatározták, hogy a bizottság állandóan permanenciájában marad és napirenden fogja tartani a középiskolai tanárság ügyét. A végrehajtó-bizottság nagy örömmel értesült arról, hogy az ország középiskolai tanársága naponta százzal jelenti be csatlakozását az országos középiskolai tanáregyesülethez.

— **Összeütközött vonatok.** Madridból táviratozzák nekünk, hogy Assumar portugáliai határlomáson hibás váltóállító következték a két vonat összeütközött. A mozdonyok darabokra törtek, tíz utas meghalt és sokan megsebesültek.

— **Utban a portugál szerzetesek.** A portugál szerzetesek áradata megindult Kelet-felé. Bizonyosan hozzánk is elérkezik néhány raj, a Lajtán-tól már vásároltak birtokot, még pedig — készpénzen. A Salzburger Volksblatt értesülése szerint Portugáliából kiűzött szerzetesek négyszázezer koronáért megvásárolták Lang bárónétól a Villak közelében lévő Mittenwald furdót. A vételárat készpénzben kifizették.

— **A kolera.** A lappangó kolera még mindig kísért és Mohácson megint felújult. Tegnap délután a Korona-szálló egyik pinczére koleragyanus tünetek között összeesett. A tisztiorvos beszállította a járványkórházba, ahol a beteg a halállal vívódik. Azt hiszik, hogy a pinczér Dunavízét ivott és attól betegedett meg. Mohácson az összes kosarmákat és nyilvános házakat becsukták. — Zomborban ma nyolcz ember koleragyanus tünetek között megbetegedett. A betegek közül egy meghalt. Minden óvintézkedést megtettek a szörnyű járvány izolálására. — Titelből jelentik: Blaskovics Gyula, 20 éves matróz a „Hazám“ gőzhajóról ma délben koleragyanus tünetek közt megbetegedett. A járványkórházba szállították. Erről a hajóról ez a második megbetegedés. A község belterületébe kolera mentes. A hatóság a legnagyobb szigorral hajítja végre a járvány tovaterjedésének megakadályozására szükséges intézkedéseket. — Rómából jelentik: A legutóbbi 24 órában Caserta kerületben négy megbetegedés, Lecte kerületben két megbetegedés és négy haláleset és Fratta Maggioreban (Nápoly kerület) két kolera megbetegedés történt. — Konstantinápolyból is vész hírek érkeznek. A kolera napról-napra hevesebben tombol. A közoktatásügyi miniszter javaslatára tegnap az egyetemet is bezárták, mert öt diák is megbetegedett. A Palace Hotel terraszán ma egy ismeretlen férfi teázás közben meghalt. Az orvosok kolerát konstataáltak rajta. Konstantinápolyban ma 21 kolera megbetegedés és 16 haláleset, a csapatoknál az utóbbi két napban 144 megbetegedés és 91 haláleset történt.

— **Vitális házában kísértet jár.** A sárréti haramia háza Vitális Imrénének utolsó halálos harcza óta lakatlanul áll. A belövellő ablakok, a vértől foltos falak a rozadás kilincses ajtóival, rémlátásokra izgatják a képzőleg falusiakat, Szentmárton község jámbor lakóit. A haramia feleségét kincsekkel sem lehetne becsalogatni a széltepte falusi viskóba, még a gyermekeimnek se kell az az átkos ház, mondogatja a rémüldöző özvegy menyecske. Maguk a falusiak is iktóznak a háztól. Ott a lápok mellett ködösek az éjszakák. Ködös s babonára hajló a réti emberek lelke is. Széltéren beszélik, hogy Vitális lelke hazajár. Sándor Józsefné az éjszakai vonattal Váradról érkezett haza a katona fiával. Ők is látták a kísértetet a Vitális-portán. Jaj én ides szüzanyám, boldogságos Szűz Mária, ott a kapufélfánál Vitális! Sándorék másnap már telelarmázták a falut! És azóta mások is hirdetik, hogy az átkos-házban fekete kakast, majd különféle villogós jelenségeket láttak. A pap, tanító, meg a jegyző hiába világszítják a népet, a babonás hitet nem tudják kiirtani a sárréti magyarok ködös lelkéből. A sok ijesztgetésnek, mesélgetésnek a vége az lesz, hogy előbb-utóbb le kell rombolni a Vitális Imre vértől bemoesolt házat, másként gazda nem kerül az átkos híru telekre.

— **Sportember, mint sportkereskedő.** A rohamosan fejlődő magyar testi kultúra immár nemcsak sport-, hanem közgazdasági szempontból is fontos tényezője lett hazánknak. Annak az ezernyi ezer sportolónak, akik országoszerre ellépik a torna és vívőtermeket és sporttelepeket, különféle felszerelésekben (dresszekben, ruhákban, cipőkben és egyéb sportszerekben) évente igen jelentékeny összeget kitevő szükségleteit eddig nagyrészt a külföldi szakipar és kereskedelem látta el. Egymillió koronánál többre rug az az összeg, amit — a külkereskedelmi statisztika tanúsága szerint — évente külföldnek fizetünk különféle sportezikkekért. Fontos közgazdasági érdek tehát az, hogy ezt a jelentékeny összeget a hazai iparnak és kereskedelemnek szerezzük meg. Ennek felismerése vezette Fodor Gábor, a fiatal vívőgeneráció egyik tehetséges tagját, Fodor Károly műegyetemi vívőmester fiát akkor, mikor elhatározta, hogy jogi tanulmányai mellett a magyar sportiparnak és sportkereskedelemnek szenteli életét. Weinberger Izidor ismert, jól hírnevű sportkereskedő céggel igyekezett a maga számára megnyerni, hogy ott a gyakorlati közgazdasági életben értékesítse sportismereteit Fodor Gábor a meghívást elvállalta s a vállalat cézégét ennek megfelelően „Weinberger és Fodor“ cézére változtatta, mely körülményt, illetve Fodor Gábor társulatadonosi minőségét a budapesti törvénytörvény már be is jegyezte.

— **A munkáspénztár sikasztója.** Lapunk pénteki számában megírtuk már, hogy a kertületi munkásbiztosító-pénztárból ifj. Hegedüs Lajos hivatalnok 1400 koronát sikkasztott. Ifj. Hegedüs Lajos, aki néhány esztendeje hivatalnok a pénztárnak, két esztendő óta nős ember. Egy szegény varóleányt vett el feleségül, aki igen jól dolgozott, a varrodája által már 500—600 koronát keresett havonként. Az úrnak is elég tisztességes fizetése volt, nem is éltek valami nagy lábon s polgári háztartásuk alig emésztett meg havi ötszáz koronát. Hegedüs a pénztárral összeköttetésben a fő ügyvezető emberéknél könyvelgetett délután. Míndezék a czegek a könnyebbség okáért megbízták azzal is, hogy az alkalmazottak után járó pénzfári illetékeket befizesse. Hegedüs eleinte pontosan és lelkiismeretesen el is végezte ezt a megbízást. Néhány hónappal ezelőtt azonban Pöszl udvari főbíró üzletében megismerkedett egy gyönyörű fiatal leánnyal, Somogyi Ilonával, aki a pénztáresztől tölthető be az üzletben. Néhány heti ismeretség után már ott tartottak, hogy a férfi egészen elveszítette a fejét teljesen elhidegült a feleségétől s minden szabad idejét együtt töltötte Somogyi Ilonával. Miután a jövedelmével be kellett számolnia a feleségének, amikor egy-egy megbízástól pénzt kapott, hogy illeték gyanánt befizesse a pénztárba, egyszerűen zsebre vágta a pénzt s a pénztár könyvéből kiszakított és sajtókezeléssel kitöltött nyilvántartással elment Somogyi Ilonával. A rendszeres fizetést sikkasztást ezen a héten fedezték fel a pénztárral. A bűnös ember egyenesen a lakására ment magához vette a felesége és az anyósa takarékönyvét és bucsuzás nélkül eltávozott hazuról. A pénztárban ezalatt megtartották a rovincsolást megállapították a hiány nagyságát s Hegedüs ellen a felelősségre szólították a feljelentést. A nyomozás megindult, Hegedüst elő akarták állítani a detektívek a felelősségre, de ekkor hírdették, hogy nem találják sehoh. A felesége kétségbeesett s vállalkozott rá, hogy megtéríti a kárt, csak ne bántás az urát. Ekkor a posta ezer koronát és néhány soros levelet hozott neki. Az ezer koronát az ura küldte s mindössze ennyit írt, hogy elbujdosott, mert irtózik a börtöntől. A nyomozás megállapította, hogy Hegedüs a felesége és az anyósa takarékönyveit beváltotta, kétezer koronát magánál tartott, ezret pedig elküldött a feleségének. Amikor így elkészült a szökésre, felkereste Somogyi Ilonát aki ekkor már tudott a fejleményekről és várt rá. Együtt szöktek meg a fővárosból. A detektívek a leány anyjának, Somogyi Sománének előadásából annyit már meg tudtak, hogy a sikkasztó és szörnyes valóságban Pécs felé vették útjukat. A rendőrség intézkedett, hogy ahol érik, letartóztassák őket.

— **A köröshgyi patika gazdát cserélt.** A szomorú emlékü köröshgyi patika új gazdát kapott dr. Décsi György gyógyszerész személyében. Az új gyógyszerész a nemrégiben oly tragikus véget ért Zsa ez István gyógyszerlárát vette meg az elhunyt özvegyétől.

— **Magyar ember automobil-hajója.** A magyar honos Weingaertner Károly Passaunál a Durán nagyjelentőségű találmányt próbált ki. Találmánya egy automobil-esónak, amelyre az egész világon most kéri a szabadalmat. Magyarországon már bejelentette találmányát. Azt mondják, akiknek alkalmuk volt az automobil-esónak szerkezetével megismerkedni, hogy a találmány nagy hajón is beválhat és ilyenfajta automobil-hajó örökérvényű kocsizás kilométert képes megtenni. Amellett motora olcsóbb, mint a mai hajóké és üzemeltetése is csekélyebb. A feltaláló azt állítja, hogy 30 óra alatt el lehet jutni ilyen automobil-hajón Hamburgból Newyorkba.

— **Az analfabéták tanítása.** Az Országos Közművelődési Tanács azt a nagyfontosságú kulturális feladatot, melyet az analfabéták oktatásával fennállása óta végez, ez idén is megkezdte. A közművelődési egyesületek és a lelkes hazai tanítóság belevonásával fogja e télen is megszervezni analfabéta tanfolyamait mindenfelé az országban s mint eddig, úgy ez idén is ellátja a tanfolyam hallgatóit ingyen tan- és írószerekkel s gondoskodni fog a tanfolyamot vezető tanítók tiszteletdíjáról is. Mindazon tanítóknak, akik e télen ilyen tanfolyamokat ohajtanak szervezni, a tanács tájékoztatást küld, ha abbéli szándékukat, az Országos Közművelődési Tanácsnak (Ferenciek-ter 3. II. 5.) bejelentik. Ohajtandó lenne, ha a magyar tanítóság, amely a nép művelésére irányuló minden törekvést felkarol, a tanács ezen rendkívül nagy horderejű munkájából is a lehető legnagyobb részben venné ki a maga részét.

— **Árvíz Belgiumban.** Brüsszelből táviratozzák nekünk: Belgiumban és Luxemburgban az árvíz nagy pusztításokat vitt véghez. Sok város és falu víz alatt áll. Házak dőltek össze, 70 gyár lezártatta az üzemet, a vasuti forgalom nagy területen megakadt, az anyagi kár milliókra rug.

— **A „demopschiater“.** Ezt a különös nevet vindikálja magának dr. Gálló Ede, aki most „1867“ czímmel itt Budapesten egy fekete sárga füzetet adott ki, amelyben az Uralkodó által a nemzetnek ajándékozott 1867-iki kiegyezést dicsőíti. A füzet tartalmával felesleges foglalkoznunk. Csunya magyarázó és magyargyalázó förmérvény ez, amely az elmezavarral határos vakmerőséggel szánt keresztül a magyar alkotmányosságon és közjogon. A magyar alkotmányt olybá veszi, mint királyi kegyadományt, mely nem bővíthet és nem fejlődhet. Minden fejlődést beteges, természetellenes folyamatnak tart, legkivált pedig a nemzeti követelményeket, amelyeket súlyos hálátlanságnak minősít „Ó császári és apostoli királyi Felségével, I. Ferencz József császárral“ szemben. Gálló dr. ugy adja ki magát, mint a magyar néplelek elsőrangú ismerője. E füzetéből tudjuk meg, hogy 1905-ben már egy förmérvényt írt a kivándorlásról, amelyvel „megbuktatta a tulipánmozgalmat.“ És ezzel kapcsolatban elpanaszolja azt is, hogy ezért haragszik rá annyira a magyar nemzet. Ily nagyfokú önhibíttség még egy deliráló osztráktól is sok. Gálló urról a magyar közvélemény még sohasem hallott, azt se tudta, hogy létezik, nem hogy förmérvényeit valaki is figyelemre méltatta volna. Lehet, hogy Gálló urról egy helyen tudni fognak valamit Magyarországon, vagy ha eddig nem tudtak, hát a mostani fekete sárga röpirata miatt kíváncsiak lesznek rá, de ez a hely nem a magyar fórum, hanem a — Lipótmező! . . .

— **Elzúllott urifunk.** Megírtuk néhány nap előtt, hogy Schrecker Jakab gyáros Nyul-utczában levő lakásán betörő járt és onnan hat-ezeröttszáz korona értékű ékszert vitt el. A rendőrség ma elfogta a tettest Szabady Géza tizenölecz esztendő urasági inas személyében. A fiu odabaza volt édesanyjánál. Emödön dicsőködve mesélta el a rendőrségnek, hogy miképen követte el a betörést. Fiszaka egyóra tájban átmászott a kerítésen Schreckerék viszonyait nagyon jól ismerte, mert feleszterdeig szolgált náluk. Az előszoba ajtójának a kulcs mellett levő ablakát benyomta és belülről kinyitotta az ajtót és négykézláb a fogadószobához mászott. Bement a szobába, elvitt mindent, amit lehetett, aztán kocsiba ült és hazahajtott a Gizellatón levő lakására. Másnap kiöltözöködött, czilinderet vett és hazautazott. Az ékszereket a házuk nádfedele alá dugta. Szabady Géza uricsáád gyermeke. Négy gimnáziumot végzett, azután megszökött otthonról. Egy ideig inaszkodott, de aztán fokozottára züllött, míg végre börtönbe került. — A nő-sikk betörés Murányi József főrendiházi igazgató rákospalotai, Pázmány-utca 42. szám alatti lakásán történt. Murányi József főrendiházi igazgató elvált feleségének van egy fia a huszonhét éves Murányi Géza, de ez rosszu utra távedt. Utoljára Csikszeredán élt, egy kertészetben dolgozott. Október 15-én egyszerre Pesten termelt, egyenesen az anyja lakására ment. Murányiné pár perczre magára hagyta a fiut, lement a boltba. Mikor visszajött, a fia eltűnt. A szekrény tárva nyitva volt, a zár letörve, pénztárczája, ezüstneműje eltűnt. A szegény asszony a rendőrségre ment és jelentette a feljelentést a fia ellen. Murányi Géza: most nyomozzák.

— **Menekülés a halálból.** Ma délelőtt Szederblinger Anna 17 éves cipőfelsőrész tüzőnő leugrott az Üllői-ut 41. számú ház negyedik emeletéről. És közben a harmadik emelet korlátján megakadt. A házbeliek kiszabották veszedelmes helyzetéből. A leánynak semmi baja nem történt.

— **A keleti akadémia felavató-ünnepe.** A valóságos lélekteremtési minisztérium fennhatósága alatt álló Keleti Kereskedelmi Akadémia e hó 20-án tartja meg az intézet házfelavató s husz éves fennállásának ünnepét az Esterházy-utca 1/b. sz. alatti új helyiségében. Az ünnepséget az intézet keleti muzeumának megnyitása és bemutatása követi.

— **Bankbetörés a városháza mellett.** Szegeden vakmerő betörést követelt el egy elboacsátott szolgá. Weiner Miksa bankházában, amely a városházával szemben a Tisza-szálló mellett, tehát a város legforgalmasabb helyén van, ma éjjel betörés történt. A betörő a pénzézt az a padlót feltörve hatolt le a helyiségbe s a kezi pénztárból 12.800 koronát vitt el papírban, aranyban és ezüstben. Megkísérelte a nagy pénzszekrény fölfeszítését is, ez azonban nem sikerült. A feltört kezi pénztár mellett egy biciklit találtak, amelyről a bankház alkalmazottai azt mondták, hogy valószínűleg Hegedüs Károly, a nemrég elboacsátott szolgá. A bankbetörés kimentek Hegedüs Károly lakására, ahol Hegedüsnek tizenölecz éves fia azonnal megismerte atyjának bicikliját. A kamrában elásva megtalálták a tizenkétezer koronát. Hegedüs Károlyt letartóztatták, mire beismerde, hogy ő követte el a betörést. A kézipénztárt tolvajkulcsokkal nyitotta fel, amelyet már régebben készített. Volt kulcsa a nagy pénzszekrényhez is, de ezt még sem tudta kinyitni.

— **Lezuhant a negyedik emeletről.** Ma reggel a Budapesti Házépítő Részvénytársaság Zoltan-utca 6—8. szám alatt épülő háznak negyedik emeletén dolgozott Pongrácz János ácssegéd. Munkálkozásban egyensúlyt veszítve lezuhant. Eset közben volt annyi lélekjelenléte, hogy megfogta a lelőő kötelet és azon csuszott le egészen a második emeletig, ahol szerencsétlenségére egy gerenda állott ki. Ebbe beütötte a fejét s az erős oly erős volt, hogy elveszítette az eszméletét. Micseszettette a kötelet, lezuhant a földszintre, ahol összezuzott tagokkal holtan terült el. Holttestét a bonczatani intézetbe vitték.

— **Házasság.** Davidovics Ferencz (Budapest) a napokban tartotta esküvőjét Deutsch Terivel Nagykanizsán.

Okrona Sándor, az állami vasgyárak központi igazgatósága tisztviselője f. hó 17-én délelőtt fél 12 órakor tartja esküvőjét Kuszán Vilma urhölgygyel a kispesti református templomban.

Rechwald Gusztáv Bécsből holnap, vasárnap, vezeti oltárhoz öz. Tsuk Miksán leányát, Mariskát, a Dohány-utca izr. templomban.

Herzka Miksa miskolci tisztviselő eljegyezte Braunfeld Erzikét.

Ambrozovics Lajos nyug. főispán e hó 14-én, hétfőn délelőtt fél 1 órakor vezeti oltárhoz a Jézus szent szíve-templomban huszti és körösligeti Riskó Sárkát.

Dr. Friedrich Imre, a Jelzáloghitelbank ügyésze eljegyezte dobsinai Grauz Lajos és neje pókakereszturi Székely Emma leányát, Erzsébetet Sófálván.

Lemberger Samu, a Fleischl Samu czég fő-tisztviselője eljegyezte Diamantstein Adolf fővárosi nagykereskedő leányát, Margitot.

Raitzer Mihály Csirésáról eljegyezte Harcos Nellyt Bécsből.

Dr. Katona Imre és Braun Renée f. hó 10-én házasságot kötöttek.

Klein Jenő Obecsről eljegyezte Schwartz Gizikét Soltvadkerten.

Kürthy József, a Magyar Színház művésze a VIII. kerületi anyakönyvvezető előtt házasságot kötött Vöröss Annával, a Király-színház művészevel.

— **Török A. és Társa bankház r.-t. Budapest.** Ha körültekintünk a magyar királyi osztálysorsjegy-felárusítók között önként a Török-czég tűnik fel előttünk. Ezen czég a legnagyobb felárusító és a legtöbb sorsjegyet forgalmazza. Ez nem is esoda, mert nevezett bankház a nagyközönség kiváló bizalmát és kegyét legnagyobb mértékben elnyerte, azonkívül vevői kiváló szerencsével játszanak. A múlt hónapban véget ért sorsjátékban 2 millió korona nyereményt fizetett ki vevőinek, összesen pedig több mint 47 milliót. Tehát megdöbbentetően bizonyosodott, hogy más hasonló ház megközelítőleg se fizetett ki annyi nyereményt vevőinek, mint Török, kinek főüzlete: IV. Szervita-ter 3., saját palotájában van, fiókjai pedig Teréz-körut 46. és Váci-körut 4. sz. alatt vannak. Az I. osztály húszára már esütörtökön, november hó 17-én megkezdődik és a sorsjegyek ára: egy egész = K 12.—, 1/2 = K 6.—, 1/4 = K 3.—, 1/8 = 1 K 50 fill. Közlelbi részletek a mai lapunkhoz a bank által mellékelt színes hirdetésben olvashatók. Aki tehát sorsjegyet akar vásárolni, forduljon bizalommal Török A. és Társa bankházához Budapest. akit mint megbízható reális czéget mindenkinek legjobban ajánlhatunk.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR
felülmúlhatatlan háztájszer mindama gyomorhajóknál,
melyekből a orosz emésztés és székrekedés szokott
keletkezni. A gyógyszerárakban MOLL készítménye
kérendő. Eredeti dobozokban
2 korona.

FŐ SZÉTKÜLDÉS:
MOLL A. gyógyszerész, cs. és kfr. udv. száll által
Bécs, I., Tuchlauben 9. szám.
Videki megrendőlések naponta posta-utánvét mellett
teljesítetnek. — A raktárakban tessék határozottan
MOLL A. aláírásával és vődjegyével ellátott
készítményeket kérni.

MOLL-FÉLE SÓSBORSZESZ
a legjobb fájdalomcsillapító bedörzsölés, csusz,
köszvény és egyéb meghűlési bajoknál. A raktárakban
ólommal zárt (plombirt) üvegekben
2 koronáért kapható.
MOLL-készítmény kérendő.

A hálóingestolvaj. Ma reggel az Üllői-ut és Bokréta utca sarkán egy munkásszony elmondta a rendőrnek, hogy egy ur jött hozzá és a nála lakó Klein Bélát kereste. De nem találta. Aztán kibérelte az egyik ágyat és azonnal befeküdt. Az asszony csak akkor vette észre, hogy nem volt róla más ruha, mint a nadrág, hálóing és télikabát. Kalapja sem volt. A rendőr az ismeretlen bevitte a főkapitányra. Ott Grünberger Henrik kereskedelmi utazónak mondta magát, de kiderült, hogy hamis nevet mondott. Ujjlenyomatot vettek róla, vele és kiderült, hogy Schwimmer Márton, aki csak nyolczizben ült utasok kifosztása miatt elmagyarozta a leplezett tolvaj, hogy a speciális módon dolgozik. Így hálóingben, kabátban és valap nélküli benyit abba a fülkébe, ahol utas alszik. Ha nem ébred fel, elemel mindent, amit lehet. Ha fölébred az utas, exkuzálja magát, hogy tévedeztette a fülkét. Így nem lehet sohasem baj. Az ügyes utazótolvajt a rendőrség letartóztatta.

Kirabolt fiu. Malinsek Béla tizenhárom éves kislánygyerek ma este kilenc óra után Kispósiól hazafelé tartott. Az erdőnél három csavargó tolpant elője, letépték és szűrt betörték, azután elrabolták kilenc koronáját. Malinsek megtette a feljelentést és a rendőrség nyomozza a rablótámadást.

A budapesti cirkusz Hamburgban. Beketow Mátyás, a budapesti cirkusz igazgatója, kiváló társulatával jelenleg Hamburgban vendégszerel, még pedig óriási anyagi és erkölcsi sikerrel. A hamburgiak valóságos ostromolják a cirkuszt és a jelszó mindenütt: *menjünk a magyar cirkuszba*. Beketow igazgató különben már nagyon szervezi a jövő nyári évadra a budapesti társulatot.

Egy díjbirkózó és hét rendőr. Tegnap este nagy botlány volt az O-utca és Hajós-utca sarkán. Schweitzer Szilárd díjbirkózó-artistát revolverrel tartott a kezében és az emberek orra előtt hadonászott vele. Két rendőr: Vida Sándor és Péter Albert le akarta fegyverezni a revolveres artistát. Felszólították, hogy adja át a pisztolyt és kövesse őket a kerületi kapitányságra. De a birkózó ellákte a rendőröket. Dömnény rá akarta venni magát a birkózóra, de a hatalmas erejű ember megragadta mellén a rendőrt, a levegőbe emelte, ott jobbról-balról arca ütötte a ledobta a kövezetre. A rendőr ballába megsérült; a mentők beszállították a Mányi-utcai rendőrkórházba. Végre hat rendőr jött segítségül a kerületi kapitányságról. Nagy nehezen ártalmatlaná tették és mivel ellenállt, behurcolták az őrségre, ahol letartóztatták.

Üngyilkossági kísérlet. Az ójszaka Kovács Pál 31 éves állványos a Kisfüvaros-utca 1. szám alatti kávéház félreeső helyén négyezer magára lőtt, de csodálatos módon egy golyó sem talált. Az üngyilkosjelöltet bevitték a VIII. kerületi főkapitányságra, ott megígértették vele, hogy nem lesz üngyilkos és szabadon eresztették.

Igazi nyomor. A zuglói szerencsétlen család nyomora meg most se szűnt meg, de hogy nem fokozódott, ama nemeslelkű olvasóinknak köszönhető, akik emberbaráti adományokkal siettek segítségükre. Örömmel vettük a mai postával *Mezősny Béla* (Uj-Fehértó) küldeményét, tíz koronát, s midőn kegyes áldozatkészségeért a szűkölködő család nevében is forró köszönetet mondunk, tudatjuk, hogy siettünk az említett összeget az illetők címére juttatni. Az eddig kimutatott adományok összege 10 korona a mai küldeményvel 20 koronára emelkedett. Kiadóhivatalunk további szives adományokat is küveti.

Elismerés. Bármilyen legyen a véleményünk a magy. kir. osztályosjártékra vonatkozólag, azt az egyet feltétlenül el kell ismernünk, hogy az az intézmény számos családot gazdagsághoz és jóléthez juttatott, számtalan a nyomorral vagy a mindennapi élet nehéz gondjaival küzdő ember boldogságát megalapította. A már folyó hó 17-én kezdődő huzásban mindenki részt vehet, aki idejekorán siet magának egy szerencse-sorsjegyet felosztítani a nyereményrekordjairól híres Dörge Frigyes bankban (Kossuth Lajos-utca 4.); hátha a szerencse véletlen neki is meghozza a kívánt eredményt.

Royal-Orfeum. A Royal-Orfeum nézőtere napról-napra zsúfolásig megtelik a legelőkelőbb közönséggel, amely lelkes tapsokkal honorálja azt a sok élvezetet, amit a csupa sláger-számából összeállított remek műsor nyújt. A valet-rész szenzációját: a Nard-okat a hónap második felére is sikerült szerződöttni és velük együtt a műsor ékessége marad a 8 Marwel lány, Charles Baron, a Zéró bácsi és a többi pompás produkció. A jövő hétre az igazgatóság új operettet készít elő. Címe: *Randevu a levegőben*, szövegét a nálunk is előnyösen ismert Fritz Grünbaum, zenéjét pedig egy Bécsben karmagykodó magyar ember, Pallós Pál írta. Most vasárnap délután is lesz mérsékelt-helyű előadás, amelynek fehér, családi műsorán felépnek az összes attrakciók.

A Friedmann-Orfeum gyűrűsorsolása. Fényesen bevált. Az orfeum előkelő látogató közönségének rendkívül tetszik Friedmann igazgatónak pompás amerikai izü ötlete, hogy a szünetet ilyen szórakoztató módon töltsék, minden este értékes aranygyűrűt juttat a közönség soraiból annak, akit a sors erre kiválaszt. Az első estén dr. Groffits Dezső ügyvéd, a másodikán Gager Jánosné úrnő nyerte meg az értékes aranygyűrűt. A gyűrűsorsolás most minden nap megtörténik a közönség legnagyobb meglepődésére és a fényes, nagyhatású műsor mellett ez az életrevaló ötlet is nagy közönséget vonz a mulatóba. Vasárnap délután fél négy órakor újra délutáni előadás lesz teljes műsorral és az összes művészek-felléptével. Ezen az előadáson a földszinti ülőhelyek ára 1 korona. Páholyülés 2 korona.

Halálozás. Remetci Filep Elek földbirtokos, nyug. orvoszéki ülnök, a függetlenségi eszméknek egész életén át tántoríthatatlan híve és bajnok, életének hetvenötödik évében elhunyt Mihályfalván.

Száldobosi Borbáth Dániel ügyvéd hatvanhárom éves korában Székelykeresztúron meghalt.

Vékony Antal, a selmeczbányai erdészeti akadémia tehetséges növendéke, huszonkét éves korában, Selmeczbányán meghalt.

Vargha László, szigorló gyógyszerész, huszonnyéves korában Kolozsváron meghalt.

Mautner Jakab, a fővárosi kereskedővilág egyik ügybuzgó tagja, hatvanhat éves korában meghalt. Az elhunyt különféle iparvállalatoknál működött mint felügyelő-bizottsági tag. Halálát egyetlen leánya, ifj. Fleischer Zsigmondné szül. Mautner Stefánia, kiterjedt rokonsága és barátai gyászolják.

Nagyajtai Kozma Gyula, fővárosi polgári leányiskolai és női kereskedelmi tanfolyami igazgató, a magyarországi unitárius egyház főtanácsának és Budapest székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagja, az Országos Polgáriszkolai Tanár-egyesület alelnöke stb. stb. életének ötvennyolczadik évében elhunyt Budapesten.

Bobál Sámuelné Molitorisz Erzsike ág. hitv. evang. lelkész neje Egyházmartóton életének huszonnyolczadik évében meghalt.

Ludwig Jakabné, Friedmann Jozefin ma 44 éves korában Budapesten elhunyt. Halálát kiterjedt előkelő rokonság gyászolja.

Szenci Szabó János hajdubüszörmenyi ügyvéd, a városi takarékpénztár igazgatója, ma reggel 60 éves korában szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt.

x Mai lapunk összes példányaihoz a Török A. és Társa bankház r.-t. mellékelt színes hirdetése bizonyára általános érdeklődést kelt. Ha a kávéházban, vagy vendéglőben lapunk ezen színes mellékletét nem tartalmazná, sziveskedjék azt a pinczértől kérni.

x Megszűnik a gond az igazán szép őszi divat szerint ruhakészítésünkről, ha *Beneónd* szerezzük be cipőinket, mert a cég gondot fordított a legkényesebb izlés kielégítésére.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31. színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítottatik a gyermektorna- és vívásra.

x Öt korona 80 fillérért egy posztó-bluz látható Radó Aladár (Bécsi u. 5.) kirakatában, melynek rendkívül izléses faconja megállítja a kirakat előtt el-sétáló hölgyek szárait.

x Székesfővárosi Vigadó éttermei ma megnyiták. A város legjobb forgalmi helyén igazán hiányt pótol az előkelően berendezett ezen étterem, ahol a legkíméletesebben készített gazdag étlap áll a közönség rendelkezésére és a legfigyelmesebb kiszolgálással is gondoskodott a tulajdonos.

x Huzás már esütörtökön! Akinek még nincsen osztályosjegye, siessen venni a Kiss Károly és Társa bankházában (Központ: Kossuth Lajos-utca 13.) Fiókület: Erzsébet-körút 32., mert: Kiss szerencséje Nagy!

x Munka után édes a nyugalom. A lázas munkában elsíngázott idegekre gyógyító balszánként hat a szellemi szórakozás. Legelőkelőbb módszere ennek a gondosan megválogatott olvasmány. Nem kerül nagy áldozatba s könnyű szerrel hozzájuthat bárki a kívánt könyvekhez, ha eziránt az Andrást-ut. 33. szám alatt lévő immár ötven év óta fennálló és több, mint 100.000 kötet fölött remélkező, hatalmas kölesönkönyvtárhoz fordul, mely a magyar, német, francia és angol irodalom összes termékeit felöleli. Ismertető ingyen; a vidéki előfizetők kényelmére külön postaszállítást.

x Horgony-Kőépitőszekrény. Ambár a Horgony-Kőépitőszekrények már a legtöbb családban ismeretesek és használatban vannak, mégis külön arra akarunk figyelmeztetni, hogy ezen felette jelentős járték- és foglalkozási szer a legutóbbi években még jobban tökéletesített és pedig a Horgony-Kőépitőszekrények által. Bövebbet találunk erről a legújabb kőépitőszekrény-árjegyzékben, amely Richter F. Ad. és Tá. kir. udv. és kam. szállítók által, Bécs I. Opern-gasse 10. ingyen és bérmentve bekapcsolják. Egy esztendőre a pompás „Saturn” és „Meteor” rakási játékok, valamint a Richter-féle beszélőgépek és zenéjűművek.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVESZET.

A mai színházi est.

— Bemutató négy színházban. —

A főváros négy színháza rendezett ma este bemutató előadást. A m. kir. Operaházban *Rékai Nándor és Tardos Viktor „György barát”* című operáját mutatták be; a *Nemzeti Színházban Shakespeare III. Richárdját* elevenítették fel teljesen új kiállításban, rendezésben és részben új szereposztással; a *Királyszínházban Lehár Ferenc „Czigányszerelme”* című operettjét adták először *Fedák Sári* felléptével s a szerző dirigálásával és a *Várszínházban Chorin és Rákai „Kolumbus báró”* című éntkes bohózatának volt a premiére-je *Nádasy József* soproni társulatának előadásában. Ugyancsak ma kezdődtek a kamarajátékok is.

A „György barát” előadásáról szóló tudósításunkat társaságunkban találja az olvasó, a többi referátát itt közöljük:

I.

III. Richard király.

— Shakespeare-reprise a Nemzetiben. —

Szerencsés gondolatnak tartom a „III. Richard” felújítását a Nemzeti Színházban. Nemcsak azért, mert Nemzeti Színházunk kötelessége és feladata a nagy klasszikusok kultuszának ápolása. Hanem azért is, mert alkalmat adott néhány művész ambícióját kielégíteni; a színház nagy személyzetének foglalkozást adni és az összjátékkal s rendezéssel bebizonyítani, hogy a színház, ha súlydát is a színvonalá bizonyos idő óta, még mindig nagyobb feladatokat tud megoldani.

E felújítással is nagy feladatot oldott meg. Talán egyikét a legnagyobbaknak, melyet színház kitzühet. A rendezés szakított a chablonnal. Nem járt a régi csapáson, mely a „III. Richard” előadását szürkévé, majdnem hétköznapivá tette. A darab szaggatottságát igyekezett a rendezés csökkenteni, kerekébbé, tömörebbé tenni. S ha ez nem is sikerült egészen, jelentős eredményeket mégis elért.

Teljesen nem sikerülhetett, noha a mérészségben megengedte magának a rendező, hogy a darabot nem Richard nagy monológjával kezdte, hanem az egyik rövid jelenetet tette a darab élére, más jeleneteket megváltoztatott, meg is rövidített, de szerencsésen mindig úgy, hogy az illuziót kielégítse. Par excellence Shakespeare-tudósok persze jajveszékelnének ezen, mondván, hogy imo: itt a meghamisított Shakespeare. Meggyőződés az, hogy nem éppen mindig felel meg az igazi Shakespeare-kultusznak, ha minden szavát, minden mondatát, minden jelenetét szögai hűségben adnak vissza. Ez egyrészt nyomasztóan hűszóvá tenné az előadást, másrészt a művészi alakításokat darabosokká téve, hátrányosan befolyásolná a játékot.

A mi újítást a rendezőség belevitt a szenáriumba, azt mindenestre művészi sugallattal tette. A két királyi herceg meggyilkolásának jelenete kísérteties, rövid és — ami ennél fontosabb — illuziót keltő volt. A vad-ságot és vérengzést eliminálták belőle, ami esztétikailag indokolt volt. Az eredeti szenáriumban foglalt iszonyu látványosságot már a modern közönség nem tudná megrázkódás nélkül fogadni úgy, hogy egyszermind esztétikai hatással is lehetett volna rá. Igen jó eszközökkel dolgozott a rendezőség és megint jó érzékkel dolgoztatott bizonyosságot Richard álmának bemutatásával. Eddig úgy volt, hogy mindazoknak a lelkei, akiket Richard meggyilkoltatott, egy csoportosításban, teljes alakban, két fényvel megvilágítottan jelentek meg a ceata előtt Richard fekhelye körül. Most a véres király ott fekszik teljes sötétben sátrában és az éj homályából egyenkint merülnek föl kísérteties ködfátyolban a lelkét rémitő árnyak. Iszonyu átkuk és jóslásuk után megint alámerülnek az éjszakába. Minden illuziót kielégít és a kép és közelhozta a képzelohez, ami bizonyára nem csekély feladat volt s a közönség kelően honorálta is.

Mindez azonban csak külsőség. A keret lehet művészi, a rendezés lehet gondos, ha az előadás maga chablonos volna, a rendezés munkája sem tenne hatást. De az előadás sem volt chablonos. Richard személyesítője *Ivánfi* volt. Tudásáról már meggyőzte a publikumot a *Shylock* és a *Tartuffe* szerepében. Ezt a művészi tudást a Richard szerepében még erősebben dokumentálta. Mindenek előtt a nagy erő volt az, ami játékát jellemezte. A sátni lángészt mutatta be, abban a nagyszerűségben, amelyben Richardot el lehet képzelni. A beszélemeket sorba bemutatta, interpretálta és szemléltetővé tette, melyek Richardban lakoznak. Hangban, mozdulatokban, arczjátékban, felfogásban kolosszális és pokolian erős és lángoló volt. A perszifikált ördögöt láttuk alakításában. És hihetővé tette, hogy ez az ember nem ösmér akadályt céljai elérésében és érdekeinek hajhászatában. A gonoszság szinte menydörgésszerű kifejezésre jutott. Semsem esett ki ebből a felfogásból. Csak a nagy átomlítás után látszott, mintha csökkenő volna ereje. Ezt a jelenetet, kis-és siránkozva, hogy úgy mondjam, aszszonyiasan játszta. Éreztem, hogy itt nagyobb erőre volna szükség. De ettől eltekintve a játék egységes, az interpretálás hatalmas, a felfogás konzekvens volt. S a hatást növelte az, hogy *Ivánfi* gyakorolta magát a mérsékletben. Végletekre sehol sem ragadtatta el magát, vagy legalább is nem lépte át azt a határt, ahol a művészi hatásnak okvetlenül végződnie kell. Legerősebb volt abban a jelenetben, amikor Anna királynét a férje koporsója előtt meghódítja. Ez a jelenet még a shakespearei merészséget is túlhaladja. Hogy hihetővé legyen, erős művészi alakításra van szükség. S *Ivánfi* játékának volt néhány mozanata, melyben a félelmes férfiaság kifejezése majdnem hihetővé és elfogadhatóvá tette a hihetlent és valószínűtlen. Ennél jelentősebb eredményt ábrázoló művész alig érhetne el.

Az Anna királyné szerepe *Márkus* Emma kezében volt. Régebben is ő játszotta s mindig művészettel. Ma is tiszta fényében ragyogott a művészet és ugyanabban a jelenetben, amelyben *Ivánfi* legnagyobb sikerét aratta, ő is lépést tartott vele. *Jászai* Mari szintén megtartotta régi szerepét, a *Margit* királynét, s ugyanazzal a hatalommal s tragikai erővel játszott, mint azelőtt. *Hegyesi* Mari néhány jelenetében a fájdalomnak és kétségbeesésnek igazi hangjait ütötte meg s játéka művészi magaslaton állt. A fájdalomtól megtört anyát és királynét megrendítően ábrázolta. Jelentőséget, színeket és árnyalatokat adott alakításának *Gál* Gyula is a *Buckingham* szerepében ugy akkor, amikor Richard czinkosává szegődve követi azt minden gonoszságban, mint pedig akkor, amikor vérbérét követeli s a királyt is elejti. Ugy a cinizmus, mint a csalódás és kétségbeesés kifejezéseit nagyvillú játékában hiven kifejezte. Igen jó és művészi kidolgozott jelenete volt *Molnár* Lászlónak, aki a nagybeteg *Edvard* király szerepét rendkívüli intelligenciával s megrázó tragikai hatással játszta el. *Bakó* Hastings-je kissé lágy volt. *Bereginek* csak a darab vége felé volt szerepe; az is a mű arányaihoz képest kicsiny és jelentéktelen volt. Jó epizódalakat ábrázolt *Váradi* Aranka, *Somlay* és *Mihályfi*.

Az összjáték is az átlag-színvonalon fölül állt és így a közönségnek majdnem minden művészi igényét kielégítette a színház. Hálás is volt a publikum és a főbb szereplőket nyílt színen és felvonások végén zajosan a lámpák elé szólította.

II.

Czigányszerelem.

(Operette három felvonásban. Szövegét írták *Wilner* és *Bodánszky*, zenéjét szerzte *Lehár* Ferenc. Színrekerült ma este a Király Színházban.)

Nem tehetek róla: valahányszor *Lehár* Ferencet nálunk látom, fölfedezem a mosolyában egy és ugyanazt a vonást: hálás vagyok, hogy elzavartatok, mert világhírre vergődtem ezáltal. Szerény és nagyon hálás a mosolya: nem tehetek róla, így látom.

Paradox: *Lehár* Ferenc hálát adhat Istennek — nem azért, hogy teljesen elnyomták Budapesten — hanem, hogy nem fedezték föl. Hogy nem látták meg benne az invenciozus muzsikust és nem fogadták el előadásra valamelyik operettjét. Ma néhány nyájas kritikával a zsebében előlegért járna színházi ügynökökhöz.

Bécsben ostrommal hódított és ma: *Lehár* győzött, mert üzletember és művész. Először kenyeret keresett, de amikor jó módba jutott: áhitattal hódolt a muzsának. A művei így váltakoznak: könnyű aranyfűst és nehéz arany. Valahányszor lenge, népszerű zenével győzött, utána rögtön önmagának irt magasabbrendű muzsikát. Ezzel egyszer sem volt teljes sikere és hullám-vonallá alakult így a pályája. A művész dicsérete, hogy ezek az esések nem térítették el utjából, mert *Lehár* ma is röhögőnül törekszik a magasabbrendűsége.

A „Czigányszerelem“ zenéje is az opera felé hajlik Nagy erővel megkomponált, virtuozan hangszerelt zene: *Lehár* nem tehet róla, hogy a közönség őt a lágy és könnyű melódiák forrásivá avatta. Mászt vártak tőle és az operaszertőn földolgozott magyar és oláh motívumoknak meg kellett hátrálniuk a bécsies valczerek és a táncduettek elől, amelyek győzedelmesen vonultak a partitürából a közönség fülébe. A nagytudásu, zenei gondolatait választékosan kifejező *Lehár* előtt tiszteletteljesen meghajolt ma a premier közönsége, a lágyan, behizelgően muzsikáló *Lehár* riadó lelkesedéssel fogadta. Sikere nálunk még sem volt olyan intenzív, mint Bécsben, mert ott az exotikum gyanánt ható magyar és oláh zene is a legnagyobb mértékben hatott.

A mi előadásunkon a szöveg megnyirbált-sága is rontott. Osztrák formájában is siralmas férczelménye ez a szöveg két tehetségtelen librettógyárosnak. De ott voltak kacagói a bárgyu *Miksch*-vicceknek, amelyek mindenkor holtbizonyosan „beütnek“ kiváló szomszédainknál. A mi szövegünkben természetesen hiányoztak az ostoba és sületlen tréfák: a szöveg tehát a magaszánalmasságában jelentkezett. Ez a rettenetesesen bárgyu kölöncz huzta, huzta lefelé a darabot és fáradttá tette a legjobb szándéku embereket. Fölháborító volt, hogy a sivatag pora hogy lepőbe helyenként *Lehár* zenéjét.

Ebből azután szente természetesen következik, hogy az előadásnak voltak fogyatékságai. El-ellankadt és újra erőre kapott: a színészek a sivar prózán csak kinnal tudtak átvergőlni. *Fedák* Sári volt az egyetlen, aki az egész darabon végig művészi produkált. Operettvegőt, vidamságot, bájt vitt a színpadra és temperamentumával magával ragadta az embereket. Szavai nyomán derű támadt, tánczait, énekét tapsvihar követte. *Jókedvű* volt, pajkos volt, elegáns volt és *Lehár* bátran átengedheti neki a mai siker tekintélyes részét. Nagy sikere volt *Balogh* Böskének, akiben igen kedves, gracióz, természetes eszközökkel ható színésznőt nyert a színház. Zajosan megtapsolták minden énekszámát. *Bendiner* Hedvig inkább az énekével ért el hatást, játéka, az operai szakon nevelődő, kicsit lassu mozgásu. *Toronyi* — szintén új tag — nem rontott. Nagyon tetszett *Simai*, aki egy ízben már tagja volt a Királyszínháznak, továbbá *Papir*, *Németh*. A rendezés ügyes, a kiállítás ragyogó volt. A fordítást *Gábor* Andor végezte nagy routinnal.

Az ünnepi hangulatban figyelő közönség sokat tapsolt a kiváló komponistának és a fölvonások végén zajosan hirta.

(U. D.)

III.

Kolumbusz báró.

(*Ráskai* Ferenc és *Chorin* Géza zenés bohózata. Bemutatták a Várszínházban.)

Telt nézőtér s a Budán szokatlan estélyi ruhák jelzik a Várszínház mai estélyét: „Kolumbusz báró“ bemutatóját. A függöny fellebben és már az első dialogból rögtön megismerjük a darab valamennyi szereplőjét. Ezzel elérte a szerző azt, hogy senki sem okozott fejtörést az a feladat, hogy a bonyolult bohózáti helyzetekből fáradtságosan keresse meg a kivezető utat. Táncz, zene és ének

friss változatban töltik meg az első felvonást és a második is meghozta, amit az első ígért. *Ráskai* Ferenc írói képességéből jutott az egész darabra és nem hozott csalódást a harmadik felvonás sem. A cselekmény gyorsan, szinte rohanva bonvolódik le s egy kedves, szerelmi négyessel, a férj és feleség találkozásával s egy küszöbön levő házassággal zárul a darab. A közönség jól mulatott. Tetszett az ötlet, tetszett a beállítás. A cselekmény lekötötte figyelmét s ez már egymaga is siker.

A darabhoz *Chorin* Géza irt kedves, ötletes, simulékony zenét, melynek hangjai meglepett árasztottak a nézőtérre s számtalanszor tapsra ösztökéltek a hallgatóságot. Igen kedves volt az első felvonásbeli kip-kop kupléja, melyet a szereplőknek háromszor kellett megismételniük. A többi sem maradt el mellette. Egy-egy zenei fordulat, dallamosság, könnyed puha áriák váltakoznak s árulnak el minduntalan egy nagy reményekre jogosult tehetséget.

Még néhány szót kell szólnunk a darab szereplőiről, kik páratlan buzgalommal segítették elő a sikert. *Peterdy* Etelka, *Halász* Ilonka, *Szigeti* Jenő, *Békési* József és *Ujj* Kálmán mind igen ölmérésre méltó munkát végeztek s tagadhatatlanul nagy részük volt a mai sikerből. A kitünő rendezésért *Nádasy* igazgatót illeti elismerés. A felvonások után *Ráskai* Ferencet és *Chorin* Gézát a szereplőkkel együtt sokszor szólították a lámpák elé.

IV.

A nagy tét.

(Színmű három felvonásban. Írta: *Didring* Ernő. Bemutatója ma este a kamarajátékon.)

Arra, amit ma *Feld* Irén és társai próbáltak az országos zeneakadémia színházi termében: szűkség van Budapesten. Van már a magyar fővárosban is egy maroknyi differenciált izlésű, irodalmilag nevelt közönség, aki szívesen gyűl össze egy kis intim nézőtérre, hogy pár órán keresztül színpadi gourmandériákat hallgasson végig s gyönyörködjen a színműről, a színész és a rendező finoman összehangolt együttes művészetében. Az országos zeneakadémia terme alkalmas is volna erre, csak társulat, dramaturg és rendező kellene hozzá. Abban a társaságban, amelyik ma mint első előadással, a *Didring* Ernő „A nagy tét“ című darabjával akarja nálunk is bevezetni a kamarajátékok sorozatát, a lelkeséget és jó szándékot feltöltlenül honorálni kell. Talán igazibb irodalmat is választhattak volna erre a célra, mint a *Didring* Ernő kissé rémdráma izü színműve, melyben az a probléma okozza az izgalmat és a bonyodalmat, hogy szarvas volt-e vagy ember az az élőlény, amit két vadász esti szürkületben ledurrantott a tengerbe nyuló szikla széléről? Azonban a főszerepekben *Feld* Irén és *Gellért* a legjobb igyekezettel fardoztak azon, hogy ezt a darabot a közönséggel elfogadtassák és hogy a színészi munkában is nivót mutassanak. Hogy ha ez nem mindig sikerült nekik, abban sokszor nem ők, hanem a darab többi szereplői voltak a bünösök.

Kapható az egész földtekén. Árak 5 és 3 Korona.

(*) Durigó Ilona hangversenye. Legújabb dalénekesnők — legalább is abban az értelemben, hogy egész Európát diadalmasan járta be — ma nálunk vendégszerepelt. Meg kell állapítanunk, hogy hangja, stílusa és művészi felfogása egyaránt hatalmasan fejlődött, nem szenzációs méreteket, de a további fejlődés tendenciáját mutatván. Durigó Ilona valóban a legelőzők közé fog kerülni s ettől már sem időben, sem térben nincs sok akadály előtte. Mai közönsége feltűnő szívéllyel fogadta; finoman átértett Schumann-dalait, d'Indy Madrigal-ját, Brahms, Debussy és Demény kifogástalanul interpretált műveit meleg tetszés honorálta. A publikum előkelő volt és joggal jóindulatu.

(*) Hírek az Operaházból. Haber Gyöngyikét, aki a zeneakadémia tegnapi Erkel-ünnepélyén kitűnően iskolázott hangjával s bravuros énekével általános tetszést aratott, mint értesülünk, legközelebb próbafelállásra hívják meg az Opera színpadára, amely próba kétségkívül a tehetséges ifjú művész szerződtetését forja maga után vonni.

(*) Két kiállítás. Most sorra nyílnak a kiállítások Budapesten. A Delhaes emlékkiállítás és a Paál László kiállítás után ma a Szépművészeti Múzeum Nemes Márczell kollekczióját állította ki s a Nemzeti Szalóban a Szent György-czéh folytatta évenkénti aukciójának sorozatát. Nemes Márczell nyolczvan képből álló kollekczióját letéte helyezte a ligeti múzeumba, ahol ma mutatták be a sajtónak. Sok értékes és minden múzeumnak díszére való vásznak vannak a kiállított képek között, de tagadhatatlanul sok selejtes, a piktoraikra nézve nem jellemző és kétes eredetű kép is. A kiállítás clouja a nemrég Mayer Graefe által újra felfedezett *Grécó*. A toledói iskola határtelentő mesterétől öt kép van itten, melyek közül különösen a „Krisztus az Olajfák heggyén” és a „Nagy szent család” korszakot jelentő alkotások. Kompoziciójában, rajzban, tónusban, felfogásban egyaránt megmagyarázzák azt a nagy hatást, melylyel alkotójuk tul az időkön és irányokon beleszólt a legmodernebb pictura fejlődésébe is. A másik három kép, bár kétségtelenül művész kezéré vallanak, tekintettel arra, hogy Grécót már idejében is utánozták és hamisították, sok kétkedésre adnak okot. Mindentől eltekintve azonban, oly kevésbé jellemzőek a XVI. század e művész primipilusára, hogy szinte lehetetlenség az említett kettővel egy suba alatt értékelni. *Teniers*, *Brueghel*, *Hobbema*, *Ruyssdael* méltóan vannak képviselve, *Rembrandt*, *Van Dyck*, *Giampetrino* és még többben azonban vagy nem méltóan, vagy nem a jellemző oldalukról találtak képviselőre. *Goya* ra nagyon karkterisztikus a „Mulatók” és „Karnevál” című két képe. A modern francziák közül *Courbet* különösen néhány tájképével szerepel a művésztről alkotott felfogáshoz mérten. portréi azonban a kevésbé sikerült alkotásaihoz tartoznak. Néhány igazi *Degas*, egy gyöngyű *Cézanne* esendélet, egy-két *Renoir* és *Monet* emelik ennek a gyűjteménynek az értékét. Az egyrészt kétes, másrészt kétes értékű *Monticelli*, s a *Manet* száraz, éppen nem maneti *Clemenceau*-portréja azonban nem járulnak hozzá az elismerés fokozásához. A kiállítás, mely felesztendőig marad nyitva a közönség számára, vasárnap délelőtt nyílik meg. — A Nemzeti Szalóban a Szent György-czéh boesátotta aukciózó alá *Pesti* Ferencz gyűjteményét. Van ebben vagy 154 kép, 50 miniatúr, akvarell és rajz, 25 bu-tordarab, asillár és szelencze, 48 szobor, kisplasztikai tárgy és érem, 116 zseb- és nagyobb óra, 25 románczmű, 137 keramikai tárgy, 20 üvegtárgy, 40 ékszerdarab, 33 ezüst tárgy, 62 textilműtárgy, sok fegyver és egyébek. A gyűjtemény mennyiségével azonban nem áll egyenes arányban a minősége. Különösen áll ez a képekre, amelyek jórészt még művészet-történeti értékkel sem bírnak, amennyiben csak nagy mesterek utáuzatait, vagy modoruknak iskolai kisajátítását adják. Az eredetiek, mint *Kaufmann* Angelica, vagy *Lote* csak másodrendű művészetet jelentenek. Feltűnnek formájukkal, s az anyag művészi felhasználásával az órák, valamint az izléses ékszerek, a dekoratív hatású zománcos tálak és dísztárgyak, amelyek bizonyára sok vevőre találnak. A közön-

ség vasárnapról fogva tekintheti meg a gyűjteményt.

(*) A színházak műsora. Az Operaházban holnap, vasárnap A sevillai lorbély kerül előadásra. A dalmi után Szikla—Guerra tréfás baletjét, „A törpe gránátost adják. Hétfőn gyermekelőadásul, délután 4 és fél órakor, olesó helyárrakkal Jancsi és Juliska meseoperát s utána A babatündér című látványos baletet adják. Kedden Hegyek alján van műsoron. Szerdán A Ligonották kerül előadásra. Csütörtökön Rehá—Tardos új dalmvét, a György barátot ismétlik meg, a bemutató előadás szereposztásában. Pénteken Sába királynője kerül előadásra. Ugyancsak itt említjük meg, hogy ifj. *Abrányi* Emilt, a hannoveri kir. színház karmesterét az Operaház igazgatósága meghívta, hogy nálunk néhány előadást vendégként vezényljen. Az ismert fiatal, magyar zeneszerző elsőnek szombaton a Walkürt fogja vezényelni. Hétfőn ifj. *Abrányi* Emil vezénylésével *Carment*-t adják.

A Nemzeti Színház jövő heti műsora három estén szerepel a „III. Richárd király”, a hét többi estéin a színház legvonzóbb műsoradarbjai kerülnek színre, köztük négyszer „A balga szüz”. A délutáni előadások során holnap, vasárnap, *Pierre* Wolf népszerű vígjátéka, „A titok” kerül színre, a jövő vasárnap délutánra pedig „Az ember tragédiája” van kitűzve. — A legközelebbi újdonság *Paul Bourget* szenzációs drámája, „A barrikád” lesz. A nagyszemélyzetű darab a színháznak harmadik tagját foglalkoztatja és fő férfiszerepeit *Gül*, *Odry*, *Pethes* és *Somlay* játsszák. A darab női főszerepét a színház fiatal művésznője, *Aczel* Ilona kreálja. A bemutató előadást a színház igazgatósága november 25-re tűzte ki. A darabot *Ivánfi Jenő* fordította magyarra.

A Vígyszínház jövő heti műsora a szezon egy kimagasló irodalmi és művészi eseménye. A testőr bemutatója szerepel. A színház teljes ambíciójával készült *Molnár* Ferencz új darabjára, amelynek vezető szerepeit *Varsányi Irén*, *Harasethy* Hermin, *Csontos* Gyula és *Szerényi* Zoltán fogják játszani. A próbák *Ditrői* Mór és *Jób* Dániel vezetése mellett már hetek óta folynak és a szombatira kitűzött premiórig most már csak az utolsó simításokat végzik. A testőrt vasárnap és hétfőn megismétlik, azután pedig minden második estén játsszák. A bemutatóig a színház két legutóbbi sikeré, a *Kormánybiztos* és a *Rubikon* váltakozik a játérendben. A *Rubikon*, *Bourdet* Edouard szellemes vígjátékát a holnapi vasárnapon kívül még hétfőn és szerdán adják, a *Kormánybiztos* Guthi Soma mulatságos bohózatát pedig kedden, csütörtökön este és a jövő vasárnap délután. Pénteken a *Peulemans* kisasszony házassága kerül színre. Holnap, vasárnap délután, az *Osztrigás* Miezit, *Feydeau* híres vígjátékát adják.

A Király Színházban az egész heti műsora „Czigányserélem”, *Lehár* Ferencz operettje dominálja. Holnap, vasárnap délután A *balladai hercegnő* kerül mérsékelt helyárrakkal színre, a jövő vasárnap délutánján pedig a *Luxemburg grófját* adják, ugyancsak mérsékelt helyárrakkal. Mialatt a Király Színházban estéről-estére a *Czigányserélem* előadásai folynak, *Boöthy* László igazgató, a Király Színház személyzetének azon részével, amely *Lehár* operettjében előfoglalva nincs, az Uriánia-ban egy érdekesebb igékező operettbemutatót rendez. E premiór-estén, mely két hét múlva, november 24-én, csütörtökön lesz meg a Pákozti-uti Uriánia-színházban, *Porbas* Imrének, a népszerű poétának *Narancsvirág* című operettje és *Fall* Léonak, a *Dollárkirálynő* és *Az elvált asszony* világhírű szerzőjének *Brüderlein* *Fein* című daljátéka (Ez utóbbi *Édes öregem* elnevezés alatt) kerülnek színre. Az előadásban a Király Színház személyzetéből *Kormos* Ilonka, *Sóós* Margit, *Káthai* Károl, *Király* Ernő, *Kovács* Andor, *12 tagu kar* és *22* tagu zenekar vesznek részt.

A Magyar Színház a hetének műsora az idei évad három szenzációs darabja tölti be: a *Karenin* Anna, az *Egy test, egy lélek* és az *Orvosok*. *Kóbor* Tamás drámája, az *Egy test, egy lélek* holnap, vasárnap este, kedden, csütörtökön és jövő vasárnap este von műsorra tűzve, a *Karenin* Anna hétfőn, szerdán és pénteken kerül színre. E szenzációs sikerű darabnak szerdán lesz már a 25-ik előadása. *G. B. Shaw* nagyvadászi komédiáját, az *Orvosok*-at szombaton adják ugyanabban a szereposztásban, mint a bemutatóelőadásban. A két délutáni előadásban holnap, vasárnap délután a *Csakó* és *Katap*, a jövő vasárnap délutánján pedig A *koncert* kerül színre.

A Várszínházban vendégszereplő soproni színtársulat a jövő hét folyamán ismét két érdekesebb operettet újít fel. Kedden színre hozza *Planquette* híres *Ripp* van *Winkle*jét, pénteken pedig néhai *Kont* Józsefnek leg-sikerültebb operettjét, a *Királyfogást*. A hét többi napjait *Kolumbusz* báró, *Raskai* Ferencz és *Chorin* Géza énekes bohózata foglalja le. A jövő vasárnap délutánján *Ripp* van *Winkle*, este pedig a *Királyfogás* kerül színre.

A kamarajáték-társaság színpadon vasárnap másodszor kerül színre *Didring* érdekesítő darabja, „A nagy tőr”. A kamarajáték igazgatósága, híven programjához, változatosságra törekszik s így már a jövő hét szombatjára újabb bemutatót hoz, *Eduard* *Stucken* szenzációs tragikomédiáját: „*Nina* de *L'Euclás*”. Ezt megelőzi *Gimani* *Reonat* naturalisztikus egyfelvónása, a „*Secyju*”.

A Városligeti Színház jövő heti műsora a népies előadások töltik be, melyek folyamán a „Két árva” című népréma kerül színre. Csütörtökön *Komlóssy* Emma lép fel a „Vándorlegény” című operettben s szombaton lesz a bemutatóelőadása *Robert* és *Bertina* „naplepek királyai” című négyfelvónás bohózatának, melyet *Gábor* Andor és *Szép* Ernő alkalmaztak magyar színre. Az újdonság zenéjét *Hötönyi* *Heidelberg* Albert szerezte.

A Gyermekszínházban vasárnap ismét a „*Dobozos* *Jankó*” című öt képből álló énekes és táncos varázsszerep kerül színre. Csütörtökön, e hó 17-én a „*Hannu-pipő*” látványos túlénege előadását mutatják előadás. Az új darab vasárnap, e hó 20-án kerül színre.

(*) A nagyhercegi darabja. Darmstadtól jelentik nekünk: A nagyhercegi udvari színházban legmagasabb parancsra bemutatták *E. Mann* karácsonyi idilljét, amelynek címe: *Bonifácus*. A darab 5 képből áll. A szerző álnév alá rejtőzött, mert *E. Mann* nem más, mint *Ernö Lajos* *hessenii nagyhercegi*. Az előadásban a czári pár és a nagyhercegi család valamennyi tagja jelen volt s a közönségnek is tetszett a karácsonyi színjáték, amely a kereszténységnek Németországban való ténfoglalását viszi színpadra.

(*) A Magyar Urinők hangversenye. A Magyar Urinők Egyesülete fényesen sikerült művésztét rendezett pénteken a régi képviselőház negytermében a Magános Urinők Otthona javára. A hangverseny, melyen igen nagyszámú s előelő közönség jelent meg, várakozáson felül sikerült.

(*) A szolnoki új színház. Szolnok város képviselőtestülete mai közgyűlésén a Szolnoki Színházról Egyesület kérelmére a város legszébb helyén ezer négyszögöl területet és tíz éven át fizetendő 2000 koronát szavazott meg egy Szolnokon felállítandó új színház részére.

(*) Az Országos Színészegyesületből. Az Országos Színészegyesület tanácsa december 6-án, kedden délután 3 órakor tartja legközelebbi rendes ülését a Baross-téri színészpallota dísztermében. Erre a tanácsülésre dr. *Farkas* Ferencz, *Hunyadi* József, dr. *Janovics* Jenő és *Keszler* Ede vidéki tanácsosokat hívták be.

(*) Makó Lajos emlékezete. Ma, szombaton déli 12 órakor lelezték le néhai *Makó* Lajos szegedi színigazgató mellszobrát, éppen halálának második évfordulója napján a szegedi színház előesarnokában. Az ez alkalommal rendezett ünnepesre meghívták a kormányt, a várost, a hatóságokat, a Dugonics-társaságot, a színészegyesület tanácsát és az összes magyar színigazgatót. Az ünnepély a szoboravatás beszéddel kezdődött, melyet *Makó* érdemeinek méltatásával dr. *Janovics* Jenő, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója tartott nagy hatással. Ezután a testületek és színházak koszoruit helyezték el a talapzatra.

(*) A Pál László-kiállítás megnyitása. A Paál László képeiből a Könyves Kálmánban rendezett kiállítást nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében ma délután nyitották meg. A megnyitáson számos író és művész kiválóság jelent meg s elment arra gróf *Zichy* János vallás- és közoktatásügyi miniszter is *Náray-Szabó* Sándor államtitkárral. A minisztert a Könyves Kálmán igazgatósága fogadta, a kiállítási teremben pedig *Lázár* Béla, a kiállítás rendezője üdvözölte. A minisztert rendkívül érdekelte valamennyi kiállított kép, nem egyszer adott kifejezést elragadtatásának és lelke-

Minden iparosnak f. nt. s.

Mindenki, aki a motorszakmában járatos, tudja és általánosan el van ismerve, hogy „Otto”-rendszerű motorjaink a villár-legelő gyártmányai közé tartoznak.

Világhírű

RAJNAVIDÉKI Motorok.

Benzin :: Szivógáz :: Nyersola!

Minden iparosnak,

asztalos, lakatos, gépműve, bádogos, malm, kofaragó, könnyv-omda, szóval minden kisiparosnak és gyárnak ha olesón akar dolgozni,

:: MOTOR-ÜZEMET ::

ajánlunk kedvező fizetési feltételek mellett. Aki motor-beszerzésnek még csak gondolatával is foglalkozik, fontos, hogy a gép beszerzése el-tt teljes szakszerű felvárosítás és utba-igazítás bitokában legyen; tehát kérje, akár csak egy levelezőlapon, tanulságos arjgy-zó-künket. Díjmentesen küldjük.

Rajnaideki motor- és gépvarárak magyarországi vezérképviselete.

Levél cím: KELMER ANTA, No 1, Váni-ut 2.

sen dícsérte a rég elhunyt nagy művész hatalmas teremtő erejét és szinte korának előttejáró művészi modernségét.

(*) **A Műcsarnok téli tárlata.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tárlata, amelyen ezuttal csupa magyar művész vesz részt, teljesen elrendezve készen áll, a városi Műcsarnok palotájában, ahol ma tartotta meg a zsüri befejező, jóváhagyó ülését. A tárlatot, amelynek festészeti anyagát *Jendrassik Jenő* és *Éder Gyula*, szobrászanyagát *Róna József* és építési anyagát *Kosztolány Gyula* rendezték, a zsüri a rendezőktől átvette. A tárlatot a kiállító művészek, hétfőn 14-én a sajtó képviselői pedig kedden, 15-én tekinthetik meg. Délelőtt 9 órától délután 3 óráig. A tárlatot ünnepelesen szerdán, 16-án délután 5 órakor, mert *József főherceget* a társulat védőjét baleset érte, gróf *Zichy* vallás- és közoktatásügyi miniszter nyitja meg.

(*) **A Képzőművészeti Főiskola.** Az 1911-re szóló kultusköltségvetés az Orsz. Magyar Kir. Képzőművészeti Főiskola céljaira az előző évi 325.806 korona helyett 24.305 koronával többet tehát 350.271 koronát irányoz elő. A volt Minta-rajziskola és rajztanárképző viseli most tudvalevőleg a Képzőművészeti Főiskola nevet, amely intézménynek főiskolai jellegét megfelelőbb alakban tüntetvén fel, ideje volt már annak is, hogy a különböző s külön-külön adminisztrált állami művésziskolák, művészeti oktatásunk egységessé tétele céljából szervezetileg közelebb hozassanak egymáshoz. Ezért a festészeti és szobrászati mesteriskolák és női festőiskola ügykezelés tekintetében a Képzőművészeti Főiskolával egybekapcsolattak. A jövő évi költségvetés folytatja a főiskolai tanári kar helyzetének a múltban megkezdett rendezését. Azonkívül egy-egy új tanszéket szervez a művészi grafikai és a művészeti rajz és festésstudiuma részére.

(*) **Festőművészek és szobrászok alkotásairól** könnyű szerrel szép gyűjteményt készíthetett volna — sokat alkotott már, de sok alkotásáról emléke nincsen, a világ minden részére szétmentek — nehezen vagy sohasem gyűjtheti össze többé. A modern fotográfia segítségével elég jutányosan juthat kiváló szép képekhez, ha azokat a Magyar Sokszorosító Műipar R.-T. (ezelőtt *Dival* Károly) grafikai műhelyben készítteti. Budapest, Kisfaludy-utca 9.

(*) **Hangversenyek.** A november 23-iki III. filharmóniai hangverseny Erkel Ferenc emlékének lesz szentelve, ki a társaság megalapítója és első karnagya volt. Születése napjának századik évfordulójára alkalmából előadják „Magyar Ünnepi Nyitány”-át, melyet a Nemzeti Színház 50 éves évfordulójára írt. Azonkívül B. Sándor Erzs, Környey Béla és Takáts Mihály operaházi tagok közreműködésével előadnak részleteket „Dózsa György”, „Névtelen Hősök” és „István király” című operáiból.

A **Brüsszeli vonósnégyes** első kamarastélyén, kedden, november 29-én a Royalteremben a következő érdekes műsorral fog bemutatkozni: 1. Schubert vonósnégyes g-dur, op. 161., 2. Ravel Maurice vonósnégyes f-dur (először), 3. Grieg hátrahagyott vonósnégyes f-dur (befejezetlen).

Szerdán, november 30-án *Gerhardt* Elena, a dalművészet egyik csillaga egyetlen dalostélyt rendez a Royalteremben a következő fényes műsorral: *Marcello*, *Guella* fiánna, *Gluck* O del mio dolce, *Tosti* La Serenata, *Schubert* Erlkönig, *Schumann* Provençal, *Ich grolle nicht, die Kartenlegerin*, *Frühlingsnacht*, *Wagner* Stehe still, *Tracume*, *Schmerzen*, *Wolf* Hugó, *Nimmersatte Liebe*, *Gesanz* Weyla's, *der Gaertner*, *Liebesglück*.

Anheuer Ottó, a Párisban élő magyar fiatal énekművész hétfőn, december 5-én rendez első budapesti dalostélyt a Royal-teremben *Holzberger* Mariska zongoraművész közreműködésével. *Anheuer* 1886-ban született, tanulmányait *Farkas* Mária tanárnőnél végezte Budapesten, később *Bachrens* Alfrédnál folytatta Párisban, ahol több nyilvános szereplése alkalmával a közelmúltban feltűnést keltett.

December 11-én a budapesti közönség egy régi kedvencét fogja viszontlátni, több évi távollét után. *Koenen Tilly*, a világhírű hollandi énekművész, ki az egész mult időnyt Amerikában töltötte, A *Brüsszeli*, *Gerhardt*, *Anheuer* és *Koenen* estélyeire jegyek *Méry* Bélánál váltandók.

Akadémiai Zenekar. Holnap, vasárnap délután félhét órakor lesz a nyilvános főpróbája az első hangversenynek, amelyen szláv zeneszerzők művei kerülnek bemutatásra. A hangversenyt másnap este tartják meg. Jegyek a Liszt Ferenc-téri zenepalotában kaphatók.

Casals Pabló a jelenkor legünnepeltebb alkotója, aki Bécsben az idén kilencedik hangversenyt rendez és *Szántó* Tivadar a Párisban élő jeles zongoraművész november 18-án a Zeneakadémia termében tartják szonataestélyüket a következő műsorral: I. Beethoven: Szonata A-dur, II. Liszt:

Don Juan Fantasia (Szántó), III. Bach: Suite A) Preludium, b) Allemande, c) Courante, d) Strabande, e) Bourrée, f) Gigue, (Casals), IV. Brahms: Szon. K-moll. Jegyek a *Harmonia R.-T.*-nál IV. Váci-utca 20. 3—10 koronáért kaphatók.

Staegemann Sigwart Helene bajor és szász. kir. kamaracékesnő a Royal-teremben dalostélyt rendez. A bájos művész férje dr. *Sigwart* Bothe zongorakísérete mellett a következő műsort fogja előadni: Es war ein Markgraf über am Rhein, Sagt mir, o schönste Schaeferin, Mein Madei hat ein Rosenmund, Guten Abend mein Schatz. (önémet népdalok), Brahms átirata, II. Madonne Anette, Di manche á l'aube, (bretagnei chansónok) Bour-goult Ducendray, Ma normandio; Au clair de la lune (normandiai chansónok), III. Long, long ago, Cin a body, Charlie in mi darling, Wehn love is kind (angol népdalok). IV. Der rote Sarafan (orosz), Polnische Tanz Lied, Klage (cseh), Stand des Matdchen (szerb) Brahms átiratban. Jegyek a *Harmonia R.-T.*-nál 3—12 koronáért kaphatók.

Hubay Jenő és **Popper Dávid** első trióestélyüket december 6-án rendezik a zeneakadémia termében. A zongoraszólómat Lhevinne József, az ünnepelet orosz zongoraművész fogja ellátni. Jegyek 3—10 K-ért a *Harmonia r.-t.*-nál (IV. Váci-utca 20.) kaphatók.

Dohnányi Ernő zongoraestélyét november 25-én tartja a Royal-teremben. Műsor: I. Bach: Englische Suite C-moll, Prelude, Allemande, Surante, Sarabade, Gavotte, Cique, Mozart: Allegro és Andante, Rondo, Schumann: Kinderscenen op. 16. Brahms: Variációk és Fuga egy Haendel thém felett, op. 24. Jegyek 4—10 K-ért a *Harmonia r.-t.*-nál (IV. Váci-utca 20.) kaphatók.

Bossi Enrico orgonaestélyét november 17-én tartja a Zeneakadémiában s mutatja be legelőször a még kiadatlan legújabb orgona-szerzeményeit. Ezen a hangversenyen Magistretti Luigi, a világhíres páratlanul álló hárfaművész is közreműködik. Jegyek 3—10 K-ig a *Harmonia r.-t.*-nál (IV. Váci-utca 20.) kaphatók.

A **Wiener Konzertverein** két első zenekari hangversenyére (december 9 és 10.) jegyek a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Burmester Willy hegedűestélyét december 2-án tartja a Vigadó nagytermében a következő műsorral: I. Brahms: Szonata a-dur, II. Goldmark: Versenymű a-moll, III. Balakirew: Die Lerche, Grieg: Ballada, IV. Bach: Gavotte, Beethoven: Menuett, Haydn: Rondo, Hummel: Deutscher Tanz, Mendelssohn: Capricciotto, V. Schumann. Abendlied, Paganini: Caprice, a-moll. Jegyek 3—10 K-ért a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Székely Arnold zongoraművész november 22-én tartja hangversenyét a Royal-teremben a következő műsorral: I. Beethoven: Szonata, op. 109. c-dur; II. Schumann: Dávidsbundler Táncok. III. a) Debussy: Prelude, b) Brahms: Rhaps. g-moll, c) Brahms: Rhaps. es-dur; IV. Rameau—Godovsky: Sarabande, Locolly—Godovsky: Cique, Strauss—Róth: Staendchen, Brahms—Székely: Der Schmied, Brahms—Székely: Mein Liebe ist grün.

Szilágyiné Bárdossy Ilona a magy. kir. Opera tagja november 14-én tartja a Royal-teremben dalostélyt a következő műsorral: I. Haydn: Aria az évszakokból, II. Brahms: Waldeinsamkeit, Mozart: Schön klopft mein liebender Busen, Rohmannoff: Flieder, Harthan: Wiegenlied, Fr. Feleck: Wintergang, R. Gounod: Zeisig, III. Massenet: Stanze, Si tu vuix Mignon, Debussy: Niut d'étoilles, Chaminade: Tu me dirai Colotte, IV. Hubay: Tudom, Tarnay: Pávafoogat, Aggház: Mint a harmat, Tarnay: Primavera, Gajary: Dal, Saxlehner: Emlékszel. Jegyek 3—10 koronáért a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Salzer Marcell előadóestélye. December 1-én meglátogat bennünket Németország legkedveltebb humoristája és előadó művésze. **Salzer Marcell** a Royal-teremben tartja vidám-estélyét, amelyet a külföldön évenként az előkelő humort és szellemet kedvelő közönség olyan lelkesen szokott fogadni. Jegyek 3—10 koronáért a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Linz Jenő, a fiatalabb zongoraművész-gárdának egyik leghetesebb tagja november 20-án tartja hangversenyét a Royal-teremben a következő műsorral: I. Mozart: Rondo A-moll, Beethoven: Son. op. 110. II. Schumann: Carneval op. 9. III. Glück-Brahms: Gavotte, Dvorák: Humoreske, Stacke, Scherzettó (először). Liszt: Etude F-moll, Bach. Sain Saens Gavotte. IV. Chopin: Prelude Des Dur, Valse As-Dur, Nocturne F-moll, Mazurka Scherzo B-moll. Jegyek 3—10 koronáért a *Harmonia R.-T.* (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Sugár Viktor, a Nemzeti Zenede tanára és **Venczell Béla**, a magy. kir. Opera tagja orgona dalostélyt rendeznek december 5-én a Zeneakadémia nagytermében. Jegyek 3—10 koronáért a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

Talapkovits Andrea közismert hangverseny-énekesnőnk december 3-án tartja dalostélyt a Royal-teremben. Jegyek 3—10 koronáért a *Harmonia R.-T.*-nál (IV., Váci-utca 20.) kaphatók.

A **Grünfeld-vonósnégyes** II-ik hangversenye november 20-án *Schumann-estély* lesz a nagy-mester születésnapjának 100-ik évfordulójának megünneplése céljából. Közreműködnek *Barca Moiret* Lujza ének- és *Hacker* Mária zongoraművész.

STEIN SAMU

vászon-, sejtem-, csipke- és női divat-
kelmo különlegességek áruhaza
Budapest, VII., Erzsébet-körút 14. sz.
Telefon 21-28.

Nagyságos asszonyom!

Most

az őszi idény beálltával bátorodom szíves tudomására adni, hogy az őszi idény

honi, angol és francia

női ruhakelme és fehérneműkülönlegességek, törökös és ptyetes mintájú mosóbáronyok, különben összes különféle kivitelű mosókelme

ujdonságok

rendkívüli nagy választékban

raktáromba érkeztek már s megtekintés végett bármikor b. rendelkezésre állanak.

Vidéki megkeresésre készségezzel küldök mintákat és 20 koronán felüli rendelvényeket bérmentve szállítok. Kiváló tisztelettel

STEIN SAMU.

FŐVÁROS

A főváros költségvetése.

— A jövő év háztartása. —

Budapest, november 12.

A főváros pénzügyi osztálya ma terjesztette a tanács elé Budapest jövő évi költségvetését, mely bizonyára általános, nagy meglepetést fog kelteni. A költségelőirányzat ugyanis óriási emelkedést mutat az idei budgettel szemben, viszont jelentőség dolgában messze fölülmulja az előző költségvetéseket, mert elsősorban ad képet a város háza új irányzatáról és az évekkal ezelőtt megkezdett és előkészített nagyarányú szociális alkotásokról. Ezek az alkotások természetesen nagyon sok pénzbe kerülnek s a pénzügyi osztály a polgárság megterhelésénél elment a legszélsőbb határig. A kiadásoknál 9.200.000, a bevételeknél 9.400.000 korona az emelkedés. Az általános drágulásnak, s a köznyomornak élénk, sőt kiáltó képét nyújtja ez a 20 százalékos emelkedése a községi háztartásnak. A tervezet természetesen igyekszik elfogadhatóvá tenni ezt, a közönség köreiben azonban aligha fog lehangolásnál egyebet kelteni.

A nagyszabású tervezetet dr. **Bódy** Tivadar tanácsos minden fölösleges szóbeszéd helyett száraz és részletes szám adatokkal tárja elének. A költségvetés főbb pontjai ezek:

Rendes kiadás 59.941.350 korona, rendkívüli 2.912.124 korona; együtt: 62.853.474 korona. — Rendes bevétel 61.873.171 korona, rendkívüli 1.031.177 korona; együtt: 62.904.348 korona. — Fölösleg 50.874 korona.

Vagyonváltások kiadása 820.000 kor., kölcsönpenzek kiadása 41.645.818 korona; összesen 105.319.292 korona. — **Vagyonváltások** bevétele 820.000 korona, kölcsönpenzek bevétele 41.645.818 korona; összesen 105.370.166 korona.

Ezzel szemben az 1910. évi költségvetés alakulása a következő:

Rendes kiadás 50.740.776 korona, rendkívüli 4.703.891 korona; együtt 55.444.667 korona. — Rendes bevétel 52.387.552 korona, rendkívüli 3.057.115 korona; együtt 55.444.667 korona.

Vagyonváltások kiadása 1.100.000 korona, kölcsönpenzek kiadása 20.101.370 korona; összesen 76.646.037 korona. — **Vagyonváltások** bevétele 1.100.000 korona, kölcsönpenzek bevétele 20.101.370 korona; összesen 76.646.037 korona.

A székesfőváros háztartásának jövő évi terveze az eddig elért legnagyobb fölért mutatja, amennyiben az 1910. évhez képest 7.408.807 korona

a kiadások, 7,459.681 korona a bevételek emelkedése, az előző évek háztartási fölöslegekkel szemben 1,019.177 korona betudásával. Ha azonban figyelmen kívül marad az előző évi zárszámadási főösslegéből eredő rendkívüli támogatás, — amely az 1910. évi költségvetést 3,045.115 koronával duzzasztotta meg — a kiadások emelkedése 9,434.745 korona, a bevételek 9,485.619 korona.

A kiadások emelkedéséből 3,094.855 korona esik az adósságtörlesztésre és kamatokra, ami az ez évben fölötté 2 millió font sterlinges és a jövő év folyamán fölveendő újabb kölcsön szükséglete, a közoktatásügyi szükséglete 1,611.774 koronával emelkedett, az alkalmazottak fizetésrendezésére 1,000.000 koronát vett föl a tervezet, újabb kezelési ágazatok szükséglete 917.103 korona, a nyugdíjak emelkedése 730.000 korona, a vízvezeték 387.990 korona, az állandó katonaszállásolás 144.904 korona, a többi kisebb tétel 1,313.948 korona, együtt 9,200.574 korona. Ezzel szemben a rendkívüli kiadások megszünt tételét következtében 1,791.767 korona az apadás és így a tiszta emelkedés 7,408.807 korona.

Ezzel szemben a gázüzemnek a főváros kezelésébe történt átvétele a főváros háztartását 3,150.000 koronához juttatja, ebből 1,250.000 korona adósságtörlesztés és kamat, 40.000 korona az igazgatás költségének megterítése, 600.000 korona üzleti fölösleg, 1,260.000 korona pedig teljesen ingyenesen szolgáltatandó közvilágításnak és a városi épületek belső világításának ellenértéke. 1,250.000 korona a községi adópótlék többlete, 946.000 korona az újabb házi kezelésbe vett ágazatok (Auer-műhely, térház stb.) 845.200 korona a házberértéké, 750.000 korona a házberkrajzáré, 535.123 korona a népjóléti intézményeké, 342.479 korona a nyilvános területek használatáé (közlekedési és világitó-vállalatok bevételeiben való részesedés), 298.750 korona a vágóhidaké, 238.732 korona a városi vámé, 182.592 korona a városaranyaké. 150.000 korona az építészeti díjaké, míg a kisebb tételek összesen 796.737 korona és így az összes emelkedés 9,485.619 korona, ezzel szemben a rendkívüli bevételek az előző évben szerepelt tétel elmaradása következtében 2,025.938 koronával csökkent, a tiszta emelkedés 7,459.681 korona.

A tervezetet kísérő jelentés megemlékezik még a közmunkák rohamosan emelkedő szükségletének kisebb-függőkölcsönrel való fedezéséről, megemlíti a helyi hatóságok megadózottságát, mint a háztartás kitágult kereteit biztosító egyik védelemforrást, ellenzi az automobiladó behozatalt, ellenben javasolja az amenny is csökkent hozadékú kerékpáradó megszüntetését.

(A drágaság csökkentése. Jeszenszky Pál, az OMGE ügyvezető titkára, a vásárpénztár díjainak leszállítása dolgában indítványt nyújtott be a vásárpénztár igazgatóságának legutóbbi ülésén. Indítványában kéri az igazgatóságot, hogy a fővárosi átvásárpénztárnak különböző című megállapított díjait haladéktalanul vegye revízió alá és a díjakat csökkentse. Végül kéri az igazgatóságot, hogy a díjak leszállítása dolgában rendkívüli közgyűlést hívjon egybe.

(A Kossuth-mauzóleum környéke. A főváros tanácsa annak idején, amikor a Kossuth-mauzóleum elkészült, úgy határozott, hogy a mauzóleum háttérének jobb érvényesülése végett árkados sírboltokat állítat a mauzóleum körül. A köztemetői bizottság, amelynek a tanács ezt a javaslatot véleményezésre végett kiadta, az árkados sírboltok készítése ellen döntött. A főváros tanácsa legutóbb tartott ülésén ismét foglalkozott a kérdéssel és főtartotta eredeti álláspontját, hogy a Kossuth-síremlék árkados sírboltok létesítésével egészíti ki.

(Huszvizsgáló-tanfolyamok. A földmivélségi miniszter értesítette a fővárost, hogy Sátoraljaújhegy, Torda és Dás városokban huszvizsgáló képzésére tanfolyamokat állított föl. Egyben értesítette arról is, hogy a Nagykárolyban levő tanfolyamot megszüntette.

(A Duna jege. Ismeretes dolog, hogy a kolérvány idején a Duna mentén fordult elő a legelő megfagyása és a Duna vize fertőzött volt. Nagyon természetes, hogy a Duna jegének felhasználása szintén nagyon alkalmas a kolera terjesztésére. Erre való tekintettel a főváros polgármestere megtiltotta a fővárosban a Duna jegének forgalombahozatalt. A polgármester rendelkezése következtében a Duna jegét sem hűtő, sem ipari célokra nem szabad használni. Egyben utasította a polgármester a kerületi előjáróságokat, hogy a Duna jegének vágására senkinek se adnak engedélyt és megkereste a vármegye alispánját is, hogy a tilalmat a dunamenti községekben hirdettesse ki és intézkedjék, hogy akik jeget akarnak behozni a fővárosba, a jég származását is igazolni tartoznak. Végül megkereste a polgármester a pénzügyigazgatóságot is és fölkérte, hogy a várnál a jégszállításokat szigorúan ellenőrizze.

(Marhaszállítás a fővárosba. A földmivélségi miniszter legutóbb megengedte, hogy a szájszél- és körömfájástól mentes kerületekből, sőt vészes községekbe is szállíthatnak szarvasmarhákat a fővárosi közbiztonságra, de azzal a korlátozással, hogy ezeket az állatokat három napon belül le kell vágni. Minthogy ez a kényszerlevágás egyrészt a mészárosok üzleti érdekeit sérti, másrészt azonban a tömeges husellátás az általános jéghiány következtében leközvetlenül nehézségeket okoz, a főváros tanácsa arra kérte a földmivélségi minisztert, hogy a levágás határvégi szüntesse meg, de ha ez nem volna lehetséges, legalább nyolc napra hosszabbítsa meg.

EGYESÜLETEK

(—) A DMKE gyermekszanatóriuma és üdülőháza. A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület, mely József kir. herceg védnöksége alatt áll, a hatásköréhez tartozó területen már évek sora óta buzgó kitarással és lelkesedéssel szolgálja a magyar kultúra ügyét. Az egyesület most a magyar tengerparton magas nívón álló gyönyörű üdülőházat és gyermekszanatóriumot létesít. Az üdülőházba és gyermekszanatóriumba oly gyermekeket helyez el a kulturregyesület, kiknek szülei nem szerezhetik meg a testi fejlődéshez annyira szükséges nyári tengeri üdülést, vagy nem kisérik el gyermekeiket a heteken át tartó gyógykezelés és üdülés idejére. A kulturregyesület a jövő évben már meg is nyitja a gyönyörű ezüli intézményt.

(—) A technikus-bál elnöke. A József kir. herceg védnöksége alatt álló Muegyetemi Segélyegylet a napokban Pivny Aladár elnöke alatt tartott rendkívüli bizottsági ülésén elhatározta, hogy a Technikus Bált megrendezi és egyhangú lelkesedéssel ifj. Fabriczius Bélát választotta meg hálelnökké. E szervezés választás már maga a fél siker.

Nyiltter.

E rovatban közölttekert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Értesítés.

A zord idő beálltával kezdem őszi és téli kurátmat, melyek kiváló sikert hoznak: asthma, köszvény, görölykór, idült és szervi s iv. gyomor, el. vesé, máj, súlyos ideg (Paralýsis, Tabes, Neurasthenia, Migraine) és nemely makacs bőrbajban (Psoriasis, Lupus, Eczema). Szélhűdés és elmezavar beállt meg lehet akadályozni. Új, eredeti gyógymódot 22 év alatt 4300 súlyos betegnél 80% tartós sikerrel alkalmaztam. — Elveimet és gyógymódot híven ismereteli most megjelent népszerűen megírt Hemop tiazimú orvosi művem. Ára díszes vaszonkötésben 2 kor. Kapható minden könyvkereskedésben és a szerzőnél.

Dr. Kovács Izsó

a vörögyógyítási gyógymód megalapítója.

Intézet: Budapest, V., Váci-körút 18., I.
 Rendelés: 9—1 és 3—6-ig, ünnepnapokon 9—1-ig. Intézetben kívül is kezel.

Dr. HARMATH GYULA

TÜDŐBETEGEK

gyógyintézete bejárónak
 Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 82. szám.
 Tüdő mellbajok: Asthma, Tuberkulózis I. és II. stádiumában, vérköpés, tüdő-neuschur) a legújabb gyógymóddal kezelteinek

Székem-kezelés! Kamara-inhalációk!
 Az ó éve fennálló intézetben kezeltek betegek 70 százaléka gyógyul.
 Rendelés 12—2 óra 2—4-ig.

A budai Szt.-Lukácsfürdő

Nagyszállójában és „Thermal”-szállójában szoba teljes ellátással naponként 10 kor-tól feljebb. Minden szoba kiltással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. Fürdőismertetést díjmentesen küld.
 Szt.-Lukácsfürdő és szv. tarts.

Felhívás!

Felszólítjuk a Nagymihályi akarcénpénztár ipar- és kereskedelmi bank azon t. részvényeseit, kik az ujonnan kibocsájtott 500 drb részvény befizetésére még hátralékban vannak, hogy azt az alapszabályokban megállapított záros határidőig — f. évi deczeember 15-ig — az intézet pénztáránál egyenlítsék ki.

Az igazgatóság.

TÖRVÉNYSZÉK!

§ Birói kinevezések. A király dr. Nyékhegyi Lotár ítélőtáblai birói címmel és jelleggel felruházott temesvári törvényszéki bírót a nyitrai törvényszék elnökévé kinevezte, Kiss József nyiregyházi járásbirónak a kisvárdai járásbíróhoz saját kérelmére való áthelyezése mellett az elnöki birói címet és jellegét adományozta, Frits Béla kolozsvári ügyészt a besztercei ügyészséghez a VII. fizetési osztályba sorozott ügyész, Lamberg Ferenc temesvári törvényszéki jegyzőt a temesvári törvényszékhez, dr. Fritsch József dévai törvényszéki jegyzőt a petrozsényi járásbíróhoz albirókká kinevezte, Nagy Dénes hosszúfalusi járásbirónak a brassói, Gerove Viktor hátszegi járásbirónak és dr. Vékás Lajos puji járásbírói albirónak a petrozsényi járásbíróhoz saját kérelmére való áthelyezését, valamint Fekete Mihály eszázvárosi járásbirónak és dr. Balogh János marosújvári járásbírói albirónak saját kérelmére való kölcsönös áthelyezését megengedte.

§ Fizetésrendezések az igazságügyi tárcánál. Az igazságügyminiszterium most megjelent költségvetésének indoklója szerint az igazságügyi tárcánál a következő fizetésrendezések történnek: Az igazságügyminiszter a királyi Kurianál irodafőtiszt állás megszüntetése mellett 1 irodafőtiszt állást vett föl, az elnöki titkár 1000 koronánál működési pótlékot kap; a kir. ítélőtáblánál 1 irodafőtiszt állást irodafőtisztire és 4 irnoki állást irodafőtisztire rendszeresített át, 5 irnoki állást pedig megszüntetett; ezen változások folytán az 1911-iki előirányzatban az ítélőtáblánál 1 segédhivatali főigazgatói, 11 segédhivatali igazgatói, 11 irodafőtiszt, 47 irodafőtiszt és 27 irnoki állás szerepel; a lakpénzeknél 77.290 korona többlet van előirányozva; a főügyészségnél lakpénzekre 12.970 koronával több van felvéve. A törvényszékeknel és járásbírókánál a többlet 1,025.250 korona, amelyből 756.250 korona esik személyi járandóságokra. A telekkönyvi- és kezelő-személyzetnél a magasabb (VII., IX. és X.) fizetési osztályokba tartozó telekkönyvvezetői és kezelőtiszt állások számát a kisebb javadalmu állások számának csökkentése mellett szaporítani kívánja a miniszter. A telekkönyvi- és kezelő-személyzet helyzetjavítása céljából történt ezen átrendszeresítések összesen 57.370 korona többletet okoznak. A kir. ügyészségeknél a VII. fizetési osztályból a VI. osztályba sorozással 3 főügyészi helyettesi címmel és jelleggel felruházott kir. ügyészi állást vesznek fel. Ezáltal a VI. fizetési osztályba tartozó kir. ügyészeknek száma 16-ra emelkedik, a VII. fizetési osztályba sorozottaké pedig 55-re esökken. A büntetőügyi és javító-intézeti tisztviselők státuszrendezéséből kifolyólag 1 fogházgondnoki állást a IX. fizetési osztályból a VII. fizetési osztályba soroztak. A „fiatalkorúak osztálya” részére munkavezetőket alkalmaznak 30.000 korona költséggel. A személyi járandóságok többlete összesen 198.491 korona. Az országos fegyintézeteknél a büntetőügyi és javító-intézeti tisztviselői állásokból rendszeresítették a X. és XI. fizetési osztályban 27 új állást. A fegyintézetek személyi járandóságának összes többlete 41.607 korona. A javítóintézeti tisztviselők státuszrendezéséből kifolyólag a személyi járandóságok összes többlete 138.302 korona. Az országos bírósági végzési intézetnél a segédet a X. fizetési osztályból a IX-ikbe léptetik elő, ami 300 korona többletet okoz. Ezenkívül a törvény értelmében még 50 korona pótlékot irányoztak elő.

§ A Wekerle-kormány sajtópöre. A budapesti büntető törvényszék esküdttörborsága, mint már jelentettük, november 21., 22. és 23. napjaira tüzte ki Habár Mihály rágalalmazási sajtópöröknek esküdttörborsági főtárgyalását. Ebben az ügyben Kossuth Ferenc volt kereskedelemügyi miniszter és Szerényi József volt államtitkár szerepelnek panaszgőként. A Wekerle-Kossuth-kormány panamái című röpiratban rájuk vonatkozóan megjelent közlemény miatt a büntető törvényszék esküdttörborsága ma folytatólag intézkedett Apponyi Albert gróf, Andrássy Gyula gróf és Darányi Igrvcs volt koalíciós miniszterek sérelmére elkövetett rágalalmazási ügyekben is. Az esküdttörborság a három miniszter sérelmére elkövetett rágalalmazási ügyet egyesítette és a tárgyalást november 25-ére és 26-ára tüzte ki.

§ A püspök hagyatéka. Körülbelül tíz évvel ezelőtt elhunyt Palásthy Pál duszagdag esztergomi kanonok és címzetes püspök, körülbelül 600.000 koronányi vagyonát Vasary Kolos hercegprímásra, mint a katolikus egyház fejére hagyta. A rokonok azonban megtámadták a végrendeletet és a Kuria érvénytelenítette is a végrendeletet azon az alapon, hogy a végrendelet iveri átfűző zsinórok nem voltak lepecsételve és így megnyugtató bizonyosság nincs arra nézve, vajjon a végrendelet iveri nem cserélték-e ki. Az érvénytelenítés folytán a törvényes örökösödés jogszabályai nyertek

alkalmazást és így a hagyaték egyharmad részét a törvényes örökös, az elhalt kanonok unokahuga kapta. A másik harmad az egyházi maradt, a harmadik rész iránt pedig újabban a szegény rokonok indítottak pert egy kormányrendelet alapján. A Kuria minap hozott határozatával ezt az összeget, 177.212 koronát, meg is ítélte.

§ A moabiti zavargások. Berlinből jelentik: A moabiti zavargások miatt indított pörben ma egyes vádpontok elejtését kérte a védelem, amelyre azonban a vád képviselője nem volt hajlandó. Erre a törvényszék négy tagja ellen újból elfogultsági kifogást emeltek. A tárgyalást hétfőre halasztották.

§ Táblabíró és főszozolgabíró. Simon Ákos battonyai táblabíró panasza ügyében ma a vád és a védőbeszédnek került sorra. *Harsányi* Elemér királyi ügyész rágalmozás vétsége miatt kérte *Petrevits* Mihály battonyai főszozolgabíró elítélését. A kihallgatott tanuk vallomása, ugymond, nem igazolta, hogy *Simon* nem járt el korrektül. Az elfogadott kibiciz-pénzeket illetőleg a tanuk igazolták, hogy szokás volt ilyen pénzt elfogadni s ezért nem szabad egy ember pályáját kettő törni. *Krenner* Lajos dr. védő védetitje fölmentését kéri. Azt mondja, hogy az egész pörön vörös fonálként húzódik végig *Simon* Ákos anyagi érdekelttsége. A tanuk igazolták azt is, hogy *Simon* nem volt rokona *Verhovayné*nek. Több tanu, közöttük Csanádmegye alispánja, megczáfolta, hogy a kaszinóban szokásos lett volna kibiciz-pénz elfogadása. *Simon* táblabíró társadalomilag alatta álló embereknek is kibicizelt és fogadott el tőlük pénzt.

A bíróság az ítéletet vasárnap délelőtt 10 órakor hirdeti ki.

§ Felmentett apagyilkos. Bojtos József tizenhét éves nagykamarási fiu a múlt évben agyonszúrta az apját. Ma tárgyalta ez ügyet az aradi esküdtbíró. A tárgyaláson beigazolást nyert, hogy az apa állandóan kizozta feleségét s a fiát és a fiu ezért támadt atyjára és ölte meg őt. Az esküdtbírósg a fiut felmentette.

§ A temesvári csőd. Temesvárról jelentik a Magyar Távirati Irodának: A Temesvár-Belvárosi Takarékpénztár milliós csődügyében a hónapok óta folytatott kiegészítési tárgyalások, melynek érdekében több temesvári polgár fáradozott, meghíusultak. A kiegészítés létrejötte attól függött, hogy a város nagyobb segélyösszeget szavazzon meg a hajba jutott takarékpénztárnak, azonban kellő alap híján ezt a város megtagadta, s így most törvényes uton lesz elintézve a takarékpénztár felvétel huzódó csődje, melynek igazgatóját és könyvelőjét, mint ismeretes, vád alá helyezte a vizsgáló bíró. A csődbizottság 300 korona havi segélyt szavazott meg az igazgatónak és könyvelőnek. A csődbizottság eme határozatát a törvényszék megsemmisítette.

§ Törvényszéki szakfénképezést írás- és okmányhamisítás ügyekben egyedül készít a Magyar Szekszorosító Műipar R-T (ezelől Divald Károly) Grafikai Műhely Kiszalada-utca 9. Budapest.

§ Az óvadéksikkasztó pincér. Molnár József foglalkozás nélküli pincér 1908. évi január 17-én az egyik kizozáros napilapban apróhirdetést tett közre, amely szerint „vidéki özeveg vendéglős gazdasszonyt keres némi óvadékkal”. A hirdetés. *özev. Takács* Józsefné jelentkezett s *Bereczky* Kálmán Conti-u. 19. sz. alatti vendéglőjében írásbeli szerződést kötött *Molnár* Józseffel, hogy elmegy hozzá gazdasszonynak 360 korona óvadék letétele mellett. *Molnár* József ebből az összegből előre átvett 110 koronát és *özev. Takács* Józsefnével január 18-án leutazott Szolnokra és ott egy szállodában szálltak meg. Másnap *Molnár* József eltávozott a szállodából és megszökött. *özev. Takács* Józsefné ekkor tudta csak meg, hogy csalásnak lett áldozata és hogy *Molnár* Józsefnek sem keresnéja, sem rendes keresetforrása, de még ez állandó lakása sincs. A megszökött pincért éveken át nyomozta a rendőség, de csak ez év augusztus 26-án tudták a vizsgálóbíró által kibocsátott elfogató parancs alapján letartóztatni; A kir. ügyészség csalás büntetettéért emelt vádat *Molnár* József ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntető törvényszék dr. *Jamniczky* bíró elnöklote alatt s a beismerésben lévő vádlottat az enyhítő körülmények

figyelembe vételével négy hónapi fogházra és negyven korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Sikkasztó hivatalnok. Körülbelül egy évig volt hivatalnok *Kozmicza* Miklós báró „Erzsébet királyné” sósfürdőjének Nagy Béla könyvelő. Állásában azonban visszaélt gazdájának bizalmával és majdnem négyezer koronát sikkasztott. *Kozmicza* Miklós báró följelentésére a rendőség letartóztatta. Nagy Bélát, akit a büntetőtörvényszék ma vont felelősségre sikkasztás büntette miatt. A tárgyaláson kintnt, hogy Nagy Béla már előzőleg is volt büntetve csalás és sikkasztás miatt. A vádlott újabb büntét is beismerte, mire a bíróság két évi börtönrre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és védője főlebbezést jelentett be.

§ Elített zsebtolvaj. A budapesti büntetőtörvényszék dr. *Jamniczky* bíró elnöklote alatt ítélező tanácsa ma tárgyalta *Aschendorf* Avram 47 éves bukaresti állítólagos szobafestő három rendbeli lopási bűnügyét. A vádlott június havában Bukarestből felrándult Budapestre és itt június 30-án a nyugati pályaudvaron az indulásra készen álló bécsi gyorsvonaton *Adler* József bécsi kereskedő zsebéből akarta kihuzni a pénztárczát. *Enyedi* L. László detektív azonban tetten érte s bevitte a rendőrszobába, ahol megmozozása alkalmával még két pénztárczát találtak nála. Ezeket a pénztárczákat kevéssel azelőtt lopta *Pfeffer* Antaltól és *Bayer* Vinczétől. A mai tárgyaláson román tolmács segélyével hallgatta ki a bíróság. A megrögzött zsebtolvajt a bíróság kétféle rendbeli befejezett lopás büntetettéért és egy rendbeli lopás kísérletéért hat évi fogházra ítélte, egyúttal a bíróság a vádlottat az ország területéről örökre kitiltotta. Az ítélet ellen az ügyész a büntetés súlyosbítása czéljából felebbezett, de felebbezett a vádlott is.

KASZNÁR NÁNDOR
 a Magyar Világ kavóház volt tulajdonosa még tavaly
 Bécsben átvett

„Grand Hotel National”-t
 Wien, II., Taborstrasse 13.

teljesen átépítette, megnagyobította és mintaszerűen újonnan berendezte, 300 szoba, lift, villanyvilágítás, központi fűtés, a lakosztályok fürdővel ellátva, gyönyörű téllkert, zene és olvasóterem, kifinom. magyar konyha, étterem és kavóház mérekeket csak mellett áll a közönség rendezőközpontja. Telefon. Interurban. Villanyos órázokötés az összes pályaudvarokról.

SPORT.

( ) A vasárnapi labdarugó-mérkőzések. I. osztályu bajnokság: BTC—TTC, millenáris-pálya, délután 1 órakor. MTK—BAK, millenáris-pálya, délután 1 1/3 órakor, bíró Zoltán Béla (NSC). FTC—MAC, Margitszigeti pálya, délután 1/3 órakor, bíró Luczius Károly (BTC). NSC—UTE, Népsziget, délután 1/3 órakor. — II. oszt. bajnokság: III. ker. TVE—MAFC, Határ-utca, délután 1/3 órakor. Pestás—URAK, Lágymányos, délután 1 órakor. BEAC—LLE, Lágymányos, délután 1/3 órakor. FSC—MUE, Ráday-utca, délután 1/3 órakor. — III. oszt. bajnokság: Józsefv. AC—Erzsébetf. TC, Gutenberg—Föv. TK, Pestatac—OTE. — Barátságos matchek: Törekvés—KAÖE, Hölgy-utca, délután 1/3 órakor. „33” FC—VAC, Vörösvári-ut, délután 1/3 órakor. Pécsi AC—MAC, Margitsziget, délután 1/1 órakor.

( ) Weiss Richard tréninghen áll. Az 1908. évi londoni Olympiádon világbajnokságot nyert Weiss Richárd, a magyar birkozó- és súlyemelősport nagy kárára már két év óta nem szerepelt a nyilvánosság előtt. Most azonban örömmel értesülünk arról, hogy Weiss Richárd ismét munkába állt és a közel jövőben a nyilvánosság előtt is szerepelni fog. Néhány hónappal ezelőtt megvette a *Rémi*- és *Adria*-szállodákat és azokat rövid idő alatt teljesen modernül átalakítván, most már a sportra is áldozhat idejéből. Hozzá hasonló versenkarriérrel kevés sportmann díszekedhetik. A magyar athleta szövetség

összes országos birkozó- és súlyemelő bajnokságait megnyerzte fennállásuk óta, a külföldön is számos győzelmet aratva, midőn mindezek betetőzéséül az „Olympiai bajnok” czímet is megnyerte, pihenni tért. Most azonban barátainak buzdítására újra megkezdte trainingjét és remélik, hogy az 1912. évi stockholmi Olympiádon ismét diadalra viszi színeinket.

( ) A MAC téli programja. A Magyar Athletikai Club téli sportszakosztálya szerdán, f. hó 9-én tartotta közgyűlését, melynek tárgya a szakosztály vezetőségének megalakítása volt. A választás eredménye a következő: szakosztályi elnök báró Vécsey Miklós, igazgató Lauber Dezső, előadó Kelemen Aurél, bizottsági tagok: K. Császár Géza, Csernyák Imre, dr. Dobák Emil, ifj. Holub József, Horvátovics Ferencz, Kelemen Móricz, Fiedrich Nándor, Krenesey Géza, Kertész János, Lázár József, Muzsa Gyula és dr. Nemes Dezső. A közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy a klub svábhegyi pályáján az összes előkészítő munkálatok befejezést nyertek s köszönetét fejezte ki Lauber Dezső igazgatónak, ki a pálya megépítését a davosi és a tátralomniczi pályák tervezete alapján ez évben eszközölte. Ezután szakosztályi ülés volt, mely megállapította a pályának a klubtagok és idegenek részére vonatkozó árszabását s egyszersmind foglalkozott a forgalomnak a svábhegyi fogaskerekű vasut által leendő sportszerű lebonyolításának kérdésével.

( ) A budaiak első házi tornaversenye. A Budapesti (Budai) Tornaegylet folyó hó 9-én, este 7 órakor tartotta Attila-utca 2. szám alatti tornacsarnokában első házi tornaversenyét, amelyet a közönség nagyfokú érdeklődéssel kísért végig, színültig betöltve a számára fentartott helyet. A háziversenyt felvonulás és a fabottal svéd rendszer szerint végzett közös szabaddzsolokorlatok előzték meg, amelyekben 53 egyesületi tag vett részt. A szabaddzsolokorlatok után következtek a versenyek, amelyek a következő eredményen folytak le: 1-ső csapat (nyújtó, korlát, ló, stílus-ugrás) 4 résztvevő: 1. Bittenbinder József, 2. Szücs Ferencz. 2-ik csapat (nyújtó, korlát, ló, stílus-ugrás) 6 résztvevő: 1. Domonkos Lajos, 2. Dobokay Árpád, 3. Fischinger Béla. 3-ik csapat (nyújtó, ló, stílus-ugrás) 9 résztvevő: 1. Mikes Gyula, 2. Balás József, 3. Száraz Károly, 4. Kronevetter István és Petracsek Ferencz. 4 csapat (alacsony korlát, közepmagas nyújtó) 7 résztvevő: 1. Dr. Nemes Simon, 2. Körner Engelbert, 3. Balás Pál. 5-ik csapat: az öreg urak csapata, kiknek versenyt a közönség nagy érdeklődéssel kíserte: 1. Benés István, 2. dr. Soulvay Ottokár, 3. Wettstein Gyula, 4. Skoda Rezső. A versenyben résztvett összesen 26 egyesületi tag. A házi versenyt a hagyományos pályavacsóra követte, amelynek folyamán Kollár Laojs elnök kiosztotta a győztesek között az emléktárgyakat. A vacsorán az egyesületnek mintegy 60 golyaja vett részt. A társaság kedélyes együttletben az éjfél óráig maradt együtt.

( ) Pisztoly-sport. A Magyar Jogász-Sportegylet negyedik pisztoly-pulját, melyet a klub vívómesterének, Santelli Italonak vívótermében rendezett az egyesület, három selejtező mérkőzés után, tizenhét résztvevő közül dr. Koszka István 5 1/2 ponttal nyerte meg. Második lett: dr. Cottely Ernő 5 1/2 ponttal, harmadik dr. Luez Béla 5 1/4 ponttal. Legközelebbi mérkőzés november hó 18-án (pénteken) este kilenc órakor lesz.

Jogászok! Ügyvédjelöltek!
 A Székely-tele jogszo-
 vas ut. kilszobán

siessünk

Dr. Erős Vilmos
 jogi szemináriuma segítségével
 Budapest, Dohány-u. 78. III. em.
 TELEFON 118-57.

gyorsan, sikeresen letenni a szigorlatokat és az ügyvédi vizsgát!
 „A jogi vizsgák vezérfinála” nélkülözhetetlen tanácsadó minden érdeklődőnek ingyen!

IV., Koronaherceg-utca 18. szám. Üzletátahelyezés. IV., Koronaherceg-utca 18. szám.
 Van szerencsénk tisztelt vevőinket és ismerőseinket értesíteni, hogy

Perzsa-szőnyeg üzletünket

IV., Koronaherceg-utca 18. sz. al helyeztük át. „

Fiókuzetünk és ügynőkeink nincsenek. Kiváló „ Agobián és Adorján „ Ezelőt „ Klotild-palota.

Modern áruházak.

Budapest, november 12.

Azok az áruházak, melyek jelenleg Zolának jel-
szava alatt „Au bonheur des dames” nyitnak meg
a fővárosban, Budapestet közelebb hozzák a nyu-
gati Európához. Kereskedőinknek eddig szemére ve-
tették, hogy mindig csak a zsebükre gondolnak.
szükmaruknak és nincs meg bennük az az idealiz-
mus, hogy a budapesti kereskedővilág jó hírnevét
emeljék. Az a fejlődés, mely az utóbbi időben a
kereskedelemben tapasztalható, hát istennek ear-
nek öpp az ellenkezőjét bizonyítja.

Bátran állíthatjuk, hogy a mi kereskedővilá-
gunkban, vagy legalább is annak legnagyobb ré-
szében meg van az az ambíció, hogy neha még
anyagi erején felül is közelebb vigye a főváros ke-
reskedelmi nagy üzemét a világváros színvonalá-
hoz. Igen sok ezüst látunk, amely néha egy fél évi-
tized nehéz munkája árán szerzett jövedelmét ta-
boros nélkül arra áldozza, hogy ragyogó üzleti-
nyisson; ezáltal ugyan első sorban saját érdeküket
szolgálják, de másrészt a főváros fejlődését is tetem-
esen előmozdítják. Így láttuk a legutóbbi időben
a Kutz-, Fischer és Weisz, és legújabbban a Kál-
vin-téren a Stern-féle áruház keletkezését. Az új
áruházakkal egyidejűleg a főváros utcáinak képe
is megváltozik. Színesebb, elevenebb lesz, az elé-
gáns épületek nemcsak a járőrök érdeklődésére,
hanem az idegenek elismerésére is számíthatnak.

Dacára annak, hogy ezek az áruházak úgy
külső, mint belső berendezésükre mesés összegeket
fordítanak, ezekkel ára nem emelkedett. Sőt ennek
lakóiból az ellenkezőjét mondhatni: a kereskedőknek
nagy forgalomra kell súlyt helyezniük és ezért
áruikat a legkisebb haszonra kell kalkulálniuk.
Emellett szabott árakat vesznek, hogy ezáltal a kö-
zönséget az üzlet szoliditására meggyőzzék.

Budapest legújabb modern áruháza, mint már
említettük, a Stern József-czég áruháza a Kálvin-
téren. A főváros egyik központján, modern és
széles utcák közé közelebb fekszik, magas tetőzet
messziről látható és ennek a környéknek egész
utcai képet urálja. A házat dr. Hüttl műépítész
tervezte, aki zseniálisan oldotta meg azt a kérdést,
hogyan lehet egy ötemeletes lakóházba egy nagy-
szobású áruházat beleépíteni. Dr. Hüttl előtt az
áruház építésénél csak egy jelszó lebegett: Levegő
és világosság! Akár a szuterénben, akár a föld-
szinten vagy az első emeleten járunk a pazar ter-
mekben, mindenütt konstatalhatjuk ennek az el-
vnek gyakorlati alkalmazását.

Két díszes bejárat, melyek Wertheimer-féle
stílusban pompásan vannak díszítve, vezet az üzleti
helyiségekbe, melyeknek belső kiképzésénél a szépség
és gyakorlati haszon szempontjai legteljesebb
harmóniába olvadnak. A legjobb béreai asztalos-
munkákra emlékeztető berendezési tárgyakról, az
első emeleten levő kitűnő buffetról, a széles ablak-
okról, melyekből gyönyörű kilátás nyílik az alatt
elterülő mozgalmas utcai életre, elragadtatással
beszél minden látogató.

Van továbbá az áruháznak egy villamos üzemre
berendezett fehérenemű-, bluz- és pongyola-műhelye.
A tűzbiztonságról a legjobban van gondoskodva;
hat helyen van tűzjelzőkészülék, melyek közvetlenül
a villamos központtal vannak összekötve.

A modern áruház a leghumanusabb módon
gondoskodik személyzetéről; kényelmesen berende-
zett uzonnatermek és öltözők tanúi a haladó mo-
dern korszellemnek ezen a téren is.

Az áruház nagy terjedelme dacára az üzem,
a közönség kényelmére való tekintettel, úgy lett
szervezve, hogy csupán a központi pénztárral törte-
nik a fizetés és a vevő egy szelvényt kap, melynek
alapján a csomagot kiszolgáltatják.

Érdekes, hogy a nagyszobású áruház megnyi-
tása éppen arra a napra esik, amelyen ötven évvel
ezelőtt a cég alapított. A cég jelenlegi főnöke
Stern Henrik ur, minden ízében modern keres-
kedő. Az angol kereskedővilág szellemében nevelke-
dett és már az érettségi vizsgát követő nap be-
lépett egy bécsi üzletbe, ahol hosszú ideig szolgált.
A külföldön szerzett gazdag tapasztalatokkal meg-
rakodva tért vissza Budapestre és kiváló szakisme-
retének és nagy vállalkozó szellemének köszöni ez
az áruház felvirágzását. Ezen a napon Stern Hen-
rik büszkén tekinthet vissza fáradságtalan munká-
ban eltöltött multjára és az áruház óriási vevő-
közönsége is bizonyára nem fogja elmulasztani az
alkalmat, hogy az áruház jubileuma alkalmából ro-
konszenvének kifejezést adjon.

A megnyitás minden zaj és pompa nélkül tör-
ténik, de karácsony és újév között szép ünnepély
keretében fogják a jubileumot megülni. A Stern
József-féle áruház a modern haladás jegyében ke-
letkezett és minden bizonynyal továbbra is virá-
gozni fog a budapesti kereskedelem díszére...
au bonheur des dames...

KÖZGAZDASÁG.

**A Magyar Bank és Kereskedelmi R-T. első
vidéki fiókja.** Eddig a Magyar Bank és Kereske-
delmi R. T.-nak csak a fővárosban volt fiókháló-
zata, a vidéken csak affiliált intézetei és komman-
dójai voltak. Most beavatott forrásból arról érte-
sülünk, hogy Kaposvárot legközelebb fiókiintézetet
állít. Már az új fiók vezetőjére nézve is döntött a
bank igazgatósága. Kukányi Lászlót, a Hazai Bank
R. T. váltóosztályának volt főnökét nyerte meg
erre a tisztségre.

A budapesti kamara teljes ülése. A Budapesti
Kereskedelmi és Iparkamara kedden, november
15-én, délután 4 órakor tartja teljes ülését. Az
ülés napirendjén szerepel — a többek között —
Székács Antal kamarai tag indítványa a *husdrága-
ság* ügyében. Bíró Henrik kamarai tag indítványa
annak készítése iránt, hogy az önkéntesi jogot
már a középiskola VI. osztályának az *érvégzése*
biztosítsa.

A Központi Kereskedelmi és Iparkamara új
telek-üzlete. Megirtuk, hogy a Központi Kereske-
delmi és Iparbank Kassán egy 14.000 négyzet-
ölnyi telektömböt vásárolt, melyen tisztviselő-
telepet szándékozik építeni. Most arról értesülünk,
hogy Kaposvárot hasonló célból megszerezte ne-
vezett intézet a Héjja-féle 13.000 négyzetölnyi
telekplexumot. Ezt az újabb teleküzletet a
Közösvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. köz-
vetítette.

A mezőgazdasági helyzet. A földművelésügyi
miniszter ma közölte a vetések állásáról és a mező-
gazdasági helyzetről szóló jelentését. Eszerint az októ-
beri kedvezőtlen időjárás a gazdákat az őszi gabonák el-
vetésétől visszatartotta, mihez képest ezen munkálato-
kat részint már befejezték, részint befejezésükhöz köze-
lednek. A korán vetett őszi gabonavetések az egérrágott,
helyenkint nagyobb foltoktól eltekintve, az utóbbi eső-
zések után jól fejlődnek, szép zöldék s már eléggé bok-
rosak. A késői vetések még gyengékek, de a kapott esők
után ezek is szépen javulnak. Kisebb részük még csak
most kezd kelni. Az őszi repcevetések általában jól ál-
lanak s az utóbbi esőktől szépen fejlődnek, de helyen-
ként ritkák és egérrágástól foltosak. A takarmánykész-
letek a kedvező tavaszi és nyári időjárás következtében
mindenütt elégségesek, úgy, hogy a tél folyamán takar-
mányhiány remélhetőleg sehol sem fog előfordulni. Több
helyen a jószág még most is kijárhat a legelőkre, illetve
rétekre, miáltal már eddig is sok szilvas takarmány volt
megtakarítható. A bő szalmatermés következtében az
idei tél folyamán a szalmahiányban sem igen lesz hiány.
Sok a panasz azonban az állatok egészségi állapotá-
tá tekintetében. Az ország több vidékén ugyanis járványse-
rűleg lépett fel a szarvasmarhák között a száj- és kö-
römfájás, a sertések között pedig az orbáncz és sertés-
vész.

Testvérese egy igazgatói állásban. A Kőbá-
nyai Göztéglagár R. T. vezetőségében nemsokára
nagyobb változás történik. Első sorban *Bálint*
Sándor eddigi ügyvezető igazgató mond le tisztsé-
géről s helyébe a testvére, *Bálint* Béla igazga-
tósági tag lép. Az így megüresedett igazgatósági
tagsági helyen a felügyelőbizottság egyik régebbi
tagját látná a társaság legszívesebben.

Megépp az ágyugyár. Legutóbb megirtuk,
hogy a magyar ágyugyár ügye közeledik a meg-
valósulás felé. Megirtuk, hogy Skoda Károly, a
pilseni Skoda-művek igazgatója, Budapesten járt
és báró Hatvány Sándorral, Weisz Manfrédde, a
Magyar Általános Hitelbank vezető embereivel s a
kormányval is tárgyalt magyar ágyugyár alapítá-
sáról. Most már *félhivatalosan* is azt jelentik, hogy
az alapítás *pénzügyi része* rendben van, úgy, hogy
most már az alapításra vonatkozó előmunkálatok
teljes erővel megindulnak s a magyar ipar egy
nagyjelentőségű vállalata a megvalósuláshoz kö-
zel áll.

A médióellátás a tőzsdén. Az utóbbi napok iz-
galmas tőzsdői eseményei után a tőzsdén igen
nagy aggodalommal tekintettek a médióellátás
elő. Attól féltek, hogy a bécsi derutszerű támadás
a médióellátásban zavarokat és nehézségeket fog
okezni. Ma azonban a kritikus nap szerencsésen
elment. A médióellátás minden nehézség nélkül
ment végbe s a bankok megmutatták, hogy reájuk
a budapesti piac mindenkor számíthat, amikor
szükség van reájuk. Az összes értékeket a legkön-
nyebben lehetett prologálni, úgy hogy a mai kri-
tikus nap minden megrázkódtatás nélkül mult el,
ami a budapesti tőzsde nagy konszolidáltságára
és a bankok komolyságára mutat. A mai sikeres
lebonyolítás egyúttal a legalaposabb reményt
nyújtja arra, hogy a legközelebbi napokat az egész
nyilván kedvező irányzat váltja fel.

Közozmegyei gazdák értekezlete. Az Erdélyi
Gazdasági Egyet kolozsmegyei szakosztálya november
hó 11-én délelőtt a szokásos havi gyűlést tartotta, me-
lyen a földművelésügyi minisztérium leirata kapcsán a
mezőgazdasági termények s élelmi szerek hamisításának
meggátolásáról szóló 1895. évi XLVI. t.-cz. revízióját tár-
gyalták. Majd sajnálattal vették tudomásul, hogy állam-
segély hiányában ez őszön nem rendezhetnek irási ál-
latdíjazásokat, ellenben örvendetes, hogy a falusi téli
háziipari tanfolyamokra megérkezett a földművelésügyi
miniszter támogatása. Kisebb ügyek meghallgatása után
bezárt az értekelet, amelyet gróf Esterházy Kálmán
főispán is élnk érdeklődéssel hallgatott végig.

A Vasutas Takarékpénztár a vidéken. Az Or-
szágos Magyar Vasutas Takarékpénztár r. t. igaz-
gatósága — mint értesülünk — elhatározta, hogy a
vidéki vasutasok óhajának megfelelően a vidéken
fiókokat fog felállítani. Most egyszerre két fiókot
állít fel. Az egyiket *Nagyváradon*, a másikat pedig
Aradon. Utóbbi fiók már működését is megkezdte.

Uj hidak. Az 1911. évben nagyobb hidépítés,
a már épülőfélben levő Tiszahidakon kívül nem
lesz. Ebben az évben a már megkezdett szolnoki
Tiszahid, marosvásárhelyi Rákóczi-hid és árkányi
hid mellett többet is kezdenek. Így kezdik záhonyi
Tiszahidnak, a komáromi Vágdunahidnak, a szeredi
Vághidnak, a somkeréki Sajóhidnak, a letenyei
Murahidnak, a rábahi-dvői Rábhidnak, az alsó-
visi Visóhidnak és a kisküzdéi Latoczi-hidnek
építését. Az itt felsorolt és összesen mintegy 4 mil-
lió 070.000 koronával előirányzott hidépítések köl-
ségének első részleteként az 1911. évre 900.000 ko-
ronát vett számitásba a miniszter és ezzel az első
irányzandó összeg 1.200.000 koronára emelkedik.

Nem épül ki a gabonaköztárház-szervezet. Da-
rányi Ignác volt földművelésügyi miniszternek az
volt a terve, hogy az 1904. évi XIV. törvényekkel
által engedélyezett 2 millió koronával egy az egész
országra kiterjedő köztárházi hálózatot szervez. Ezt
a tervet most gróf Serényi Béla földművelésügyi
miniszter elejtette és mivel nem akar a jövő alu-
kulásának „egy esetleg bizonytalan talajra épített
nagyobb alkotás emelésével elébe vágni”, egyelőre
a hitelszövetkezetekkel kapcsolatban keletkező ga-
bonarakartári szövetkezeteknek a társasági rendezés
hitel keretében kisebb mértékben való támogatá-
sára szorítkozik.

Fizetéseketelenségek. A bécsi hitelzői véd-
egylet a következő fizetéseketelenségeket közli; Dietrich
Jakab vegyeskereskedő, Bécs-Feketehegy; — Apfel Jó-
zsef bej. kereskedő-czég Kispeszt; — Kohn Tóbiás, bej.-
czég Nagybecskerek; — ifj. Klein tervérek divatáru-
kereskedő, Miskolcz; — Berger Jakab kézműárkeres-
kedő, Kisvárdá; — Alper Albert és társa férfiruhakeres-
kedő, Kassa.

Az Ingatlan-Bank alaptőkeemelése. Az Assicu-
razioni Generali és egyik alapítása, a Magyar Ál-
talanos Takarékpénztár R-T. két évvel ezelőtt Ma-
gyar Általános Bank és Ingatlan R-T. cég alatt
500.000 K alaptőkével egy kisebbfajta intézetet
alapított a fővárosban. Változó szerencsével dol-
gozott az új alapítás, míg végre alig néhány hó-
napja czégt *Magyar Általános Ingatlanbank*
R-T-ra változtatta s főszűlt a folyó bankügyle-
tek kultiválására kezdte fordítani. Banküzletének
fejlődése most arra indította a két alapító intéze-
tet, hogy az Ingatlanbank alaptőkéjét 1 millió ko-
ronára emeljék fel, amiről a jövő hét végére össze-
hívott igazgatósági ülés dönt.

Járványország. Állatállományunkat pusztító
száj- s körömfájás állandóan terjed. Ez ügyben a követ-
kező jelentések érkeztek hozzánk; Mátészalkáról jelen-
tik: A mátészalkai járásban tartózkodó Nyírvasár, Fábian-
háza, Mátészalka, Nagydobos és Nyírsagoly községe-
ben járványyszerűen fellépett a száj- és körömfájás. A
járási állatorvos jelentése szerint a járványt a debre-
czeni nagyvásárról huzolták be. Az e hó 14-én tar-
tandó országos vásárra megtiltották a basított körmő
állatok felhajtasát. — Hódmezővásárhelyen és környé-
kén a marhaállomány között kiütkött a ragadó száj- és
körömfájás. Emiatt a hasított körmő állatoknak a beti-
vásárookra való felhajtasát a hatóság betiltotta. — Kéz-
divásárhelyről jelentik: A város belterületén a ragadó
száj- és körömfájás esete megálapított. Kézdivásár-
hely területét zár alá helyezték. A városban a tej- és
hushány igen nagy. — Somogy megye több községében

EKSZEREK
EZÜSTNEMŰEK
egyházi szerek, órák, angol, francia
és skóciai dísztárgyak gyári
áron a legújabb angol rendszer
szerin: be-
szerezhető: **részletfizetésre**
Sárga János
Óküzgyárostól Kolozsvár
Köpec nagy árjegyz. Ingyn

szintén fellépett a száj- és körömfájás. — Györből jelentik: A november 23-iki nagymegyeri vásár megtartatik, azonban arra hasított körmű állatok felhajtása tilos. — Topolyán szintén fellépett a marhavész. A szolgabírói hivatal figyelemztette a lakosságot, hogy azon tanyák és udvarok látogatásától is tartózkodják, ahol beteg állatok vannak. Tilos a marhákat a legelőre hajtani. Egyszermind közhírrá tette, hogy az állatorvos díjtalanul kezeli a beteg állatokat.

A földmívelésügyi minisztérium, miut a csorbató-tátralomniczi vasut főrészevényese. Ismeretes, hogy a csorbató-tátralomniczi helyi-erdekű villamos vasut építésével mennyi baj volt. Azt azonban kevesen tudják, hogy a vasut egyik főrészevényese maga a földmívelésügyi minisztérium, amely 100.000 korona értékű részvényt jegyzett, tekintettel a vasuti vonal mentén fekvő állami erdők érdekeire.

Új zálogházak. A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság közli, hogy a zálogüzem további libovítése és a már létező öt zálogkölcsönintézet jelentékenyen emelkedett forgalmának minél gyorsabb lebonyolítása céljából a takarékpénztár igazgatósága elhatározta, hogy a főváros területén: V., Lípót-körut 27. (Sólyom-utca sarok) és VII., Rottenbiller-telep 1. (Baross-tér sarok) két új zálogkölcsönintézetet létesít, melyek legközelebb megnyitnak.

Új házipítő-társaságok a fővárosban. A szeretlen lakásdrágaság, mely a fővárosban elviselhetetlenné teszi az életet, majdnem egyszerre két olyan társaságnak adott életet, melyek kizárólag telekparcellázással és kislakások építésével kívánják foglalkozni. Az egyik az *Általános Forgalmi R. T.*, mely a Mexikói-uton és az Angyalöldön vásárolt nagyobb kiterjedésű ingatlanokat s azokat már föl is mérte házhelyek számára; a másik a *Magyar Általános Vállalkozási R. T.*, mely, hogy céljának jobban megfelelhessen, egy magánkézben levő téglagyárat is megvásárolt. Az új vállalat Erzsébetfalván alkuszik egy nagyobb telektömbre.

Új tárgysorsjáték. Lukács László pénzügyminiszter megengedte a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesületének, hogy a rokkant kereskedelmi alkalmazottak létesítendő menhelye javára tárgysorsjátékot rendezzen és e célra 250.000 darab 1 koronás sorsjegyeket kibocsájthasson. Az egyesület fennállása óta oly sok üdvös és hasznos intézményt létesített és tart fenn, oly sok általános kereskedelmi érdekű mozgalmat indított meg, hogy méltán megérdemli, hogy az egész társadalom segítse.

A Magyar Kölesönös Állatbiztosító Társaság szubvenziója. Biztosító társaságaink közül talán csak a Magyar kölesönös állatbiztosító társaság az egyetlen, amely állami támogatással dicsekedhetik. A földmívelésügyi kormány ugyanis nagy súlyt helyez arra, hogy magyar gazdák, különösen kiscsodák között meghonosítsa az állatbiztosítás intézményét. Eleinte arra törekedett a minisztérium, hogy falusi állatbiztosító szövetkezeteket alakítson önállóan, ennek a tervnek azonban útját állotta az a körülmény, hogy a törvény 200.000 korona biztosíték-alapot követel meg minden egyes biztosítási ügyleteket foglalkozó vállalatától. Azonban most a minisztérium úgy jár, az önálló alapítás eszméjét feladta s helyett egy már meglévő vállalatot, a Magyar kölesönös állatbiztosító társaságot birta ra arra, hogy miut szövetkezet fiókokat létesítsen különböző vidékeken, ami által elesik a 200.000 korona biztosíték-alap. Hogy az intézetet a kormány minél nagyobb tevékenységre és a fiókintézetek minél nagyobb számban való kiépítésére sarkalja, ezért államszolgálat utalványoz ki számára.

Felolvasás. Az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak és az Országos Magyar Kiállítás Képzőpontnak hétfőn, november 14-én, délután 6 órakor tartandó együttes ülésén. *Palóci Antal* előadást tart „Állandó kiállítási esernök” címen.

A Magyar Bank új felkei. A Magyar Bank és Kereskedelmi R. T. megvette Heidelberg Alfréd, Wolfner Józsefné és dr. Helvey Tivadartól a Váci-körut 12. szám alatt lévő ingatlan 952.201 koronáért, azonkívül megvette Hirschfeld Mór és

Kammer Benjamin 300 négyszögölnyi ingatlanát 902.400 koronáért.

A businség. Szolnokról jelentik: A Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Gazdasági Egylet a husárgaság ügyében ankétet tartott gróf Almásy Ince dr. volt főispán elnöklésével. A gyűlésen beható tanácskozás után arra az eredményre jutott, hogy a magas husárok oka egyedül az állattenyésztésnek az utóbbi években beállott hanyatlásában keresendő. A gyűlés kimondta, hogy az állattenyésztés föllendítése és az állatállomány számbeli szaporítása érdekében a földmívelésügyi kormányhoz feliratot intéz. — Temesvárról jelentik: A drágaság Temes várogt ijesztő mérvet ölt. Tejet még 40 fillér ár mellett is csak korlátozott mennyiségben árultanak. A hus ára ujabban ismét emelkedett, különösen nagyon drága a borjúbus, amelynek kilója 3 és 3 K 60 fillér közt váltakozik. — Zomborból jelentik: Zombor város törvényhatósági bizottsága *Vajna István* főispán elnöklésével tartott mai közgyűlése magáéva tette Budapest székesfőváros átiratát a husdrágaság ügyében, amelynek megszüntetésére kéri az előmarhák Szerbiából való behozatalának engedélyezését és ez irányban feliratot intéz a törvényhozáshoz.

Bécsből jelentik: Az osztrák agrárius társaság a drágaság kérdésében ankétet tartott, amelyben a berlini mezőgazdák szövetsége, a magyar gazdasági egyesületek és a magyar mezőgazdák szövetsége is részt vettek. Hosszabb vita után több határozatot fogadtak el, amelyekben tiltakoznak azon kísérlet ellen, hogy a drágaságot kizárólag az agrár védvámokkal magyarázzák. A gyűlés kívánatosnak mondja, hogy a mezőgazdasági érdekképviseletek világszerte fel a lakosságot a drágaság igazi okairól. A határozati javaslatok azonkívül különböző ez élelmiszerek drágulását akadályozó intézkedést követelnek, tiltakoznak a balkáni államokból az élőmarha behozatal ellen és különösen az argentinai husbehozatal ellen.

Szeged város tanácsa feliratot intézett a kormányhoz a husdrágaság csökkentése ügyében, egyttal kérelmezte a heti állatvásárok engedélyezését.

Az értéktörsdéről. A budapesti értéktörsde eseményei köztök le egészen ezen a héten a közgazdasági világ figyelmét. Válságos napokat élt át a tőrsdénk és még ez a válság is hasznára vált. Oly tisztulási folyamat volt ez, amely mindent eltávolított, ami a tőrsdei spekuláció körül egészségtelen volt s megadja a szilárd alapot a további tőrsdei konjunkturához. Kétségtelen tehát, hogy a mesterséges előidőzője az a heti viharoknak: bécsi kontremine fegyvere visszafelé sült el. El akarta sűpörni a budapesti tőrsdét, visszavetni abba a sivár üzletelenségbe, amelyben 1909-ig szenvedett és elérte az ellenkezőjét, a piac nagy erejének a fényes dokumentálását. Pedig az eszközökben nem is voltak Bécsben igen válogatók. Amikor már minden aknamunkát elhelyeztek, kisűtötték, hogy a párisi bankok elhatározták, hogy összes Ausztriába és Magyarországra kikölesönözött pénzeiket visszavonják. Biztosra vették, hogy hatvannyolcvan millió franknak a forgalomból való kivonása elfogja rettenteni a piacokat s — a krach elmaradhatatlan. S hogy milyen jó erre van a börzének, mutatja, hogy ennek az egész ostobaságnak egy pereze sem adott hitelt s megjelenésének napján az egész vonalon jelentékeny árjavulások következtek be. De maga Páris demantálta a dolgot a leghitelesebben azzal, hogy a tegnapi nap folyamán tömegesen érkeztek onnan budapesti bankokhoz pórszámlatok ar lyeket ez utóbbiak nem fogadtak el, mert drágák voltak. Szóval ezzel a hírrel is felsűlték bécsi barátaink, akiknek haremadorát most bőségesen volt alkalmunk megismerhetni. Nincs kizárva, hogy a manővert még néhányszor megismétlik Bécsből, de egy dolog bizonyos, hogy megjödni az utat már aligha fog itt valaki a bécsi kirolanásoktól.

A mai előtőrsde irányja szilárd volt, Már külföldről gyöngö jelentés érkezett, de a spekuláció a medióhalasztás gyors és változtatlan elintézésé miatt vásárlásokat eszközölt. Az értékek az egész vonalon 2—3 koronával javultak, de zárlat felé a fedezés megszűnésével az ár ismét lemerzolódott.

A készárupiac szilárd volt. Kötöttett: Osztrák hitel 661.75, Magyar hitel 847.50—850.50, Leszámitolóbank 594.50—596, Jelzálogbank 493.50—496.50 Rimamurányi 669—671, Osztrák és Magyar Államvasut 744.50—745, Városi Villamos 394—395.50, Közuti Vasut 744—747.50, Hazai Bank 301—302, Magyar Bank 744—748, Drasche-féle 638—639, Beocsini 730, Agrárbank 596.50—598, Aszfalt 214—216, Salgótarjáni 632—638, Bur-vasut 270—276. **Délben** nyugodt volt a hangulat, mert a berlini jelentés nem buzdított. Az értékek esekély változás után tartottan zárultak. A készárupiaczon alig volt változás. A járadékpiacz nyugodt maradt. Kötöttett: Osztrák hitel 660.75—661, Magyar hitel 847.75—848.25, Leszámitolóbank 594.50, Jelzálogbank 494—494.75, Rimamurányi 660.50—670, Osztrák és Magyar Államvasut 744.50, Városi Villamos 395.75—392, Közuti Vasut 745—743, Ipa.bank 435—437, Hazai Bank 301.50—302, Magyar Bank 745—747, Agrárbank 596, Budapesti Bank 528, Ujlaki 429—431, Magyar Villamos 492, Salgótarjáni 634—636, Aszfalt 216—217, Danubius 482.50—484, Drasche-féle 638—646, Beocsini 727—728, Ganzgyár 3845, Athenaeum 341, Szanatórium sorajegy 12. Utótőrsdén ma nem volt jelentékeny üzlet s így azután az egyes árfolyamok a következőkép záródtak, összehasonlítva az elmúlt napok árfolyamaival:

	nov. 5.	nov. 10.	nov. 11.	nov. 12.
Magyar hitel	856.50	845.—	848.—	847.—
Osztrák hitel	666.50	661.—	662.—	660.50
Államvasut	752.—	745.—	744.50	744.25
Keresk. bank	3890.—	3880.—	3880.—	3880.—
Leszámitolóbank	606.—	593.—	594.50	594.—
Magyar Bank	753.50	739.—	744.50	743.50
Jelzálogbank	515.50	490.—	493.50	493.—
Hazai Bank	306.—	304.50	301.—	301.50
Aszfalt R.-T.	217.—	217.—	212.—	217.—
Salgótarjáni	641.—	635.—	628.—	643.—
Danubias	490.—	483.—	483.—	482.—
Ganz	3880.—	3840.—	3825.—	3845.—
Rimamurányi	685.—	673.—	668.—	669.—
Szódium	181.—	178.—	178.—	178.—
Közuti Villamos	758.25	739.—	744.50	742.50
Városi Villamos	406.50	390.—	396.50	391.50

A Munkaadók Bankjának alaptőkebefizetése.

Két fővárosi szövetkezetből fél évvel ezelőtt *Munkaadók Bankja R.-T.* cég alatt olyan intézetet alapított 1 és fél millió alaptőkével a Belvárosi Takarékpénztár R.-T., mely különösen óvadék üzlettel foglalkozik. Eddig az alaptőkének csak a fele van befizetve, de a fokozatos fejlődés arra indította az alapító intézetet, hogy rövidesen az alaptőke másik felének a befizetését fogja indítványozni.

A sertésvész elleni védekezés. A sertéspestis ellen védő és gyógyító anyag előállítása iránt a multon kizárólag kísérletképpen folyt tudományos kutatások olyan kedvező eredményt mutattak, hogy ennek az oltóanyagoknak nagyban való előállítása és a gyakorlatban alapos kipróbálása felette kívánatos. Hiszen a sertéspestis a nemzeti vagyonban még most is tetemes károkat okoz és mert nyilván országos érdek, hogy az új védekezési módszer előnye, melynek fejlesztésében és a laboratóriumi keretben kilyve általános használatra alkalmassá tételében a magyar szaktudomány jelentékeny részt vett, a gyakorlati alkalmazásban pedig határozottan irányít, elsősorban a magyar gazdaságosság javára váljanak. Ezért történt, hogy Kőbányán az ojtóanyag nagyobbarányu előállításához igényelt berendezéseket létesítették és a nagyban való termelés is megindult. De mert ezen kiadásokra az 1909. évi állami költségvetésben kellő felelet nem volt, a termelés elhalasztása pedig közérdekbe ütközött volna, a földmívelésügyi minisztérium a felmerült költségeket az előirányzat keretén kívül számolta el. A szérum iránt a kereslet azonban mindinkább fokozódott, minthogy az azzal végzett immunizáló ojtások a legtöbb esetben határozott eredményeket mutattak, vagyis a beoltott sertésállományokban a be nem ojtott állományokkal szemben nemcsak az elhullások, de sőt a megbetegedések számaránya is lényegesen csökkent. Ezen eredmények és gazdalkozásunknak, nemkülönben a külföldi tudományos köröknek mindinkább élenkölő érdeklődése szükségessé tette, hogy a földmívelésügyi minisztérium a szérum előállításával felmerülő költségek fedezetéről az 1911. ére gondoskodjék s ezen a címen a jövő évi költségvetésbe 475.000 koronát vett fel.

Az Angol-Osztrák Bank erdélyi alapítása. Mióta az Angol-Osztrák Bank érdekközösséget létesített az Erdélyrészi Magyar Jelzálogbankkal, az a

SZÉN Koks, Briket, Antracit **RADNAY KÁROLY**
 ■■■ szükségletét ■■■
 a pontos szállítás érdekében KÉSŐBBI HATÁR-
 IDŐKRE, MÁR MOST feladni kérem. ■■■
 Budapest, Nagymező-utca 43. I. em.
 Telefon 164, 75—26, 26—27. Sörgőnyelm: ANTRACIT Budapes

ennek a banknak a révén több erdélyi pénzintézet el lépett állandó összeköttetésbe. Legújabbán Marostordamegyében. Nyáradszeredán akar ez a két bank egy 100.000 koronás alaptőkéjű pénzintézetet alapítani. A tárgyalások a két alapító között, mint értesülünk, sikerrel jártak s az új intézet a legközelebb megalakul.

A Bizalmi Bank új üzletága. Megírtuk, hogy a Magyar Általános Bizalmibank R.-T. a kétes (dubioz) követelések behajtását is felvette programjába. Most arról értesülünk, hogy a következő feltételekkel intézi el a bank ezt az új üzletágát: a megbízó fél tagul lép be az e célra alakult egyesületbe; tagsági díj évi 50 korona, a behajtott összeg 25 százaléka pedig az intézetet illeti.

Run egy londoni bankéggel ellen. Londonból táviratozzák: Ma az itteni Birsbeck-bank ellen, valószínűleg rosszakaratu névtelen körrel következtében runt intéztek. A bank nagy tőkével rendelkezik és igen nagy összegre menő betétei vannak. Az összes betéteket akadálytalanul kifizették. Hivatalos jelentés szerint a Birsbeck-bankot az Angol Bank hathatósan támogatja. A Birsbeck-bank igazgatósága kijelenti, hogy a Haring Cross-bankkal, amely röviddel ezelőtt megbukott, nem állott üzleti összeköttetésben. A Birsbeck-bank üzleti folyókeit, mint rendszeren, délután négy óra-ker ismét megnyitják.

Londonból jelentik még nekünk: A Birsbeck Bank runját szélhámosok idézték elő. A bank a középosztály legkedveltebb pénzintézete. A betevők tegnap névtelen levelek kaptak, hogy siessenek menteni, míg nem késő, mert a Birsbeck-Bank üzleti összeköttetésben áll a most megbukott Haring Cross bankkal s szintén fizetéseképtelenséget fog jelenteni. Erre ma reggel sok ezer ember ostromolta meg a Birsbeck-Bankot. Hiába tiltakozott az intézet igazgatója a gyanúsítás ellen a mai reggeli lapokban, a betevők ezrelével állották körül az épületet és várták, hogy kinyissák a kaput. A szomszédos utcák is megteltek a rémült üzletfelekkel, a forgalom megakadt. Nagy rendőrcsapat vonult ki, de tehetetlen volt a lármás tömeggel szemben. Mikor kinyitották az intézet kapuját, a betevők egyszerre tödültek a pénztárnak. A bank minden jelentkezőt kielégített s közben nagy plakátokat ragasztott ki, hogy a jegybank szavatol a betétekért. Ez sem használta. Délben nem lehetett bezárni a pénztárt, mert még sok ezer ember várta izgatottan a kifizetést. Egyre jöttek, ki gyalog, ki kocsin és lármásan követelték vissza pénzüket. Odakünn a nagy kavardásban aztán sokan kínáltak a betétkönyvekért egy csekély összeget és temérdek ember, aki reszketett pénzéért, boldog volt, hogy legalább valamit kaphatott az értéktelenné vált takarékpénztári könyvéért. Ezeknek a szélhámosoknak dus aratásuk volt. A magukhoz váltott takarékpénztári könyvekkel nyomban a pénztárhoz furakodtak és kivették az egész betétet. A rendőrség ezekben a szélhámosokban sejti a névtelen levelek terjesztőit.

A Fiumei Kereskedelmi Bank tőkeemelése. A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság fiumei affiliált intézete, a Fiumei Kereskedelmi Bank Részvénytársaság a minap tartott igazgatósági ülésén megnövekedett üzleti forgalmára s több üzleti tranzakciójára való tekintettel elhatározta

a bank egy milliónyi alaptőkéjének két millió koronára való felemelését. Az igazgatóság a november 30-ára egybehívott rendkívüli közgyűlésen a tőkefelemelés és az új részvények kibocsátásának módjairól nézve azt az előterjesztést fogja tenni, hogy közgyűlési határozat alapján minden tíz darab, egyenként száz korona névértékű régi részvény bemutatója öt darab új kibocsátású, egyenként kétszáz korona névértékű részvényt igényelheszen, még pedig három darabot darabonként 240 korona kibocsátási árfolyamon, további két darabot pedig mint frankorészvényt, melynek névértékét a társaság már lebonyolított konzorciális üzletei terhére fogja elszámolni. Az alaptőkeemelés sikeres keresztülvitele minden irányban biztosítva van.

A műszaki tisztviselők statusrendezése. Az édei kereskedelemügyi költségvetés egyik legúrvendesebb újítása az, hogy Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter, aki maga is mérnök ember, a központi igazgatás keretein belül módot ejtett a műszaki hivatalnokok státusának rendezésére. A magyar mérnöki kar, mely képzettség és munka dolgában az egész világon a legelső értelmiségi osztálynak ismeretes, nálunk megszégyenítő módon a jogász-osztály alá került a státuszban. Ezen a sérelmes állapotban akar segíteni a miniszter, amikor az V. fizetési osztályba 4, a VI-ikba 19, a VII-ikbe 13, a X-ikbe 16 állást vett föl a VIII. és IX. osztályokból kivont 26—26 állás helyett.

Szesztermelés. A magyar korona országainak október hónapban való szesztermeléséről és szeszadóról a következő adatokat közlik: Termeltek a hivatalos megállapítások eredménye szerint 82.863 hektolitert. Elszállítottak a fogyasztási adó lefizetése mellett szeszjőzökből, szabadraktárakba nyilvántartott szeszjőzökből és szabadraktárakból 63.194 hl. kontingenst és 11.993 hl. exkontingenst; a fogyasztási adóval terheltet a vámvonalon át való kivitelre 251 hl. exkontingenst, másnémi adómentes felhasználásra 2356 hl. kontingenst és 12.905 hl. exkontingenst.

Czementgyár Szilágymegyében. Érdekes alapítási hírről szereztünk tudomást. Gróf Bély Kálmán zsbói birtokán egy nagyobb szabású czementgyár létesítésén fáradozik. A gyárat részvénytársasági alapon akarja létrehozni, egyelőre 500.000 korona alaptőkével. Megyészerte nagy rokonszenv fogadta a vállalkozó gróf törekvését s a részvények jegyzése biztosítottak látszik. A gyár kartelen kívül maradna s állami támogatásért folyamodik.

Tejgazdasági szövetkezetek állami támogatása. A földművelésügyi miniszter közli, hogy az 1908. évben 44 falusi tejszövetkezet 38.100 korona, az 1909. évben pedig 54 tejszövetkezet 57.750 korona segélyben részesült berendezési költségeinek részbeni fedezésére. Mindössze az 1904. évtől az 1909. év végéig 345 tejszövetkezet 283.350 korona segélyt kapott. Nagyobb tejgazdasági vállalatok támogatására az 1907. évben 100.000 korona 4 százalékos, az 1908. évben 125.000 korona kamatmentes és az 1909. évben 166.000 korona kamatmentes és 20.000 korona 3 százalékos kölcsön lett engedélyezve és kiutalva. A jövőben, úgy mint eddig is, a gazdasági alapon a tejgazdaság emelése céljából a miniszter rendelkezésére bocsátott összeget részben új tejszövetkezetek létesítésének megkönnyítésére és ezzel kapcsolatban segélyek engedélyezésére, részben pedig vajtermelő központok és sajtgyárak, valamint egyéb nagyobb szabású tejgazdasági telepek és vállalatok részére kellő anyagi biztosítékok ellenében nyújtandó kölcsönök, végül a tejgazdasággal kapcsolatos hussértéstenyésztés előmozdítására szolgáló kölcsönök fedezésére kívánja felhasználni.

Subvenció kender- és lentermelés fokozására. Ismeretes, hogy a kender és lentermelés érdekében az 1904. évi XIV. t.-cz. alapján megindított tárgyalásokból kifolyólag az 1909. évben két nagyobb gyár kapott kamatmentes államkölcsönt. Ezek közül a „Chinoráni lenkikészítőgyár” részére 100.000 korona, a „Harkányhézsi kender- s len-gyár részvénytársaság” részére pedig 180.000 korona kamatmentes államkölcsön kifizetése meg is történt. Az említettekén kívül még 3 kendergyárra, valamint több községi kenderáztatásra nézve indított tárgyalásokat a földművelésügyi miniszter.

A számlák kifizetése. Az államvasut már régebbi idő óta akként egyenlíti ki számláit, hogy a számlaösszeget a postatakarékpénztárnál befizeti s nyugtát még utólagosan is csak nagyobb összegek után követel. Ez a praktikus és észszerű újítás az államvasutnál kitünően bevált s ezért a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége fölterjesztésben arra kérte a kereskedelemi minisztert, hogy a számlák kifizetésének e módját rendelje el a postai és táviratigazgatóságoknál is.

Pinczeszövetkezetek és a borértékesítés. A magyar bortermelők legnagyobb baja az, hogy teljesen szervezetlen a borpiacz. A gazdák szervei, amelyek oly sikeresen drágítják meg az összes élelmi cikkekét, nem képesek normális árakat biztosítani a magyar boroknak. Az 1904. évi XIV. t.-cz. ugyan két millió koronát megszavazott a borértékesítés előmozdítására, de eddig semmi eredménye sincs ennek, jöllehet a kormány eddig 210.000 korona kamatmentes kölcsönt adott e célra. Mégis megtörtént az idén is például az a hallatlan eset, hogy a jól szervezett bécsi és pozsonyi német borigényelők és kereskedők műlarmájukkal úgy felevezeték az érmelléki kisgazdákat, — akiknek az idén pompás szüretük volt — hogy 20—25 filleres áron több mint 30.000 hl. mustot harácsoltak össze, holott az új bor ára már most 50—70 fillér. Mindazonáltal a földművelésügyi miniszter tovább kísérletezik s ezelra 1911-ben 500.000 koronát óhajt fordítani.

Papirlemezgyár Győrött. Klauber és Vajda budapesti cég Győrött nagyobb szabású papirlemezgyárat szándékozik alapítani. A gyárat naponta 23—28 métermázsa papir gyártására akarják berendezni. Ha a város a cég által kért kedvezményt megadja, ez lesz a második gyárvállalat, mely rövid egy hónapon belül Győrött megalakul.

A Vas megyei Czukorgyár R.-T. új birtoka. A Vas megyei Czukorgyár R.-T. — amint értesülünk, megvásárolta a szolnoki Kereskedelmi Bank és Takarékpénztár R.-T. alsószilvágyi (Vasm.) cca 1300 hold kiterjedésű birtokát.

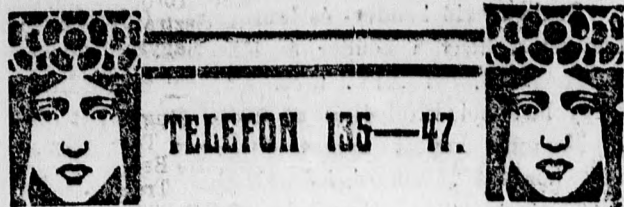
„Pénzüntézet Közlöny” című szaklap ma megjelent száma új szerkesztővel jelent meg. Szerkesztője Pajzs Árpád lett, a Magyar Általános Takarékpénztár tisztviselője. A lap élénken van szerkesztve és jól van informálva.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS
Kiadó-tulajdonos:
A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság
Igazgató **ERDŐS ARMAND**

**VALÓDI PALMA-
KAUCSUKSAROK-VERS:**

Csés jó estét, tisztelt czím,
(Vedd be) máma ez a rim:
Török szultán, muszka czár,
Palma-kaucsuk sarkon jár!

Tessék megkísérelni

hogyan **tényleg** szalon- és ebédlő-szőnyegek, függönyök, legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelben, paplanok, matracok, ágy- és asztalterítők, sezlontakarók, csipke- és tüllstórok legjobb kivitelben a legjutányosabban szigorúan szabott árak mellett kaphatók

Fodor József
szőnyegáruházában
BUDAPEST,
Váci-körút 14.
az Andrássy-uttal szemben.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE Gabonatőzsde.

Budapest, november 12.

A készáru-piaczon ma barátságos volt a hangulat. Megfelelő kínálat mellett a malmok elég jó vételkedvet mutattak, de arra még sem voltak rávehetőek, hogy jobb árakat is fizessenek. Csak az üzlet vége felé lehetett egyik-másik tételért pár fillérrel drágább árakat elérni. Mindössze mintegy 30,000 q buza került forgalomba. — A legdrágább eladási ár 11.20 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.75 korona 76 kilós pestvidéki buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 2 és fél fillérrel, a zab 5 fillérrel drágább, a többi változatlan. Forgalomba került 1900 q rozs 7.60—7.67 és fél koronás áron, 400 q zab 8.05—8.50 koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben igen jó vételkedvet mutatkozott, de a kínálat is kielégítő volt, úgy, hogy emiatt az árfolyamok nem tudtak még tovább emelkedni. A forgalom folyamán, amely ma nem öltött nagyobb arányokat, erősen megcsappant a kereslet, mire aztán egy kis gyöngülés állott be, de zárlat előtt újra erősen szilárdult az irányzat.

Az áprilisi buza 3 fillérrel a tegnapi zárlaton felül, 10.87 koronán indult, előbb 10.85 és 10.88 között ingadozott, aztán 10.80-ig gyengült és zárlatkor 10.86 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva végeredményképpen ma az áprilisi buza két fillérrel, az áprilisi rozs két fillérrel javult, az áprilisi zab és a májusi tengeri árfolyama teljesen változatlan maradt.

A készáru-üzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

	Kilós	Ár 100 kg.	Kilós	Ár 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki	75	—	79	21.65—22.05
"	76	21.40—21.80	80	21.75—22.10
"	77	21.55—21.90	81	—
"	78	21.60—21.95	82	—
Fehérmegyei	75	—	79	21.55—21.85
"	76	21.30—21.60	80	21.65—21.95
"	77	21.45—21.70	81	—
"	78	21.50—21.75	82	—
Pestvidéki	75	—	79	21.60—21.95
"	76	21.40—21.60	80	21.70—22.00
"	77	21.50—21.70	81	—
"	78	21.55—21.80	82	—
Bácskai	75	—	79	21.75—22.00
"	76	21.40—21.60	80	—
"	77	21.50—21.80	81	—
"	78	21.60—21.85	82	—
Bácskai	75	—	79	21.65—21.95
"	76	21.45—21.65	80	—
"	77	21.55—21.90	81	—
"	78	21.60—21.95	82	—
Rozs	1-rendű új	—	—	15.50—15.60
"	közepminőségű új	—	—	15.25—15.40
Arpa	takarmány 1-rendű	—	—	14.00—14.50
"	2-rendű	—	—	13.50—13.90
Zab	1-rendű	—	—	16.50—16.90
"	2-rendű	—	—	16.10—16.40
Tengeri	belföldi új	—	—	13.40—13.50

Kötöttetett:
Buzai) Tiszavidéki: 400 q 80.5 k 22.30 K, 400 q 80 k 22.40 K, 600 q 80 k 22.30 K, 300 q 79.5 k 22.35 K, 100 q 79 k 22.35 K, 200 q 79 k 22.30 K, 100 q 79 k 22.30 K, 200 q 79 k 22.30 K, 100 q 79 k 22.20 K, 100 q 79 k 21.90 K felső, 100 q 78.5 k 22.20 K, 700 q 78.5 k 22.10 K, 200 q 78.5 k 22.10 K, 1000 q 78 k 22.10 K, 500 q 78 k 22.10 K, 300 q 78 k 21.90 K, 500 q 75.5 k 21.50 K.
Zentai: 5000 q 75 k 21.75 K.
Pestvidéki: 350 q 80 k 22.20 K, 100 q 80 k 22.20 K, 200 q 79.5 k 22.25 K, 500 q 79.5 k 22.20 K, 300 q 79 k 22.25 K, 150 q 78.5 k 22.20 K, 1750 q 78.5 k 22.20 K, 600 q 76 k 21.50 K, 600 q 75 k 21.60 K.
Bácskai: 500 q 79 k 22.20 K, 100 q 76.5 k 21.90 K, 700 q 76 k 21.70 K, 200 q 76 k 21.70 K.
Bácskai: 4200 q 76 k 21.74 K, 5000 q 75.5 k 21.55 K.
Fehérmegyei: 100 q 77 k 21.90 K.
Rozs: 400 q 15.25 K pp., 100 q 15.20 K pp., 1500 q 15.35 K pp.,
Zab: 100 q 17.00 K, 200 q 16.10 K kpf, 100 q 16.50 K kpf.
Tengeri: 200 q 13.30 K ab hajó.
Az árak 100 kilogrammonként, koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötöttetett:

Délelőtt:

Felforduló kötések (100 kg.-kint) 1910-re:

Buza áprilisra	21.74—76—60—74—74—
Buza májusra	21.46—38—12—
Buza októberre	20.26—2—14—24—
Rozs áprilisra	10.64—60—70—
Tengeri májusra	11.08—10—04—12—
Zab áprilisra	16.54—58—50—

1 óra 30 percetkor zárulnak:

Buza áprilisra	21.72—21.74
Buza májusra	21.50—21.52
Buza októberre	20.21—20.26
Rozs áprilisra	15.63—15.70
Tengeri májusra 1911-re	11.05—11.10
Zab áprilisra	16.52—16.54

Budapesti gabonaforgalom.

1910. nov. 10-11 1910. nov. 11-12.

	Erkezett	Elszállítottak
	mért er mázsá	
Buza	2169	118 6
Rozs	1072	—
Arpa	3160	4822
Zab	7 15	2809
Tengeri	1796	4051
Liszt	3370	27476
Korpa	—	3220

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdéről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, november 12. (Saját tudósítónktól.) A mai tőzsdén a hangulat meglehetősen élénk volt. Gabonaneműek irányzata szilárd, ára a múlt szombathoz képest 10 fillérrel emelkedett. Rozs iránt a konzum érdeklődést mutatott, az árak tartottak. Itteni malátagyárosok részéről kereslet jelentkezett árpában és erre az irányzat megszilárdult, jól lehet az export nem vásárolt. Zab és tengeri 10—15 fillérrel drágább volt, mint a múlt héten. Orosz zab 8.50 K kötöttetett szilárdított állománssal november—decemberi szállítással.

Jegyzetelt buza: Tiszavidéki 11.45—11.95, banáti 10.95—11.55, székesfehérvári 11—11.50, mosoni és győri 10.95—11.55, felsőmagyarországi 10.95—11.45, déliavas-uti 10.90—11.25, marchfeldi 10.75—11.10.
Rozs: Felsőmagyarországi 8.10—8.30, csepeli 8.05—8.25, pestmegyei 8.15—8.35, déliavasuti és különféle magyarországi 8.05—8.25, ausztriai 8.10—8.30.
Arpa: Morvaországi 8.85—9.55, marchfeldi 8.25—8.50, bécsi 8—8.60, felsőmagyarországi 7.50—9.50, csepeli 7.80—9, győri 7.75—8.70, déliavasuti 7.75—8.85, maláta 7.55—7.95, takarmány 7.15—7.50.
Magyar tengeri 7.30—7.50, Cinquantin 8.40—9.60, új tengeri 7.75—8.15.
Magyar zab 8.75—8.95, válogatott 8.85—9.25, cseh-országi 8.50—8.90.
Lisztben az üzleti viszonyok e héten nem voltak kedvezőek. Gabonaneműek szilárd irányzata a lisztüzletre is átterjedt, de nem élénkítette a forgalmat, a konzum nem vásárolt, mert előbb a régi kötésekkel akarta lebonyolítani. A malmok már most tervezik az üzemi-redukciót, mert nyersárut csak nehezen és drágán tudnak beszerezni, jóllehet a magyarországi termés 57 millió métermázsát tett ki.

Még sohasem létezett olyan gyógyszer, mint a rég elismert és jónak bizonyult

Dr. Schöfft-féle

„ARANYCSEPPEK”

váltólag és minden gyomorba ellen, a göresöt 15 perc alatt megszünteti és gyógyítja a hasdugulást és kólikát, továbbá vértisztító és szolgálat és megszünteti az étvágytalanságot, éjmigrént, hanyásingert, aranyeret és reumatikus fájdalmakat. Aki ezen szert a háznál tartja, soha nem eshet nagy betegségbe és a gutta-ütéstől is mentve van. Vescba] és kolera ellen.

**I üveg ára . . . I frt. 20 kr.
I drb. sebtapasz I frt. 50 kr.**

Szétküldi minden világrészbe:

Franz Dommanovics
Wien, 17. Bez, Hallschgasse 19. II/30.
Magyar levelezés.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 12. Az előtőzsde nyugodt irányzattal nyílt meg, az árfolyamok tartottak. A forgalom későbbi során budapesti vásárlásokra magyar értékek, különösen bankpapirok emelkedtek. A déli tőzsde megnyitására az irányzat nyugodt

volt és az árfolyamok alig változtak. Laenderbank értékei javultak. A forgalom későbbi során alpesi részvények helyi realizációk állottak be, egyébként a piac nyugodt volt. Berlin tartózkodó magatartást jelentett.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 601.25, Magyar hitel 846.50, Anglo 315, Bankverein 551, Osztrák Földhitelintézet 1276, Laenderbank 523, Unio 624, Magyar Jelzálogbank 495, Államvasut 745.50, Déli vasut 115, Dunagőzhajózási 1170, Alpesi 749.50, Dunagőzhajózási 1275, Rimamurányi 668, Orosz járadék 103.00, Bríxi kőszénbánya 793, Török sorsjegy 250.50, Általános építkezési társaság 325, Skoda 394.50.

Écs, nov. 12. (Magyar értékek zárata). 4 százalékos aranyjádék 11.50, Tisza és szegedi kölcson sorsjegy 153.10, Magyar hitelbank részvény 895.50, Magyar lezámitoló és váltó részvény 5.90, Rimamurányi 668.70, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajádék 91.00, 4 százalékos magyar földtörök kötvény 92.40, Magy. nyeresim. kölcson sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasutárs. —, Magyar jelzálogbank 401.—, Magy. kereskedelmi bank —.

1 óra, nov. 12. (Osztrák értékek zárata). 4.2 százalékos papírjádék 98.15, 4 százalékos osztrák aranyjádék 116.00, 1860-as sorsjegy —, Osztrák hitel-sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 314.25, Bécsi Bankverein 55.70, Osztrák magyar bank 1865.—, Déli vasut 114.50, Dunagőzhajózási r. t. 1167, Dohány-részv. 369., Cs. k. arany (vert) 11.3, Német bankv. 117.65, Osztr. Lloyd 76.—, 4.2 sz. ezüst jár. 98.40—96.60, Osztr. koronajádék —, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény —, Union-Bank 62.—, Osztrák Landerbank 523.20, Osztrák-magyar államvasut 740.20, Elbavölgyi vasut —, Alpesi részvény 75.50, 20 frankos 10.1, Londoni váltóár 241.—, Lipótkohó 533.—, Török sorsjegy 251.25.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 12. (Értéktőzsde.) A mai tőzsde, melyre már a nagy távirózavarok is kelveztőlen hatással voltak, a külföldi kevés ösztönzést nyújtó jelentésekre való tekintettel tulnyomórészt kedvetlen irányzatot követett. Mégis kezdetben a bányáértékek jobb irányzatára, amelyet főleg a belga vaspiacról érkezett jelentések okoztak, meglehetősen barátságos alapirányzat nyilvánult meg. Erősebben csak Kanada-részvények estek egy tőzsedélzér önkényes exekutálásaira. Később jelentéktelen árfolyamváltozások mellett ismét a realizációs hajlam került tulsúlyra, mert ismét komoly aggodalom kapott lábra a pénzpiac helyzetének alakulása miatt. Szilárdabban csak német tengerentuli részvények és Schuckert-részvények jegyeztek. Osztrák értékek tartott irányzat mellett zárultak. A harmadik üzletórában az irányzat fedezésekre, különösen bányáértékekben valamivel szilárdabb volt. A készárupiacz ipari értékei többnyire jobb irányzatot követtek. Napi pénz 4—3 1/2, magánkamatláb 4 1/2 százalékos.

Berlin, nov. 12. Zárlat. (Saját tudósítónktól. Zárlatkor jegyezték: 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék —, osztrák hitelrészvény 7.20, Déli vasut 21.70, orosz bankjegyek 216.55, 4 százalékos új orosz kölcson 94.40, Disconto Commandit 19.40, Dinamitruszt 187.60, Harpenit 1.70, Unifikált török járadék 92.30, 4.2 százalékos ezüstjár. —, 4 százalékos magyar aranyjádék 98.40, Magyar koronajádék 91.40, Osztrák-magyar államvasut 104.40, Bécsi váltóár 549.50, Olasz járadék —, Alt. villamos-sági Edison 267.40, Gelsenkircheni 212.20, Laurakohó 170.50.

Frankfurt, nov. 12. Zárlat. 4.2 sz. osztr. papírjádék —, 4 sz. osztr. ar-jár. 93.30, Magy. ar-jár. 98.20, Osztr. hitelint. részv. 307.50, Osztrák-magyar államvasut 15.20, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 244.70, Bécsi Bankverein 13.30, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcson 77.—, 4.2 százalékos ezüstjádék 96.40, Osztrák koronajádék 95.—, Magyar koronajádék 91.50, Osztrák-magyar bank 133.—, Déli vasut részvény 21.70, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 549.66, Párisi váltóár 21.00, Union bankrészv. 106.80, Alpesi részv. —.

Hamburg, nov. 12. (Zárlat). 4.2 százalékos ezüstjádék 96.30, 1860. sorsjegy 174.—, Déli vasut 22.—, 4 százalékos aranyjádék 98.80, Osztrák hitelrészvény 207.60, Osztrák-magyar államvasut 159.—, Olasz járadék —, 4 százalékos Magyar aranyjádék 93.50.

London, nov. 12. Angol consol 70. 1/2.

Páris, nov. 12. (Zárlat). 3 százalékos francia járadék 97.92, Osztr. aranyjádék 99.40, Magyar aranyjádék 96.70, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 508.50, 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 282.—, 5 százalékos marokkói járadék 5.4.—, 4 százalékos 1890. román kölcson 37.—, 4 százalékos amott. románjár. 1905.—, 5 százalékos orosz járadék 104.45, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 123.67, 4 százalékos spanyol jár. 98.70.

4 százalékos unifikált török jár. 90.25, Török sorsjegy 21.—, Török dolányrészvény 363.—, Osztrák földhitelintézet —, Osztr. Landerbank 567.—, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 18.77, Banque Ottomane 667.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut 65.80, Hartman géppár 625.—, Rio Tinto 11.—, Sucerie d'Egypte 75.—, Tula 445.—, Urlikányi közénl 6, Chartered 41.25, De Beers 44.—, East Rand 120.5, Jagersfontein 215.—, Trans. Land Comp. 56.0, Váltó Amsterdanira (rövid) 209.57, Váltó német piacokra (rövid) 123.43, Váltó Bécsre (rövid) 104.31, Váltó Belgiumra (rövid) 3/8, Olasz aranyváltó rövid 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 1/2, Csekk Londonra 25.80, Magánkamatláb 2 1/8.

Radó Aladár BUDAPEST Bécsi-utca 5. Deák Ferenc-utca sarok

A szezon legkedveltebb fazonjai. Kivonat 150 ébrávt elállott divat-tájékoztatómból, mit kívánatra szives készségei díjtalanul küldök.

Robur CIPO A LEGTÖKELETESEBB MINDENÜTT KAPHATÓ. Advertisement for Robur shoes, featuring an illustration of a shoe and the brand name in large letters.

Table with multiple columns: LUDAPESTI ERTEKTŐZSDE, Mai záró árfolyam, Allamadésság, Záloglevelek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Mai záró árfolyam, Gőzmalomok, Iparvállalatok, Sparvállalatok, Sorsjegyek, Pénz Arú, and various financial data points.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alkonyat.

Már esillag van, — de nyugaton még
Vibrál a felhők táborá;
Bársonyab öltözik a környék,
Színes a kis házak sora.

Föl s alá járkalunk a kertben,
Vágyakról beszél a szemem.
S határtalan gyönyör szememben: —
Hogy az enyém vagy, érezem.

Mégis a fák közt valahogy
Elérszem a kezdet.
Nem tudom miért, te sem tudod,
De megkérdezni nem mered.

Harsányi László.

(A madridi koldusok.) A madridi hatóságok többször megpróbálták már, hogy Madrid utcáit a rettenetesen elszaporodott koldusoktól megszabadítsák. Az eddigi kísérletek meddők maradtak, mert azok az intézkedések, amelyeket már több ízben tettek, nem orvosolták ezt a beteges társadalmi tünetet gyökeresen. Most azonban, azt mondják, komolyan foglalkoznak a dologgal. Az operáció mindenekelőtt azzal kezdődik, hogy megszámlálják a koldusokat. Miután ez megtörtént, egy részüket el fogják toloncolni, az eltoloncolhatatlanokról pedig úgy fognak gondoskodni, hogy valahogyan tisztességes megélhetést biztosítsanak számukra. Munkát szerezni Madrid naplopó caballeróinak kétes sikerű vállalkozásnak látszik. Hiszen ismeretes, hogy mit szokott a madridi koldus mondani, mikor valami megbízással küldeni akarják valahová: „Uram, miért akar ön megsérteni engem? Én koldus vagyok, de nem vagyok kifutó.“ Nehéz lesz megoldani ezt a kérdést azért is, mert maga a nép is társadalmi osztálynak tekinti már a koldusokat, amelybe tartozni épp úgy nem szégyen, mint akár papnak lenni. A spanyol pap és spanyol koldus között nagy különbség egyébként sincsen. Mindkét osztály állandóan az Istenre hivatkozva, zsarol és az Istennel nyugtáztatja az adományokat. A vak és nyomorék koldusok megszámlálásával egyidejűleg igen üdvös lenne a kolduló szerzeteseket és apácákat is kissé megrendszabályozni. Mert a spanyol társadalom e jeles tagjai csak gyűjtenek, csak gyűjtenek, de hogy milyen célokra fordítják az összegyűjtött pénzt, azt senki sem tudja. Dehát

az más lapra tartozik és nem valószínű, hogy ebben az irányban egyhamar történjék valami intézkedés.

(Franciaország népesedése.) Régi panasza a francziáknak, hogy a születésük száma náluk folyamatosan csökken, a halálozásoknak a modern higiénia által előidézett csökkenése ezzel nem tart lépést s így országukat az elnéptelenedés veszedelem fenyegeti. Öröndetes meglepetésül szolgáltak ezért a hivatalos lapnak az 1910 év első hat hónapjáról közzétett adatai, amelyek ugyanis azt tanúsítják, hogy az 1909. év első felével összevetve, a francia népmozgalom mérlege közel ötvenezer lélekszámmal javult. A halálozások száma ugyanis 48.433-mal kevesebb, mint a múlt év első felében, a születések száma pedig emelkedett 959-czel. A javulás így tulajdonképpen a halálozási arány javulására és csak kis mértékben vezethető vissza a születési hányados emelkedésére. Csak hogy az előző években a statisztika a születések folytonos csökkenéséről számolt be s most ez a folyamat megállt, sőt: émi csekély emelkedés észlelhető. A házasságkötések száma is több volt 503-nál, csak hogy a válásoké is 150-nel Páris városában félvél alatt 148-czal emelkedett a születések száma, míg a halálozásoké kevesebb volt 2249-czel, mint a múlt év első felében. A házasságkötések száma több volt 199-czel, a válások száma kevesebb 26-tal. A francziák remélik, hogy sikerülni fog az egész intelligens társadalom agitációjának a francia nemzet rákfenéjén, a gyermekhiányon segíteni.

(Vilma királynő fodrosszoknyája.) Emma hollandi anyakirálynő budapesti tartózkodása alatt számos kérvényt kapott, amelyben segítséget kértek tőle többnyire a szegénység jogcímén. Egy kérvény azonban kivált a többi közül. Ebben egy elöregedett asszony, aki a szegények házában lakója, a többi közt a következő sorokkal fordult a felsőges vendéghez:

...Talán tetszik még rám emlékezni, ha megmondom, hogy én voltam az a nő, aki rávarrtam a fodrot Vilma leányának ruhájára. Ugy volt, hogy a szállóban, ahol lakni tetszették tíz évvel ezelőtt, a kisasszony a lépcsőn rálépett a ruhájára s elszakadt róla egy fodor. Én akkor ott szolgáltam s hamarosan türt meg czémáért szaladtam. Nem szokásom a koldulás, de van egy szegény unokám, annak kellene most egy ruha. Vilma kisasszony bizonyosan kinötte már azt a fodrosszoknyát, ezért tessék elküldeni nekem, hogy az unokámnak adhasam karácsonyra...

Amikor a hollandi anyakirálynőnek elmondták, mi van a levélben, nagyon jól mulatott rajta s följegyeztette a szegény asszony címét, hogy hazulról ruhát küldjön neki Vilma kisasszony garde-robjából.

(A lovak kérése.) Amerikában, ahol a dollárokért folyó harcban az embernek is nagyon kevés az értéke, nem igen kimélik az állatokat. Az állatvédők egyesületek hasztalanul feszítik meg minden erejüket: a könyörületesség nem tud gyökeret verni a lótaratók és kocsisaik szívében. A newyorki rendőrfőnök most eredeti módon kelt a sanyargatott igavonók védelmére. Nem adott ki szigorú rendeletet, amelyre senki se vetett volna ügyet, hanem a nagy város valamennyi istállójára a következő szövegű plakátot függesztette ki:

„A ló kérése.“

„Hozzad, uram, szól alázatos könyörgésem! Táplálj és oldsd el szomjamat; ha eltelt a fáradtságos munka napja: adj szállást tiszta istállóban. Szólj hozzám, mert a szavad hatásosabb, mint a gyepől és az ostor: simogatva tanús meg az önkéntes munkára. Ne üss, ha hegynek visz az út és ne rángasd a gyepőt kegyetlenül, ha lejtőhöz érünk. Ha nem találok el azonnal akaratomat, ne nyulj mindjárt ostorhoz, hanem vizsgálj meg: rendli van-e a gyepől és győződjél meg róla: nem törle patám a patkó vasa. Ha elszórom a takarmányt: nézd meg a fogamat és ne vágd le a farkamat, mert ez az egyedüli védelmem a legyek ellen, amelyek gyötörnek. És azután én jó uram, ha előregszem, gyöngé és haszontalan leszek, óh, akkor ne kárhoztass el az éhhalálra: pusztíts el te magad, hogy ne szenvedjek felesleges módon. És bocsáss meg nekem, hogy ezzel a kéréssel fordulok hozzád annak a nevében, aki szintén istállóban született.“

Ez a kérelem többször használt, mint minden rendelet. A kocsisok és loápolók azóta kiméletesebben bánnak az állatokkal.

(Kolumbusz ötven aranya.) Egy bécsi lakosnak, Kellner Lipótnak, gyűjteményében két pergamenre írott rendelkezés van. Az egyikben Amerika nagy felfedezőjének, Kolumbusz Kristófnak unokája, Kolumbusz Bertalan, elismeri, hogy nagynevű ősétől ötven darab aranyat örökölt és ezt az öt kivánságának megfelelőleg a szegények között rendeli szétosztani. Az 1629 június 7-én kelt végrendeletében pedig szegény rokonait tette meg örököséivé. Ez a rendelkezés ötven sorban több mint ezerötyszáz szót tartalmaz és a legnagyobb pontosságal van írva.

GÁRDÁHUSZÁROK

— BEGÉNY. —

Írta: E. SCYRBON.

25

A csöndet Renaut törte meg.
— Sokan estek el a gárdából?
— Nem, de annál több a sebesült. A te szadadoból két tiszt maradt a harczerén, de Castellane marquis és Ferroniére. A negyedik szadad járt legrosszabbul, mert tüzet kapott a menekülő gyalogságtól.
— Mikor láthatnám Viktort? — kérdezte Renaut szomorúan. — Okvetlenül beszélnem kell veled.
— Ugy hiszem holnap délelőtt lenne a legalkalmasabb idő. Addigra talán már jobban is lesz. Én ma voltam nála s az orvos is ezen a véleményen volt.
— Láttad, — beszéltél vele?
— Igen, láttam, de akkor nem volt még eszméletnél. Sebláz gyötörte. Holnap meglátogathatjuk együtt.
— Nem gondold, hogy mégis jobb volna ma... Holnap... ki tudja...?
E pillanatban felnyitott az ajtó s egy csapat fiatal tiszt lépett a szobába.
— Szervusz, szervusz! Isten hozott! — kiáltottak össze-vissza s mindenikük sietve igyekezett megölelni a visszatért bajtársat.
Renaut szívélyesen üdvözölte őket.
— Mesélj valamit Párisról, — kiáltották majd nem egyszerre.
— Jó, hogy figyelmeztettek. Majdnem megfeledeztem ő fensége leveléről. Jelentkeznem kell. A parancsnok hol van?
— A főhadiszálláson! — kiáltották. — Elkísérünk, aztán elbeszélgetünk egy kicsit.
— Jó, hát jöjjetek velem. Azt hiszem, hamar elintézem a dolgot, azután legalább szabadabban vehetek lélegzetet.
Az egész csoport lassan megindult Re-

naut után. Merville az ajtóig kísérte, majd hivatkozva szolgálatára, bucsút mondott a társaságnak.

— Jöjjetek vissza, ha végeztetek, — kiáltott a vigau csevegő társaság után.
— Este együtt fogunk vacsorázni, — kiáltottak vissza a távozók.

Edmond Renaut miután befejezte küldetését s tulesett a barátai körben töltött estélyi mulatságon, kissé megviselve az ut fátadalmaitól s az utolsó napok izgalmaiktól nyugovóra tért a városbáza épületében számára fentartott szobáskában. Nagyon ki lehetett merülvé, mert alig hajtotta fejét a kemény szalmával tömött párnára, azonnal elaludt. A nyugtalanság azonban még álmában is gyötörte s hű legénye, — ki többször benézett a szobába az éj folyamán, vajjon nem kíván-e gazdája valamit, — többször megigazította a paplant, mely az ide-odaforgalódó nyugtalan testről lecsuszni készült. Még koromsötétség ült a város fölött, mikor a hadnagy felriadt álmából s ijedten szólította a szolgálatra beosztott huszárt.

— Hány óra van, fiam? — kérdezte.
— Még pihenhet, hadnagy ur, csak egy-negyed hatra.
— Jól van, fiam. Tegnap elfeledtem megmondani, hogy hétre kelts fel.
— Igenis, hadnagy ur, — szólott a legény s lassan lábujjhegyen távozott. Az ajtót is vigyázva, alig észrevehetően húzta be maga után, nehogy kizavarja az álmot ura szeméből.

Renaut nem tudott tovább aludni. Érezte, hogy most már határoznia kell.

— Mit mondjon hát Viktornak? — ezen kérdés fölött töprengett. Tudta, hogy erre még ma felelnie kell. Készületlenül nem mehet.

— Igen, azt fogja mondani, hogy a lány a kis Mary, a bájos szőke gyermek lelken-

dezve szaladt eléje, hogy várja, félti, remeg érette. Most is úgy szereti, mint mikor elment, nem most sokkal jobban, most érzi, hogy nem tud nélküle élni. Igen, el fog mondani ezer kedvességet neki. Hazudni fog. Most szabad, most kell hazudnia. Talán ezzel a jóindulatu hazugsággal megkönnyíti az utolsó gyötrelmeket. Talán... talán nem is fogja megtudni soha, hogy hazudott.

Ezzel a gondolattal foglalkozva töltötte el a még hátralevő, nyugvásra szánt időt. Mikor legénye belépett, ébren találta.

— Már hét óra van? — kérdezte a hadnagy kissé bágyadtan.

— Igenis, hadnagy ur, — felelte a legény.

— Jól van, fiam. Ugy-e rendben van minden?

— Igenis, hadnagy ur.

— Akkor elmehetsz.

A legény eltávozott s Renaut öltözködni kezdett. Mikor már teljesen készen volt s arra gondolt, hogy néhány percz múlva már látni fogja Viktort, szíve hevesen dobogni kezdett.

— Vajjon nem volt-e meggondolatlan-ság, hogy mára halasztotta a látogatást?

Sietve indult végig a még csöndes tiszti folyosón, hol csak egy-két legény lézengett ruhákat s eszmiákat tisztítva.

Merville szobája előtt megállott.

— Felkelt már a hadnagy ur? — kérdezte az ajtó előtt foglalatokodó álmos huszárt.

— Még nem, hadnagy ur, de parancsot adott, hogy nyolcz órára keltsen fel.

— Ha felkel, mondd meg neki, hogy jöj-jön át utánnam a tisztikórházba. Értetted.

— Igenis, hadnagy ur.

Renaut sietve távozott. Hajtotta valami megmagyarázhatatlan érzés.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1910. november 13-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárák.
A titok.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Wolf Pierre. Fordította: Fáy J. Béla

Személyek:
Jauvenel Ujházi
Jauvenelnek Heksi Sz.
Henry Dicső
Santenyne Vizvári M.
Travoux Mihály
Lan enné H. Lev L.
Gonosieva Varadi A.
Maria Ligeti
A kis Rober Füstös A.
Anna Kezseri
Jan Faudi
Martina Domján M.

Kezdeté 1/2 órákor.

Este rendez helyárákkal.

III. Richárd király.

Tragedia 5 felvonásban. Írta: Shakespeare

Személyek:
III. Richárd Ivánfi
Mar. I. királyné J. szál M.
Erzsébet királyné K. H. sz. M.
York hercege S. Fáy Sz.
Ludy Anna P. Márkus E.
Edward hercegné Varadi A.
Vi. H. n. szelleme Mihályfi
IV. Edward Mihályfi
György herceg Lehes
Richmond herceg Beregi
Buckingham Gal
Hastings lord Bókó
Stanley lord Somlay
Rivers gróf Gersmázy
Grey lord N. day

Kezdeté 1/2 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

A sevillai borbély.

Vígjáték 2 felvonásban. Zenéjét szerzője: Rossini.

Személyek:
Almaviva Arányi
Bartolo Heg-dús
Rosina Sándor E.
Basilio Kornai
Figaro Takats
Borlha N. Valent

Kezdeté 7 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárák.

Mohamedán világ.

Írta: Atlasz Márton.

Kezdeté 4 órákor.

Este rendez helyárákkal.

A haditegerészet.

Kezdeté 1/2 órákor.

Nevel. nőt

keresek öt és fél éves kis leányka mellé, aki betenkent negyszer fél órát ír és olvasás ke delleges tanításával foglalkozni és fél órát kezdő zongora leckeket tud adni. Ajánlatok „öt és fél éves kis leányka mellé nevelőnő” jelleg a kiadóhivatalba keretnek. Csakis jó házból való és kifogástalan egynek ajánlatát kerjük, akik kedvesen, jó modorral tudnak gyermekkel banni.

LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Wesselényi-utca 61/E. Telefon 115-46. Argyazás ingyen és bérmentve.

BUTOR

üzletünk felosztása

folytán minden elfogadható áron kiáruljuk úgy a raktáron, valamint a még munkában levő asztalos- és karpitosbutorokat, búforszöveteket, különféle függönyöket és anyagokat és az üzlethez tartozó tárgyakat.

Patyi Testvérek
BUDAPEST,
VIII., Rákóczi-ut 7. sz.
Pannónia-szálloda mellett

Valódi crosz brabanterkanin fekete szőrme

STÓLA GALLER

fehér dűszes selyemmel bélelve, álla fej díszes és pompás 6 farokkal, 225 centimeter hosszú

9 korona
Karmantyú fekete 5 korona.
Ugvan ezen forma, 180 centim. hosszú 7 korona.

275 centim. hosszú 14 korona.

Pelzwaaren Exporthaus

WEILER

BÉCS,
Lerchenfelderstrasse 153.

Karmantyú barna színben 7 korona.
Expedíció utánvétel!
Magyar levelezés!

Minden nagyság és kivétel barna színben is kapható, árábanként 2 kor.-val aragabb, mint a fekete.

A min. v. és köz. miniszter elismerő iratával kitüntetve.
Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső FOGORVOSI INTÉZETE
áthelyezve: **Károly-körút 3. sz. alá.**
Fájós fogak meggyógyítása Szajpadíásműködés, aranyhidak, koronák, fogszívogatás, fogszelvények készítése és behelyezése. Jó állás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek felnap alatt megkapják műveiket.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdeté 1/2 órákor! Kezdeté 1/2 órákor!
Ujdonság! Ujdonság!
Mar megint főznek!
és
Berta mindent vállal!
Böhözatok. Írtak Glinger és Tanszig, ford. és átd. Steinhardt. Steinhardt Hunyadi és Szöke szakáll teljesen új műsorral, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünn napokon délutáni előadás kezdete 1/2 órákor. Ejjeltől reggel 5 óráig a télikertben cabarett színgyűze. Bolépo díj nincs. — Jegyek d. e. 10-12 és délután 3-6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytözsdejében, Andrássy-ut 29. és a Hungaria fürdőben.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 10. szám. Igazgató: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 11-22. Az előadás kezdete 1/2 óra or.

„Csütörtök”

Böhözat 1 felvonásban. Írta: Sotyr. Rendező: Rott Sándor. Végül 11 órákor! Ujdonság!

„Vaterfreuden”

Böhözat 1 felvonásban. Írta: Schmidt Berthold. Rendező: Springer Armin. Jegyek elővételben a napali pénztárnál d. e. 9-11-ig és d. n. 3-6-ig. — Konti különleges-ézi tözsde, Andrássy-ut 28. és Sopronyi nagyüzletében, Rákóczi-ut 1. szám. 12 óra után az 1-2 emeleti Casino és Pa-iban a világ legelső ének- és táncszámok felépte.

Benes Károlyné
VI. k. ker., Teréz-körút 26. sz. alatt levő elsőrangú angol és francia női divatruhákkal kapcsolatos cselatos cselatos
szabászati- és varrodatanintézetében
a beiratások a XII. k. tanfolyamra megkezdődtek és naponta d. e. 10-12 ig. d. n. 2 órától 6-ig eszközhe.ók.

Tantál-Lámpa!
a legjobb fémszálas izzólámpa.
Arammegtakarítás kb. 60%
Fehér fényvel ég. Rázkodásoknak ellenáll. Igen tartós. Minden helyzetben kifogástalanul ég. Nagyobb rendeléseknél magas engedmény. Megrendelhető: Magyar Siemens-Schuckert Művek-nél, Budapest, V., Lipót-körút 5. szám.

Kiváltunk
ZÁLOGBAN
levő arany- és ezüsttárgyakat, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Parisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

Guttermuth János
fogműterme, Baross-tér 18. szám
Műfog.
A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross-téri házából 8 évi pontos lakbérlettel dacára minden ok és megkérdésem nélkül 650 K-val kistegeztettem. Műtermemet mar Baross-tér 18. sz. alá helyeztem át. Keleti pályaudvar közelében.
Telefon 150-63.

Szén és kokszt nagyban és kicsinyben Salamon Jakab és Tsa cégénél
Budapest, V., Erzsébet-tér 5. sz.
Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73-98.

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1910. november 13. án.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Csáko és kalap.

Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Rüssler és Roda-Roda. Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Vincenza nagyherceg Z. Mo'nár
A trücsökös herceg Vándori
Lützenburg gróf Gere
A hadtestparancsnok Németh
Leuckfeld Szirmai
Az ezredesné Forrai R.
Minka, a leányk Toth I.
Az őrnagy Réthel
Az őrnagyé Bera P.
Mirkovics kapitány Kúrtay
Kenderesi Tócsa
Humánuski Papp
Rudolf főhadnagy Pálos
Jug főhadnagy Sebessyá
Az ezredorvos Vágó
A rendőrkapitány Papir
Hecher őrnagy Dobi

Kezdeté 3 órakor.

Este rendes helyárakkal.

Egy test, egy lélek.

Szóló 3 felvonásban. Írták: Kóber Tamás.

Személyek:

Ozbák Imre Gáth
A másik felesége G. Kertész E.
Zsuzsika Toth L.
Az öltöző Oszkár Tarnai
Ennusa H. Gombaszögi Fr.
György Pálos
Guitarné T. Halmi M.
Gaspár Fő dr. Sobástyán
Szólamány Béres M.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenejét szerzette: Rubens A. Pál.

Személyek:

Stafánia hercegnő Harmath H.
Szergeusz király Király
Borsics miniszter Császár
Zsófia Kormos I.
Hajnál hercegnő Latfár
Blatz Rátkai
M. gda Váradi III.
Henrich pincér Borossa
Maga udvarhölgy Szalai M.
Hádnagy Petheó
Emil Banya

Kezdeté 3 órakor.

Este rendes helyárakkal.

Fedák S. i vendégfelvétellel.

Czigányszerelm

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Bojánssy Robert és Willner A. M. Zenejét írta: Lehár Ferencz.

Személyek:

Dagutin Peter Papr
Erika, I. anya Bendiner H.
Jolan huga Baorb E.
Kőröshazi Jona Fedák S.
Josi Toronyi
Belsku Jonel Toth
Kocsmáros Németh
Dimitreus Császár
Julcsa E. del B.
Masu Sifánz

Kezdeté 1/2 8 órakor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Minden este

Me Juliette zsonglirózó fókái.

Az állatidomítás csodái. Az előadás kezdete 8 órakor.

Az a különös nagy érdeklődés, amelyet a mélyen tisztelt közönség e ritka kiválóságú attrakció iránt tanúsít, arra birta a Fővárosi Orfeum igazgatóságát, hogy tekintettel a szülők ama kívánságára is, mely szerint gyermekeiknek a csütörtöki i-kolai szünnapon a zsonglirózó fókát megmutathassuk, ezentúl további intézkedésig nemcsak vasárnapokon, hanem minden csütörtökön is rendkívüli délutáni matinékat tartson.

E csütörtöki matinékat épúgy, mint a vasárnapiak válogatott és humoros műsort mutatnak be, természetesen a zsonglirózó fókák részvételével.

A délutáni előadások mindig 1/2 órával kezdődnek. Délutáni helyárak: Erkélypáholy (5 szem.) 15 K, lédegenek páholya (8 szem.) 20 K, Emeleti páholy (5 szem.) 10 K, Számozott zenekari üléssek 3 K. Földszinti számozott üléssek 2 K, Teltelti belépő 1 K. Jegyfelvétel árfelemelés nélkül 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál.

A télikertben reggel 5 óráig VÖRÖS ELEK cigányzenekara hangversenyez.

Nincs többé gyomorfájás!

A szabadalmazott kakukfű keserű (elix. fum. off.) háziszere

Néhány napi használat után teljesen megszünteti a makacs étvágytalanságot, hányingert, gyomor-idegességet, hasmenést és mindenemü gyomorfájást. — Kapható a készítőnél: Hankovszky Imrenél, Gödöllő Szőlő u. 9. Főraktár: Török József, gyógytára, Budapest. — 6 kis üveg ára 4 K 80 f., 6 nagy üveg ára 12 K, 12 kis üveg ára 9 K, 12 nagy üveg ára 21 K. — Szétküldés utánvétellel vagy az összeg előzetes beklüfése ellenében.

HARMONIA

részvénytársaság

Budapest, IV., Váczi utca 20.

BOSSI

Enrico orgonaestéye a Zeneakadémia nagytermében nov. 17-én

Helyárak 3-10 K.

Casals-Szántó

szonátaestéye nov. 18-án a Zeneakadémia nagytermében

Helyárak 3-10 K.

Linz Jenő

zongoraestéye a Royal teremben november 20-án

Helyárak 3-10 K.

Székely Arnod

zongoraestéye a Royal teremben november 22-én

Helyárak 3-10 K.

Dohnányi

ERNŐ zongoraestéye a Royal teremben november hó 25-én

Helyárak 4-10 K.

Staegemann Sigwart

Helene kir. bajor és szász kamarazene-készítő da estéye nov. 28-án a Royal teremben Dr. Bolho Sigwart közreműködésével. Műsor: francia, német, angol, orosz, lengyel, stb. népdalok. — Helyárak 3-12 kor.

SALZER MARCELL

humoristikus előadóstéye dec. 1-én a Royal teremben

Helyárak 3-10 K.

BURMESTER

Willy hege üestéye decz. 2-án a Vigadó nagytermében

Helyárak 3-10 K.

TALAPKOVITS

ANDREA da'estéye a Royal teremben december hó 3-án

Helyárak 3-10 K.

Sugár Viktor és Venczell Béla

orgona és da'estéye a Zeneakadémia termében decz. 5-én.

Helyárak 3-10 kor.

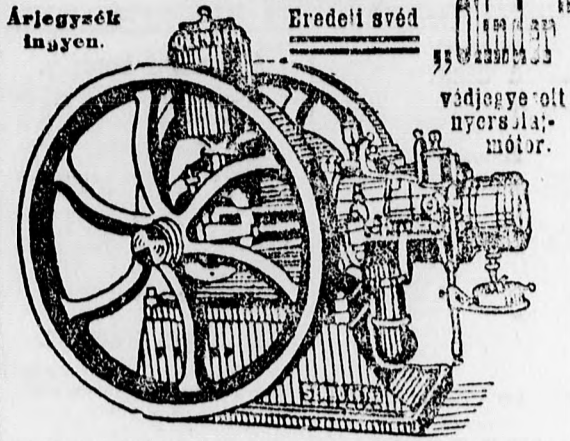
Hubay-Popper-Levinne

trióestéye december 6-án a Zeneakadémia nagytermében.

Helyárak 3-10 kor.

SZABÓ és TÁRSA

Most: BUDAPEST, V., RÁTHORY-UTCA 22. SZ. azelőtt: Gyár-utca.

Az „Öfönder” nyersolajmotorok nem kétütemű, hanem háromütemű motorok. Legmesszebbre jótállás. A levelezést kérjük nem a Gyár-utca, hanem a Ráthory utca 22. szám alá a levelezni.

Székesfővárosi Vigadó nyilvancs földszinti

Ettermei

megnyiták. Páholy és szeparék rendelkezésre állanak a n. ó. közönségnek.

Szenzacios ujdonság! Stubnyai Fenyő Sósorszesz!

Nem szabad egy házban sem hiányoznia. — Hüléből eredő összes bántalmaknál, ugymint: reuma, csusz, köszvény, fogfájás, fejfájás stb. kiűző hatása. Hatás és jószágban fölülmúlja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. — Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat üveg rendeléssel néportmentes szétküldés a készítőnél: DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafürdő. Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

Elnök: Herczeg Windischgraetz Lajos.

A legmegbízhatóbb beszerzési forrása a felsőges tokaji számorodni és aszu-boroknak.

Próbarendelésre alkalmas csoportok:

1 posta kór: 1 palack 0.7 lit. 1904. évi kiváló számorodni bor; 1 palack 0.7 lit. 1901. évi zamatos számorodni bor; 1 palack 0.5 lit. 1904. évi 3 puttonos aszu; 1 palack 0.5 lit. 1901. évi 4 puttonos aszu. K 12.60

Ládában: 20 palack 0.7 literes 1904. évi tokaji számorodni bor. K 36.--

12 aszu bor 1904. évi tokaji 3 puttonos K 40.80

20 palack és pedig: 10 palack 0.7 literes 1904. évi számorodni bor és 10 palack 0.5 literes 1904. évi 3 puttonos aszu bor. K 52.--

Hordóban: 60 liter 1908. évi tokaji asztali bor K 60.--

60 " 1907. " " pécsenye bor K 72.--

60 " 1904. " " számorodni bor K 90.--

60 " 1901. " " számorodni bor K 138.--

A csomagolásért, hordóért és ládáért semmit sem számítunk fel. A megrend 15 va uti állomásáig bérmentve küldjük minden rendelkezés. Részletes árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

Viszonteladók kedvezményben részesülnek

Telefonszám: Tokaj 5.

NEM BÉRLI zongora

a résztvevítés leple alatt, hanem azonnal Öné a

de csak ha 10 forintot havi részletfizetésre

Reményi Mihály

a magy. kir. Zeneakadémia szállítójánál veszi azt meg Budapesten, VI., Király-utca 58. sz. Telefon 87-84. Árjegyzék és prospektus díjlan.

SZÍNHÁZAK

Vasárnap, 1910. november 13-án.

VÁRSZÍNHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

A böregér.

Operette 3 fejezetben írta: Straus János

Kezdeté 8 órákor.

Este rendez helyárakkal.

Kolumbusz báró.

Operette 3 fejezetben írta: Hátkál Ferencz, Zsebet szerző: Csorba Géza.

Személyek:

Báró Kőbő kuli	Uj
Csorbányi Tessza	Peterdi E.
Pandúr Vaj	Hatás L.
Neva Zsárd	B k si
Lo A néd	S igeti
Motel	Ai ay B.
Tabornok	Bodonyi
Főhadnagy	Vardi
P lelei	M z es
Va sori	Szécsy

Kezdeté 1/8 órákor.

ROYAL-ORFEUM.

VII., Erzsébet-körút 31.

a két előadás.

Délután 3/4 órákor mérsékelt helyárakkal: családi délutáni előadás és este 8 órákor rendez helyárakkal: **Legelsőrangú színházi és variété előadás.**

Zéro bacsi

a legkacagatóbb bohózat.

Les Niards

fantasztikus új kreációja: "t home"

The 8 Merry Marvell's

angol bakfisek.

Charles Baron

illiputi állatseregletével.

A palatinus leánya

operett. Szalontay, Szécsy, Palásthy, Soli, Barsony, Sarkadi, Varjas, Tinanyi, Nemeth, Tabori stb. Teljesen új színek, új kislek színpadi tréfa és 8 elsőrangú attrakció.

Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/4 órákor mérsékelt, este 8 órákor rendez helyárakkal.

ROYALORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-75

Vasárnap, november 13-án

két előadás

Délután 3/4 órákor mérsékelt helyárakkal **nagy családi délutáni előadás** a teljes nagy műsorral.

Este 8 órákor **rendes helyárakkal elsőrangú színházi és variété-előadás.**

Zéro bacsi a legkacagatóbb bohózat. **Les Niards** fantasztikus új kreációja: "t home." **The 8 Merry Marvell's** angol bakfisek. **Charles Baron** illiputi állatseregletével. **A palatinus leánya**, operett. Azonkívül: **A dalárda**, a bulgár szűz, **huszárság**, stb. stb. **Soli, Szécsy, Sarkadi, Tabori, Varjas** új színek stb. **Uj kislek, színpadi tréfa** és 8 elsőrangú attrakció. **Kitűnő vendéglő, mérsékelt árak.** Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/4 órákor mérsékelt, este 8 órákor rendez helyárakkal. A teljesebb híftelkor **Royal Cabaret**, 40 új tánc- és ének-attrakció. Ball, uabille, ének, táncmulatság és cigányzene hajnalig 5 óráig.

Minden vasárnap délután 3/4 órákor **családi délutáni előadás MÉRSEKELT HELYÁRAKKAL, óriási „fehér” műsorral** illiputi állatseregletével, a 8 Marvell leánya, angol énekkel és táncokkal, az egész színház és még 1 elsőrendű attrakció.

Vasárnap, december 11-én Royalorfeum

KOENEN

TILLY egyetlen dalestélye.

Jegyek: 10-6-4-2 kor. kizárólag **Méry Bélánál** Andrassy-ut 12.

Hétfőn, december 5-én Royalorfeum

Anheuer

Ottó első dalestélye Budapesten.

Köz-e. **HOLZBERGER MARISKA** zongoraművész.

Jegyek: 10-6-4-2 kor. kizárólag **Méry Bélánál** Andrassy-ut 12.

„NEIGE DE FLEURS”

egészen új, tudományos elvek szerint előállított **kéz- és arcz-krém** a legújabb és legjobb tolett-cikk a világon. Egy tubus 80 H.L. — Egy szelencze 1 K 60 H.L.

Mindenütt kapható. **Budapest, Wieu, XIV., Grinngasse 25.**

Aki még nem kapta meg az **50** ik idényértési önkét, kérje annak bementes beutódését.

BUDAPEST, V., KUNZ ÁRUHÁZ Écsai-utca 6.

Tost és Molnár

kereskedelmi-,
diszítő- és tájkertészete

BUDAPEST,
VII., István-ut 50. sz.

Elvállal ablak és erkély-

diszítésetek. Kertek, par-

kok tervezését, alakítá-

sát, fentartását. Alkalmi

és állandó diszítésetek.

Téli kertek berendezését,

minden e szakba vágó

munkát.

Telefon: 83-75.

Külső telep:

Gyarmat-utca 25.

Legrégibb hazai gyár kizárólag TRANSMISSIÓK

gyártására.

Schlesinger Alajos

BUDAPEST, V., VÁGZI-UT 30. SZÁM.

Transmissió-tengelyek I. rendű Bessemer-aczából. Tengelykapcsolók a legújófelebb rendszere b n. Szil kerekék igen könnyű modellek szerint. Csapágyak gyártás-kenésű és minden más rendszeren. Fogaskerékek egy és kétrésű kivitelben. Köték kerekék kender- és sodrony- kőt lek számára.

Kitűnő és pontos kivitel!

Rendkívül olcsó árak!!
Prospektusok díjmentesen!

BRISTOL-szálló.

Naponta HANGVERSENY

Délután a Társalgóban. Este az Étteremben.

Figyelmeztetés!

A Schicht
szarvasszappant

valódi csakis a

Schicht!

névvel és a „szarvas” véd-
jeggyel!

TYURIN!!

használatát után nincs többé baromfivész.

**1 nap alatt megszűn-
tet mindenféle vést.**

Sok számos elismerő bizonyítja, orvosi bizo- nyítványok igazolják e szer kitűnős gét, min- don gazdaembernek szüksége van rá. Ahol ezen szert használják, ott baromfivész nincs, s hosszú időre véstmentesíti a baromfiakat. **1 nap alatt megszűnteti a vést.** Minden üveghez külön használati utasítás. Egy liter tartalmazó üveg ára 4 korona. Megrendelhető a főraktárosnál:

Dr. ODOR BELA gyógyszerésznél:

NAGYENYEDEN.
Sürgönvezm. ODOR NAGYENYED. — Naponta posta- szetküldés. — Szabadalmazva és törvényileg védve.

SZINHÁZAK

Vasárnap, 1910. november 13-án.

Fővárosi Városligeti Színház

Délutáni mérsékelt helyárak.

A vándorlegény.

Nagy pletykákon élve a városban
Irtai: W. St. és S. H. íze. Fordí-
totta: Farkas Jenő. Zenejét szer-
ezte: Eysler Odón.

Személyek:

Füüs hegyez: Hidacsék N.
Lola: F. L. és E.
Niki: udvarmester
Oleand: r.
Sraubinger
Uccu: a vad olyn
Csenti komédius
Liluska: fei sege
A ró. polzármeester
A két árnó: K. és J.

Kezdeté 1/2 órákor.

Este rendez helyárakkal.

A két arva.

Francia nyelvű. A városban
8 képpel. Írta: D'Annunzio és
Cornon.

Személyek:

De Liniere: gr. I.
Pauline
De Vandrey: lovag
De Preles
De Mavil
Roland
De Vestrees
H. rietle
Louise
Urrin
F. o hard anyó
Jaques
Pierre
Marianna
Narus
Lolleur
P. oard

Kezdeté 1/2 órákor.

EZ AZ

BUNDA

melyet minden érdeklődőnek lelkiismeretesen ajánlhatjuk: 10920

Városi bunda
Sealrase béleléssel és
Vaidkots gallerral. **K130.-**

Városi bunda
Castor béleléssel mo-
csári hód gallerral. **K180.-**

Városi bunda
mocsári hód bélelés va-
lodi biber gallerral
vagy Sealskin **K300.-**

KOCH TESTVÉREK
férfiruha-áruház **26**
Budapest, Károly körút

Uj! Előkelő divataru-osztály Uj!

SZÖRME DIVAT

DAN

BUDAPEST
DOROTTYA U. 11.

ON BEREL

KIDOB

havonta 12 vagy 16 korona kölcsönjait, végre pénzt kiadta, zongorája nitcsen.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányu, leg-modernbb érzékszervekkel készült zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezest, nem költö-dezette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulaj-dona lesz a zongora. — Ilyen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA“ részvény-társaság

(igazgató: Sternberg Dezső.)

zongora eladási és kölcsönzési telephén.
Eufon tölcserrelkült legtekélyesebb gramofon- és műveze-
lemek főlárúsítása.

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.
Király-utca sarok, az Országos Zenakadémia közelében.)
Telefonszám: 4-31.

Zongorák beszerzése, javítása, hangolása legkülönbözőbb.
Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban (akók részeseülnek.

A legszebb és legizlésebb karácsonyi és újévi ajándékok

Görög István
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.
parádi üvegyári raktárában kaphatók.
Telefon 666. 20727. Telefon 666.

Ekszervásárlók figyelmébe!

Mindenemü arany, ezüst és ékszervárukb n egnagyobb választék méltányos árak mellett.

ZIRNER TESTVÉREK
utóda
LISZT HUGÓ Budapest,
IV., Váci-u. 5.

Kerem kirakatom megtekintését. Minden tárgyon a legjutányosabb ár feltüntetve.

?
Minden szobának díze.
Szonyegujdensag!
300/200 cm. nagyságu nyírott Jaquard-szőn eg elpusztíthatatlan minőségben
5 frt 80 kr.ért kapható
Szőnyeg-udvar
Király-u. 32. (az udvarban.)
Videki rendelések pontosan eszközöltenek.

TROCADERO

Telefon VII., Király-utca 77. sz. Telefon 5-10. 15-10.

Pont 1/10 órákor: Post 1/10 órákor:

A fő- és székváros legelőkelőbb cabaretje!
Modern irodalmi családi műsor

A bécsi Fledermaus színház és cabaret társulat 1909-1910. évre szerződötett tagjainak vendégszereplése s ezenkívül a legelsőrendű magyar és német novemberi műsor. — Két egy-felvonásos, **Laura Zeller** felléptével. — Uj szolozások. — A cabaret előtt: vegyes rész. — Jegyek előre válthatók: **Zipser és Könyg** zeneműkereskedésben Andrassy-ut 4. sz. Pénztárnyitás 5 órákor. **Az előadás kezdete 8 órákor.**

FRIEDMAN-ORFEUM

Szerecsen-utca 35. Telefon: 4-49.

A főváros legelőkelőbb mulatóhelye.
Szenzációs családi vareté műsor!

18 világhírű attrakció.

Minden belépőjegy számmal van ellátva. Kérjük a közönséget, hogy jegyet őrizze meg, mert a t. látogatók között minden este **értékes arany gyűrűt sorsolnak ki.** — Huzás a szünet alatt.

Éjjel 12 orától kezdve a téli kert kábaréban 15 szenzációs szám fellépte.

Kezdeté este 8 órákor. Pénztárnyitás 7 órákor.
Jegyek előre válthatók d. e. 11-1-ig és d. u. 3-6-ig.

Vasar- és ünnepnapi délután 1/4 órákor nagy előadás az egész fényes családi műsorral. Földszinti jegyek 1 korona. Pályafülés 2 k rona.

A „HERMES“ MAGYAR ÁLTALÁNOS VÁLTÓZLET R. T.

Központ: IV., Koronaherceg-utca 5.
Fiókpénztárak: V., Dorotyya-utca 8.,
V., Nádor-utca 25.; VII.; Baross-tér 16.

A közönség figyelmébe ajánlja modern szerkezetű, teljes kényelemmel felszerelt

SAFE-DEPOSIT

berendezését, hol mindennemü érték-papírok, ékszerek, biztosítási kötvények és egyéb okmányok pá celsz-kré iyekben a lehető le biztosabban és a fél saját zára alatt **discreten** kezelhetők. 10920

Nagyobb terjedelmü (ezüstnemüt vagy e yéb értéktár yakat tartalmazó) bőröndök vagy ládák megőrzésre átvétnek.

TAKARÉKBETÉTEKET
4 1/2 % -kal kamatoztatnuk.

Francia, angol világceégektől egyedárusítás.

Francia, angol világceégektől egyedárusítás.

LEGSZEBB
- és -
LEGJOBB CIPŐK
BENGE TÁRSÁNÁL
BUDAPEST
IV. VÁCI-UTCA 2.

Francia, angol világceégektől egyedárusítás.

Francia, angol világceégektől egyedárusítás.

EFCO

TELEFON 177-41.

Egy órai fűtés 3 fillér!

porosz kőszéntégla a legjobb, a legolcsóbb, a legtisztább, ennél fogva a legkedveltebb

FÜTŐANYAG!

Nem piszkít
Nem porzik
100 darabonként
Súlyhiány kizárva

Pongrácz és Pongrácz
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Legújabb önvédelmi eszköz!

Sétabot

tőrrel és revolverrel

Igen elegáns sétabot, melynek csak fogantyúját kell kihúzni és rögtön mint tőrt és hatlövetű revolvert lehet használni.

Ára 75 kor. Havi részlet 4 kor.

A megrendelőt ívet leghelyesebb egy levelezőlapra ragasztva, pontosan kitöltve beküldeni.

Megrendelési ív. Ezzel megrendelem fenti hirdetés alapján a revolverrel és tőrrel ellátott sétabotot 75 kor. ában, 4 kor. havi részletre, fizetendő a

VÁRI és TÁRSA nagy áruházában
VII., József-körút 43.

Összesen három részlet elmuasztása az egész összeg azonnal esedékes lesz. Első részlet utánvéttel. Teljes kifizetésig a cég tulajdonjoga fen állva.

Lakhely és kelet:.....
Név és foglalkozás:.....

BUTOR Készpénzért és részlete.
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló, eb dlő, úri- és szalobereendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Arjegyzék ingyen.

Szinmagyar, remek diszkönyv! **LEGUJABB!**

BÁRSONY ISTVÁN
MAGYAR FÖLDÖN
Természet és vadászat

OLGYAY FERENC MŰVÉSZI KÉPEIVEL

A legszebb, legművészebb írói tollrajzok. Izgatóan érdekes vadászesetek. A magyar puszták és a magyar erdők csendje, tündérszép képei, elandalító hangulatai. **Felnőtteknek és a serdült fiatalságnak** egyképen remek, szórakoztató, költői olvasmánya. A magyar könyvpiac legszebb könyve!

ÁRA 28 KOR.

Kiadta az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai R.-T. Budapesten és kapható minden könyvkereskedésben.

Majdnem ingyen

Az ideai brüsszeli világkiállításon kiállított, portól lényegtelenül bepiszkolódott

len- és damasztáru
melyen a beszerzési áron alul kerül eladásra és pedig:

28 drb legfin. lepedő vászon, szavatolt vászon, 150 cm. szél, drb a 15 méter	18.—
26 drb rumburzi vászon, 1-a minőség, drbja 23 méter	13.80
20 drb elzászi damaszt, legfinomabb áru különlegesség, drbja 23 méter	20.—
15 drb legfinomabb ágyluzat vászon, 180 cm. széles, drbja 15 méter	24.—
32 fucza nehé damaszt törülköző, 60/130 cm., fuczatja	14.—
25 drb nehé damaszt teríték, 6 szemelyre, drbja	8.—

A szállítás a beérkező rendelések sorrendjében utánvéttel történik.

„ M g nem felelőért a pénzt visszaküldöm. „

S. STEIN vászonszövőde
NACHOD, Csehmen.

DR. FABINYI
szpecialista nemi bajokban emeritált kórnázi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget
(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férfui gycengeségnél (Impotentia) még öregebb egyéneknel is.

Biztos siker fölött a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul vál.sz. Kivánatra gyógyszerok.

Rendelés délután 9-3 ig, cs este 5-7-ig.

Budapesten, Rákóczi-út 8/A. szám.
(A ruház a Pannónia szállodával szemben.)
Lóposházi bejárat. Külön városzobák.

Tölcséres és tölcséres nélküli gramofonok, összes hangszereket sedvező havi részletfizetéssel kaphatók. Hang lemezekben választékos raktár.

Vári és Társa
nagyruháza József-körút 43.
Tessék arjegyzéke sem!

EGY UT VEZET A SZERENCSEHEZ

HOLZER

cs. és kir. udv. és kam. szállító
 :: Divatháza ::
 IV. ker., Kosztu h Lajos-utca 9.

A SOUTERRAINBAN:

Rendkívül előnyös vétel!

Kosztüm jó minőségű anyagból, elegáns kivitelben, divatos szabásu	50.— K.
Kosztüm jóminőségű anyagból	30.— „
Plettel téli la posztóból, 110 cm. hosszú	42.— „
Kabát téli jóminőségű posztóból	22.— „
Bunda angol szőrmeből, szőrmevel bélelt	60.— „
Bunda angol kelméből, 110 cm. hosszú, la. szőrmebéléssel és gallérral	95.— „
Szőrmekabát valódi szőrmeből	80.— „
Pongyola bársonyból, divatos fazonok	35.— „
Pongyola posztóból, divatos fazonok	2.— „
Bluz esikéből, gazé-áthuzattal	25.— „
Bluz esikéből, sikkes fazonok	22.— „
Alsó posztóból	6.— „
Bluz kockás kelméből	5.— „
„ mosható angol flanelből	3.50 „

Szőrmekabátok, paletók, boák és muffok rendkívül olcsó árakon adtuk el.

Török legnagyobb osztálysorsjegyzülete.

Központ:
BUDAPEST,
 IV., Szervita-tér 3/a.
 Saját palota.
 Telefon 3—49.

Fiók:
 VI., Teréz-körút 46.
 Telefon: 24—27.

Fiók:
 V., Váci-körút 4.
 Telefon: 11—58.

Az I. osztály sorsjegyek ára:
 1/1 sorsjegy K 12.—
 1/2 „ „ 6.—
 1/4 „ „ 3.—
 1/8 „ „ 1.50

Az I. osztály nyereményhuzása már a legközelebbi csütörtökön és pénteken **november hó 17 és 18-án**

lesz. Aki tehát Török-sorsjeggyel akar játszani, az küldje be hozzánk megrendelését azonnal.

Török A. és Tsa

Bankház Részvénytársaság.
 Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet.

Magyar Cementipari Gégyár
KORNIS TESTVÉREK
 ARAD.
 Gyárunk szabadalmazott RAPID és más csemént cseréppapet, hidraulikus, könykpressz jót és cseméntlap-asztal kat; betoneső, vályu, jászol, határkő és keményormák; betonjmb. betonleigale, et és mindennemű szerzőmokat. Is ertető nyomás alatt, kér en árajánlatot. Homok lelkiismeretes felülvizsgálása és mérnöki látogatás díjtalan.

BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK

BENZIN és SZIVÓGÁZ MOTOROK

BÁRMELY TÜZELŐANYAG HASZNÁLATRA

Egyedárusító: **ABELES EMIL** BUDAPEST, V. Váci-út 14.

EREDETI SVÉD GYÁRTMÁNYÚ NYERSOLAJMOTOROK
 Benzin és nyersolajlokomobilos cséplőkészletek =
JÉGGYÁRTÓ és HÜTŐBERENDEZÉSEK.
 FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK.
 Szakmában jártas képviselők kerestetnek.

Zenetanításra rendkívül alkalmasak
ZOLTAI MÁTYÁS
 zongora- és hegedű-iskolái

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI
ZONGORA-ISKOLA
 I. RÉSZ
 Ára 6 korona.

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI
HEGEDŰ-ISKOLA
 I. RÉSZ * II. RÉSZ
 Ára 3 kor. * Ára 5-40 kor.
 Mindkettő a Franklin-Társulat kiadása.

Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
 Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.
 és minden könyvkereskedésben.

készítenyi, vagy rö-zletfizetésre legelőcsöbban
Butor EHRENTREU és FUCHS
 testvérekéi
 Budapest, VI., Teréz-körút 8.
 Répes arjegyzék ingyen. ————— Telefon 68—69

Magyar Királyi Államvasutak Igazgatósága.
 340609. szám. C. III.
 Podgyászsabadsuly megszüntetése a szerb kir. államvasutak vonalain.
 A Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint a szerb kir. államvasutak vonalain a podgyászsabadsuly 1911. évi január hó 1-ével általánosságban megszünik. Kivétel képez az egyrészt Belgrád helyben és átmenet, más észet Konstantinápoly és Szaloniki közti forgalom, mely utóbbi viszonylatokban a podgyászsabadsuly az eddigi engedélyezett mértékben és az eddigi podgyászviteldijak fentartásával továbbra is megmarad.
 Az összes többi viszonylatokban a szerb kir. államvasutakat illetőleg az eddigiekkel szemben mérsékelt díjtételek fognak alkalmaztatni. A szerb kir. államvasutak javára szállítmányonként eddig beszedett 0.12 franknyi kezelési díj nevezett naptól fogva nem fog beszedetni.
 Budapest, 1910. évi november hó 9.
 A kereskedelmi főosztály:
 Dr. Árvay,
 kir. tanácsos, igazgatóhelyettes.

Eredeti MEIDINGER és LIGNIT tartósan égő kályhák
 cseréphályha betétek és kaloriféresék.
 Öntöttvaskályhák.
 Légfűtesek. Szellőzők.
 Schwarz Sándor és Tarsa cégnek
 Budapest, V., Báthory-utca 20.
 Árjegyzék kívánatra. Telefon 162—14.

VÁSÁROLJON osztálysorsjegyet **BENKŐ BANK** r.-t.-nál

JOGÉLET

A könyvkivonati illetékesség.

Irta: Gaár Vilmos

kir. ítélőtáblai bíró.

Mult vasárnap megjelent cikkünkben részletesen megindokoltuk, hogy a könyvkivonati-illetékesség elveszte a reális kereskedelemnek nem lesz oly nagy károsodása, mint ahogy azt feltüntetni iparkodnak, természetesen a legközvetlenebbül érdekelték, a budapesti kereskedők és ügyvédek.

Elmondtuk abban a cikkben, hogy a teljesítési helynek bármely okirati alakban való kikötése alkalmas eszköz arra, hogy a nemesak a kereskedő, hanem bárki is „kikötheti” irásban a szerződés teljesítésének helyét s akkor a teljesítés helyén is perelheti adósát. S abban is liberális a javaslat, hogy nem követeli meg ennek az írásbeli kikötésnek két tanu jelenlétében az ő ellenjegyzésükkel való kiállítását, hanem megelégszik azzal, hogy a teljesítés kikötése írásba legyen foglalva. Elég tehát a kikötést magában foglaló megrendelő jegynek az aláírása és már meg van a kivételes illetékességi ok.

Erre a fejtegetésünkre több oldalról azt az észrevételt tették, hogy tévesen magyaráztuk a javaslatot, mert az a félnek egyszerű aláírásával nem elégszik meg, hanem meg kívánja a két tanunak előttemezését is, amely előttemezésnek megszerzése pedig nehézséges a kereskedőre nézve s így vagy változtatással lesz kénytelen dolgozni vagy csak készpénzügyleteket köthet. Az egyik a vevőközönségnek, a másik a kereskedő-világnak lesz majd hátrányára.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy nyugodt lélekkel kijelenthetjük, hogy nem tévedtünk. A dolog valóban úgy van, ahogy mult vasárnap írtuk és ahogy azt most idézetkészen újra előadtuk. Az alábbi sorok teljes világosságot fognak vetni álláspontunk helyességére.

Első sorban előrebocsátjuk, hogy a polgári perjogban okiratnak nemesak azt az írásbeli nyilatkozatot kell tekinteni amely irva

és a fél által aláírva és két tanuval előttemezve van — ez okiratoknak csak egyik neme — hanem minden tárgy, mely valamely emberi gondolatnak érthető írásjelekkel való kifejezését tartalmazza. Az okiratot rendszerint aláírják, de érvényes lehet aláírás nélkül is, pl. a névjegyre írt adóssági elismerés aláírás nélkül is bizonyítani fog az adós ellen. Rendszerint azonban aláírják az okiratot, mert ez a legvilágosabb külső jele annak, hogy az aláíró az okirat tartalmát magáévá tette.

Az okirat tehát emberi gondolatnak érthető írásjelekkel való visszatükröztetője. Lehet az írásjel írva, nyomtatva, litografálva, gépelve, ércebe vésvé stb., az nem változtat azon, hogy az illető tárgy ne legyen okirat. Legfeljebb a bizonyító erejére van befolyással, amint azt mindjárt látni fogjuk.

Az előadottakból most már megállapíthatjuk, hogyha a törvény egyszerűen okiratról szól s nem ír elő különös kellékeket, amelyek megtartásával kellett az okiratnak létrejönni, akkor minden tárgy, mely érthető írásjelekkel emberi gondolatot fejez ki s a kiállító által alá írva, feltétlenül okiratnak tekintendő.

Ha már most arról van szó, hogy az okirattal bizonyítsunk, akkor kétségtelen, hogy az olyan okirat, melyet közhatóság saját hatáskörében állít ki oly tényekről, melyekről neki ily okiratokat kiállítani joga és kötelessége, a legteljesebb bizonyíték. Az ily okiratokat nevezzük közokiratnak. Minden más okirat magánokirat. A magánokirat lehet a törvény szerint (perrendtartási javaslat 317. szakasz) vagy teljes bizonyító erejű vagy olyan, melynek bizonyító erejét a bíróság szabadon mérlegeli. A teljes bizonyító erejű okirat a bíróságot arra kötelezi, hogy elfogadja azt, hogy az abban foglalt nyilatkozatot az okirat kiállítója megtette, míg a nem teljes bizonyító erejű okiratnál a bírót csak a vélelem köti, hogy az aláírás előtti szöveg hamisítatlan, de a per körülményei szerint azt is megállapítja, hogy az aláíró nem tette az abban foglalt nyilatkozatot.

Oly esetekben, amikor akár nagyobb ér-

dekek megóvásáról van szó, akár pedig az óvatosság nagyobb fokát kívánatlik, a törvény előírhatja és elő is írja, hogy bizonyos megállapodások, egyezkedések, nyilatkozatok csak akkor érvényesek, ha azok nem egyszerűen írásba van foglalva, hanem bizonyos alakszerűségek szerint készített írásba lesz felvéve. Ha azonban a törvény ily kivételt nem tesz, akkor mindabban az esetben, amelyben egyszerűen okirat vagy írásbeli nyilatkozat kívánatlik meg, az az okirat bármely alakban is van kiállítva, teljesen elégséges arra, hogy az írásbeliség vagy okiratba foglalás követelményének elég tén-

Az elmondottakat alkalmazva a teljesítési helynek írásbeli kikötésére vonatkozólag, azt kell tapasztalunk, hogy míg a miniszteri javaslat 29. szakasza ezt tartalmazta: „szerződés fennállásának... tárgyazó perek annak a helynek bírósága előtt is megindíthatók, ahol a szerződés írásbeli kikötés alapján teljesítendő...”; addig a 45. szakasz az ugynevezett kikötött, illetékesség megállapításához már közokiratot vagy a 317. szakasznak megfelelően kiállított (teljes bizonyító erejű) okiratot követel meg. A 29. szakasznál a javaslat nem distingvál, ellenben a 45. szakasznál igen. Ebből következik, hogy a teljesítési helynek írásban kikötése bármely okirati alakban kiköthető, de valamely meghatározott bíróság illetékességének való alávetéshez nem minden okirat alkalmas.

A képviselőház igazságügyi bizottsága azonban még több kedvezményt nyújtott a módosított 29. szakaszban, mert míg a miniszteri javaslat szerint az okiratban a teljesítési helynek kifejezetten ki kellett kötnie, addig a módosított 29. szakasz szerint elégséges, ha a teljesítés helye okirattól megállapítható. A különbség szembeesztő, ha e két különböző szövegezés szerint két különböző okiratot szerkesztünk. A miniszteri javaslat szerinti 29. szakaszban ez az okirat felelt volna meg: „megrendelem (megveszem)... árát és kötelezem annak — K — fill. árát megfizetni... részletekben. A fizetés teljesítésének helyéül hitelező kiköti Budapestet és ezt a megrendelő elfogadja, kötelezi magát Budapestben fizetni.” A bizottsági 29. szakasz szerint elégséges ez: „vétekből (munkavállalásból vagy esetleg más czímen) zármazott — K — fill. tartozásomat Budapestben fogom fizetni.”

A könyvkivonati illetékesség kérdése ál-

Az asszony vallat.

Irta: Vajda János.

(Utánnyomás illus.)

Az asszony a nyugvágyon feküdt a nyitott verandán s férje felolvastatott neki:

— A levegő csodásan tiszta, — mondta a férfi, és balzsamos; — ilyenkor az ember... Tudja-e, hogy most akár szerelmet is lehetne vallani...

— Igen, ha volna! — vágott közbe a nő.

— Köszönöm, egyelőre elég. Kérlek, Tibor, add ide a kezitükrömet.

Megkapta a tükröt, egy ideig szólanul, szomorúan nézegette magát benne. Halkac megszólalt:

— A szemem fénytelen, mélyen ülő és révedező... az ajkam lilaszínű és kicserepedett... a hajam, mint valami büsfekete kendő árnyékolja az arcomat... ezt a sóvány, leszáradt, japánszínű arcot. Igen, így írják le mindig a nagybetegeket. Már rég nem hallottam ilyen leírást, mert te mindig csak vigat olvassz fel, — vidítani akarsz. Japánszínű, igen; úgy is olvastam: pergamenszerű, mint valami régi, régi pergamen... Sokáig kell betegnek lenni, míg az ember arca ilyen lesz... nagyon soká. — Azután halkabban, mint kezdte, de határozott hangon azt kérdezte: — Ki most a szeretőd?

A férfi ezt az utolsó kérdést, úgy látszik, nem hallotta; felvette a könyvet:

— Ezt nekem mondták...

— Igen, igen, Tibor, neked; — tőled kérdezték! Köszönöm, ne olvass fel többet. Felelj a kérdésemre: Ki most a szeretőd?

Tibor arca olyan lett, amilyen az asszonyé csak a lúz óráiban; de azért nyugodt maradt:

— Édesem, édes, kis betegem, hát ilyen gondolatokkal gyöttröd magadat?!

— „Gondolatok” — „gyöttröd” — ezzel akarsz kitérni a válaszom elől? Ez nem férfias!

A férfi néma maradt néhány pillanatra, azalatt elhatározta, mit felel:

— Figyelj ide, Terikém; te okos nő vagy, saját magadat annak tartod, de ami ennél is több, másnak is ugyanez a véleménye. Te tudhatod, és ha nem tudnád, most megmagyarázom neked, hogy a férfi és a nő természete közt óriási a különbség. A nőnek a vére sokkal, nagyon sokkal nyugodtabb, mint a férfié. A nő el tud lenni hosszú ideig anélkül, hogy a vére követeléseket támasztana. A férfi vére azonban lázasabban lüktet, a férfi...

— Nem, mi nem értjük meg egymást. Te azt mondd, hogy én okos nő vagyok, és mégis azzal gyanúsítasz, hogy olgamsi iránt érdeklődöm, amik okos asszony tul van. Ezt meg még egy szép élettani előadással tetézed; — nem szeretem a fiziológiát, nem szerettem soha; — de ismerem, Tibor, én már két év óta beteg vagyok; nem, hagyd azt a mozdulatot, tudom, mit akarsz mondani,

azért ismétlem: súlyosan beteg. Hogyan gondolhatod, hogy én tégedet két évi aszketizmusra akarvának, akartalak volna kárhóztatni. Vagy, ha két évig hallgattam, most egyszerre kíváncsi legyek, vajjon kit tüntessz ki... vagy talán inkább: kivel bonyolított le... Nem, Tibor, ezen én tul vagyok, tudom: a vér stb., ez mind nem érdekel engem; de ez nem is szerelem.

— De hát akkor mi érdekel?

— A szerelem, az igazi szerelem. Azt kérdeztem: ki most a szeretőd? Ki az, akit lelkeddel szeretsz?

A férfi nem mozdult, csak fürkészve a feleségére nézett, — szeretett volna gondolataiban olvasni.

— Szerető, — ugy-e, milyen durván hangzik; szeretője van a bakának, szeretője van a mágnásnak, és szeretője van a — házasságnak is. — Hiszen mindennapi dolog és őszintén szólva az sem valami szép, hogy így megrohantak a kérdésemmel, ha eddig békében voltam; de majd meghallod az okaimat. — Nézd, Tibor, én ezt is mind nagyon szépen meg tudom érteni; a házasságot: test és lélek, — néha lélek és test. Az én testem beteg, — még megcsókolnod sem szabad... A test távolodik és magával viszi lassankint a lelket is. A lelket is, a testet is — máshová, ahonnan valamilyen szőke, barna, fekete vagy vörös hajsátor hívogat... én értem, nagyon jól értem. — Mikor néha, nagy nyugodtan bent fekszem a hálószobában és becsukom a szememet, látom, amint te valakit csókolsz, valakit... és érzem,

talában nagy kavarodást idézett elő az utóbbi napokban; a napi sajtóban több oldalról törekedtek megvilágítani az ügyet. Így olvastunk egy cikket, melyben arról volt szó, hogy a kereskedő voltaképpen elriasztja a vevőjét, ha saját telepe helyének illetékességét biztosítani akarván vevőjének olyan írást nyújt át aláírás végett, melyen ez is foglaltatik: „perlendő Budapesten.” A cikk írójának igaza van abban, hogy az ily okirat aláírásának követelése elkedvetlenítheti a vevőt. De ily nyilatkozat elfogadását nem is kell követelni a vevőtől, mert elégséges, ha a vevő írást ad arról, hogy Budapesten, illetőleg ott, ahol a kereskedő üzlete létezik, fog fizetni. A fentebb elmondottak bizonyítják ebbeli felfogásunk helyességét. De remesak nem szükséges az ilyen kikötés: „perlendő Budapesten”, de nem is okos dolog. Ugyanis ez a kikötés: perlendő Budapesten, nem foglal magában semmi olyan megállapítást, hogy hol lesz a teljesítés helye, hanem csak azt a kikötést tartalmazza, hogy a vidéki vevő megengedi, hogy őt Budapesten perelhesse a kereskedő. Ez a kikötés azonban nem más szerződéses megállapodás egy oly bíróság illetékessége tekintetében, mely különben alperesre (az adósra) nézve nem volna illetékes. Igen ám, csak hogy az ilyen kikötés a fentebb mondottakból kitünően a javaslat 45. szakasza szerint csak úgy érvényes, ha a közokiratba vagy a 317. szakasz szerint kiállított mgánclirathba van foglalva. Ha tehát a vevő a megrendelő ívet, melyen e helyett: Budapesten fogok fizetni, ez áll: perlendő Budapesten, egyszerűen aláírja s utóbb a kereskedő adását Budapesten perli, biztos lehet arról, hogy adósának illetékességi kifogása folytán a pert Budapesten megszüntetik és még költséget is fog adósának fizetni. Ha utóbb két tanút ráírat az okiratra, akkor meg ezt fogja az adós kifogásolni s megint nem áll meg a kikötött illetékesség. Mert t. i. a két tanúnak az aláírásakor kell az okiratot előttemezni.

Nálunk nincs, mint Ausztriában, számla-illetékesség (Factura-Competenz), tehát nem kell onnan kölcsönözni a „perlendő Budapesten” kifejezést, hanem használjuk az egyhébb, udvariasabb és hasznosabb kitélt, Budapesten fogom fizetni tartozásom.

KÖZIGAZGATÁS

Szélcsend alatt.

dapest, november 12.

A tanári kar kiállott a forumra és feltárta vérző, mély sebeit ország-világ előtt, szava bejárta az ország minden téreit és zugát s megszerezte részére a közvélemény osztatlan támogatását úgy, hogy ma azok a követelések, amelyeket a tanári kar, mint helyzete javításának, minimális feltételeit állított fel: átmentek a köztudatba s ma már nem a tanári karnak, hanem az ország minden művelt emberének követelésévé váltak, aki kulturális érdekének előmozdítását szíven viseli, aki be tudja látni azt, hogy a nemzet jövő generációjának sorsa és így a nagy nemzeti feladatok megoldásának sikere szoros és elválaszthatatlan kapcsolatban áll a tanári kar helyzetével.

Mi, akik magunk is egy harcros táborhoz tartozunk, mi, akik már megfújtuk a csatariadót egy másik, munkával agyonterhelt, rosszul javadalmazott, jogviszonyára nézve merőben rendezetlen, bizonytalan állású, ezer és ezer hatalmi tulkapás alatt vergődő testület, a magyar jegyzői kar érdekében: csak örvendeni tudunk azon, hogy a tanári kar mozgalma az ország intelligenciájának minden rétegében vele együtt érző visszhangot keltett, mert ez reménységet ad nekünk is arra, hogy azon fontos közérdekű, amelyek a jegyzői kar helyzetének javulásához, anyagi és erkölcsi jogos igényei kivívásához fűződnek, szintén rokonszenvet ébresztettek a nemzettest minden tagjában s harcros kedvünket táplálni fogja a közvélemény osztatlan támogatása, a meginduló küzdelmet velünk együtt fogja vívni mindaz, aki átérzi, aki tudja, hogy a közigazgatás zavartalan működési képességének lehetősége egybe van forrva a jegyzői kar helyzetével, ha ez jó, akkor a közigazgatás is jó, betölti feladatát, funkcionálása nem hagy irt az általa létrehozott állapot s a közérdek között, viszont, ha a jegyzői kar mai helyzete továbbra is olomulvlyal nehezedik a testület tagjaira, akkor

a közigazgatás, mint szárnyaszegett madár csak kinosan vergődik a göröngyökön, de repülni nem tud.

A jegyzői kar hosszú évtizedek óta bámulatos munkásságot fejt ki, nemcsak a községek önkormányzati életében, hanem az egész állami igazgatás terén. Bizvást el lehet mondani, hogy tevékenysége a falusi lakosság millióit a bölcstől a sirig kiséri, az élet minden nyilvánulásai, minden mozzanatai szerepet nyújtanak a község jegyzőjének. Ott áll a gyermek születésénél mint anyakönyvvezető s mikor apró lábaival a kised az első lépéseket teszi, hogy az ovoda játékos falait felkoressa, a jegyző tolla irta ki nevé, a jegyző ügyel fel, hogy a szülők a tanköteles gyermek iskoláztatása iránti törvényes kötelességeiknek eleget tegyenek s a mulasztót az ő keze kényszeríti arra, hogy gyermeke nevelését eszközölje; ott áll a jegyző a felserdült ifju mellett, amikor polgári tartozását, a véradót lerójjja s a jegyző kezén lép be mint férfi a családi élet kebelébe. Sirjánál is fölötté áll a falu jegyzője s hátramaradt családja anyagi érdekei megvédéséről, hagyatéka biztosításáról is a jegyző gondoskodik. A jegyző a falusi nép bizalmi tanácsadója, családi viszályok elosztója, nehéz nemzedéket elpusztító perek meggátlója: élő törvény a milliók felett, mely sujt, ahol kell, de másik kezével gyógyírt tapaszt a sebre, amelyet ütött, mert ütnie kellett. A jegyző a falvakban hamu alatt lappangó gyűlölségek, a kitörni készülő érdekellentétek kiegyenlítője; kormányzója, barátja, atyja, jogi tanácsadója sok-sok millió dolgozó népnek az ország valóságos fentartóinak.

A hadsereg, az igazgatás, a kultúra anyagi szükségleteit a jegyző teremti elő, ő tölti meg a verejtékező adófizetők pénzével az állam kincses tárházait. S ezért jutalma: 800 forint, 1600 korona fizetés, kevesebb, mint némely irnoké, aki soha az életben önálló hatáskörben, önálló munkát nem teljesített; jutalma, hogy az életet nem ismerő, az iskola porát alig lerázott, nelyhes állu ifiak,

amint megöleled, mert tudom, milyen az ölelésed...

— Azt akarod ezzel mondani, hogy én már nem szeretlek, és mást szeretsz!

— Édes Tibor, ha ilyen rossz novellákban és regényekben tuezatszámra előforduló közhelyet én komolyan csak el is gondolnék, akkor csakugyan megérdemelném, hogy így legyen — pusztán ezért! Hogy te engem már nem szeretsz?! Dehogy nem, te még mindig szeretsz, pedig már alig élek... És tudom, hogy ha már eltemettek, neked mindig elszorul majd a szived, ha rám gondolsz. Talán könyezni is fogsz. Látod, én tudom, hogy engemet nem lehet nem szeretni, — még dicsekszem is ezzel. De, — én már két év óta beteg vagyok, és az arcom pergamenszerű. Az a test, az a test... Milyen más egy életérős, életkedvtől duzzadó nő... Előbb már elmondtam...

— Igen és ki lenne az, aki...

— Ne siessünk. Előbb felelj; van szeretőd? Szépen, férfiasan!

— Terikém, hát te felteszed rólam, hogy mig te... mig te...

— Mig én még élek!

— Mig te itt betegen fekszel, az alatt én más nő után szaladok!?

— Nem szaladgálásról van szó, ez minl igen természetes. De te kérdő és felkiáltó mondatokkal akarsz válaszolni? Erre is gondoltam. Tehát te becsületszavadra azt állítod, hogy ninesen szeretőd, olyan, amilyent én gondolok! Tudom, hogy te a szavaddal nem játszol. Tehát: becsületszavadra, van szeretőd, vagy nines?

Tibor ránézett a betegre és azt mondta: — Van!

Az asszony mintha könnyebbülést érzett volna, talán még mosolygott is egy kissé:

— Köszönöm! Ez szép, derék és férfias volt, ezzel tartoztál nekem. Viszonzásul meggyónom, hogy most az egyszer nem hittem volna neked, ha azt találtad volna mondani: „nines”...

Hirtelen rosszul érezte magát, visszahanyatlott. A férfi megijedt:

— Kérlek, édes Ferikém, talán majd inkább máskor beszéljünk, téged ez mégis felizgat és...

— Nem, ez nem izgatottság, csak a betegségem. Már nem tart... no hagyjuk! Néhány csepp ebből, azután megint jó lesz minden... egyelőre.

Az orvoságot bevette, néhány perczig pihent, majd folytatta:

— Nos, és most ott volnánk, ahonnan kiindultunk. Ugy gondolom, már vagy ötöd-ször kérdezem: ki most a szeretőd?

A férfi vesztíteni kezdte nyugalmát, kivett egy rózsát a pohárból és tépegetni kezdte szirmai:

— Ez az, kedves Terikém, amit úgy hív-nak, hogy diszkrézió. Nem mondhatom meg

— Igen, diszkrézió, egy haldoklóval szemben!

— De értsd meg, édesem: amint az előbb férfiúi tisztességem követelte, hogy kérdésre becsülettel válaszoljak, úgy most ugyanaz a férfiúi becsület megköveteli, hogy ne áruljak el tovább semmit.

— Tehát te nem mondod meg. Jó! Majd

megmondom én. De előbb el kell mondanom egy kis mesét, amelyet eddig semmi esetre sem hallottál még. Két nő versengett, hogy egy férfiú felesége lehessen, két nő, akik testi előnyökben és szellemi kiválóságokban nagyon közel jártak egymáshoz. A harc megindult a két nő között és biztos volt, hogy a pálna azé lesz, aki a rendelkezésére levő eszközöket jobban tudja érvényesíteni. Szép ruhák, divatos kalapok, gyengén áttört harisnyák, kis topánok — ugy-e a nő! előbb mondom a pucezot! — szellemes mondasok, forró tekintetek és biztató kézzorítások, Chopin-keringők, vázlatok és művészeti ismeretek, mind mint fegyverek a legnagyobb érvényesítésben szerepeltek ebben a harcban. A győztes én lettem, mert én voltam az egyik nő, a férfi te voltál. Mi ketten boldogok voltunk, boldogan éltünk; azután én beteg lettem és már két év óta beteg vagyok... Az a másik nő pedig nem nyugszik, nem nyugodott bele abba, hogy akkoriban a csatát elvesztette. Férjhez ment ő is, de várta a pillanatot, amelyben engem legyőzzön. Amíg egészséges voltam, gyönyörűen védtem ki mindig támadásait, most, hogy ágygnak estem, ő diadalmaskodott. A multkor itt volt látogatóban és ti mind a ketten, igazán mondhatom, oly jól játszottátok szerepeket, hogy az én szemem kellett ahhoz, hogy észrevegyek valamit. Nem is volt egyéb, mint egy finom mosoly ama nő részéről. Más nem vette volna észre; én igen. Azóta tudom, hogy ő a szeretőd, azóta tudom, hogy most ő a győztes, azóta tudom, hogy forró esőkiadótól ő kábul el, hogy szenvedélyes ölelésed őt részegíti

akiket a hivatali hierarchia feléjük helyez, paczkázhatnak vele, mit ha nem tőr, hanem öklét mutatja, hatalmi szóval kiharancsolják irodájából, letépi fejről az évtizedes, becsületes munkásság fonta glóriát s kitaszítják a nyomorúság, a becsületlen útjára. Oh! hányan, derekak, jók, tisztüket becsülettel betöltők közülök járják törrel szívükben, fejükön a mártíromság töviskoszorújával, a kalváriák szenvedésteljes ösvényeit.

De hát ennek egyszer végének kell lennie; örökké nem lehet, hogy az ország egyik legmunkásebb testülete, amelynek minden tagja mélyen szánt a közérdek televényében: mai siralmas, megalázó helyzetében maradjon. Elvégre itt, amidőn a jegyzők helyzetének javításáról van szó, nemcsak egy kaszt érdekei követelnek teljes joggal kielégítést, hanem közérdek és pedig hatalmas közérdek, hogy a nemzet millióival összeforrított testület képessé is tétessék nemcs. magasztos hivatásának fokozott betöltésére.

A jegyzőknek van országos egyesületük, ennek van elnöksége, amelynek kötelessége a kar érdekeinek megvédelmezése, az azokért való örökös harc folytatása mindaddig, amíg csak a diadalmi lobogót nem pattogtatja a szél a győzelem ormán. Ennek az elnökségnek volt a reformok kivételére nézve egy hatalmas memoranduma, amelyet az országos jegyzői egyesület magáévá tett, amely illetékes helyen benyújtott, s hogy amelyet az elnökség most a jelenben akart diadalra vinni s nem a késő unokáknak örökül hagyni: annak legfényesebb bizonytsága, hogy a képviselőválasztások előtt a jelöltek kezeihez is eljuttatta.

E reformtervezetben a jegyzői egyesület elnöksége talán mértéken és lehetőségen felül álló követeléseket támasztott, ugy hogy mi, akik ismerői vagyunk a jegyzői kar legrejtettebb, a szívek mélyén homályos sejtelmeként még csak formálódó aspirációinak, mi, akik e testület iránt a legnagyobb rokonszenvvel viseltetünk, akik szakadatlan harcban állunk jogos érdekei kielégítéséért: mersékletre intettük az egyleti elnökséget, figyelemzvetvén, hogy a kívánságokban való szerelenség azok teljesülésének akadály. S ma mit kell szomoruan tapasztalnunk; azt, hogy az elnökségnek egy szava sincs ama lesújtó tényhez, hogy a belügyi kormány éppen semmiféle reformot nem szándékozik a jegy-

meg. Azóta, ha becsukom szememet, a ti alakotokat látom, amint összefonódva szerelme-
tektől égtek, a ti szerelmes szavatok suttgását hallom...

Az asszony arczán megjelentek a láz rózsái.

— Annak a nőnek diadalmas kaczagását hallom: „Mégis csak én győztem!” Az a nő, Emilia, jól tudod. Most felelj, ugy mint előbb, Emilia-e a szeretőd? Becsületszavadra: igen, vagy nem?

Tibor maga elé meredt és ugy felelt:

— Igen.

A beteg felült a nyugvágyán, a láz már egészen hatalmába kerítette:

— Igen! Emilia a szeretőd! Nem tudok nyugodni maradni, akárhogy akarok. Emilia a szeretőd, ugyanaz, aki ellen folyton küzdöttem, aki nem tudott ezélt énni, míg talpon voltam! Tibor, szeress akárkit, mindegy nekem, bárki legyen, a legszebb nőt, csak őt ne. Neked látnod, érezned kell, hogy ez a nő nem méltó szerelmedre, hogy ez a nő nem érdemel tégedet. Tibor, igérd meg nekem, hogy amíg én élek, nem keresed fel őt többé és szakítsd vele legalább arra az időre, arra a rövid időre, amíg még életben vagyok. Tibor, igérd meg... becsület... szavadra....
Visszaesett.

A férj odangrott, még meg akarta fogni a kezét, de ez a kéz már nem szoritott többé és Tibor már nem igérhetett meg semmit.

Az asszony nagyon rövid határidőt szabott.

zók és a községi közigazgatás érdekében valóítani. Mi, akik a reformok arányait és költségeit, illetőleg messze mögötte maradtunk az elnökségnek, felemeltük tiltakozó szavunkat a jegyzői reformok agyonhallgatása miatt s az az elnökség, mely még ez év tavaszán sokkal többet követelt, mint amennyiről mi még csak élmodni is mertünk: lámán nézi, hogy a közel jövő parlamenti feladatai közül a jegyzők helyzetének reformálása kikapcsolatott. Mit jelenthet az elnökség eme közönye, mit jelenthet az, hogy ma, amidőn a leglázasabb harczi készülődésnek kellene folynia, ma, amidőn a küzdelemre hívó kürt zengő szavának rikoltva kellene bejárnia az alföldnek a távol ködébe vesző rónáit, — fel kellene vennie az erdők mélyén, sötét völgyekben hallgató falvak csendjét: az országos egyesület hivatalos közönye nem talál jobb tárgyat, mint azt, hogy olvasóival megismertesse, hány szál gyufa van a beszterezébányai gyufagyár dobozaiban s minő trükkökkel kell megküzdnie a gyufagyárnak a konkurrenzia agyafurt vásárait? Mit jelent ez? Talán azt, hogy nincs a küzdelemre szükség, mert az elnökségnek illetékes helyről bizalmas értesülései vannak, hogy a reformok mégis megtörténnek s a harc nélkül győzelem biztos tudatában mellőzi a harczi készüléket? Ha így van, meg kell nyugtatnia az aggodókat, le kell csillapítania a forrongó kedélyeket; ha nem így van: a esztába indulni kész tábor élére állnia kötelessége; kötelessége a harcot, a harcolókat szervezni, — de az az egy bizonyos, hogy e válságos órákban hallgatnia nem szabad, nem lehet.

A jegyzők és az adómunkálatok.

— Második közlemény. —

1911. február hóban beküldik a kir. pénzügyigazgatósághoz a lezárt tehervallomási jegyzéket;

b) c) d) Közszemlére teszik a földadófelosztási jegyzéket, a házadó kivetési lajstromot, a III. o. ker., valamint a bányaadóra vonatkozó kiszámítási javaslatokat, a IV. o. ker. és a tőkekamat és járadékadóról valamint ezekután eső ált. jöv. pótdóról szóló kivetési lajstromokat;

e) előírják a földadót, a IV. o. ker. adót, tőkekamat és jár. adót a községi adókönyvbe;

f) a hadmentességi díjra vonatkozó bejelentések iránti hirdetményt közléteszik;

márczius hóban:

a) kivetik az I. és II. o. ker. adót.

b) közléteszik a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának bevallására vonatkozó hirdetményt;

c) gyűjtik és beadják a kir. pénzügyigazgatóságnál az arra vonatkozó bevallásokat;

d) gyűjtik a haddij bejelentéseket;

e) kivetik a föld- és házbirtok után járó ált. jöv. pótdadót.

április hóban:

a) a nyilvános számadásra kötelezett egyletektől esetleg még érkező vallomási ivatek a kir. pénzügyigazgatósághoz beküldik;

b) közszemlére teszik az ezen adóra vonatkozó kivetési lajstromot;

c) elkészítik a hadmentességi díjról szóló öszszelrési lajstromokat;

d) közszemlére teszik a föld- és házbirtok után kivett ált. jöv. pótdadóról szóló kivetési lajstromot;

május hóban:

a) az adókivető bizottság által megállapított III. o. ker. adó kivetésére vonatkozó lajstromot közszemlére teszik s az adótételeket előírják az adókönyvben;

b) a fegyveradó vallomási ivatek beadására vonatkozó hirdetményt közléteszik;

c) közszemlére teszik a hadmentességi díj kivetési lajstromot, előírják annak tételeit a főkönyvben és a díjkötelesek kiskönyvében;

junius hóban:

a) kivetik az országos betegápolási pótdadót;

b) lezárlják a főkönyvek előírasi adatait;

julius hóban:

a) az orsz. betegápolási pótdóra vonatkozó ki-

vetési lajstromot közszemlére teszik és előírják a főkönyvben annak tételeit;

augusztus hóban:

kivetik a fegyveradót;

szepember hóban:

közszemlére teszik a fegyveradókivetési lajstromot, az adót a főkönyv függelékében előírják s a vonatkozó adóveket kiállítják s a feleknek kézbesítik.

A laikus olvasó is látja, hogy a községek mily óriási mérvben meg vannak terhelve az adóexecutivák teendőinek ellátásával. S ezzel még koránt sem merül ki feladatkoruk. Vezetik még a házadó, a földadó katasztert, átvezetvén ezekben a tulajdonos személyében, a házak férőhelyiségeiben, a földmívelési ágában beállott változásokat. Beszedik, könyvelik, nyilvántartják az összes adókat, a hely- és jogilletéket, a szőlőfelújítási kölcsönöket, a jövedéki bírságokat. Minden egyes adózónál megcsinálják az előírás és lerovás egybevetése mellett tartozása mérlegét s lezárlják az összes főkönyvek lerovási oldalait. S mindeme munkákat ki végzi el? Maga a jegyző. Mert hiszen elüljáró társai csak papíron — törvényekben és szabályrendeletekben — bírnak hatáskörrel, de a gyakorlati életben a községek össztevékenysége a jegyző vállain nyugszik, mivel elüljáró-társai halvány sejtellemmel sem bírnak kötelességeikről, sem ezek miként való teljesítésének módjáról.

E rövid cikk is kellő bizonyíték amellet, hogy mily rengetege a teendőknak az, amelyet az igazán rosszul fizetett és jogállására nézve teljesen bizonytalan helyzetben élő jegyzőnek el kell látnia; kellő bizonyíték amellet, hogy a jegyzői kar munkássága teremti meg az állam részére az anyagi eszközöket, mert hiszen ugyszólván minden közadót a jegyző vet ki s kivétel nélkül mindet ő hajtja be.

Ily körülmények között a legnagyobb méltánytalanság, a legvastagabb hálátlanság ama közöny, amelylyel a kormány a jegyzői kar legcsekélyebb kívánságai iránt viseltetik.

Ha van tisztviselői kar, amely jobb sorsot érdemel, amely a kormány gondoskodását joggal megkövetelheti, ugy a jegyzői kar az, amely az állam pénztárait ernyedetlen munkássága által pénzzel megtölti.

Lehetetlen az, hogy így maradjon, lehetetlen az, hogy a jegyzői kar becsületes munkássága méltó jutalomban ne részesüljön, mert ha tevékenysége nem hozza meg számára a kiérdemelt gondoskodást: a karnak módot kell találnia arra, hogy a kormányzatra kényszerítően hasson.

Elvi jelentőségű döntvények és rendeletek.

Temetőben nincs mezőrendőri kihágás. Az 1894. évi XII. t.-cz. a büntető törvényekben meghatározott cselekmények közül csak azokat minősíti egyéb feltételek fenforgása mellett mezőrendőri kihágásoknak, melyek a mezőgazdaság céljaira szolgáló területeken és dolgokon követtetnek el. A temető a mezőgazdaság céljaira szolgálónak nem tekinthető. A temetőből jogtalanul elvitt virág iránt indított ügy elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (A hatásköri bíróság 1910. évi 37. számú határozata.)

Kihágási büntetés felfüggesztése. Kihágási ügyben kiszabott büntetés felfüggesztését egy évi próbaidőre a harmadfoku hatóság is kimondhatja. (A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 1388. sz. határozata.)

Borvidék területére bevitt borok. Az 1908. évi XLVII. t.-cz. életbelépte előtt szerzett és a tokaji borvidék területére bevitt idegen borok tulajdonosait a törvény arra kötelezte, hogy idegen borkészletüket a hatóságnak bejelenték. Ezen boroknak raktáron tartására engedély nem szükséges. (A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 3633. sz. határozata.)

Törvénytelen gyermek ápolási költsége. A munkásbiztosító pénztárnál biztosított egyén törvénytelen gyermeke, ha szülőjével egy háztartásban él, keresettel nem bír és önként külön nincs biztosítva, a kórházi ápolási költségek tekintetében a törvényes gyermekekkel egyenlő jogokat élvez. (A m. kir. közigazgatási bíróság 1910. évi 3833. sz. határozata.)

Ápaállatok költségei. A községi tenyészapaállatok költségei az anyapaállatok szerinti kivetés mellőzésével a községi legelő után befolyó legelvetési díjakból törvényes akadály nélkül fedezhetők. (A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 320.133. számú határozata.)

Községi közigazgatás.

Kétféle mérték. Somogy vármegye törvényhatóságának fegyelmi választmánya november 10-én figyelemreméltó határozatokat hozott. Először is egy főszolgabíró viselt dolgait tárgyalta. A főszolgabíró urról igen kellemetlen dolgok sülték ki. Néhány kis katonaszabadtítás, nyilvános botrányok okozása, továbbá az is, hogy árverésen jó olesón egy birtokot vett meg szzal az ígéréssel, hogy később visszaadja, de — nem adta vissza. Holott, ha az ígérést nem teszi, sokkal drágábban jutott volna hozzá. A legsúlyosabb vád azonban az volt, hogy gróf Almásy Sándortól, a szigetvári uradalom birtokosától, mint elődje, ő is már 14 év óta 5 hold rétét és egy hold luczernás használatát fogadta el, amire nézve pedig a vármegyei tisztviselők szabályrendelete világosan kimondja, hogy a vármegyei tisztviselőnek anyagiakat elfogadni senkitől sem szabad. És a főszolgabírót mindezek után elítélték — 500 korona pénzbüntetésre.

Ellenben — ezután következett néhány boldogtalan jegyző és egyéb községi alkalmazott. Ezek közül egyet — dorgálásra ítéltek, a többit azonban könyörtelenül elcsapták. Így járt Kossa Tihamér baresi elmozdított aljegyző, aki ügyének újra felvételét kérte. Hogyisne! Ő nem szabadított katonát, nem itta le részegre magát, az utcán nem orditozott és verekedett, megvesztegetettni sem engedte magát, hanem — szabálytalanságokat követett el. Ki is végezték könyörtelenül. Hasonlóképen járt szegény Nyul Sándor balatonlellei körjegyző. Órula hivatali hanyagság derült ki, tehát persze őt is elcsapták. Így bannak Somogyban a jegyzőkkel és amint mondják, némely más vármegyében is.

Szamosujvár középítkezései. Szamosujvár város kétmillió korona kölcsönt szándékozik felvenni a következő középítkezésekre, u. m.:

- 1. A Vigadó-szálloda telkek megszerzésére, részletes tervek elkészítése, építészeti felügyelettel járó kiadásokkal együtt szükséges 400.000 K.
  - 2. A Korona szálloda tanácskúzzá leendő átalakítása minden mellékliadásokkal együtt 100.000 „
  - 3. Az új közbizottság a hozzávezető híddal, részlettervezéssel és az építési körüli kiadásokkal együtt 220.000 „
  - 4. A vízvezeték és csatornázás kiépítése építészeti felügyelettel és ellenőrzéssel együtt 700.000 „
  - 5. A gyalogjárók burkolási munkálatai, a Főter nagyobb koncepcziójú rendezésével együtt 350.000 „
  - 6. A külső uradalmi birtokok lak. és gazdasági épületekkel való ellátása 200.000 „
Időközi kamatvesztés 30.000 „
- Összesen 2.000.000 K.

Az új építkezésekből várható évi bérjövödelmi évi 96 ezer koronát tesz ki, a fedezetlenül maradó 7000 koronát különböző megtakarítások után remélik biztosítani.

Felirat a megyei tisztviselők érdekében. Gömör- és Kishont vármegyei közönsége felirattal intézett a képviselőházhoz, melyben rámutat a vármegyei tisztviselők mostoha helyzetére és arra kéri a képviselőházat, hogy a tisztviselőknek az 1901. évi X. törvényekben foglalt és biztosított jogaik alapján megfelelő törvényalkottások és eziránt még a jövő év folyamán oly módon történjen intézkedés, hogy azt a bíróságok részére megállapított módon és mérvben állapítsák meg.

Villamos vasút Kassán. A Kassa városi villamosvasút ügyében a szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy hirtelen, e hó 14-én a szerződési feltételekkel az együttes bizottságok elé lesznek terjeszthetők a valószínű, hogy még az e havi közgyűlés véglegesen fog dönthetni ez ügyben.

Megválasztott községi jegyzői állások. Gimnesháza, községi, á. 1000 K fiz., november 17-ig. Főszolgab. Csikszerecska.

Nagy-Szántó körj. á. szabad lakás, 1600 K fiz., 92 K átalányok, 60 K kézb. díj. Decz. 15-ig. Főszolgabíró Mezőkeresztes.

Alpár, adóügyi jegyzői á. 1200 K fiz., 400 K átl. kög., 160 K lakp., nov. 20-ig. Főszolgabíró.

Körögszöllős, körj. á. 1600 K fiz., szabad lakás, 688 K átalányok, nov. 19-ig. Főszolgab. Pécs.

Románborsán, közs. j. á., 1600 K fiz., szabad lakás, 1520 K átalányilletm., nov. 30-ig. Főszolgabíró Némethorván.

Furlug, segédj. á., 1000 K fiz., 100 K lakp., Főszolgab. Némethorván.

Kumanyesd, körj. á. 1600 K fiz., szabad lakás nov. 15. déli 12-ig. Főszolgab. Bél.

Egerág, körj. á. 1600 K fiz., szabad lakás ért. tel, 460 K lótarítás, 83 K irodafűtésre, 50 K napidíj, 170 K irodaszolgatartásra, nov. 26-ig. Főszolgab. Pécs.

Felsőmihályfalva, 1. körj. á. összesen 2705 K javadalommal és szabad lakással, esetleg 2. segédj. á. 1000 K javadalommal és szabad lakással nov. 15. d. u. 4-ig. Főszolgab. Csáktornya.

Birkis, segédj. á. 1000 K fiz., 240 K lakpénz és Osztrov segédj. á. 1000 K fiz. Mindkettő nov. 17. d. e. 11 óráig. Főszolgab. Birkis.

Kiskunmajsza, 1. segédj. á. 1000 K fiz., 200 K lakp. 2. irnok 900 K fiz. 150 K lakp. (50 K mellékjöv.). 3. adóügyi kiegészítő 3 K napidíjjal. Segédj. től oklevelet és 2 évi gyakorlatot, az irnoktól államszám. vizsgát vagy 5 évi gyakorlatot követelnek. Azonnal. Községi elöljáróság Kiskunmajsza.

Alsólendva, segédj. á. 1000 K fiz., és 100 K lakp. nov. 24-ig. Főszolgab. Alsólendva.

Váralja, segédj. á. 1000 K fiz. nov. 15-ig. Főszolgab. Bonyhád.

Kiskunlaczháza, körállatorvosi á. 4 községgel 1200 K fiz., 400 K utiát., vizsg. díjak 40 fill., éjjel 80 fillér, az istállóban 60 fill., éjjel 1 K 20 fill., tanúakon 1—2 K és fuvar, nov. 23-ig. Főszolgab. Ráckorvó.

Megválasztott községi orvosi állások: Székelykocsárd, körorvosi á. 1600 K fiz. és lakpénz, nov. 15-ig. Főszolgab. Felvincz.

Alsó-Szolcsva, körorvosi á. (8 község), 1600 K fiz. 200 K lakpénz (később 360 K). 200 K utiát. (Később 500 K). Helyi pótlék kilátásban. Körut mindon hónaplan. Nov. 15-ig. Főszolgab. Torockó.

Kölcse, körorv. á. (13 község), 1600 K fiz. 600 K lakpénz, 600 K utiát., 1000 K helyi pótlék, megállapított látog. díjak. Főszolgab. Fehérgyarmat.

Karaszfalva, körorv. á. (6 községgel) 2000 K fiz., 1000 K fuvarát., szabadlakás, halottkémlelért 54 K. (Munkásbizt. pénztártól esetleg 500 K), a balánbányai rézművek társuladójától 2100 K) hetenkint egy körut kötelező. Nov. 15-ig. Főszolgab. Csikszerecska.

Ujbessenye, községi orv. á. 1600 K fiz., 800 K-ra emelkedő 200 K ötödéves korpótlék, 200 K lakpénz, nov. 25-ig. Főszolgab. Temesvár.

Albák, körorv. á. 4 községgel 1600 K fiz., román nyelv szükséges. Főszolgab. Topánfalva.

Bánffyahunyad, körorvosi á. 16 községgel 1600 K fiz. és járulékok, nov. 30-ig. Főszolgab. Bánffyahunyad.

A rova'vezető üzenetei.

Kérdés: Az 1894. XVI. t. cz. 99. és további szakaszai alapján beadható örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérvényekhez csatolandó-e a hagyatéki feltár?

Válasz: Nem; mert az 1894. XVI. t. cz. 98. szakasza értelmében örökösödési bizonyítvány kiadásáért az örökösök csak akkor folyamodhatnak, ha mindnyájan önjogúak, és esetben pedig a jegyző nem is leltározhat, csak ha a kir. bíróság a hozott törvény 3. 4. szakaszai alapján elrendeli a hagyatéki tárgyalást, ekkor pedig a 99. szakasz utolsó bekezdése értelmében örökösödési bizonyítványt folytatni már nem lehet.

Kérdés: A községi virilisták névjegyzékének összeállításánál a czegek javára milyen adónemnek veendőket figyelembe?

Válasz: Az 1886. XXII. t. cz. 36. szakasza értelmében csak a község területén fekvő föld- és házbirokt után fizetett földadó, házadó és az ezekre eső általános jövedelmi pótdadó vehető számba. Ezt kimondotta a m. kir. közig. bíróság is 3158/1902. sz. határozatában.

Kérdés: Helyi vásárokon idegen községbeli iparosok árulhatnak-e?

Válasz: Nem. Ugyanis az 1884. XVII. t. cz. 50. szakasza értelmében minden iparos, ugy saját, mint mások készítményeit, nemcsak lakhelyén, hanem az ország bármely helyén tartott országos vásárokon árulhatják, míg helyi vásárokon csak élelmiszerek, kerti és termények, házi iparüzletek árulhatók idegenek által.

Kérdés: Nagyközség kaphat-e vámszedési jogot vagy csak városok kaphják e jogot?

Válasz: Kaphat; ugyanis az 1890. I. t. cz. 81. szakasza értelmében a városok és községek közegetvámjára nézve a keresk. miniszter a helyi miniszterrel egyetértéssel jár el a 82. szakasz 7. pontja szerint a községek közgyűléséből kérelmezhetik a vámszedési jog engedélyezését, mely kérvények az alispán útján terjesztendők fel a keresk. miniszteriumhoz.

Kérdés: D. község elhatározta, hogy tartalékalapot gyűjt s evéből bizonyos összeget évi költségvetésére e czímen beállít, amelyet községi pótdó kivétele által fedez a így évek multával a község lakóinak esetkény megterhelése mellett jelentékeny vagyonra tesz szert. A határozatról a törvényhatósági közgyűlés a jóváhagyást megvonta. Helyese álláspontja?

Válasz: Mi is kiváló fontosságúnak tartjuk, hogy a községek törzsvagyonukat növeljék, azonban a törvényhatóságnak igazat kell adnunk, mert a községi törvény 129. és 130. szakaszai egybevetéséből nyilvánvalóan látszik, hogy a községek pótdóit csak folyó kiadásai fedezetére vehetnek ki. Legközvetlenebb eziket irunk erről a kérdéssel.

Kérdés: Köteles-e egy nem rokon a kiskorúak felletti gyámságot elfogadni, ha javaslatba hozatott és a gyámhatóság kinevezte.

Válasz: Az 1877. XX. t. cz. 48. szakasza értelmében gyámság és gondnokság viselése polgári kötelesség,

amelyet a törvényben megállapított esetek és okok kivételével elutasítani nem lehet 12 eseteket és okokat taxative felsorolja a hivatkozott törvény 49. szakasza, Tessék azt elolvasni.

Kérdés: Római katolikus vallásnak tekintendő-e az, aki törvény szerint ily vallásnak jegyeztetett be az állami anyakönyvbe, egyedül ezen bejegyzés alapján?

Válasz: Polgári törvényeink értelmében igen, egyházi jogilag azonban szükséges, hogy meg is keresztelkedjék.

Kérdés: A-nak tartozik B. 80 koronával, de A. követeléséből csak 40 koronát akar érvényesíteni, keresetét illetőleg megállapítandó-e a községi bíróság illetősége?

Válasz: Nem; mert az 1877. XXII. t. cz. 12. szakasza második bekezdése értelmében valamely egészben vagy részben még fennálló követelés, amely a 40 korona értéket meghaladja, akkor sem tartozik a községi bíróság illetősége alá, ha csak egy része vonatik is kereset alá.

Kérdés: Meddig érvényes a szóbeli magánvégrendelet és hány tanu kell általában véve annak érvényességéhez?

Válasz: A szóbeli magánvégrendelet feltétlenül csak akkor érvényes, ha a végrendelező a szóbeli végrendeleztől számított három hó alatt meghal. Érvényességéhez négy tanu szükséges.

Kérdés: Közigazgatási bíróság előtti eljárásban az újrafelvételi panasz ügyvéd által ellenjegyzendő, vagy nem?

Válasz: Igen, ellenjegyzendő, mert az 1896. XXVI. t. cz. 141. szakasza az újrafelvételnél az ügyvédi képviselést kötelezővé teszi.

Szent Borromeus — a Hohenzollernek sarja.

Milano, november 11.

Gróf Giulini Alessandro, a milánói levéltárban folytatott kutatásai érdekes eredménnyel jártak. Kifürkészte ugyanis, hogy szent Carlo Borromeo, akinek neve alatt a pápa rövid idő előtt a sokféleképpen vitatott s nagy feltűnést keltett enciklikáját kibocsátotta, vérokonja, őse volt a Hohenzollern dinasztia-családnak.

Carlo Borromeo Hohenzollern-Brandenburgi Magdaléna ösunokája volt. Ez a hercegnő 1488-ban gróf Borromeo Giberto-hoz ment nőül, akitől Szent Károly, az ősrégi család leghíresebb sarja származik.

„Nozze Borromeo nel Quattrocento“ a című ama tanulmány, melyet gróf Giulini e napokban tett ki az „Archivio Storico Lombardo“-ban. Ez a dolognak nem csupán a Hohenzollernek családi történetének egy majdnem teljesen ismeretlen epizódját világítja meg, hanem kulturtörténelmi szempontból is rendkívül érdekes, amennyiben egy rég letűnt korszak szokásaival ismert meg.

Gróf Borromeo Giovanni 1483-ban elhatározta, hogy megházasítja fiát, a huszonnégy éves Giberto-t. Hohenzollern-Brandenburgi Magdaléna örörfőnök szemelték ki részére. A Hohenzollern-ház akkoriban már sógorságban volt egy régi felsőolaszországi fejedelmi családdal: Borbála, az alchimista kísérleteivel híressé lett Brandenburgi János választott gróf (Kurgraf) leánya, ugyszólván még gyermekkorában, 1433-ban ment férjhez a Gonzaga házból származott, mantuai III. Lajos ögrófnhoz.

Tasso ezt az északi hercegnőt így ünnepli: ... Barbara casta, onde fu lieta del barbarico or Italia altera

A mantuai irattárok sok olyan okmányt őriznek, amelyek a Dorbálára vonatkoznak, s történelmi tanulmányozásra várnak. Volt egy fiú, akit hamisítatlan Hohenzollerni hagyományok szerint Fritz-nek hittak (az olaszországi okmányok magaius eques dominus Friuzis néven emlékeznek meg róla) és akiről sem a Hohenzollernek házi archívuma, sem a porosz állami levéltár nem őriz egyetlen okmányt sem.

Ez a Fritz, minden valószínűség szerint, életének legnagyobb részét Mantuában, elméltkedésekkel, töltötte el. Ott meg is nősült; egy Torchi leány volt a felesége. Házasságukból született az a Magdaléna, akiről itt szó lészen.

Gróf Borromeo Giovanni, régi szokásához híven, mindenekelőtt kancellárját, Gattico Manfredót, küldötte Mantuába, hogy a menyasszony és családja körülményeiről tudakozódjék. A küldöttnek főként aziránt kellett tájékozódnia, hogy Magdaléna békés, barátságos, tapintatos természetű-e, hogy nem hirtelen haragú-e, hogy őrt a háztartáshoz, s hogy egészséges-e. A külsejéről és modoráról is be kellett számolnia. Az olasz

renaissance-korbeli számos hasonló megbízatásról szóló jelentések tanúsítják, ezek voltak általában azok a követelmények, amiket a nemes házból való leányoknál első sorban tekintetbe vettek.

Gattico 1433. október 28-án küldte jelentését, melyben ezeket mondja: „Fritz ur jó gyerek, aki mindent néznek. Madonna Catherinának enged át. A család vagyonát hatvan ezer arany, mely összeg a két leányra száll, amennyiben fiu nincs és az anya azt mondja, hogy jó hozományt akar a leányainak adni, hogy véli barátságosan nézzenek rá és szeressék.”

De az óvatos kancellár hozzáteszi, hogy a szülők még friss jó egészségre örvendenek és sokáig élhetnek. A menyasszonyról azt írja, hogy közepes nagyságú, de még nőhet, mert csak 17 évesnek látszik, — sovány és egyenes tartású. Amennyire megítélhető, ügyes, tevékeny és megnyerő modoru. Arczóra hatás és élénk; szemek kicsinyek és vigak; az orra kissé nagyocská, de idővel kisebbnek fog látszani, ha ezca jobban megtelik. Szája esinos és nyakának vonala finom és tiszta.

„Ami vonásait illeti — így összegezi a kancellár tudósításait — egészen cinosnak mondható, csak a kegyelmesség leányaival nem szabad összehasonlítani, mert ekkor nagyon vesztene. Ami ismereteit illeti, a Szentírást ugyan nem, de a leveleket el tudja olvasni. Az írásban nem valami nagyon ügyes, de a fehérműről és egyéb háztartási dolgokról elég jól vezethet könyvet. Női kézimunkákhoz is ért.”

Ugy látszik, hogy ezzel a jelentéssel meg voltak elégedve, mert Gattico a következő év márcziusában ismét Mantuába utazott, hogy a házasságot „per procura” végrehajtsa. Ez a forma abban a korban, fejedelmi sarjak közt, nagyon gyakori és teljesen érvényes volt. A házassági szerződés a menyasszony hozományát mindössze 5000 aranyban állapította meg készpénzben, azonkívül ezüst-, ruha-, fehéreműt és ékszereket kapott, míg a vőlegény a „magnificus miles dominus Frizius de Brandenburg” jó indulatára volt, az arai hozomány tekintetében, utalva.

A szerződés megkötése után Gattico Manfredo kancellár, a vőlegény képviseletében, gyűrűt vett „Domina Magdalena”-val. A menyasszony szülei ezután azzal az óhajjal fordultak a vőlegény szüleihez, hogy leányukat még egy ideig otthon tarthassák. Ezt a kérést csak részben teljesítették, mert a fiatal asszony már novemberben utazott az új házitűzhelyébe.

A gróf Borromeo és a Hohenzollern hercegnő házasságából született, János nevű, első fiu, néhány hónapos korában meghalt. Később még több gyermek született. Ezek közül csak az első — Fritz — volt fiu. Ez a Fritz volt a szent Borromeo Károly nagyatya és ugylátszik, hogy a brandenburg-hohenzollerni keresztnevét Federigo baborosra is átruházta, akit Manzoni a „Jegyesek”-ben ünnepel.

Spanyol katonák között.

— Havannából — Kadizba. —

Az 1898-ik év őszén a Norddeutscher Lloyd „Fulda” gyorsgőzösn voltam alkalmazva, még pedig a newyork—genoui vonalon. Hajóm az el süllyedt „Elbe” testvére, 5000 tonna nagyságú, 6000 lóerejű és 17 mérföldnyi gyorsaságú volt. December hóban érkeztünk rakományval és utasokkal telve Newyorkba, hol téli nyugalomra vult hajónk, miért is a tisztikaron kívül csakis 30—40 főnyi legénység maradt a hajón.

Newyorkban akkor borzasztó erős tél volt. Kubában pedig épp akkor hangzottak el a spanyol-amerikai háboru utolsó akkordjai.

December 25-ikén, tehát karácsony estéjén, éppen szolgálatban voltam, midőn ugy 8 óra tájban megjelent a hajó fedélzetén a társaság newyorki főfelügyelője és kereste a kapitányt.

Negyed óra múlva a kapitány a következő hírrel lepett meg bennünket. A Lloyd elvállalta 35.000 spanyol katona haza szállítását Kubából Spanyolországba és nyolcz hajót szánt erre a célra: három gyorsgőzöst és öt postagőzöst. A Fuldának január elsejére Havannában kell lennie és itt a hajót el kell készíteni 2800 személy befogadására. Fel kell szerelni két oceántuli utra, meg kell tölteni annyi szénnel, amennyi belé fér, 6000 fő részére eleséget kell berakni és végre el kell a hajót megfelelő személyzettel is látni. Mint a bomba, ugy csapott közénk ez a hír. Borzasztó munka előtt állottunk, mert három nap alatt annyi munkát elvégezni, szinte lehetetlennek tűnt fel előttünk. A Fulda ugyanis be volt rendezve 900 harmadosztályu, 100 másodosztályu és 250 első osztályu utas szállítására, most pedig el kellett helyezni 2500 legényt és 300 tisztet a hajón. Ki kellett tehát lökni a 900 vaságyat és ezeknek a helyére be kellett állítanunk, azaz építeni 2500 faágyat; fel kellett szerelni két darab 10.000—10.000 literes kondenzáló készüléket, fel kellett szerelni egy második gőzkonyhát, be kellett venni 3000 tonna szénét, több száz tonna eleséget, több száz tonna ivóvizet és végre el kellett szállásolni a fedélzetén vagy 100 darab ökröt. Egy negyven ágyas lazarettet is fel kellett szerelni a szükséges gyógyszerzárral és műtőteremmel stb. és mindezt megtettük három nap alatt. Karácsony másnapján reggel ellettek hajónkat a mindenfajta munkások szárai és éjjel nappal folyt a munka. Társzekerek szárai hozták a felszereléshez szükséges anyagot, élelmiszereket, italt és egyebet.

December 29-ikén hajnalban készen voltunk, nem hiányzott egy darab sem a felszerelésből. Az igaz, hogy három nap és éjjel alig hunytuk le a szemünket a szárazföldi irodai személyzettel együtt. Reggel nyolcz órakor a Fulda elhagyta Newyorkot és teljes gőzzel haladt déli irányban rendeltetési célja: Havanna felé. 1899. januárius 1-én hajnalban Havanna bejárata elé érkeztünk, miután az ott horgonyzó amerikai hajóraj előtt igazoltuk magunkat. Befutottunk a kikötőbe, hol közvetlenül a szerencsétlen sorsu elsüllyedt „Maine” amerikai páncélos hajó mellett horgonyt vetettünk. Mellettünk a Moltke német hadihajó horgonyzott. Pont nyolcz órakor óriási ágyudörgés és katonazene mellett felhúzták a város erődöire és a citadellára az amerikai „stars and strips” nemzeti lobogót, ugyanakkor pedig bevonták a spanyol sárga-piros lobogót. Az amerikai hadsereg barakkokban volt elhelyezve a város terein és utcáin, a spanyolok pedig a kaszárnyákban tartózkodtak.

Még jókor reggel megérkeztek hajónkra a spanyol szállítási bizottság tagjai, akik a hajót átvették és mindent a legnagyobb rendben találtak.

Nemsokára megérkezett uszályhajók az ezred podgyásza és mig ezt átrakták, addig én egy fiatal spanyol tisztel abba a kaszárnyába mentem, hol a velünk szállítandó ezred állomásozott.

Az óriási nagy masszív épület már kívülről is riasztóan hatott az emberre, belső helyiségeiben azonban oly undorító dolgokat láttam, hogy szinte borzongva gondolok még ma is ref. Az árnyékos udvaron a föld el volt lepve guggoló alakokkal, ka-

tonáinktól, kiknek szeméiből látszott a halálos betegség, a malária, a sárgaláz. Alig tudtak ezek a beteg, lecsigázott, kiéhezett, deprimált emberek még csak járni is, ezeket ugyan nem volt nehéz yankee barátainknak elpáholni. A konyhákban, hol éppen utolsó kubai ebédjük készült, tucatszámra szaladgáltak a padlózaton és szekrényeken a patkányok legszebb példányai.

A hadnagy beszélt nekem, hogy ez az ezred Kuba keleti tartományában Pinar del Rioiban állott az egész forradalom és háboru alatt, mely tartomány mocsaras, de igen termékeny. Czukorültetvényei világhírűek, európaiakra nézve azonban éghajlata halálos, a sárgaláz, mocsárláz, malária és a mérges állatok miatt. Ez az ezred borzasztón szenvedhetett. Hozzájárultak még kinjaihoz a rossz ellátás és a kétszeres háboru viszontagságai is.

Pont délben 12 órakor érkezett az ezred első százada a Fulda mellé, majd követte a többi is, ugy hogy nemsokára uszályhajók mellettünk volt az egész ezred. Egyenkint jöttek fel a hajóhidon a katonák teljes harezai felszereléssel, hogy a fent álló biztostól átvegyék helyüket megjelölő táblájukat.

Szomorú látvány volt ez, csupa beteg, lesóványodott ember, becsott sárga arccal, sötét szemgödörökkel és lázban égő szemmel. Mindegyik mellén ót ragyogott többféle érem és kereszt, mig bent mellkasában a tüdővész pusztított. Hat órakor este a hajón volt a 2500 legény és altiszt, 300 tiszt, egy tábornok, rengeteg podgyász és hadfelszerelés.

Este hét órakor elhagyta a Fulda több mint 3000 lélekkel Havannát és teljes erővel igyckezett célja, a spanyol Kadiz felé. A katonaság a hajón jól volt elhelyezve. Kosztjuk erős és elég volt, a bánásmód az elképzelhető legjobb, hiszen mindnyájan sajnáltuk a szegény embereket. Miután a nyelvet meglehetősen érttem, sokszor beszédbe elegyedtem ugy a közlegényekkel, mint a tisztekkel. Így tudtam meg, hogy a szegény katonák Léha hónapokig nem aludtak ágyban, hanem a tropikus éghajlatban oly veszedelmes nyílt mezőn; évekig nem kapták zsoldjukat, noha pénz jött az enyaeországból elegendő, de mikorára fizetésre került a sor, eltűnt. A legtöbb katona már 6—7 év óta volt Kubában, pedig katonai szolgálati idejük már éveket óta letelt. A 40 ágyas lazarett azonnal megtelt súlyos betegekkel. Nem is férték el benne, mert az egész ezred beteg volt. A tíz napi ut alatt a legénység legnagyobb része az ágyban töltötte idejét. Azok, akik nem voltak betegek, olvastak és kártyáztak.

A hajó személyzete megtett mindent, hogy a tisztaságra ügyeljen, azonban minden fáradtság meddő maradt, mert a legénység oly műveletlenül, oly állatiasan riselkedett, hogy lakóhelyüket többször ki kellett tisztítás végett üríteni. Az a kis fegyelem, amely a szárazföldön közöttük talán még uralkodott, a hajón megszánt, a tiszték nem törődtek velük, mi meg nem bírtunk ezzel az óriási tömeggel.

Az ellátással és kiszolgálással meg voltak elégedve és nem volt nap, mikor nem éltették volna Németországot. A víztartóknál őrt álló fegyveres matrózok azonban nem bírták visszatartani a folyton tolaakodó tömeget, ki voltak téve fenyegetésnek és bántalmazásnak.

A szalonban például egy százados az ebéd alatt a tábornok jelenlétében fejbe vágott egy telt boros-

Gyomorfájdalmakat enyhít!

Rögtöni hatás mutatkozik gyomorgörcs, gyomorhurut köllka, esőmör, étvágytalanság, böfögés, felfuadás, rosszullet, kimerültség, hányinger, kellemetlen szájjiz, oldalszurás, laz és migrén stb. hasonló bajnál, ha

„Novicum” székelyhavas gyomorke-sorú honiszert használja. Kapható a készítőnél!

KÁRPÁTI JÓZSEF
Arkos-Sepsiszentgyörgy 5. sz. m.

Egy nagy üveg ára 2 kor. Egy közép üveg 1 kor. 20 fill. és egy kis üveg 60 fill. Postán legkevesebbet küld 3 nap, 5 közép vagy 10 kis üveget 6 kor. utánvét mel eít a készítő vagy a Magyarországi főraktár: Balla Sándor „Hunn”-a” gyógyszerüzára Budapest, VII. Erzsébet-körút 56. szám.

Gallér és kezelők

tisztítását legkifogástalanabbul eszközzel

BRADOVKA GYULA

gőzmosó-, vagy tisztító- és ruhatestő gyára
KASSÁN.

Képviseletek kedvező feltételek mellett az ország minden részében kerestetnek.

üveggel egy pinczért, amiből nagy kavarodás támadt, mert a pinczerek nem akartak többé kiszolgálni. Csakis a Lajóparancsnek erélyes fellépésének köszönhető, hogy a tábornok végre közbelépett és a verekedő urat az ut egész tartamára szobájába reádelte, mire szent lett a béke.

A tiszték különben igen jól mulattak. A dohányszó teremből egész kártyabarlang lett, pénz volt sok, és elképzelhető, hogy mily nagy arányúnak kellett a játéknak lennie, mikor reggel a pinczerek néha 100—200 dollárt is összedektek az asztal alól. Fogyott a pezsgő, bor és likőr, a legfinomabb kubai szivarból pedig tonnaszámra volt a hajón. Ők mulattak a hajón is, és biztosan mulattak Pinar del Rioiban is, míg a szegény legények az éhséggel és betegséggel küzdöttek.

A hajó lazarettjébe már nem fértek a betegek, orvosunk még azonkívül 300—400 beteget kezel naponta. Éjjel-nappal dolgozott, vagdalt, kötött stb., míg a katonavosok kártyáztak. Naponta volt halott, több is, a temetőben azonban a katonák közül sehol sem jelent meg senkisé, kivéve a lelkipásztort, ki derék öreg ur volt és folyton emberei között mozgott. Mi megjelentünk azonban mindig és a német trikolor lezuhásával bucsuztattuk a deszkáról lecsúszó zsákba varrott hullát. A matrózok és a lelkész kezében lehetett ki a legtöbbjük a lelkét. Az egész uton valami husz vagy harmincz. A nyolczadik napon volt a hajón zsoldfűzés, meglehetően nagy összeget kaptak a legények, de kis töredékét kapták csak követeléseiknek, amint azt igazított követelés beszédjükből kivethettem. Hiszen volt olyan ember is, ki két évig nem látott zsoldot.

Végre a tizedik nap feltűnt előttünk Kaptrafalgar, ahol a nagy Nelson verte az egyesült francia-spanyol hajórajt tönkre.

Nagy mozgás keletkezett a hajón a szárazföld láttára, nem csoda, hiszen a legtöbb 6 évig nem látta hazáját.

Minél jobban közeledtünk Kadiz felé, annál bomlottabb lett a rend és a fegyelem és midőn az 6-mór város előtt horgonyt vetettünk, már teljes anarchia uralkodott a hajón a katonák között. A tisztakat becsúszó szavakkal illették, a köztársaságot és az anarchiát éltették.

Végre közeledett hajónkhoz egy göcsönök, melyből nemsokára a Port Saidból visszatérő hajóhad parancsnoka, Camara tengernagy lépett fel a hajó hidjára. Borzasztó lármával fogadta a katonaság az ősz admirálist.

Végre esend lett, Camara átvette a jelentést és megadta a parancsot a kihajózásra, mire óriási léryna, éneklés keletkezett. A hajó fedélzetén sorakoztak az emberek. Harci felszerelésükben most mégis jobban festettek, mint az uton. A hajót ellepték az övéiket kereső szárazföldiek. Sokan hiába kerestek, sok pedig nyomoreköt talált. Volt öröm, de volt sok kétségbeeső jelenet is.

Öt órakor délután a hajó üres volt. Eltűntek a katonák, él a podgyász. Maradt azonban utánuk elég piszok és fűreg. Hajónkat persze újra rendbe kellett hozni. Száz és száz ember tisztított és javított, míg száz meg száz köszönet vett be. A szárazföldön pedig Kadiz és, ódon utcáin, amerre az ember csak járt, mindenütt katonáinkat láthattuk. Harminczhat óra múlva a Fulda újra utban volt Havanna felé, hogy másik rakományt hozzon Kadizba.

Bignio Gyula, tengerészkapitány.

500 drb

képeslevelezőlapot készítenk bármely beküldöt

arckép, látkép, vagy rajz után 10 K-ért.

Magyar fénynyomdai r.-t.

Képes levelezőlapok, plakátok és arcképek gyára.
Budapest, VIII/2. Őr-utca 9. sz.

Karácsonyi kiállítás
RIPPEL KÁROLY
játék-kereskedésében
Deák Ferencz-utca 12. sz.

RODALOM.

* „Uj Idők.“ A magyar családok kedvelt lapja, az Uj Idők e héten is magas irodalmi színvonalu tartalommal jelent meg. Bródy Sándor gyönyörű novellája mellett Farkas Pál és Koronghy Dénes irt még elbeszélést. Salgó Ernő az orvosokról irt tartalmas és érdekes cikket. Horkayné e héten is hozzászól, a maga elmés csipős modorában a hét eseményeihez. Cikkét találunk még Kóbor Tamásról, akinek arcképet is bemutatja a lap a Magyar írók otthonukban rovatában. Apróbb cikkek, Móra Ferencz és Vértessy Gyula verse, Bíró Lajos regénye, stb. egészítik ki a szövegrészt, míg Mühlbeck Károly fejlézei és a többi illusztráció a hét fontosabb eseményeinek tükrét mutatja. Előfizetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszámot kérésre díjtalanul küld a kiadóhivatal, Budapest Andrássy-ut 10. szám.

* „A Renaissance“ most megjelent 13-ik számának különös érdekessége az a hosszú politikai tanulmány, („Pálok fordulása“), melyben Mérey-Horváth Károly erős dialektikával bizonyítja, hogy az általános választójog politikája az egyetlen ut, mely végleges megegyezést teremthet a nemzet és korona között. A füzet többi része is egész sor értékes írást közöl; tartalma itt következő: Mérey-Horváth Károly: Pálok fordulása, Révész Béla: Régi novellák VI., Az ördög motolája), Telkes Béla: A próba (vers), Babes Emil: Demokratizmus és naturalizmus, Ádám Böske: Szonettek (vers), Mohácsi Jenő: A borzadás költészete, Somlyó Zoltán: Délelőtt (vers), Bölöni György: Noa-noa, Berde Mária: Éjjeli zene (vers), Erdélyi Viktor: Revue (Egy magyar iparvállalat), Halász József: Versek. Kritika: Polémia (Pogány József, 445); — Bűn és bűnhődés (Benda Jenő, 447); — Paul Barchán: Pétervári éjszakák (Deri Imre, 450); — Edouard Bourdet: A Rubikon (Relle Pál, 453); — Kóbor Tamás: Egy test egy lélek (Miklós Jenő, 454); — A Hagenbund svéd kiállítása Bécsben (Tabéry Géza, 455); — Tudományos politika (Pogány József, 456); — Hangversenyek I—II. (Gábor Róbert, 459); — Hollósy (Bölöni György, 461). Közgazdaság: A Revízió (Kovács Sándor György), Pesti karrier: Aki megkorrigálta a szerkesztést.

* A „Vasárnapi Ujság“ november 13-iki száma első helyen egy külföldről most hazakerült, eddig ismeretlen Munkácsy-képet közöl. A többi képek közt általános érdeklődést keltenek az aktuális arcképek a tanár-mozgalom főszerkesztéséről, K. Lippich Elek min. tanácsosról, Gyurácz Ferencz püspökről, Strausz Richárdról, Briand francia miniszterelnökről. Egy képesoport a magyar történelemben szerepelt négy Dohna herceg (porosz főurak) arcképeit közli Angyal Dávid cikkével, képek Paál László kiállításáról, Kóbor Tamás új darabjának előadásáról, Pásztor Árpád fölvetelje Japánból, képek a mezőkövési matyókról, a német oszár brüsszeli látogatásáról stb. egészítik ki a bő és érdekes képanyagot. Szépirodalmi olvasmányok: Mórócz Zsigmond regénye, Szemere György novellája, Endrődi Sándor és Kárpáti Aurél versei, Neera olaszról fordított regénye. Egyéb közlemények: a hatvani prépost által szerkesztett remekművű villamos óra képe. Lakatos László cikk a szerb-bolgár háború 25-ik évfordulójáról, tárcza-cikkek a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világ-kroniká“-val együtt négy korona 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legcélsebb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

* „A beestelen“ és „A májusi fagy“. Garvay Andornak 3 felvonásos drámája, melyet a Nemzeti Színház november végén fog bemutatni, továbbá Szilágyi Gézának, az illusztrált költőnek és Lenkei Henriknek együttes drámáját, melyet ugyancsak a Nemzeti Színház fog előadni január hónapban: A májusi fagy, amely a színházi szőzön egyik események igérkezik, könyvvalakban is meg fog jelenni a Gömöri Jenő szerkesztésében megjelenő „Moderu Könyvtár“ irodalmi, művészeti és tudományos gyűjteményes könyvtárban, amely már eddig megjelent

füzeteiben is értékes műveket adott a magyar irodalomnak.

* „A Kisgazda Baromfitenyésztése.“ Krenedits Ödön, kinek a baromfitenyésztéséről már számos cikke jelent meg, e címmel egy kézi könyvet irt a kisgazda, tehát a magyar nép számára. Hogy mekkora szüksége volt baromfitenyésztésünknek ez új könyvre, annak tanúsága, hogy a mű a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének kőszéyes támogatása mellett jelent meg. Az előzőt Krenedits könyvéhez dr. Rodiczky Jenő miniszteri tanácsos, a magyar állattenyésztésügy egyik legjelesebbje irta, Ebből a dolgozatról különben nemcsak a kisgazda, hanem bárki, aki eme közigazdasági és etnikai szempontból egyaránt figyelemreméltó tenyésztés iránt érdeklődik, sok hasznos dolgot megtanulhat. A mű 2 koronáért kapható.

* A Szabad Egyetem végleges programja. A Szabad Egyetem, mely Földes Béla egyetemi tanár elnöke alatt működik, közzéteszi holnap meginduló 17. tanfolyama végleges programját. E szerint az előadások és tárgyaik a következők: Haraszti Gyula dr.: Edmond Rostand. Pasteiner Gyula dr.: A francia festészet a XIX. században. Wittmann Ferencz: Az elektrotechnika köréből. Mandelló Gyula dr.: Munkáskérdés. Jankovics Marcell dr.: Az alpinizmus (hegymászás) története és művelődéstörténeti szerepe. Hajós Lajos dr.: Az idegélet egészségtana. Az előadások rendes hallgatására az egyetemi quatuorban (Egyetem-tér, közp. egyetem) beléptijegy váltandó, melynek ára egy-egy, hat előadásórára terjedő tanfolyam után egy korona.

* Az Akadémia felolvasó ülése. A Magy. Tud. Akadémia III. osztálya 1910. november 14-én, étfőn délután 5 órakor ülést tart.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 12. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Munkácsi Sándor tanárjelöltet ideiglenes minőségben fizetés nélküli tanfelügyelő-ségi tolnokká nevezte ki és szolgáltatásra Máramaros vármegye tanfelügyelő-ségéhez rendelte; Borbély Imre helyettes tornatanítót a nagyszalontai állami főgimnáziumhoz rendes tornatanítóvá; Iljevity Pál okleveles tanítót a czeppajai (volt határörvidéki) községi elemi iskolához rendes tanítóvá; az igazságügyminiszter Papp György debreczeni törvényszéki joggyakornokot a szatmárnémeti, Pető Leó karánsebesi törvényszéki joggyakornokot a székelyudvarhelyi és dr. Reindl Elok veszprémi törvényszéki joggyakornokot a szombathelyi törvényszékhez jegyzővé; Jékay ajos ógyallai járásbírói díjokat a tatali járásbírói díjhoz irnokká;

a debreczeni ítélőtábla elnöke Móni Gyula szállágy-somlyói járásbírói díjtalán joggyakornokot segélydíjas joggyakornokká nevezte ki és szolgáltatásra a zálahi törvényszékhez osztotta be; a szatmárnémeti törvényszék elnöke Fenics Pál szatmárnémeti törvényszéki napidíjas szögát a szatmárnémeti törvényszékhez III-ad osztályú hivatalsszolgá-vá nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ifj. Nemes Mihály petrovai és Szoboszlay Kálmán leordinaai állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen, Nagy Mária lippai és Straub Pál charlottenburgi állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a petrosényi állami elemi iskolához helyezte át.

Megerősítések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pataky Kálmán esáktornyai állami polgári iskolai igazgató-tanítót igazgatói minőségében; Isztruljev Tivadar nádajai (volt határörvidéki) községi, Tóth Izabella szikeviczai (volt határörvidéki) községi, Gavrilla Miklós ohababisztrai (volt határörvidéki) községi, Heinhöldt Hedvig petrovai (volt határörvidéki) községi, Szeidl Jolán petniki (volt határörvidéki) községi, Becker Vilma vereserővai (volt határörvidéki) községi és Román Ilés ruszkai (volt határörvidéki) községi elemi iskolai tanítókat, illetve tanítónőket állásokban végleg megerősítette.

BRENNABOR

ROTH LAJOS magyar gyermek-
hoesi és korlátol-
gyári rak ára

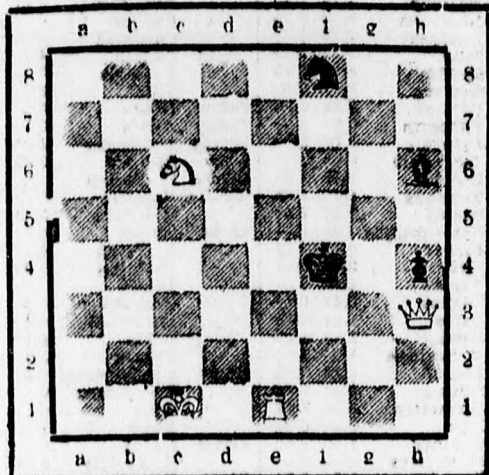
BUDAPEST, VI., Teréz körút 3.
Arcképek hármement.

TELEFON 76-28.

SAKK.

86. számú feladvány.

Dr. Gold Samu, Newyork.

Matt a második lépésre.

368. számú játszma.

Játszották Lodzban 1910. október 1

A match III. játszmaja.

Vezérsel.

Világos:	Sötét:
Rotlevi	Salvo
1. d2-d4	d7-d5
2. Hg1-f3	c7-c5
3. c2-c4	e7-e6
4. c4xd5	e6xd5
5. Hb1-c3	Hb8-c6
6. Fc1-f4	Hg8-f6
7. e2-e3	c5xd4
8. e3xd4	Ff8-e7?

Teoretikus hiba, mely világost azonnal előnybe hozza. A szokásos folytatás 8... Ff8-b4

9. Hd4-b5 0-0

10. Hb5-c7 d5-d4

Ha lép a bástya, úgy következik 11. Hc7xd5. Eőtét tehát inkább áldozza a bástyát és lép a gyaloggal, számítva arra, hogy az e-vonal megnyílása után sikerül ellentámadást elérnie.

11. e3xd4	Fc7-b4
12. Hc7xa8	Hf6-d5
13. Vd1-d2	Bf8-e3?
14. Ff4-e3	Fc8-g4
15. Ff1-b5	Vd8-a5
16. Ba1-c1	Hd5xc3

Sötét nyert egy kis támadást, de ez csak úgy érne valamit, ha nem hiányoznék az a8-bástyája. Nem volt jobb 16... Fb4xc3 sem, mert 17. b2xc3, Va5xb5, 18. c3-c4, Hd5xc3, 19. c4xb5, He3-c4?, 20. Vd2-e3 stb. után sötétnek szintén vesztett állása van.

17. b2xc3	Fb4-a8
18. Bc1-b1	Be8xa8
19. 0-0	Fa3-d6
20. Fe3-f4	Fd6xf4
21. Vd2xf4	Fg4-e6
22. Fb5xc6	feladja.

369. számú játszma.

Játszották a Gajdos Sakk-Körben 1910. október 23.

Spanyol játék.

Világos:	Sötét:
Blatt Ferencz	Simon Jenő
1. e2-e4	e7-e5
2. Hg1-f3	Hb8-e6
3. Ff1-b5	a7-a6
4. Fb5-a4	b7-b5
5. Fa4-b3	d7-d6
6. Fb3-d5	.....
Erősebb volna 6. a2-a4 és	d2-d4.
6.	Fc8-b7
7. d2-d4	Ba8-b8?
8. Fb5xc6	.....

Ez, valamint a világosnak a következő lépése még korai. A centrum lerárása után sötétnek nincs rossz állása. Egyszerűbb volt 8. 0-0.

8.	Fb7xc6
9. d4-d5	Fc6-d7
10. 0-0	e7-c6

Erre nincs szükség; sötét azonnal játszhatna volna 10... f7-f5-öt, ami hasonló állásokban mindig előnyös.

11. d5xc6	Fd7xc6
12. Bf1-e1	Hg8-f6
13. Hb1-c3	Ff8-e7
14. a2-a3	.....

Jobb volt 14. Fc1-g5.

14.	0-0
15. Fc1-g5	a7-b6

16. Fg5xf6	Fc7xf6
17. Hc8-d8	Bf8-e8
18. h2-h3	.....

Jobb volt 18. Be1-e2 kapcsolatban Vd1-d3 esetleg Hd5xf6 és Be2-d2 és Ba1-d1-el. Világosnak a visszamaradt d6-gyalog gyöngéjét kellene kihasználni.

18.	Fc6xd5
19. Vdid5	Bb8-c8!
20. c2-c3	Bc8-c5
21. Vd5-d3	Vd8-c7
22. Ba1-d1	Be8-d8
23. Be1-e2	.....

Jobb volt 23. Vd3-e3.

23.	d6-d5!
24. e4xd5	.....

Most is jobb volt 24... Vd3-e3. A vezér föláldozása két bástyáért nem bizonyul kielégítőnek.

24.	Bc5xd5
25. Vd3xd5	Bd8xd5
26. Bd1xd5	Vc7-c4
27. Be2-d2	e5-e4
28. Hf3-h3	Ff6-g5
29. Bd2-d4	.....

Jobb volt 29. Bd5-d4 és utána Bd2-e2, ami után világos játéka még tartható volna.

29.	Vc4-a2
30. b2-b4	Va2-a1?
31. Bd4-d1	Va1xc3
32. Bd5-d4	.....

Valamivel jobb volt 32. Th2-f1. Világos azonban rosszabbul áll.

32.	e4-e3!
33. Bd4-d3	e3-e2

feladja.

Sakk-hírek.

A Janowski-Lasker-match. A sakkvilág nagy érdeklődése mellett kedden vette kezdetét Berlinben a régóta várt match Janowski Dávid francia mester és dr. Lasker Emanuel világbajnok között. Sorsolás szerint az első játszmában dr. Laskernek jutott a világos szín, aki vezéréssel megnyitást kezdett. Mindenki hosszú és heves küzdelmet várt, ami azonban elmaradt. Az egyszerűsített és sima lefolyású játszmában Janowski csodálatosképen már a 19. lépésnél olyan baklövést követett el, amilyenek egy világbajnoksági mérkőzésben nem szabadna előfordulni. Janowski durva hibája folytán egy egész figurát vesztett s így a játszma a 23. lépésnél dr. Lasker győzelmével végződött. A második, vezérgyalog megnyitású játszma, melyet szerdán és csütörtökön játszottak, végjátékban negyvenöt lépés után remis lett.

A Gajdos Sakk-Kör október hó 2-án megkezdett versenye a hó 6-án ért véget. A versenyen, melyen a körnek erősebb játékosok vettek részt, meglepetésszerűen Preis küzdötte föl magát az első helyre, aki csak egyetlen játszmát vesztett az utána következő Biro ellen, ki a mostani szép eredményével kiközösítette azt a csorbát, amit a szeptemberi versenyen szenvedett. Szépen megállta helyét Simon is, ki mint a körnek egyik legújabb tagja, először vett részt versenyen. A tornákon észlelhető indiszpozíció befolyásolja a fiatal játékosokat is, mert Blatt és Papp mostani lemaradása csakis ezzel magyarázható. A verseny végeredménye egyébként a következő: I. Preis Mihály 8, II. Biro Ferencz 7½, III. Simon Jenő 6½, IV-V. Blatt Ferencz és Papp Ferencz 6 egységgel. Utánuk következett Hegedüs Máté 4, Glanc Mihály 3½, Gróf Sándor 2½, Szabó Ödön 1; utolsó volna Makk János, ki azonban a hatodik forduló után visszalépett. A „Gajdos Sakk-kör“ legközelebbi versenyét decemberben rendezik, amely még nagyszabásúnak ígérkezik. Az ifjúsági körnek ambíciózus tagjai között ez idő szerint még csak vannak folyamatban. Így match jött létre Blatt Ferenc és Simon Jenő között, kik eddig 4-4 játszmát nyertek. A mai rovatunkban közölt játszma, mint második, szintén ebből a matchból való. Match jött létre továbbá Hegedüs Máté és Papp Ferencz, valamint ugyancsak Papp és Weisshaus között is.

Sakk-üzenetek.

S. Jenő, Budapest. Hosszabb játszmát nem szívesen és csak az esetben közlünk, ha mindvégig érdekes lefolyású. Közlünk szép végállásokat is, de azoknak igazán érdekeseznek kell lenni. A feladványnak hibája, hogy fenyegetéses, sötétnek kevés változatot képező védelme van és egyik védelemnél (g7-g5) háromféle matt is áll.

D. István, Pozsony. Steinitz 1900-ban, Pillsbury pedig 1906-ban halt meg.

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOS MÁTYÁS.

Kulcsár Sándor

Bronzáru- és csillárgyár

világító testek lég-
szesz-, acetylen- és
villamos világításra.

BUDAPEST,

VI., Dessewffy-u. 9-11.

Olcsó gyári árak.

Telefon 25-44.   Telefon 25-44.

Szerkesztői üzenetek.

— Magánlevelek írására nem vállalkozunk. —
— Kéziratokat vissza nem küldünk. —

Demő. Aig van Magyarországon uri család, melynek ne lenne olyan tagja, akire barátjének személyleírása teljesen ráillik: „Rokonszenves, művelt, reprezentáló külsővel bíró 23—24 éves, igazi uri leány, kinek utalva s egy a tehetségéhez mért, hozzá méltó állást szeretne betölteni. Amellett, hogy magyar és német nyelven kifogástalanul levelez és stenografál, francziául, angolul folyékonyan beszél, csinosan zongorázik, a háztartás minden ágában jártas, igen ügyes s amellet szelény. Ilyen fényes képzettséggel mindenesetre igényt tarthatna egy „hozza méltó“ állásra. Nem képzelnék hozzá méltóbbat a saját tüzhelyének gondozásánál, egy vele érző, gyöngéd, derek férj oldalán. A házassalandó fiatal és szépkoru urak nem tehetnének okosabbat, egy ilyen kincs meghódításánál. A szépség elhervad s a pénz követelővé, zsarnokká, elbizakodottá neveli a nőt. A legjobb „partie“ az olyan művelt fiatal leány, aki már megtanult nélkülözni s aki sokféle szellemi tulajdonságai mellett, a háztartás vezetésében is gyakorlott, vagyis egy a szalonban, mint a konyhában megállja a helyét. Lehetetlen, hogy „arra felé“ vaksággal lennének megverve a fiatalberek! Előbb-utóbb be fog kopogtatni az „igazi“ és kicsike feleségének választja. Igen ám, csak hogy ön tőlünk nem jóslásokat, hanem tanácsot vár! Barátjője — amint a levél meg nem írt részéből kiértük — nem büszkeséggel meg akarta magát kiemelni egy esetleges háztüznéző „véletlen szerencsésjéről.“ Nem vár, hanem önállóítani akarja magát. Sajnos, nincs módunkban, hogy a művelt nőknek alkalmas s üresedésben levő állásokat evidenciában tartunk. Ugy — amint írja, — a Nőtisztviselők Országos Egyesülete (VI., Andrássy-ut 83.), mint az Országos Nőképzegetyület (IV., Veres Pálné-utca 36.) is szívesen ad felvilágosítást az általuk szerezhető állásokról, ha levélben fordulnak hozzájuk.

B. Budapest. Már most megkezdheti a jácint-hajtatást. Ha ez önké eddig nem sikerült, arra mutat, hogy rosszul fogott hozzá. Nem a hagymákban van a hiba. Bármelyik elsőrendű magkereskedőtől kaphat hajtatásra alkalmas virághagymákat. Mindenekelőtt készítse el a földet, melyhez egy rész gypsint, egy rész melegágyi földet, egy rész homokot és fél rész faszénport használjon. A beültetéshez 10—12 cm.-nyi mély és 6—8 cm. széles cserepeket vegyen s a beültetésnél a hagymákat hintse be szénporral, hogy az esetleges rothadást ezzel is akadályozza. A hagymákat olyan mélyen ültesse be, hogy egy fél cm.-nyi föld takarja azokat. A keverésnél a földet annyira nedvesítse be, hogy annak beültetés utáni öntözése szükségtelen. Az ily beültetett hagymákat rakja le a pinzébe és addig hagyja ott, míg jól be nem gyökeresednek. Ha már eléggé meggyökeresedtek, akkor az első virágzásra öhajtott mennyiséget vigye a szobába, hol jól megöntözve még egy hétig felsőlet helyen maradjanak. Amikor szép fejlődésnek indultak, állítsa a cserepeket szobájának délre eső ablakába, hol azok rendszer öntözés mellett szépen virágoznak. Az öntözésnél ügyeljen, hogy a hagymák közepét ne érje a víz, különben könnyen megrothadnak. Minél korábban fog a hajtatáshoz, annál korábban lesz virágzó jácintja.

M. M. Oroszlámos. A póttartalékba nem igen helyezhető át a katona rokona, ha — mint ön írja — két fitevére van, akik keresetképesek s így családfelelőseknek tekinthetők. Ha valami szervi, testi hibája van, esetleg orvosi főfővizsgálásra jelentkezhetnek, amikor — különösen némi protekcióval — hazaküldenek.

Szerény. A zord évszak a kézbbre is veszedelmes. Könnyen érthető, hogy az ön keze nyáron sima és puha, télen pedig érdes és „reszelős.“ Egy kis óvatossággal télen át is megőrizheti kacsójának finomságát. Mindenekelőtt kerülnie kell minden durvább munkát. Ha a konyhában szükséges dolgokat maga végzi, úgy, azt mondja, orvosi munkatársunk, azok a kenőcsök és egyéb szerek, melyek másképpen talán meg tudták volna puhítani kezének durva bőrét, mítsem fognak használni. A háztartásban mulhatatlanul szükséges dolgok végzésénél huzon mindig keztyűt. Azután ügyeljen a mosakodásnál arra, hogy a víz ne legyen túlságosan hideg. A nagyon hideg víztől száraz, érdes lesz a bőr. A szappan is jó legyen, azaz ne legyen maró. Mosakodás után alaposan törölje meg a bőrt s csak amikor teljesen megszáradt a kéz bőre, menjen ki a levegőre. A hideg elvonja a kéz bőréről a nedvességet, repedezetté teszi azt. Mindezekre ügyelve a bőr érdessége meg fog szűnni, kivált, ha még a következő összetételű kenőccsel fogja a kezét többször napjában bekenni. AII a kenőcs: öt gramm velencei borakszóból és ötven gramm krémecseleste-ből.

R. Géza, Komárom. Nincs joga az emített verset a szerző beleegyezése nélkül megzenésíteni. Forduljon hozzá kérdésével, azt hisszük, hogy készséggel megengedi. Házasszony. Mahagoni butorait vízzel hígított petróleumban mártott pulva ronggyal dörzsölje tisztára. Ha már nagyon elpiszkolódtak, használja a következő vegyületet: 8 rész stearinsav, 8 rész teipentintinaj, 1 rész karmin. E jól összevegyített keveréket flanelronggyal kenje gondosan a butorra, azután dörzsölje szárazra le.

S. Ilma, Budapest. Arról panaszkodik, hogy az olvasástól fejfájása támad. Ez arra mutat, hogy valami szembaja van. Menjen szemorvoshoz s vizsgáltsassa meg magát. Valószínűleg szemüveget fog rendelni.

Mama. Tizenöt hónapos gyermekének étrendjét a következőkbe állíthatja össze: Tej, malátakávé, kakao, zsemlye, piskóta, tejespépek, leves, tojás, áttört zöldségek, kompót, finomra vágdalt hus és sonka, felfújt, párolt rizs.

G. L. B. Rengeteg elfoglaltságunk miatt magánlevelek írására nem vállalkozhatunk, de a szerkesztői üzenetek rovatóban minden kérdésre készséggel felelünk. Az önké szóló üzenetünk, kétségkívül, elkerülte figyelmét. Szíveskedjék megismételni kérdését.

Bánatos. Arczbbre tisztáltságainak több oka lehet. Valószínű, hogy mamája helyes nyomon jár. Az arczra feszített, aprószeses szük fátyol sok szép sima arczbbt elrontott már. A lélegzés által fejlődött vízpára átitatja a fátyol szövétét úgy, hogy alatta allandóan nedveshideg a levegő, mely a bőr melegségét elvonja s azt áthűti. Ezt a káros hatást a fátyol érdessége és az arczbbre gyakorolt nyomása még inkább fokozza. Mert bármilyen finom és puha legyen is a fátyol, fonala és a hálósomói használatban lekopnak és élesek, érdesek lesznek. A surlódás, természetesen, ott a legnagyobb, ahol a fátyol a legszorosabban éri az arczbbt, vagyis — az orron és a fofacsontokon. Így támad a vörös orr és a rezes arcz. Nagy hibát követnek el azok is, akik arczbbtüket oly módon szokták a hideg ellen edzeni, hogy kőlni vízzel mossák. Minden szeszés folyadék, így az eau de Cologne is, feloldja a bőr zsiradékát s ezáltal az arczbb kiszárad, hámlos, repedezett, érdes lesz. Csak kivételes esetben szabad e módszerhez nyulni. A meleg vízzel való mosás is ártalmas; érzékenysé, kényesség teszi az arczbbt, mely aztán a hideg levegő kellemetlenül kiveresedik, megkékül. Legjobb, ha olyan vizet használ a mosáshoz, mely több óra hosszat állott a meleg szobában. Közvetlenül mosás után nem szabad ki menni. Az magától értetődik, hogy alaposan, szárazra, meg kell törölköznie.

Falusi. Ha mi olyan szert ismernénk, melytől a mezei egerek elpusztulnak, nem irnánk szerkesztői üzeneteket, hanem a többi milliomostársainkkal együtt, valahol a Rivierán töltenénk a zord évszakot, ha ugyan nem találnánk kellemesebbnek Párisban tölteni. Ugy áll a dolog, hogy eddig még egyik agyohmagasztalt egérritő szer se bizonyult jónak. Azoktól különösen óvakodjék, melyek mérgeztartalmuk, mert ezektől nemcsak az egerek pusztulnak el, hanem könnyen áldozataikká lehetnek a kinn esatengelő háziállatok és hasznos vadak, madarak is. Az ország minden részéből érkeznek hozzánk panasos levelek az őrési egérszaporodásról. Sajnálatlalt olvastunk a kis rágcsolók által okozott károkról. De reméljük, hogy azóta már csökkent a veszedelm, sőt talán meg is szűnt. Mert ugyanaz a természet, mely az egereket elszaporította, arról is gondoskodott, hogy a gazdaember megszabaduljon tőlük: Megerednek az őszi hideg eső csatorná, a víz elrasztja a barázdákat, beható, az egérlukakba és ez a kéréton, váratlan eső minden reklamáztott irtószernél biztosabban megöli a kártékony állatokat.

S. H. Kösznetet érdeklődésseljes szíves soraiért. A Vasárnapi viréket főcélja az aktuális eseményeknek képekben való ismertetése. Ha kevesebb a kép, akkor jut csak hely szépirodalmi dolgozatoknak. Hiszen előfizetőink és olvasóink nap-nap mellett kapják az élvezetes tárczákat és a melléklet főcélja — az óvások 90 százalékanak öhajtsa szerint — az eseményeknek képekben való bemutatása. Így a nagy képes karácsonyi mellékletünkben alig lesz szöveg, ellenben néhány száz gyönyörű kép, amelyek az ön várakozását is ki fogják elégíteni.

M. J. Rétság. Minden kérdésre válaszolunk. Ha elkerülte figyelmét, szíveskedjék a kérdést megismételni. V. J. Varannó. Sajnos, a kisebb sorsjátékok húzásait nem kísérhetjük figyelemmel, mert a húzásjegyzékek nem érkeznek be hozzánk. Szíveskedjék közvetlenül az illető társasághoz fordulni.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése.

Hazánkban tegnap még csaknem mindenütt esett, de az eső mennyisége általában jelentéktelen volt (3—7 mm.). Az idő egyébként változó, szeles, helyenként viharos volt. A hegyvidékeken havazott és több helyütt az Alföldön is esett havas eső. A hőmérséklet tovább súlydott, főleg északon, ahol gyenge fagyok voltak. A maximum 14 fok C volt Fiumében, a minimum —5 fok C Tátvárfüreden.

Prognózis a következő 24 órára:

Egyelőre még változó, szeles, hűvös idő várható, helyenként csapadékkal. (Sürgöny-prognózis: Változó, szeles, hűvös, sok helyütt csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	Hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmérséklet	
					max.	min.	max.	min.
A. Debrecen	55.1	2.8	E	2	4	10	1	
Ugvar	58.5	2.0	SE	1	4	11	2	
Kécskés	51.2	0.5	—	2	2	—	5	
Leónsz	58.6	1.2	E	2	8	—	6	
Ógyalla	52.2	2.4	SE	1	4	—	6	
Budapest	52.4	2.4	NE	1	4	—	6	
Hertny	58.7	8.9	—	4	—	—	6	
Keszthely	58.5	8.3	—	4	—	—	7	
Pécs	54.1	1.2	E	2	0	8	6	
Zágráb	54.2	3.8	E	4	1	9	3	
Fiume	58.8	5.1	N	2	0	11	11	
Szeged	54.6	2.0	—	4	2	11	6	
Temesvár	55.2	1.8	NE	4	4	11	1	
Nagyvárad	51.8	4.6	NE	8	4	2	10	
Kolozsvár	54.8	0.4	E	2	2	—	—	
Kolozsabol	54.1	0.3	E	2	4	—	16	
Szatmár	—	1.0	—	2	4	—	14	
Eger	—	1.0	—	0	0	—	12	
Arva váralja	—	1.5	N	2	0	—	8	
Selmecbánya	—	8.0	E	2	6	—	5	
Komárom	—	4.2	—	6	—	—	7	
Magyaróvár	—	0.0	W	1	0	—	9	
Sopron	—	1.0	—	0	—	—	17	
Kézdivásza	—	8.4	E	4	2	12	12	
Cirkvenca	—	1.9	E	4	4	8	14	
Debrecen	—	0.7	E	8	4	2	10	
Kiskemén	—	—	—	—	—	—	—	
Oroszása	—	—	—	—	—	—	—	
Arad	—	1.5	N	3	4	1	11	
Zombolya	—	1.1	—	4	1	9	0	
Versec	—	2.5	SW	1	4	1	18	
Orsova	—	1.0	SE	3	4	1	9	

VIZALLÁS.

nov. 12. nov. 12.		nov. 13. nov. 13.	
Duna	Schärding 1.14 1.16	Ujváros 1.05 1.03	
	Passau 3.82 3.15	Tekchaza 2.48 1.40	
	Linz 0.72 0.80	V-Namény 4- 4.55	
	Bécs 0.08 0.06	Tokaj 5.15 0-	
	Pozsony 1.14 2.10	Tiszafüred 5.27 6.26	
	Komárom 3.28 3.26	Szolnok 5.26 6.16	
	Budapest 2.78 2.76	Csongrád 5.02 4.85	
	Paks 2.22 2.18	Sz. J. d. 4.7 4.52	
	Mohács 3.24 2.93	T-Bececs 3.59 3.28	
	Gombos 3.62 3.42	Titel 8.30 8.63	
	Ujváros 3.22 2.88	Hódor 0.2 0.08	
	Pancsova 3.61 3.50	Tapoly Bárfia 0.60 0.78	
	Orsova 3.78 3.70	Bodrog Ludmósa 4.14 3.96	
	Morvafalu 3.08 2.99	Sajo Zsoltza 2.45 2.27	
	Zsolna 1.16 1.88	Hernád H-Németh 0.69 0.51	
	Trencsén 1.02 1.08	Berettyó Margitta 0.29 0.16	
	Szered 1.58 1.28	B-Ujfalu 0.3 0-	
	Szt. Gothárd 0.06 0-	Csucs 0.60 0-	
	Sárvár 0.76 0.38	N Várad 0.37 0.26	
	Győr 2.89 2.66	Belényes 0.65 0.61	
	Vasvár 1.90 2-	Tenke 0.69 0.51	
	Zákány 0.43 0.08	Guraboncs 0.76 0.61	
	Barcs 1.03 0.78	Borosjenő 0.4 0.80	
	Eszék 2.18 2.28	B-kés 4.18 4.70	
	M-Szerdah. 1.31 1.02	Gyoma 3.4 3.76	
	Zágráb 1.74 1.66	Gy-Pehérvár 0.48 0.64	
	Sziszek 6.48 6.28	Branjovska 0- 1.18	
	Mitrovicza 5.48 5.60	Arad 0.16 0.4	
	Décs 0- 0.52	Makó 1.27 1.28	
	Szatmár 1.50 1.50	Lukos 0.80 0.80	
	Krasznó N. Majtény 0- 0-	K. Kostély 1.08 1.10	
	Latoros-Munkács 0.61 0.74	Kiszeto 0.74 0.70	
	Laborez Homonna 0.70 0.80	Temesvár 0.32 0.80	
	Ung. Perescey 0- 0-	Becskekér 0.92 0.88	

IDEGENEK ÜTMUTATÓJA

Legajánlhatóbb beszerzési források
BUDAPESTEN.

Biztosítás.

Assicurazioni Generali (Trieszti ált. biztosító-társaság). Alakult 1831-ben. Részvénytőke és tartalékalap 366,829.741 kor. 68 fill. Budapest, Dorottya-utca 10., az intézet saját házában. Életbiztosítás minden módozat szerint, valamint fuellátási és leánykihazasítási biztosítások. — Tüz-, szállítvány-, betöréses lopás elleni és fűvegibiztosítások. — Jégbiztosítás a Magyar jég- és vizontbiztosító részvénytársaság (Budapest, Nádor-utca 5. sz.) által. Részvénytőke és tartalékalap 7,000.000 korona. Egyenkénti és csoportos balesetbiztosítások (egyenkénti balesetbiztosítások díjviszatérítéssel is) az Első o. ált. baleset ellen biztosító társ. által (Budapest, Dorottya-utca 10. sz.)

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet. Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. Alapított: 1863. Legelőnyösebb díjtáblázatok gyermekek és mindennemű életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. — Tartalékok: 10,000.000 korona. Eddig kifizetett biztosított összeg hét millió korona. Biztosítási állomány 46,000.000 korona.

Bankok és takarékpénztárak.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zalogközlésön Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Központ és Magy. kir. szab. osztályosorsjáték főelárusító helye; VI. kerület, Andrássy-ut 5. Kézi zalogüzletek: IV., Károly-körút 18; IV., Ferenciek-tere 4. Irányi-utca sarkán, VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., VIII., Császár-ut 6. sz.

Víz- és légszészvezeték és csatornázás.

Piszurnyi L. utóda Janisch János és fia, Budapest, VII., Jósika-utca 12. sz. csatornázási vállalata, épületbádogos műhely és horgany díszítmények gyára. Légszész- és vízvezeték, központi fűtések, szellőztető készülékek, szivattyúberendezés, árnyékezők, vízelékek, mindennemű gép-, magán- és nyilvános fürdő, hidegvízgyógyintézetek, melegvízkezelő-berendezések, fűtő-tűzhely összeköttetéssel. Saját világitási, fűtési és műszaki szelokra. Saját légszész-készülék minden házban. Telefon 20—83.

Magyar-Siemens-Schuckert-művek,

villamosági részvénytársaság, Budapest, V. ker., Lipót-körút 5. Gyár: Pozsonyban. Telefonszám 211. és 212. Táviratcim: Siemenschuckert. Készít: Villamosvilágitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket. Villamos vasutakat. Egyenáramu, forgóáramu és váltakozóáramu generátorokat és motorokat, vezetékszerkezeteket, kábeleket, iv- és izzólámpákat, kapcsolókészülékeket, biztosítókat, wátórészreállításokat (Schuckert-rendszer), vezetékszerkezeteket központi telepekhez való bekapcsolásra. Világitó-testeket. Ivlámpaszemeket. Különlégszész- és ipari szelokra.

STERN JÓZSEF

NAGY
ÁRUHÁZ

BUDAPEST,
CALVIN-TÉR

ALAPITTATOTT
1860.

A NAPOKBAN
MEGNYILIK.

ALAPITTATOTT
1860.

A CÉG ÜZLETI ELVEI:

Áruk elhelyezése.

Földszint:

- Ruhakelmék.
- Mosók. Velezek.
- Selymek.
- Csipkék.
- Szallagok.
- Paszományok.
- Szövött-árak.
- Költött-árak.
- Ruhadiszek.
- Rövidárak, bélések.

Félemelet:

- Fehérneműek.
- Női-, férfi-, gyermekkelengyék.
- Agyneműek.
- Vászonneműek.
- Asztalneműek.
- Pamutárak.
- Bluzok.
- Pongyolák.
- Matineék.
- Szövet- és csipkefüggönyök.
- Ágy- és asztalterítők.
- Magyar háziipari himzett vagy horgolt kézimunkák és dísz tárgyak.

A földszint alatt óriási fűrészes világos helyiségben állandó maratók és occasió cikkek árusítása.

A nagyközönség támogatása eredményezi azt a forgalmat, mely mellett nagy áruházzal a legnagyobb árelőnyöket nyújthatja.

**Ha kielégítettük, kérem közölje másokkal,
Ha elégedetlen, kérem közölje velünk.**

Áruk:

„A jó utat tör magának“; ezt a cégnél ötven év óta bevált elvet követem tovább is, midőn csak a legszolidabb, elismert első gyártmányokat hozom forgalomba.

Kiszolgálás:

Iskolázott személyzetem biztosíték a vevőközönség szakzerű és helyes kiszolgálására. A legnagyobb előzékenység kötelező. Áruk megtekintése a közönség által kívánatos és vételre nem kötelező.

Árak:

Cégem tetemesen megnagyobbodott, vásárlási képessége lehetővé tette a legalacsonyabb eladási árak megállapítását.

Méltányosság:

Az összes cikkek átcserélése, azok kivételével, melyek ellen higiénikus szempontból kifogásokat kell emelni, megtörténhetik. Darab-árak, melyek végből le nem vágattak, vissza is vétetnek a fizetett érték kiutalása mellett.

Csomagküldés:

Helyben naponta háromszor történik néhány órai közönség a csomagok kézbesítése. Vidéken az aznap déli egy óráig beérkezett rendelések még aznap utnak indítatnak. Husz koronát meghaladó csomagok bérmentve küldetnek.

Üzletvezetés iránya a bevásárlásnál:

Üzleti vállalatunk nagy terjedelménél fogva azt az irányt követi, hogy úgy a legenyészerűbb, mint a legkényesebb ízlést igényelő vásárlókat kielégítsen.

HEMPEL FRIDA

lemez el kizárólag THE GRAMOPHON COMPANY LIMITED, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. szám, kaphatók.

Színház saját otthonában.

Ez az általános elnevezése az eredeti

nek eme védjegyekkel.

A GAZDÁJA HANGJÁT FIGYELŐ KUTYA VÉDJEGY

MIÉRT???

Mert a **GRAMOPHON** művészies tökéletességben bámulatos, éléthü reprodukcióval bír.

Cziganyzene, katonazene és a világ összes legelőkelőbb énekművészeinek és kómikusainak felvételeit hallhatja **GRAMOPHON** utján.

A GAZDÁJA HANGJÁT FIGYELŐ KUTYA VÉDJEGY

Ugye igen a védjegyekre.

mert csak ezen védjegyekkel ellátott áruk bírnak legtökéletesebb minőséggel. Nem minden beszélőgép

Gramophon.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:

The Gramophone Company Ltd.
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. sz.

Párisi Nagy Áruház

Budapest, VII., Rákóczi-ut 38.

Amerikai

husvágó gép.

Amerikai „Standard” husvágógép, 5-ös számú negység, kitűnő munkaképesség, erős acélkészekkel, legjobb szerkezet, ára 3 korona.

Női kötött gyapju-keziyü

60 FILLÉR

Férfi kötött gyapju-keziyü

60 FILLÉR

Képes nagy árjegyzék az összes cikkekről ingyen és bérmentve.

BUTOR

közpénzért vagy részletre minden kamat nélküli legolcsóbban. Óriási választék polírtoros butorokban

Nagy Imréné

Bpest, VI. Váci-körút 9. Feljárt Szerecsen-utca 1. szám. Kis képes modern teljesen új album ingyen. Nagy album 60 fillér.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK. 348.101/910. sz.—FIVa.

HIRDETMÉNY.

A felügyeleti hatóság engedélyével a Karánsebes—orvovai vonalra folyó évi július hó 19-én ad 225.045/910. sz. alatt kihirdetett 8 napi időleges póthatáridőt, továbbá Budapest dunaparti teherp. u. állomásra és Budapest fővárosi közraktárak elszámoló helyre folyó évi szeptember hó 29-én 300.945/910. sz. alatt kihirdetett 5 napi időleges póthatáridőt folyó évi november hó 13-ától kezdve érvényen kívül helyezték.

Budapest, 1910. november hó 11-én.

Az igazgatóság

DIESEL-motorral

a tényleges löerő

óránként csak 1 fillérbe kerül.

Felvilágosítással és díjmentes költséggel kezel kézségeken szolgát a

Fegyver- és Gépgyár R.-t.
BUDAPESTEN.

Az őszi és téli nyakkendő ajándékok, Forsalino kalapok, ita o. illinderek, Lichtmann cipők, angol kabátok stb. megérkeztek.

Fownes keziyü

SÓS BERNÁT uridivatháza

Budapest, Andrássy-ut 50. Oktogon.

Telefon 178-60.   Telefon 178-60.

MÉG VAN IDŐ

Magy. kir. szabad. 27-ik osztályosrajáték.

Utolsó számok

amelyek még kaphatók!

SORSJEGY	12574	SORSJEGY
ÁRAK:	17379 55988 65227	ÁRAK:
1/1 — 12 K.	12806 101892 100708	1/4 — 3 K.
1/2 — 6 K.	65534 100720 12573	1/8 — 1.50 K.
	74538 18293 96574	
	93645	

**Huzás már
csütörtökön.**

Dörge Frigyes Bank R.-T.
Budapest, Rössuth Lajos-utca 4. sz.

DÖRGE

BERLINI VICTORIA

Általános biztosító részvénytársaság. Alapított 1853.

Biztosítási Alomány 1909. december 31-én: K.	3.075.780.185.—
Vagyon 1909. december 31-én: " " K.	882.998.188.—
Bevétel az 1909. évben: " " K.	180.229.285.—
Nyereség az 1909. évben: " " K.	38.874.507.—

Különös előnyök:

Megtámadhatatlanság: A kötvény egy évi fennállás után semmiféle alapon sem támadható meg.

Párba vagy éngyilkosság: Az első évben a teljes díjtartalék, ennek elteltével pedig az egész biztosítási összeg fizetett ki halál esetében.

Világ-kötvény: A biztosított minden külföldi pótzetés nélkül kezdettől fogva tartózkodhat és utazhat az egész földön.

A biztosítás megszüntetésének kizárása: Három évi fennállás után a biztosítás nem válhat érvénytelenné.

Legmagasabb költsége- és visszaváltási érték 3 évi fennállás után.

Megszűnt biztosítások érvénybe helyezhetők 6 hónapra belüli orvosi vizsgálat nélkül.

Háború biztosítás teljesen költségmentes a teljes biztosítási összeg érvényével.

Nyereségrészesedés: A tiszta nyereség 80%-a biztosítottaknak szavazóvalatik.

Az 1909. évi letétvére 35.734.221 korona utalattott. A biztosító tagnak mint nyereségrészesedés. Már 1878 óta az összes díjbeállítások 3%-val emelkedő osztalék fizetett ki.

Példa: 10.000 korona elérés és halál esetre szóló biztosítás 25 évi időtartamra egy 20 éves agyának csupán 588 koronaába kerül.

Rövid, világos biztosítási feltételek, fenntartások nélkül. Egyes képviselőket alkalmazunk.

Igazgatóság Magyarország és a Kelet részére:

Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám.

MŰVÉSZI KERTEKET PARKOKAT

TERVEZ ÉS ALAKIT
NIEMETZ F.
TEMESVÁR

HIRSCH és FRANK

Budapest-salgótarjáni gépgyár és vasöntő részvénytársulat.

Budapest, VI. ker., Aréna-út 130. sz.

Közmű osztály:

TEGLAGYÁRI GÉPEK:

Gyárt:

Faltéglap- és eszerpárlókat, teglagyártó- és agyagmunkáló-gépeket, legújabb és legjobban bevált szerkesztékben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes teglagyári telepek létesítését

Tervek és költségvetések ijtalanul. Elsőrangú referenciák.

Párizsi világiállítás „Grand Prix” 1900.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

mosóvíz lovak számára.

Egy üveg ára K. 2.50.

Az edvári letállókban, továbbá a nagyobb katonai és polgári letállókban több mint 40 év óta használattan, nagyobb strapák előtt és után való erőstár: és erőgyártásra, az inak merevségénél sítb. képe-iti a lovat a legnagyobb munkabírásra trainingban.

A Kwizda-féle Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha a fenti védjeggyel van ellátva. Védjegy, esküvő és gőngyölés törvényesen védve.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. szám és VI., Andrassy-ut 28. szám.

Hirdetések

felvételnek a kladóban,
VI., Eötvös-utca 32. sz.

Országos Iparbank Részvénytársaság

BUDAPEST
V., Ferenc József-tér 6. (Gresham-palota.)

Váltó: let:
V., Ferenc József-tér 6.

**Takarék-
betéteket 4% netto
kamatozás mellett fogad el.**

Lezárással váltókat, előlegét nyújt értékpapírokra. Elvállal megbízásokat értékpapírok vételére és eladására, valamint mindennemű bank-szerű ügyletekre.

A Zivnostenská banka es a Horvát Országos Bank r. t. alapítása.

+ Gummi-halványag óvszer **tuczatonkint 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tuczatnál :: 20% engedmény. ::**

Nakira törv. védel. valódi indiai paragummi fe. tisztaság és puhaság miatt. Koron. 3 tuczatnál 20% engedmény.

Uterus-sprai feltétlen megbísható női fecskendő különlegesség 14 koron.

Pessar-Ocl. orvosság re. 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feliebb. **Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.**

VII., RÁKÓCZI-UT 32. **MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR** **BIDET 10, 16, 20, 24 K.**

A Rókussal szemben. **PONTOS CZIMRE ÉS A VÖRÖS KERESZTRE ÜGYELJÜNK.** **VII., RÁKÓCZI-UT 32.** **A Rókussal szemben.**

NAGYENYED-re **Gyümölcsfacsemeték**

forduljon minden érdek-
lő, ki a saját kertet el-
rendű fajliszta anyagra.

szőlőnyelők, díszszőlők, túlvölgyök, ke. vi
tes növények, bogycsücsök stb.

Szőlőoltványok (elsőrendű
aru)

Európai és amerikai sima és gyökéres vesszők.
(Oktató díszárjegyzék kívántra ingyen.)

FISCHER és Társa

szőlőoltványok és szőlőgépek

Arjegyzéket kérék és megrendelők szíveskedjenek „A KERT”-re hivatkozni

Fogl József Lajos

Budapest, VI., Aradi-u. 11.

a Magyar Styria kőbőgépgyár
képviselője.

Szállítja a legjobb és leghíresebb kőbő-
gépeket, sz. badalmazott szarkokkal el-
látva. Kitanítás ingyen. — Javító műhely.
Varrógép- és kerékpár-rahár.

Szabó Emil és Társa

Budapest, VI., Teréz-körut 46. sz.

(Bejárati Gyár-utca 21.)

Telefon 76—48. — Sürgőnyozim: Szabók, Budapest

Szállítunk **BOLINDER** nyersolajmotorokat, **DOBRY**-
főke benzínmotorokat és cséplőgépeket, **szívó-
gázmotorokat és malomberendezéseket.**

Arjegyzéket
ingyen
és bérmentve
küldünk.

Viszontelárusítók
kerestetnek.

ÁGYTOLLAK, „MARABU”-hoz,

Ágytoll-góztisztítás. VII., Károly-körut 7. (A B. 101
való el- és visszaszállítás
sznap díjtalanul eszközöztetik.)

(Telefon 71—25.)

NEUSTEIN
FÜLÖP
CUKROZOTT
HASHAJTÓ LABDACSÁI

(NEUSTEIN-téle ERZSÉBET-labdacsok.)

E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben többre
becsülendők: mentek mind n. artalmas anyagtól, az a testi
szervek bajainál legjobb eredménnyel használtatva, gyomá-
den hashajtók, vértisztítók; egy gyógyszer sem jobb a mellette
oly artalmatlan, mint e pilulák, a

székszorulás

legjobb betegségek forrása ellen. Cukrozott kül-
sejük miatt még gyermekek is szívesen veszik.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 Hllér, egy te-
keres, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz;
csak 2 kor. 2 kor. 45 Hll. előleges beküldése mel-
lett egy tekeres bérmentve küldetik.

Óvás! Utazásoktól különösen óvakodjunk.
Kérjük határozottan NEUSTEIN
FÜLÖP hashajtó-labdacsot. Valódi csak
ha minden doboz törvényileg bejegyzett védje-
gyűnkkel, piros-fekete nyomtatásban „SZENT
LIPÓT” és „neustein Fülöp gyógyszerész” alá-
írással van ellátva. A keresk. törvényeszközleg
védett csomagjaink aláírásunkkal vannak ellátva
NEUSTEIN FÜLÖP „Szent Lipót”-hes
címmel gyógyszerára, Bécs, I. Flankng. 4.
Kapható: Budapeston, Török J. gyogy-
szertára, Király-utca 12. és Andrássy-ut 28.

Most **Férfi- és**
fiuruhákban

felöltőkben, téli kabátok-
ban, valamint nagy vá-
laszték szőrmeárkban.

Heller Jakab
Budapest,
VIII. Rákóczi-ut 13.

Külön mérelekosztály.

ÉLŐESZKÖZÖK
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN
BUDAPEST, VII, Erzsébet-körut 29.sz.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

EGY LÁNGESZ TERMÉKE.

A század legnagyobb ifjusági írója tudvalevőleg VERNE GYULA volt. A Magyar Kereskedelmi Közlöny hírlap- és könyvkiadó-vállalata ezen világhírű írótól most 30 kötetet adott ki, pompás nyolc színben előállított angol vászon díszkötésben. Egy-egy kötet 1 kor. 90 fillérbe kerül, 2 korona 50 fillér bolti ár helyett.

Itt bemutatjuk a VERNE kötetek rajzát, az eredeti példányok felelőlegesen angol vászon díszkötésben vannak.

Alant felsoroljuk a kötetek címét, valamint a fordító nevét.

Ezer évben egyszer születik

olyan regényíró talentum, mint Verne Gyula. A tanárok százai nyilatkozata szerint Verne könyveinél nemezebb, szórakoztatóbb és tanulságosabb könyvet nem adhatunk fiaink kezébe. Vállalatunk egyszerre 30 kötetet adott ki és a fordítás munkáját a magyar irodalom legjelesebbjeivel végeztette, u. m.: Mikos Lajos dr., Cholnoky Viktor, Bányai Elemér dr., Savoly Ferencz dr. stb. Az itt rajzban bemutatott egynéhány kötet csak tájékoztatást nyújt a kivitelre nézve. Minden egyes kötet gyönyörű angol vászon díszkötésbe, igazán pompás 8 színű bekötési táblába van kötve. Egy-egy kötet 12 cm. széles és 19 cm. magas. A kötetek címzeit alant soroljuk fel. Minden egyes kötet 10 egész oldalas pompás rajzot foglal magában. A rajzok nemcsak a szöveghez pontosan alkalmazva készültek, hanem ami a leglényegesebb, körhűek. Egy-egy könyv terjedelme 200 és 340 oldal között variál. A kötetek feltűnő olcsó áron vannak telvéve, a mennyiben egy-egy kötet 1 korona 90 fillérbe kerül, bolti ára 2 korona 50 fillér.

5 kötet 12 korona 50 fillér helyett 8 kor. 50 fillérért szállítunk, megtakarítás tehát 4 korona.
10 kötet vételénél 25 kor. helyett 16 kor. 50 fillérért számítjuk és így 8 kor. 50 fillért takarít meg.

15 kötet egyszerre mehozatva 37 korona 50 fillér helyett 22 korona 50 fillér, tehát 15 koronával olcsóbbá kerül.
20 kötet megrendelésnél 50 kor. bolti ár helyett 28 koronáért számítjuk, tehát 22 koronát takarít meg.

Ha a megjelent 30 kötetet egyszerre megrendeli, 37 koronával kevesebbet fizet, mivel a 30 kötetet 75 korona bolti ár helyett 38 koronáért szállítjuk.

1. Bérum 500 milliója.
2. Bombarnac Claudius.
3. Brančane asszony.
4. Cancellor.
5. Clovis Dardentor.
6. Dél csillaga.
7. Dunai hajós-Camp Ole sorsjegye.
8. Észak a dél ellen.
9. Falu a levegőben.

- 10-11. Grant kapitány gyermekei, 2 kötet.
12. Győzedelmes Robur.
13. Három orosz éshárom angol kalandjal.
- 14-15. Hatteraskapitány, 2 kötet.
- 16-17. Jégphintz, 2 kötet.
18. Keraban a kemény éjsz.
- 19-20. Két Kipp testvér, 2 kötet.
21. Orinokon keresztül.

22. Öt hét léghajón.
- 23-24. Sándor Matyas, 2 kötet.
25. Szardac Hector.
26. Strogoff Mihály.
27. Tizenöt éves kapitány.
28. Uzsó város. - Zartörök.
29. Utazás a föld központja felé.
30. Utazás a holdba, utazás a hold körüli.

Megrendelések a Magyar Kereskedelmi Közlöny hírlap- és könyvkiadó vállalatához küldendők, Budapest, VII., Dohány-utca 16-18. Megrendelhetők továbbá úgy a budapesti, mint a vidéki összes könyv- és papirkereskedőknél.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható az éven át szerzett kórházi tapasztalat alapján

Dr. KAJDACSY

v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyúti-folyást, hólyagbaj, sebeket, búj kört (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, infertilitást és annak utóbjait, ideg- és hágerőzsbaj, valamint minden női bajokat.

Rendel. d. e. 10 óráig d. u. 4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2. szám.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. - Levél útján is biztos gyógyásiker.

MAGYAR-HÓRVÁT TENGERI GŐZ AJÓZÁSI R.-T.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba. A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume-Dalmacia: naponta hajóindulás, ezek közül 4 gyorsjárót Fiuméből Zara, Spalato, Gradusa (Ragusa), Curzola, Castellonovo és Cattaróig. Az utazás tartama Gravosáig csak 20, Cattaróig csak 24 óra.

Fiume-Velence: hetenként hat gyorshajó-összeköttetés.

Fiume-Ancora: hetenként három gyorshajó oda és vissza.

Ezen gőzökön közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóutomásig és onnan közlekednek, ugyancsak Velenceben és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak és pedig Róma, Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé.

A gyorshajók modern kényelmű, hálófülkéi, kávé-étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellekivel vannak berendezve.

Bővebb felvilágosítást nyújt a Központi Menetjegyiroda, Budapest. (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókijai.

ARC-MASSAGE FŐLŐSLEGES!

ORIZOL

11. vagy Rizsvaj törv. védve. 11
Az éretlen rizs TEJNEMŰ nedvéből készített csodás és gyors hatású arc-szépítő.

Teljesen kisimítja a ráncokat! Egy adag ára 3 K 50 f. Egy dró szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:
Bpest: Török gyógytár Király-u. Kolozsvart: Dr. Biró gyógytára.

IMMUNITAS HYGIENIKUS

ÁRUHÁZ

Budap. st. IV. 2., Kossuth Lajos-utca 14-16.

"SANIN"

GUMMI-

Egyéb

Képes árjegyzék ingyen.

(férfi óvszer) a gummi-technika legújabb vívmánya. Feltétlen biztos és utóéletlen finomsága gyártmány egyedül raklára. Tucatja 6, 8 és 12 korona.

és hálhólyag óvszerek tucatja 2, 4, 6, 8, 10, 16 korona. - Mindenféle betegápolási cikkek. Szigorú titoktartás.

53804, 4159,

27005, 8402,

26179, 79550.

Fenti számok

még ezideig nagyobb nyereménnyel kisorsolva nem lettek és minthogy nagy a valószínűség, hogy nagyobb nyereménnyel még eddig ki nem húzott szám nyeri meg a

Főnyereményt

ajánljuk e számok közül választani és **sürgősen** megrendelni, mert a nagy kereslet folytán ezen számokat csak néhány napig tartathatjuk fenn. - A valószínűség igen nagy, hogy ezen számok tulajdonosai nagyobb nyereményt

fognak nyerni

Rendeljen tehát mielőbb osztály-sorsjegyet

Hecht Bankháznál
Budapest, Ferenciek-terez 6.

Osztálysorsjegy huzása már
november 17-én.

Sorsjegy-árak:

1/1	1/2	1/4	1/8
12.-	6.-	3.-	1.50 kor

Alkalmi vételt

ajánl valódi

perzsa-szőnyeg

művészies „csodaszép

BUTOR

CSILLÁR

VALÓDI

olajfestmény - ben.

Nagy Zsigmond

Lázár-utca 3.

Bazilika közelében. Saját ház.
Mindenkinek megtekinteni ajándékos.

Munkás ember Szegény ember

a telet könnyen türi

Miért? Miért?

1. Mert minden szegény ember házában van egy ocsó üveg valódi

DIANA SÓBORSZESZ

amé pótolja az egészséget.

2. Mert aki Diana sóborszesszel bedörzsölteti magát, az másnap frissen és egészségesen folytathatja munkáját.

3. Mert a Diana sóborszessz csakorra cseppentve a legkellemesebb ital és enyhíti a belső fájdalmakat.

4. Mert a Diana sóborszessz a legjobb étvágyerjesztő hárszer.

5. Mert aki egész nap talpon van, dolgozik, mosog, görnyed vagy bármilyen más nehéz munkát végez: annak feltétlenül jól esik egy kis bedörzsölés a valódi Diana sóborszesszszel.

6. Mert a Diana sóborszessz erősíti, edzi, frissíti az emberi szervezetet, a csontokat, ereket és inakat.

7. Mert a Diana sóborszessz enyhíti az összes fájdalmakat már a masszázás alatt.

Éppen ezért minden szegény és munkásember vásárol **DIANA SÓBORSZESZT** 44 fillérért eredeti üvegekben.

Egyedüli készítő:

Erényi Béla

gyógyszerész,
Bpest, VII., Károly-körút 5.

13

Rossuth Lajos-utca

Vásároljon csak **KISS-féle**

szerencse-sorsjegyet!

Huzás már

csütörtökön

17-én.

KISS SZERENCSEJE NAGY

1/8 = K 1.50

1/4 = „ 3.—

1/2 = „ 6.—

1/1 = „ 12.—

KISS KÁROLY és Tsa

bank részvénytársaság
s m. kir. szab. osztálysorsjáték
főelárusítóhelye **BUDAPEST.**

KÖZPONT:

IV., Rossuth Lajos-utca 13.

Fióközlét: Erzsébet-körút 32.

13

Rossuth Lajos-utca

Chantecler

a legmegbízhatóbb és legkellemesebb hgy.

ÓYSZER

az elegáns férfivilág kedvence.
Ügveljen a törv. védjegyre.
1 eredeti doboz tartályjával vagy anélkül (a doboz 2.50 korona).
Beszerzhető mindenütt, ahol nem kapha ó. Forduljon a főkerakathoz: **Diamond és Mère**, Budapest, VII., Nefelejts-utca 15. Telefonszám 21-51.

Legújabb észs-erü gyógymód
Bizonyítványok híres orvosoktól. Ártalmatlan. Nem gyógyszer.

Idegba jásoknak

egmelegebben ajánlható a 28-ik kiadása
ban megjelent réprát

WEISSMANN ROMÁN-tól:

Az idegbejásokról és hűdésekről. Megelőzés. Gyógyítás

Díjtalanul kapható:

Fischer F. könyvkereskedőnél
Pécs.

TITKOS BETEGSÉGEK.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, akinek vére és testi nedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi életre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magaslatos hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista ország-s hírv. intézete (Budapest, IV., Muzeum-körút 13.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett, a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros megbeket, huygesó, hólyag-, ideg- és hátegerinczbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbajait, ma ömlést, elgyengült férflertót (impotentiát), kezdődő elmez-vart, aranyeret, sérveket, vérhajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségét. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármi oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő választ (a levélbe csak válaszbélyegyet kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10—12-ig d. u. 3—5 óráig (vasárnap déli 12-ig.)
Czím: dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, IV., Muzeum-körút 13.

Valódi csak a „Horgonyyal”.

Valódi csak a „Horgonyyal”.

Az új érdekes áptőszekrény, könyvcska kívánatra bérmentve beküldetik.

Horgony-

A gyermekek kedvenc játéka.

Kőépitőszekrények,

Horgony-Hidépitőszekrények

már több mint harmincz év óta minden világrészben mint a gyermekek kedvenc játéka ismeretesek; minden nyelven zengett már dicsereük szülőktől, tanítóktól és nevelőktől, valamint a kis építészektől is.

Richter F. Ad. és Tsa

kir. udv. és kam. szállítók

Bécs, I., Operngasse 16.

Védjegy: „Horgony”

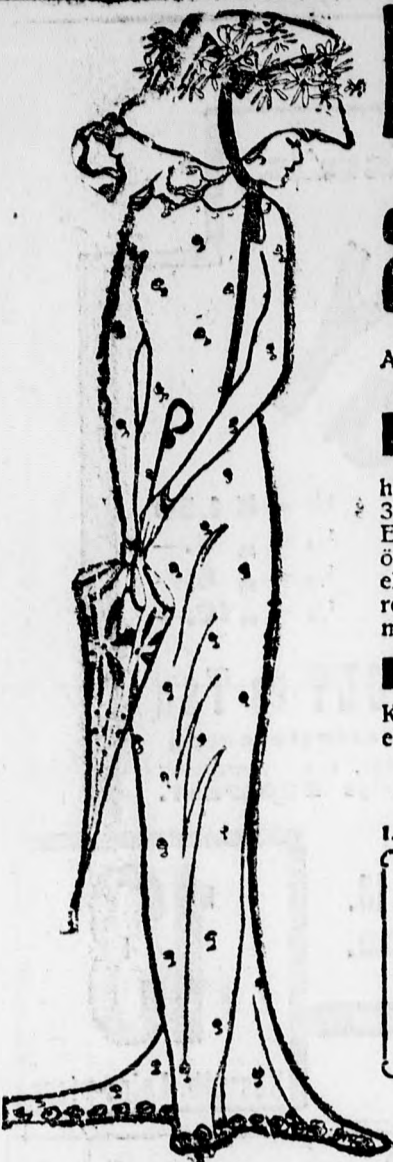

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított hárszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult közsvényenél, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be vásárlaskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Egy 90 korona értékű ajándék előfizetőinknek!

Alant felsoroljuk a 30 kötet regény címeit, melyek gyönyörű szép angolváson diszkötésben vannak kötve, egy-egy kötet bolti ára 3 korona, tehát a 30 kötet kilencven korona

Ingyen adjuk mind a 30 kötetet

ha megrendeli egy évre »A BAZÁR« divatlapot és beküldi az érte járó hat forintot. Félévre is megrendelheti 3 forintért s akkor ezen 30 kötetből 10 kötetet adunk (a felsorolt csoportok bármelyikét) teljesen díjtalanul. Ezen itt említett összegekben már bennefoglaltatik a kedvezmény után járó díj is és így semmiféle külön összeg ezen diszkötetek után nem fizetendő. A műveket postafordulójával megküldjük, mielőtt az előfizetés beérkezett. Negyedévre is előfizethet, ami 1 forint 50 krajczár és akkor 5 kötet diszkötésű regényt adunk, postadíjra 20 krajczár csatolandó ezen 5 kötethez és a következő negyedben kapja a másik 5 kötetet ugyanilyen feltételek mellett. Utánvételt is megrendelheti félévre vagy egész évre.

Ilyen fejedelmi ajándékot lap még nem adott!

Kötelezőleg kijelentjük, ha bármely okból nem felelne meg ezen kedvezményünk, a nekünk befizetett előfizetési összeget minden levonás nélkül visszaküldjük. A BAZÁR havonként kétszer jelenik meg és minden száma százezer urinó kezén fordul meg. Kérjen díjtalanul egy mutatványt.

Itt felsoroljuk a 30 kötet angol vásonkötésű regény címeit.

I. 10 kötetes regénycsoport címei.	II. 10 kötetes regénycsoport címei.	III. 10 kötetes regénycsoport címei.
1. Malonyai D.: A gyáva.	1. Herlen: Titokzatos hatalom.	1. Abonyi Á.: A fehér asszony.
2. Zempléni P. Gy.: A leg-hatalmasabb érzés.	2. Pabos J.: A nyárádi kényér.	2. Kövér I.: Hérész Mandó.
3. Gull N.: A püpos.	3. Czobel H.: Két arany hajszál.	3. Darrin K.: Harez a természetben I.
4. Tábori E.: A nőgyűlölő.	4. Nagy E.: A Geódyék.	4. Darrin K.: Harez a természetben II.
5. Zboray A.: Megváltó szerelem.	5. Lombroso: Lángész és öröklés.	5. Verne Gy.: Camp Óle sorsjegye.
6. Sas E.: Küzdelem a sírért.	6. Seress I.: A végzet.	6. Négrádi L.: Katóka.
7. Tábori E.: A boldogságot.	7. Szentivics: Leo Vadis I.	7. Baraa J.: Játékok könyve.
8. Vértesi A.: Az élet betegsége.	8. Szentivics: Leo Vadis II.	8. Verne Gy.: A dunai hajós.
9. Heresi J.: A becsület.	9. Kóbor T.: A tisztesség nevében.	9. Prém J.: Idegen szarak szótára.
10. Garai F.: Dr. Mollitorisz rögeszméje.	10. Bárony I.: Sugár valamint.	10. Rexa D.: Egy nemes család története.

Előfizetések a „Bazar” kiadóhivatalához küldendők, Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 16. szám.

Fontos!!

Ha nem kívánja a 30 kötet regényt, e helyett megküldjük Tolnai Világtörténelme három kötetét, a fent említett évi 6 frt előfizetési díj mellett, melynek bolti ára 90 kor., félévi előfizetés után csak egy kötet jár.

Most jelent meg!

MIKSZÁTH-ALMANACH

az 1911. évre.

Szerkeszti: HERCZEG FERENCZ.

Tartalom:

Előszó Herczeg Ferencztől.
Haldoklók. Irta: Ambrus Zoltán.
Pók Dóra. Irta: Bródy Sándor.
Schuller ur Nagyszébenből. Irta: Farkas Pál.
A vizit. Irta: Móricz Zsigmond.
A galambok. Irta: Scossa Dezső.
A malaji tündér. Irta: Szini Gyula.
Zengő lóuszok. Irta: Hevesi József.
Hímty szerelmek. Irta: Pekár Gyula.
Noha az ember feledékeny. Irta: Gárdonyi Géza.
Az igazi. Irta: Lőrinczy György.
A kulturpalota. Irta: Sas Ede.
Arnyékok. Irta: Lovik Károly.
Menekülés. Irta: Vértessy Gyula.
Emma hercegnő. Irta: Szomaházy István.
Holdas éjjel. Irta: Herczeg Ferencz.
A rekeszek. Irta: Mikszáth Kálmán.

Ára diszkötésben 2.— korona.

Kapható minden könyvkereskedésben valamint a kiadónál SINGER és WOLFNER könyvkereskedésében. Budapest VI., Andrássy ut 10. szám.

Eredeti Clement ismétlő-pisztoly
Kal. 6.35 mm. — 1909. modell.

Késsel könnyen szétcsapható. Eredeti gyári csomagolásban. Szétküldés utánvéttel.

FRIEDRICH PÉTER
vas- és fegyverkereskedő.
Budapest, VIII., Baross-utca 79/2. Telefon 134-11

Szarvasbőr tokkal
40 K

Rézimunka

berásárlása előtt hozassa meg legutolsó kézimunka értesítőt, mely 222 negyedrethi oldalon 3150 rajzot tartalmaz és tartalmazza az összes eddig megjelent árjegyzékeket. Vidékre ingyen és bérmentve küldöm.

Bérczi D. Sándor
kézimunka nagyiparos
BUDAPEST,
VI., Deessy útca 5.
sajtó áruházban.
Telefon 109-06.
Alapítva 1888-ban.

FŐNÖKÖK

ezrei eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK

havonta 20 koronát, kaphatnak egy elsőrendű látható írásu, visszaváltó, tabulátoros, összedő billentyűs, automatikus sorváltós, csupa acélból és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-kiváló típus

Ujlaki-írógépet.

Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó irodalmunkálataikban könnyen

BOLDOGULNAK.

Díjmentes bemutatás országszerte, árjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA BUDAPEST, V., Sas-utca 24. sz.
Telefon 122-60.

Írógépek eladása, bérlete, cserélése, javítása. Kellékelt összes rendszerű írógépekhez és sokszorosítókhöz. Elvállal írógéppel leírást és sokszorosításokat jutányosan.

Vidéki képviselők kerestetnek.

LUSER L.-féle turista-tapasz

Biztosan és gyorsan ható szer tyúszom, szemölcs és a talp, valamint a sarok bőrkeményedés, továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásért jót állás váltalattik.

E tapasz csak egy nagysebességű és pedig dróbnak 1.20 K. Mindig határozottan LUSER-féle turista-tapasz kérend.

Központi szék. rakár:
SCHWENK L.
gyógysz. Meidling-Bécs

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz mellettes végjegygyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. Egy doboz ára 1 kor. 20 fill., videkre 1 kor. 65 fill. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógysz. Budapest, Király-utca 12. Andrássy-ut 26.

Rézágy 32 frt

Agórsoron jányhatat va kerettel 5.50

ÖSSZESENKÖ VASSÁGY MATEZSÓZEL 3.75

Az itt bemutatott vaságy sodronnyal és rézdiszítással bármely színre emallirozva 16 frt. Mindennemű vas- és rézbutort legolcsóbban szállít

NÉMETH fémbutorgyára, V., Koháry-u. 19a.

Sürgős megbízásunk van 10,000.000 kor. törlesztéses jelzalogkölcson

elhelyezésére I. és II. helyre földbirtokra 4 1/2 %-os kamattal. Kölcsonok a legmagasabb hacsáfék 2/3-ad része erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek. — Felvilágosítással költségmentesen szolgál.

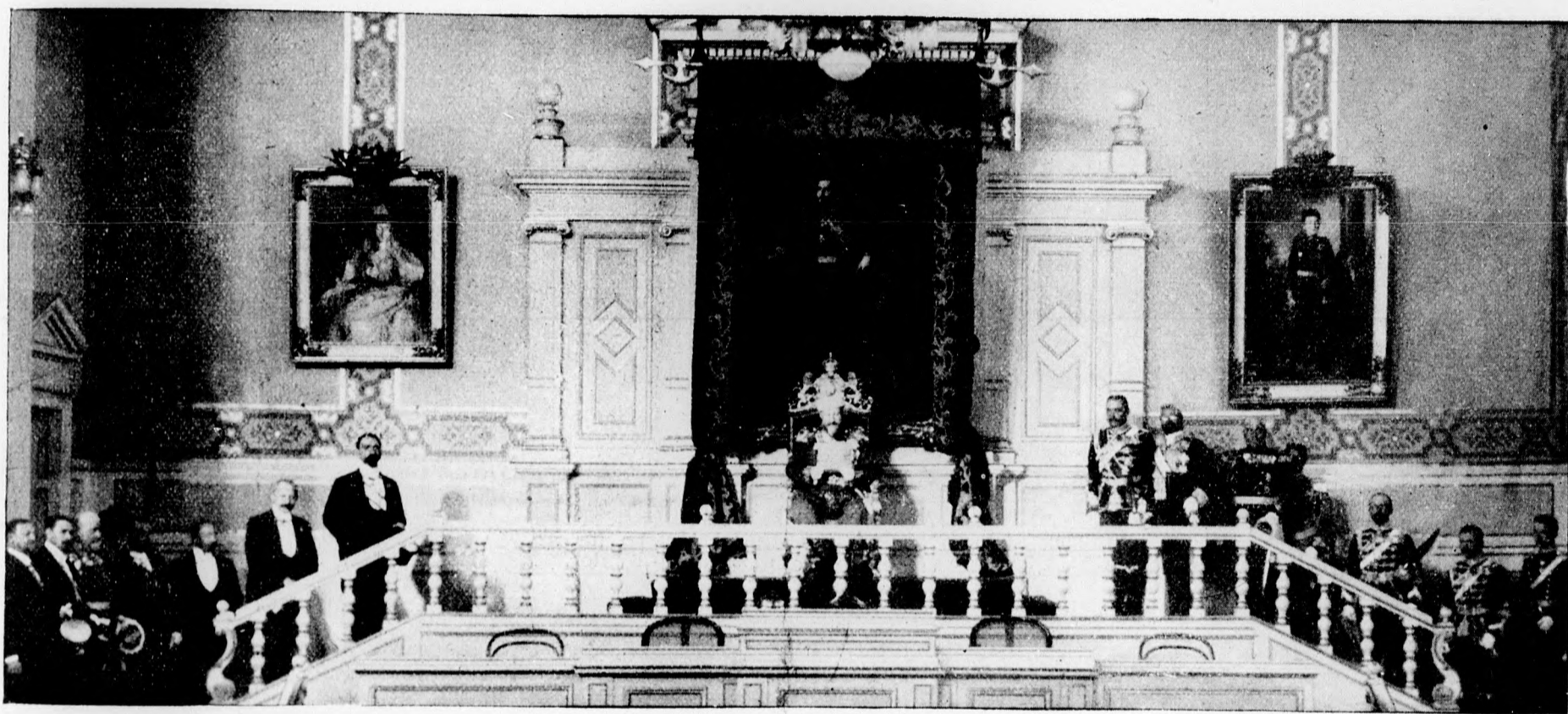
PROPPER és ÖRLEI bank- és váltóüzlete, Budapest, VI., Andrássy-ut 32. szám.

AZ EGYETÉRTÉS VASÁRNAPJA

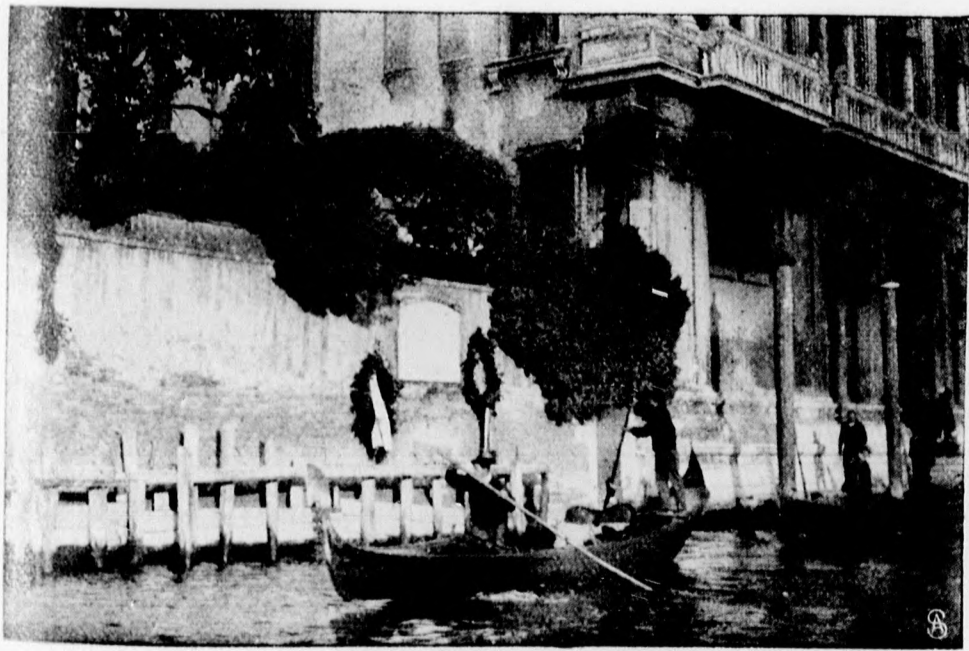
AZ „EGYETÉRTÉS”

HETI MELLÉKLETE

A bulgár képviselőház ünnepélyes megnyitása.

A napokban nyitották meg a szokott ünnepek között a bulgár szobranjét. A trónuson Ferdinánd király látható, amint felolvassa trónbeszédét.

Wágner-emlék Velenczében.

A Palazzó-Vendraminban, Velenczében halt meg Wágner Richárd. A palotán Wágner tisztelői emléktáblát helyeztek el a halhatatlan zeneköltő tiszteletére. A teleplezési ünnepségen a Velenczében tartózkodó előkelőségek is részt vettek. Képünkön az emléktábla a két koszoru között látható.

A török császárhadgyakorlatok.

A modern török hadsereg első nagy hadgyakorlatát most tartották meg Adri-nápoly közelében. A szultán, Goltz tábornagy és az összes miniszterek meggyő-ződhettek az ottomán hadsereg kiváló harc-képességéről. Képünk a szultán (X) megérkezését mutatja a harc-térre.

Gyilkos házépítés.

A könnyelmű budapesti építkezés a héten áldozatokat követelt. Az István-ut 81. szám alatti épülőfélben levő ház összeomlott és két munkást holtan temetett maga alá, kettő súlyos sebekkel került a kórházba. Képzünkön látható a léha, gyors építkezés hatása, a papir vékonyságú falak és padozatok.

Poiret,

a párisi divatkirály, jelenleg Berlinben tartózkodik s előadást tart a divat művészetéről.

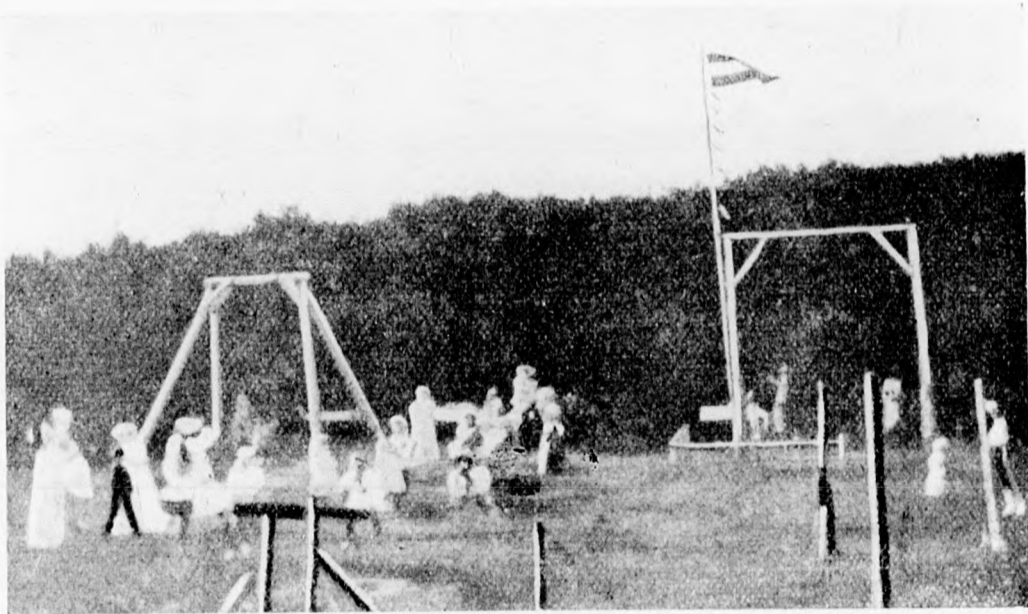
Asszonyoknak.

Rahát. A rahát készítési módja a következő: Végy egy kiló darabokra vágott cukrot, tedd egy befőttkészítő üstbe, mérj reá 2 liter vizet és tedd tűzhöz, hogy a cukor elolvadjon. Ekkor végy 14 deka tiszta finom keményítőt, ezt áztasd fél liter vízben s töltsd az üstbe, folyvást kavarva, hogy oda ne süljön, de főjjön gyorsan mindaddig, míg késsel vágható vastag lesz. Most kavard bele egy nagy citrom levét, 20 fillér ára hámozot, hosszúra vágott mandulát, 40 fillér ára rózsaoilajat (lehet egy pár csöpp alkörmössel szint is adni). Ekkor kenj ki egy porcellán tálat jó bőven tiszta, szagtalan faolajjal s ezen masszát töltsd bele. Másnap borítsd ki a tálból, az olajat egy ruhával vagy itatós papírral szikkaszd föl róla, vagdald föl darabokra és finomra szitált cukorporban forgasd meg s tedd el a használatig

Décsy Zsigmond dr.,

nyugalmazott kuriai tanács-elnök és kiváló jogász, a héten halt meg. A magyar jogászhírlék igaz részvéte kísérte sírjába.

A cárebits játszótársai körében.

Az orosz trón várományosa, a kis Alexis nagyherceg, szüleiével együtt Németországban tartózkodik, ahol nevelőjével együtt elvegyül a többi gyermek közé s úgy játszik velük, mint bármely polgári gyerek.

Szörme!

Sok pénzt takarít meg, ha szükségletét FISCHER ÁRMIN szücsmesternél szerzi be. Diszoklevél: London 1910. Budapest, VI. ker., Váci-körut 5. sz. Aranyérem: London 1910.

Szörme!

Baby-kelengyék!

Hosszu párnák svájci himzéssel ... 1-75, 2-75, 3-75 frt.
 Piké paplan svájci himzéssel ... 1-75, 2-50, 3-50 frt.
 Baby-ing szolid minőségben ... -20, -30, -40 frt.
 Baby-kabátka, patentkötésű, jó anyag ... -20, -30, -40 frt.

„Gólya“ áruház, Bosnyák Izsó, Budapest, VI., Nagymező-u. 12/E.

Nagy képes árjegyzék ingyen!

Nagy képes árjegyzék ingyen!

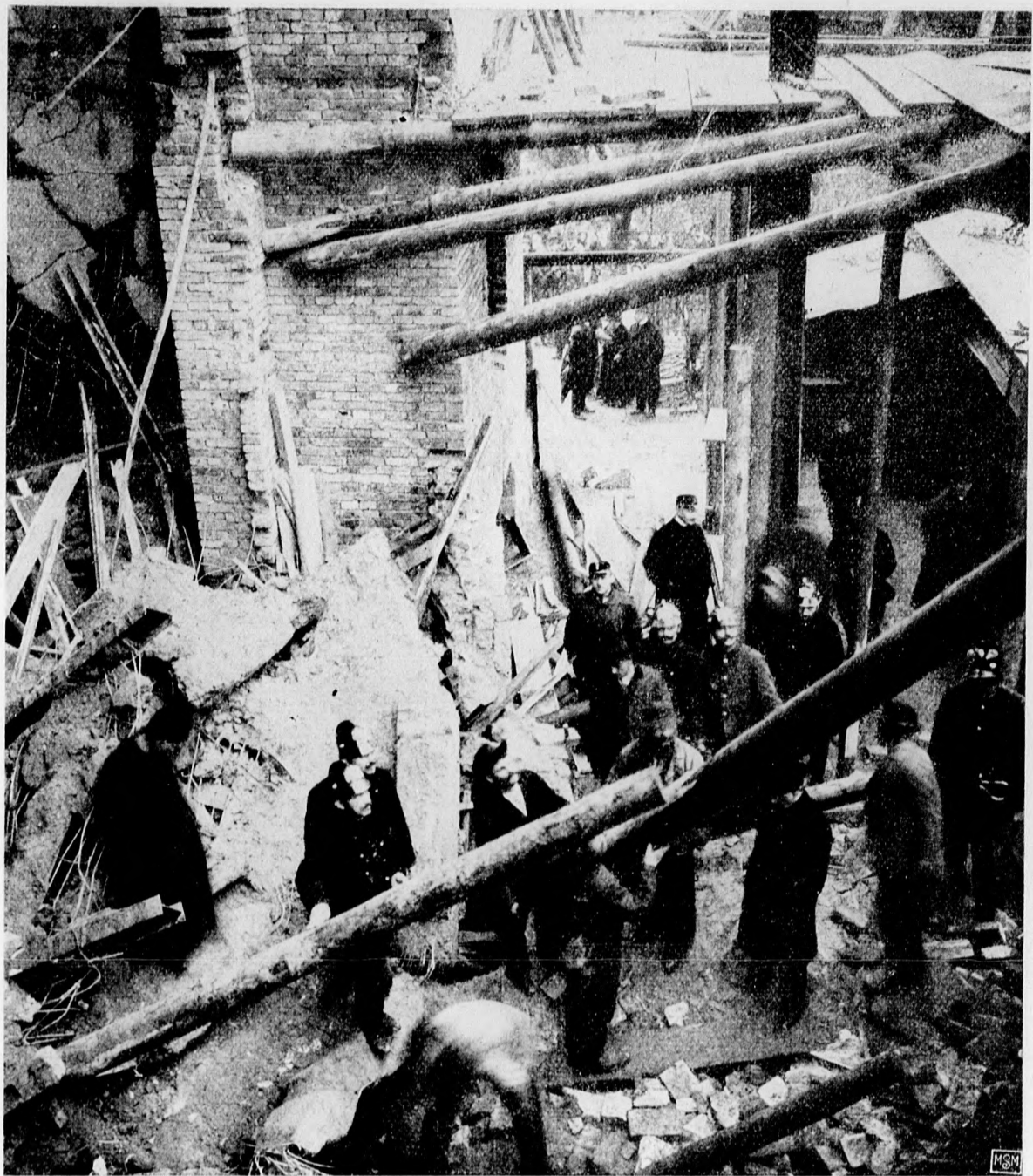

João Franco,

Portugália egykori diktátora. Lisszabonban letartóztatták és csak egy millió frank kauczió ellenében bocsátották szabadon.

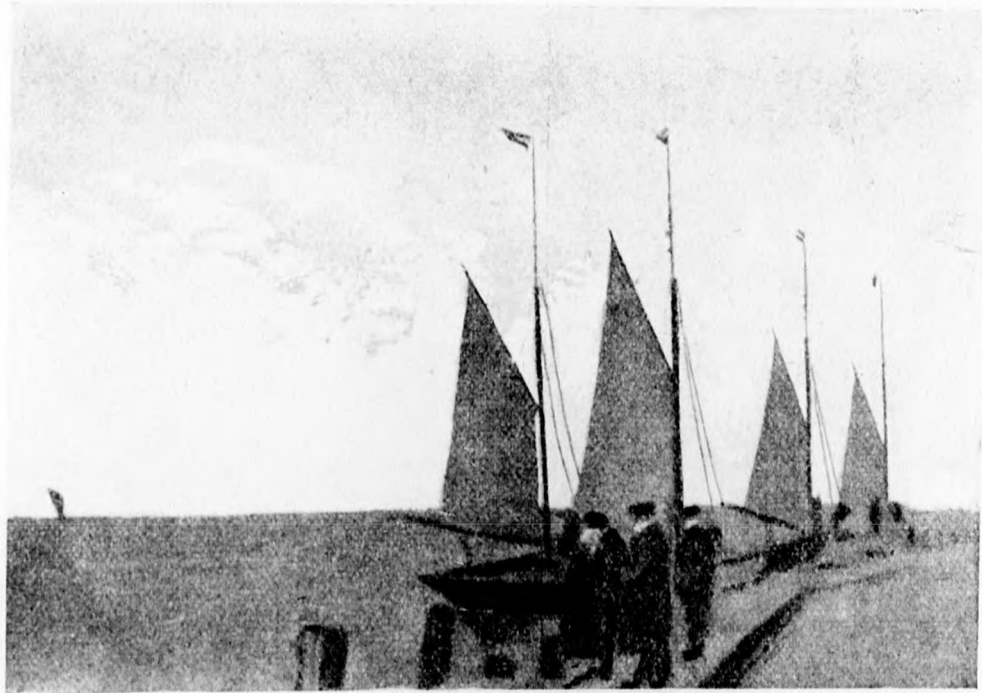
Czitromkóch. Hat tojás sárgáját 14 deka porcukorral jól ki kell keverni, egy egész citromot előbb jó puhára kell főzni, de úgy, hogy a levét (vizét) többször leszűrjük s friss vízzel cseréljük föl, hogy keserűségéből megszabaduljunk és áttörve, a tojás sárgája közé tesszük, ekkor a 6 tojás kemény habját könnyedén közékeverjük és végül egy lapos nem tetézt evőkanál darás lisztet közévegyítve, egy és fél óráig gőzben főzzük vajjal kikent formában. Olyan könnyű, mint a hab, csak a gőz párája bele ne főjjon.

Rumban eltett gyümölcs. Egy öt literes üvegbe 1 liter rumot öntünk, aztán a mint a gyümölcs egymásután érik, mindig teszünk bele és minden kiló gyümölcshöz 1 kiló cukrot mérünk. A cukorra egy merőkanál vizet öntve feloldjuk és a gyümölcsöt

Mentőakció a házbeomlásnál.

Az István-uti házkatasztrófiánál tüzoltók és utászok dolgoztak, hogy megmentésék az embereket. Hosszas munka után sikerült csak a mentés, amely alkalommal két halott került felszínre.

Halászkok gyásza.

A mostanában gyakori tengeri viharok egymásután okozták a nagy hajókatasztrófiákat. A Gannia nevű hollandi gőzös is elmerült, előbb azonban nekiment Tromsø körül néhány norvég halászhajónak. Az egyik elsüllyedt. A norvég halászkok a gyász jeléül az öbölbe vezényelték a halászbarkákat, egymás mellé vontatták őket s egy napig szüneteltették a munkát.

Óbudai Freudiger Mózes,

akinek és törvényes utódainak a király a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemesiséget adományozta.

Valódi perzsa-szőnyegek

Meglepő olcsó árak! ■ Nagy választék!

==== Közvetlen behozatal. ====

Megtekintés vételkényszer nélkül. ■ Vidékre kívánatra valóztókat küldünk!

POLGÁR HUGÓ és EMIL Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok.)

A családirtó familiája.

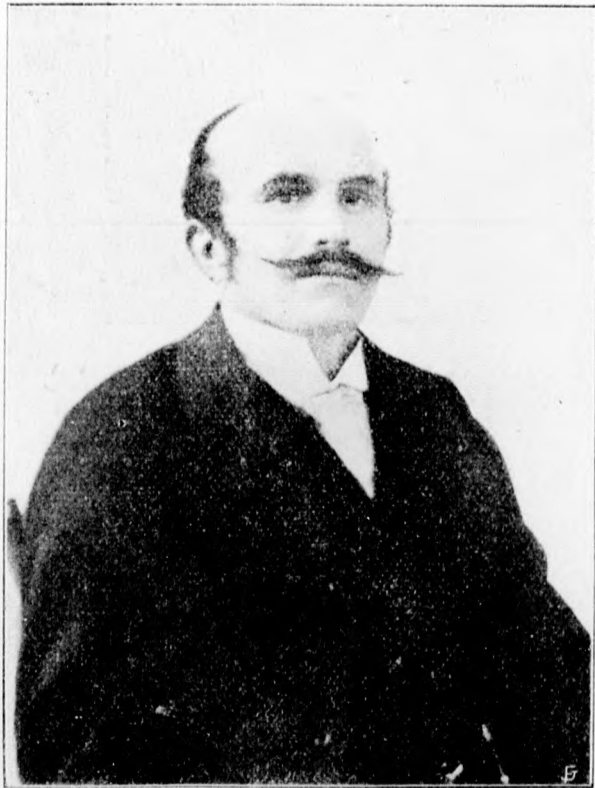
Szabó Sándor nyomdai alkalmazott a héten borzalmas családi drámát rendezett Mohács utca 15. sz. alatti lakásán. Annak a rögeszmének a hatása alatt, hogy a felesége nem hű hozzá, borotvával metszette el a nyolcz éves Margit (X) és a hat éves Imre (X) nyakát, azután felakasztotta magát. Képünkön jobbról bal-felé láthatók: Szabóné, a legidősebbik leánya, aki Gyllányi Arpád felesége, a tizenhárom éves Erzsi és a tizenegy éves Etel.

A „Pension Moderne“ Budapest, V., Bálvány- utca 19. sz. II. (lift).

Lipótváros központjában, Szabadság tér a
tőzsde tőzomszédságában. Legelőkelőbb
otthon, minden kényelem, kitűnő ellátás.
Villamos közlekedés minden irányban.
Diner abbonement.

Telefon 102—84.

Telefon 102—84.

Szabó Sándor,

a Mohács-utcai családirtó, aki két kisebb gyerme-
ket magával vitte a halálba.

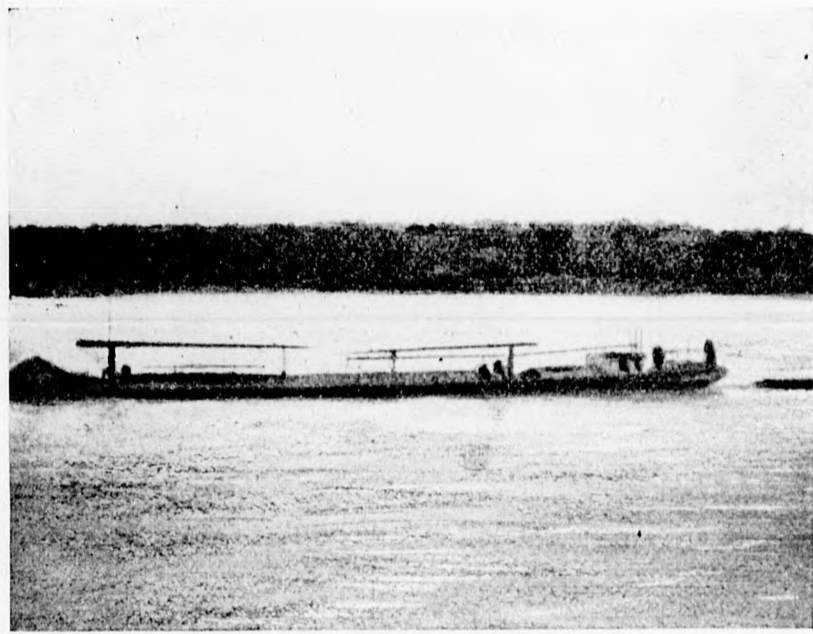
Makó Lajos szobra.

A szegedi színházban most állították fel Makó
Lajosnak, a két éve elhunyt kiváló igazgatónak
sikerült mellsobrát, mely Vigh Ferencz szobrász
műve. A leleplezési ünnepélyen a város színe-java
és a budapesti színházak képviselői is jelen voltak.

A földéhes szemlakaiak.

Az aradmegyei Szemlakon a nép birtok-vételügyből kifolyólag olyan lázadó-
lag viselkedett, hogy csendőroket kellett kivezéni ellenük. Képünk a
szemlaki kocsmát mutatja, ahol a főkolompocsi tanyáztak. Az asztalfőn
Endrejka György gazda, akit izgatás miatt letartóztattak.

Kolerás uszályhajó a Dunán.

A napokban a Dunagőzhajózási Társulat gőzöse koleragyanus vidékről
uszályhajót vontatott Budapestre. Azonnal elkülönítették és a meg-
figyelési időszakra internálták.

A francia miniszterelnök.

Briand miniszterelnök (X) a francia kamarában elélt
nagy parlamenti sikere után az Elyséebe megy.

Clemenceau (x) megérkezése Párisba.

Georges Clemenceau, a volt francia miniszterelnök, délamériкаи utazásáról a napokban tért vissza Párisba.

A csár és Vilmos császár vadászaton.

Vilmos császár koronás vendége tiszteletére nagy udvari vadászatokat rendezett. Képünk a két uralkodót a boreksdorfi vadászterületre menet ábrázolja.

egyszer felforraljuk benne. Ha a lé meghűlt, a rumos üvegbe öntjük a gyümölcsessel együtt. A keményebb gyümölcsfélét, almát, körtét stb. tovább kell főzni, hogy megpuhuljon. Ezen leírás után készített rumos gyümölcs sokkal puhább, mint az, mely csak nyersen, porczukorral lesz eltéve.

Vérfoltok. Ha véres lesz a fehérenemű vagy a felsőruha, azt sohasem szabad mindjárt szappannal bekenni, mert ezáltal a vér csaknem kiirthatatlan lesz. A vászonfélét esővízbe, vagy pedig előbb tiszta vízbe, aztán gyöngén szódás vízbe áztatjuk. Mire a véres hely kiázott, kenőszappannal bekenve kimossuk. A gyapjuszövetet csakis tiszta esővízben kell áztatni, de a vizet gyakran kell rajta változtatni. Minél frissebb a folt, annál könnyebben kitisztítható.

Denaturált borszesz. A denaturált borszesz kellemetlen szaga kivált akkor bántó, ha a szobában égetik, teaforzéshez vagy egyébhez. Sokkal kevésbé büzös, ha kis borkősavat vagy sósavat olvasztanak föl benne.

Konyakos krém. Fél font porczukrot 8 tojássárgájával elhabarva, a tűzön sűrűre keverünk és gyorsan le vesszük. Husz lap fehér zselatint hideg vízben áztatunk, kinyomjuk és belekeverjük, aztán az egészet átszűrjük és félretesszük. Ez alatt 1½ deka narancshéjat és 1½ deka citrónát apró kockákra vágunk, 2 deka szultánmazsolát, 2 deka malagaszőlőt kimagozunk és 1 deczi finom konyakkal addig pároljuk a tűzön, míg a konyak elfőtt. Sima parafaitformába teszünk egy réteg krémet, egy réteg mandulás csókot és egy réteg [konyakos] gyümölcsöt. Ezt addig ismé-

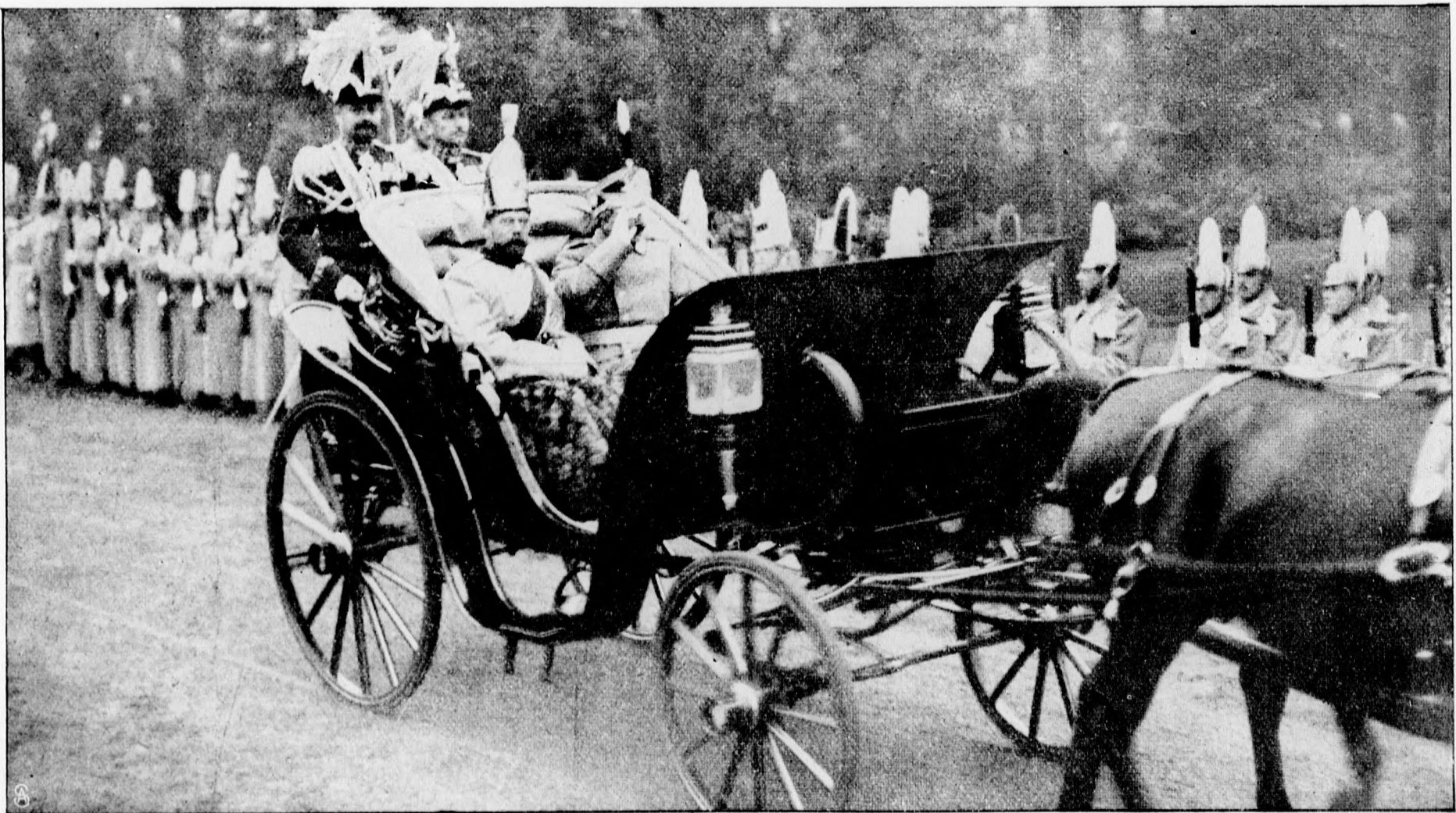
Önkéntesek

feltűnő jutányosan és elegánsan felszereltetnek

Blum és Testvére

cs. és kir. egyenruházati czégnél

Budapest, IV., Duna-utca 2. sz.

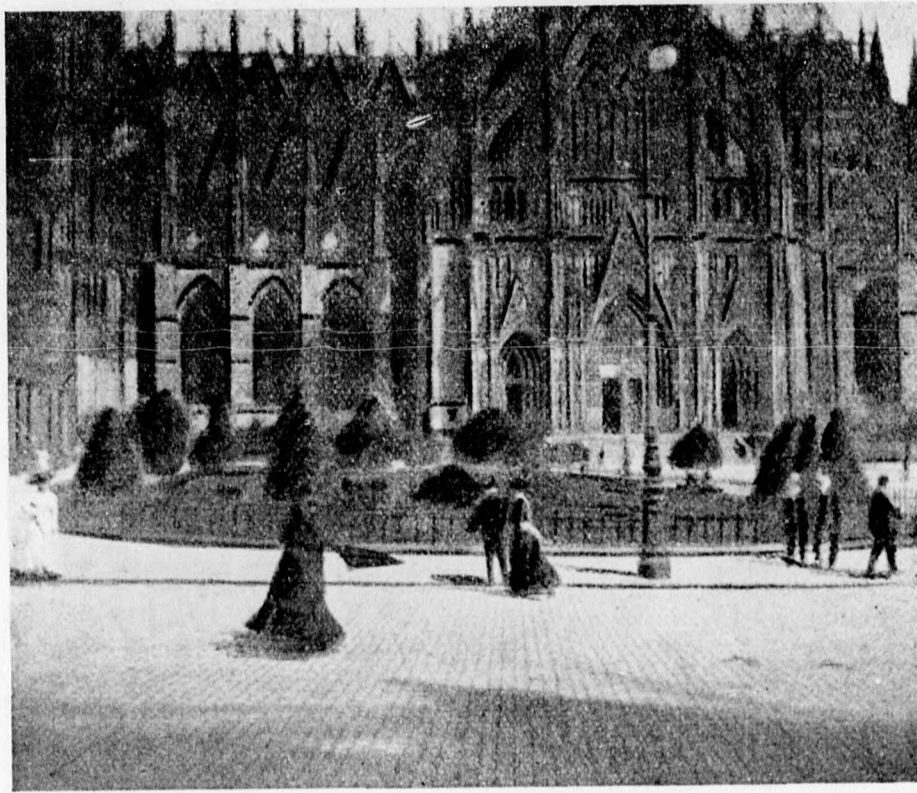
A csár a német császárnál.

A csár, aki már a második hónapot tölti Németországban, meglátogatta Vilmos német császárt, aki fejedelmi vendégét a potsdami pályaudvaron fogadta. Miklós csár a Sándor-testőrezred, Vilmos császár az orosz ezredesi egyenruháját viselte. A két uralkodó a katonák sora között vonult a dízkocsin az új palotába.

Híres budapesti betörők.

Hónapok óta fosztogatta a budapesti lakásokat egy jól szervezett betörő-banda. Most sikerült a rendőrségnek ártalmatlanná tenni őket. A baloldali kép Parti Gábor, a jobboldali Hartl Rezső, a banda vezérei.

Restaurálják a kölni dómot.

A világhírű kölni dóm, a templomépítészet remeke. Külsején azonban, dacára a gyakori javításnak, nyomot hagyott az idő foga és most restaurálni fogják. Képünk a híres Dóm-teret ábrázolja, ahonnan egyébként a híres kölni viz két millió és millió üvegben világkörüli hűdítő utjára.

Hegedü

készítési műtermünk Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 11. sz. Világhírű hegedűművészek saját készítette új hegedűim felett így nyilatkoztak: Az Ön által készített új hegedű bármely régi mester által készített hegedűvel versenyre kelhetnek, műtermünkben megtekinthetők. Finom régi és új összes vonós hangszerek és azok alkatrészei állandóan raktáron. Művészies en javítunk. Régi hegedűt veszünk és cserélünk. **Kedvező részletfizetésre szállítunk.** Pontos és figyelmes kiszolgálás. Árjegyzék kívánatra ingyen.

Komáromi és Tóth
mühegedü-készítő

Hanusz Erzsébet,

közismert boltitolvajnö és csalónő. Mint ál-Festetich grófnőt most B. esben letartóztatták. A szélhámosnő Budapesten is összeütközésbe került a törvényvel.

Gábril Rózsika,

szegedi szép leány, akit Muzsaj János honvéd-főhadnagy részeg fővel agyonlőtt. A főhadnagyot haditörvényszék elé fogják állítani.

CAIRÓ KÁVÉHÁZ

Budapest, Lövéltér és Király-u. sarkán.

Ma és minden nap

Rácz Józsi

czigányzenekara hangversenyez a kávéház tulajdonosának vezetésével. — Csop és vasárnap délután 5 órától 7 óráig **uzsonna hangverseny.** Este színházi vacsora.

Orient színház

Aradi-utca és Izabella-utca sarkán.

A főváros legszebb mozgó-kép műintézete. Naponta **csak elsőrendű műsor.** Előkelő családi szórakozó hely.

Kaszás Lajos éttermei

Budapest, VII., Rákóczi-ut 44. szám.

Ugy a vidéki, mint a fővárosi előkelő közönség találkozó helye. **Kaszás Lajos.**

Ha valóban kitűnő jóízű kolbászarukat és füstölthust akar enni, úgy vásároljon

TOCH ÁRMIN

füstölthus gyári raktárában.

BUDAPEST, VI., Király-utca 4. szám.

(Anker-palota.)

MÁTYÁS KIRÁLY kávéházban

Sovánka Nándor

muzsikál.

Minden hétfőn, szerdán és pénteken koncert-estély.

„Hungária” beszélő-gépek

tölcsernélküliek is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, **réz-leltizetésre is** olesón kaphatók.

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-krt 4. Kérjen árjegyzéket.

melynek szerencsés összetétele folytán a bőrön felismerhetetlen zománcz fejlődik. Ártalmatlanságáról tanuskodik DR. NEUMANN ZSIGMOND kir. ker. orvos-váltóorvosnoki hites véggyész prospektusunkon látható hiteles bizonyítványa

VÁSÁRLÁSNÁL ÜGYELJÜNK A VÉBEGYRE ÖT FÉLE SZÍNEN DOBOZONKÉNT 3 ÉS 2 KORONÁÉRT MINDENÜTT KAPHATÓ. -PRÓBADOBOZ 1-KORONA-! TESSÉK MEGKÍSÉRELNI! FŐRAKTÁR BUDAPESTEN: TÖRÖK JÓZSEF KIRÁLY-UTCA 12, KOCHMEISTER FRIGYES UTÓDAI HOLD-U 8, THALMAYER ÉS SEITZ ZRINYI-U. 3 ÉS NERUDA NÁNDOR KOSSUTH LAJOS U. 7.

teljük, m és berag jégbe á formál. t egy per hideg va

Fűs kopaszt csak vig leteknél szeni. E fazékban romot i kanálnyi még ke mellé m feltűnő denből. ludmelle gyedik r papirosb juk, azut

A p A világh furesána pitották. feljárnlo nyilváno nyolcz j kara. 177 nak, hog tanítást énekkara dött éve lája, hog mellett r 1806-ban adott a szavalás lgy mes

Agy tentó ad nincs se élelmiszé nélkül r csirke u ugyanm vagy na ér, előbb vámitletté Az öszv tok épug csik és kivetett

A híres főr sze őgrófok ahol m

teljük, míg a forma megtelt, aztán ráerősítjük és beragasztjuk a fedőt és 2-3 órára sós jégbe ássuk. Kiborítás előtt letörölgetjük a formát, forró vízbe mártott ruhát borítunk rá egy percre és krémet üvegtáblára borítva, hideg vanília- vagy konyakmártással beadjuk.

Füstölt ludmell. A leölt ludakat megkopasztjuk és lepörköljük, nem mossuk meg, csak vigyázva kimetszszük a mellüket. Az izületeknél kivágjuk, de a bordákat át kell metszeni. Ekkor besózzunk minden mellét és egy fazékban egymásra rakjuk. A sóhoz kis salétromot is keverünk, egy mellhez egy evőkanálnyi sót, egy kávékanálnyi porczukrot és még kevesebb salétromot veszünk. A csont mellé még kis borsot is hintünk. Ha a mell feltűnő nagy, valamivel többet veszünk mindenkől. Három napig a pácban hagyjuk a ludmelleket és naponkint megforgatjuk. A negyedik napon kivesszük, letörölgetjük és fehér papirosba csavarva három napra a füstre akasztjuk, azután szellős helyre függesztjük.

Vegyes.

A párisi Conservatorium alapítása.

A világhírű párisi conservatoriumot, bármilyen furesának is tetszik a gondolat — katonák alapították. 1789-ben a nemzeti gárda legénysége felajánlotta a párisi községtanácsnak, hogy nyilvános néphangversenyeket rendez. Hatvannyolcz jóhangu énekesből állott a gárda ének-kara. 1792-ben az énekkar felajánlotta a városnak, hogy évenként néhány gyermeknek zenei tanítást ad. Ekkor már a gárdának nemcsak énekkara, de zenekara is volt. Annyira fejlődött évek folyamán a gárda zenekara és iskolája, hogy 1802-ben a város az ő részvételük mellett megalakíthatta a nemzeti zeneiskolát. 1806-ban azután Napoleon gazdag támogatást adott a zeneiskolának és felállíttatta a drámai szavalás katedráját is az iskola keretén belül. Így meséli ezt az «Actualité».

Agyonadózott ország. Portugália retentó adóteher járma alatt nyög. Ugyiszólván nincs semmi, ami meg ne volna adóztatva. Az élelmiszerekre és az élvezeti cikkek kivétel nélkül magas adók vannak kivetve. Minden csirke után 12 fillér és minden kiló sajt után ugyanannyi. A vándornak, akinek néhány füge vagy narancs van a zsebében, ha egy városba ér, előbb szépen le kell rónia az ezekre kirótt vámilletéket, csak azután mehet be a városba. Az öszvérek, lovak, ökrök és egyéb házi állatok épúgy meg vannak adóztatva, mint a kosik és minden egyéb jármű. A járművekre kivetett adók különbözők, aszerint, amint két-

Finda Ilona,

jó családból való, irodai képzettséggel birt vidéki urileány. Egyéb állás híján kénytelen volt éjszakai kávéházi pénztárosnőnek menni, hogy nővére három árviáját eltarthassa. Nem tudott eleget keresni, elzúlni nem iktart és ezért három emelet magasságról leugrott s halálra zuzta magát.

vagy négykerekű járművekről van szó és az adó progresszív módon növekszik a járművek számával. Állattenyésztés, földmívelés, plakáragasztás, újsághirdetés, színház, mulatóhelyek, eladás, vétel stb. mind igen magas adóval van megterhelve. Mivel az országnak igen nagy államadósságai vannak, egyelőre a köztársasági regime alatt se lehet a viszonyok javulását remélni.

Roosevelt vadászkalandjai. A míg Roosevelt politikai vadászatot van, azalatt most Londonban és Newyorkban könyv jelent meg afrikai vadásztutjáról. A komoly, tudományos munkában bőven akad izgalmasan érdekes leírás is. A nagy Teddy az első oroszánt Tartlton Leslie, egy Keletafrikában megtelepedett fiatal cambridgei aviatikus társaságában lőtte le. Kétszáz lépésnyi távolságról pillantotta meg Roosevelt az állatot, mely támadásra készült.

— Letérdepeltem — írja az elnök — és tüzeltem, de mindjárt észre is vettem, hogy nem céloztam egészen jól, mert az oroszán közelebb volt, mint hittem és csak olyan sebet ejtettem rajta, amely nem volt halálos. Az oroszán félelmeteset ordított és fejét lehajtva, gyorsan közeledett felénk. Másodszor is célba vettem, most már azonban gondosabban és jól is találtam. A golyó a mellébe hatolt az állatnak, amely rettentő, köhögésszerű bögéssel ép ránk akart rontani s mikor megsebesült, összerogyott. A súlya háromszázhetven font volt. —

Élénk annak az oroszánvadászatnak a leírása, amelyen az amerikaiak hetven méternyi távolságról lóháton és fegyverrel, csak mint nézők vettek részt. Ugy kellett az állatot bekeríteni, hogy ne tudjon szabadulni a gyűrűből, amit a lándzsás férfiak alkottak. «Végtére annyira megkeskenyedett a kör, hogy a lándzsások elérhették egymást. Az oroszán körülnézett, hogy az emberi sorfalban hol a legszelebb a nyílás és oda felé igyekezett. Erre megkezdődött az izgalmas színjáték. A vadászok előre-tartott pajzsával és lándzsával várakoztak. Majd egyesek a vezetőjükkel beugrottak a körbe. A kezükben fénylett a lándzsa. Az állat a vasat érezve, kissé hátrált és azután a hozzája legközelebb állóra vetette magát, aki mélyen bele-dőfte a lándzsát az oroszán czombjába. A megsebesült állat másodszor is rátámadt a vadászra, de a következő pillanatban még egy lándzsa furódott a testébe és amikor megint csak megmozdult, egyszerre többfelől kapott szurást, mire elvágódott a földön és kilehelte a páráját.»

× A főváros legelőkelőbb mozgóképtárlata az «Orient» mozgóképtár (az Aradi- és Izabella-utca sarkán). A legelőkelőbb és szigoruan szolid családi műsor. A levegő minden 5 perczben parfümirozva. Gyönyörű berendezés, valódi keleti kényelem. Kezdeté naponta d. u. 6 órakor.

Butor-beraktározást | **Költöztetést**
száraz raktáraikba | tiszta butorkocsikkal
teljes felelőséggel | helyben és vidékre
legjutányosabban elvállal

Balassa Gyula és Társa

Telefon 33-32. VI., Teréz-körút 19. Telefon 33-32.

TÁNCZER NÁNDOR

BANK- ÉS VÁLTO-ÜZLETE

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 4. sz.

I-ső és II-ik jelzalog-kölesönöket legrövidebb idő alatt folyósítanak. — Idegen pénzek beváltanak és tőzsdei megbízások eszközöltetnek. — Részvényekadás-vétele. — Hollandi életbiztosító főügynöksége. TELEFON 107-41. TELEFON 107-41.

Egy történelmi emlék pusztulása.

A híres nürnbergi kőtorony lebontás alá kerül. A porladó hatalmas épületben sok főur szenvedett halált. Odazárták be a láb alatt lévő nemeseket a nürnbergi őrgörök. A nevezetes maradványt lebontás után ismét felállítják a fellegvárban, ahol nem lesz annyira kirívó, mint most Nürnberg modernül épített részében.

Napoleon és Klementina nászi helye.

Napoleon herceg végre minden akadályt leküzdve, nőül veszi Klementina belga hercegnőt. Most lesz az esküvő, mely után San-Remóba utaznak. Képünk az érdekes házasság jövődöbéli csodaszép tartózkodási helyét mutatja be.

Horvát Dezső
Országvilág
 kávéházában, VI. ker., Andrássy-ut 61. szám
 minden este
Horváth Jancsi
 zenekara hangversenyez.
 Minden szombat és vasárnap reggeli 3 óráig zene.
 Megnyílt a kerthelyiség.

Használt polgári és katonai ruhák eladása és vétele. Smoking, frakk, szalon-öltönyök kölcsönzése!
Polacsek és Társa
 BUDAPEST,
 Anker-köz 1. félemelet III. (Anker-palota.)

VÉTKEZIK

önmaga ellen minden nemű betegségben vagy nemű gyengeségben szenvedő, ha nem olvassa el Dr. GARAI hírneves szakorvos

Hasznos tanácsadó
 minden férfi és női nemű betegségben

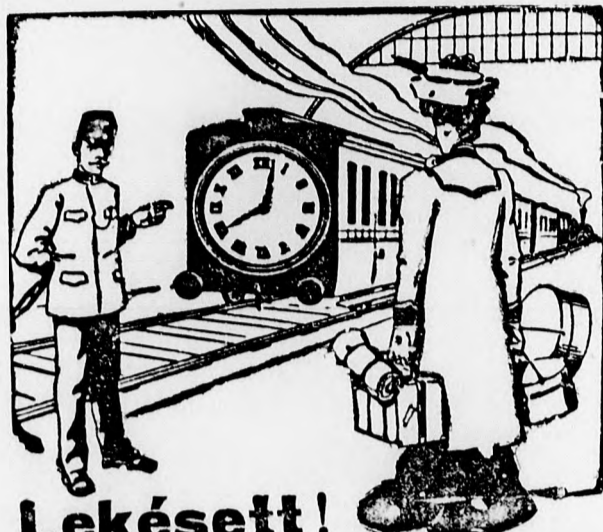
ezimű számos ábrával ellátott könyvet, mely az összes férfi és női nemű betegségek leírását, okait és gyógyítását tárgyalja népszerű előadásban. A könyv ára 2 korona, mely összeg 10 filléres levélbélyegekben is beküldhető. Zárt borítékban bérmentve küldi a szerző.

DR. GARAI,
 Budapest, Andrássy-ut 24. sz.

Rendel. hűgyszervi, bőr és nemű betegeknek délelőtt 10-től délután 4-ig és este 7-8-ig.

ÉLŐ JÓZSEF
„ÁRPÁD“-pinczéje
 VI., Podmaniczky-utca és Teréz-körut sarkán létezik.

Hideg és meleg ételek. Kőbányai sör.
 Előzékeny kiszolgálás.

Lekéselt!

mert nincs jó oraja, pedig megbízható, pontos járású órát

POLGÁR KÁLMÁN

műrásnál
 BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám.
 részletfizetésre

is vásárolhat szigorúan számtalan áron
 Javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem!
 Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

Terézvárosi nagy kávéház
 Király-utca 52. (Nagymező-utca sarkán).
 Estéknként dombovári **BABÁRY JOSKA**
 teljes zenekarával hangversenyez.
 Színházi vacsora. Pontos kiszolgálás.

Silvia borozó-megnyitás

VI. KER., KIRÁLY-UTCZA 94. SZÁM.

A mai modern berendezés igényeinek megfelelően, ahol borkülönlegességek kaphatók. Női kiszolgálás.
 Tisztelettel ANIKÓ.

Goldscheider Károly és Fia

Budapest, VII., Nagydíófa-utca 24. sz.
 Többszörösen kitüntetett szalámi-, füstöltus- és kolbászgyár.
 Eladás nagyban és kicsinyben. Szétküldés a bel- és külföld minden irányába, 5 kilogrammon alul is.
 Alapítva: 1874. Telefon: 11-28.

„A. B. C.“

fehérnemű kölcsönző vállalat, szállít hivatalok, üzletek, gyárak részére higiénikusan tisztított

törülközöt, padlóruhát, portörülőt, stb. stb.

csékely kölcsönjéért, házhoz szállítva, hetenként cserélve. A mosással járó kellenetlenség megszűnik. Eötvös utca 30. sz.

— Külön vendéglői kölcsönruha-osztály. —

Telefon 46-86. Telefon 46-86.

3500

PARAVÁNT

(kályhaellenző)

vásároltam rendkívül olcsó áron idei üzleti tanúimány-
 utam alatt

JAPÁNBAN.

E paravánokat raktáram tulsufaltsága miatt f. évi december 1-ig a következő igen mérsékelt áron árulom:

90 cm. magas, 1 méter széles, színes alapon, kézi himzéssel	K 16.—
110 cm. magas, 120 cm. széles, színes alapon, remek, szép kézi himzéssel	K 22.—
116 cm. magas, 136 cm. széles, fekete szövet-alapon, arany himzéssel	K 22.—
Ugyanaz, színes alapon	K 24.—
120 cm. magas, 140 cm. széles, művészies kézi himzéssel	K 26.—
160 cm. magas, 2 méter széles, remek, szép kézi himzéssel	K 36.—
160 cm. magas, 2 méter széles, legművésziesebb színösszeállítással, szövetalapon	K 58.—

Selyemalasz alapon, himzett és kézi festésű paravánok a legpompásabb kivitelben 70.— koronától kezdve.

Vidéki megrendeléseket utánvét mellett vagy a pénz előleges beküldése mellett effektuálok. Meg nem felelő árú készséggel kicserélek.

KOTÁNYI JÁNOS

japán és keleti cikkek áruháza
BUDAPEST.

Főraktár: VI., Teréz-körut 7. sz.
 IV., Kecskeméti-u. 8. sz.

Sneidig egyenruhák
 legjutányosabban
Blum Sándor
 elsőrangú egyenruházati intézetében ::
 Budapest, IV. Váci-utca 15

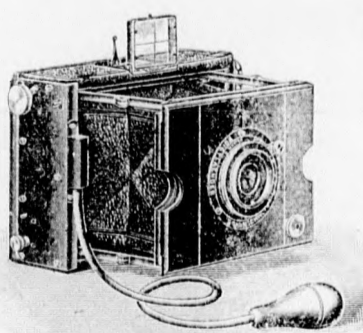
Mindennemű fényképészeti munkák a legjobb kivitelben.

Vevőink részére 2 sötét kamara áll díjtalanul rendelkezésre.

SCHÜTZ VILMOS ÉS TÁRSA

fényképészeti és szükségleti cikkek gyári raktára

BUDAPEST, V., JÓZSEF-TÉR 11.

Ajánlják a legújabb rendszerű fényképező készülékeiket, világhírű cégéktől eredő objektíveket, elsőrendű lemezeiket, nagy választéku másolópapírjaikat és vegyszereiket mindig egyenlő jó és friss minőségben.
 Tessék árjegyzéket kérni.

Középiskolai tanulók

délutáni otthona, Budapest, V., Nagykörut-utca 17. szám, II. emelet.
 Középiskolai nyilvános tanulók délután 1/2—7 óráig ismétlő oktatásban és felügyeletben részesülnek. Havi díj 30 korona. Vívás, torna, zene, Idegen nyelvek. Magántanulók bármely vizsgára a legrövidebb idő alatt előkészítést nyernek.